

VII

I

HISTORIÆ
MORBORUM

HISTORIA
MORBORUM

HISTORIAE
MORBORUM

OBSERVATIONIBUS AUCTÆ

ET CLARISSIMORUM VIRORUM CONSULTATIONIBUS
ATQUE EPISTOLIS ILLUSTRATE

AUCTORE
FRANCISCO RONCALLI
PAROLINO

*Academia Bononiensis Socio, & Nobilis Brixianus
Medicorum Collegii Priore.*

BRIXIÆ CICIOCCXL.

Exudebat IOANNES BAPTISTA BOSSI^NI
SUPERIORUM PERMISSU.

IN HISTORIA
MORBORUM

ERGAE MONSTRANTUR
MUTATIONES ET CONVULSIONES
IN VARIO MODO IN VARIO MODO
IN VARIO MODO.

FRANCISCO RONCALLI
PAROLINO

PAROLINO

PAROLINI 1600
PAROLINI 1600
PAROLINI 1600

SERENISSIMO
FRIDERICO
CHRISTIANO
REGIO POLONIARUM, ET ELECTORALI
SAXONIAE PRINCIPI

FRANCISCUS RONCALLI PAROLINUS

Agni Tui nominis auspiciis
ornatas en, Princeps Excelse,
Historias Morborum in lucem
edo. Verebar equidem primo,
nec fas esce ducebam ejusmodi
patrocinium exoptare, quod immane quantum

an
fuge-

superat conditionem meritumque exoptantis. Verum animum fecerunt mihi præclara exempla , quæ hoc in genere habemus ; scilicet Augustissimi Principes , qui res medicas typis vulgatas comiter ac blande exceperunt , nec quicquam pristinæ suæ dignitatis amittere putarunt , si ad fovendos ingeniorum foetus in publico judicio descenderent . Notum est , præcipue Tibi , qui veteres novasque historias probe tenes , qualis Macedonum Rex fuerit erga Aristogenem Thasium , qualis erga Vallisnerium præceptorem nostrum Carolus VI. Romanorum Imperator ; ille ipse , qui cum , dum viveret , arctissimo necessitudinis vinculo conjunctus eras . His fretus exemplis animum cepi , spectans potissimum ad illam humanitatem , facilitatem , prudentiam , doctrinam , ceterasque dotes egregias , quæ Tuam majestatem dignitatemque ubique comitantur . Profecto statim atque Te per Brixianam urbem transiuntem , & præsentem præfenti mihi primum aspicere contigit , post Venetiis ad Regia Manus osculum accedere licuit ; cum insuper in mentem venirent ea , quæ de Te prædicantur , mira admodum , & qua axate es , pene incredibilia , cogitavi qui fieri posset , ut mihi tantum Meccenatem pararem , & tantum lucis ac

plen-

splendoris meis lucubrationibus affunderem . In primis autem mihi incitamento fuit Tuus in literas amor , & in omnibus disciplinis liberalibus comparandis ardor ingens , quo fit , ut spretis voluptatibus , & otio , improba firene , in id sedulo incumbas , ut inter commoda regiæ domus , inter illecebras , & opes , nihil Te seducat , nihil retardet ab ea bonarum artium cultura , quæ Te jam nunc spectatum facit , atque hinc alii exemplo esse possis . Addo , quod alii per longos labores , & vigilias , per belli , pacisque difficultates , per cultioris orbis itinera vix faciunt , ut simus & vitam sapienter instituant , & pacis bellique artes optime callicant , tum etiam docti , & literati fiant , id Tibi tam mature , nec labore ita multo contigit , ut a natura ipsa inditum Tibi videatur & sapere , & sciare , quæ sciri possunt , & disceptare de iis , quæ saepe vel ipsos artium magistros torque-re solent . Ad quæ quo magis animum adverto , eo magis in spem venio fore , ut æquo animo bonamque in partem accipias meum desiderium , nimis audax quidem , at non injustum nec intempestivum , sacrandi magnitudini Tuæ hos , qualesunque sint , labores meos . Accedit , quod , cum dignitas artis medicæ ea sit , quæ inter omnes scientias pri-

primum locum obtinet , si eam excipiamus ,
quæ agit de Deo ac Religione , rationi con-
sonum est , ut illi tales patronos exquirant ,
quos Deus in altiore gradu constituit , adeoque
inter alios principatum habent . Quod me
consecutum esse nullus relinquitur dubitandi
locus , si , ut taceam cetera , modo confide-
remus admirationem illam , ad quam Venetos ,
inlytam eorum urbem ingressus , rapuisti .
Quem autem non traheret singularis largitas
in alienis laboribus rependendis , humanitas
in obsequiis excipiendis , & , quod rarum ,
insignis moderatio in tanta ditionis , & po-
testatis amplitudine ? Quod si licet disciplina-
ræ , quam profiteor , aliquid etiam adblan-
diri , haec quodammodo jus habet libere ad
Principes accedendi , eosque in praesidium , &
subsidium vocandi ; quippe qua subditorum
incolumitati consulens , codem tempore &
Dynastrarum potentia , & regnorum firmitati
provideat . Hifce de causis spes , quam de Te
auspice concepi , magis magisque confirmatur .
Neque vero hic , quod plerique omnes faciunt
in edendis & dicandis voluminibus , mihi quo-
que tentare animus fert ; nimirum gestas res
Tuorum majorum , partamque gloriam re-
cinere . Victoriae , triumphos , cetera Familia
monumenta celebrare fastorum est , non epi-

stola:

stola : est gravium scriptorum ; non mei ,
tanto oneri citra controversiam imparis . Nec
fane Tuorum Proavorum merita indigent præ-
cone tam tenui , jam in publicis actis plene
descripta , & apud omnes , a quorum urbibus
sol non tam aversus equos jungit , crebris
sermonibus usurpata . Jam in ore est universis
gentibus , Te Principes illos Viros , & Mo-
narchas non solum coequare , sed tot , ac
tanta præstitorum , ut in Te uno posteritas
admirabunda conquiescat . Obstupefecit
nempe virtutem , potentiam , auctoritatem ,
& gloriam , non modo bellicis rebus par-
tam , sed etiam pacis tempore semper auctam
integrarumque servatam : contra quam non-
nulli regnantium facere visi sunt , victores
bello , pace vieti , & subjugati . Admirabitur ,
& nunquam memorare desistet curam , &
cautionem , ne populorum subjectorum animi
labefactentur a vitiis , ne bonæ artes ac scien-
tiae collabantur ac pereant , uno verbo ne
omnia parabilia ornamenta in amplissima di-
tione deficiant ; quemadmodum & de Augu-
sto II . Avo Tuo memoriae proditum , qui
præter alia decora majora , quibus subditas
regiones exornavit , singulari quoque Mur-
rhæ magisterio celeberrimas reddidit . Sic
(quod olim de Trajano serebatur) Te di-

b

cent

cent populi a Deo missum , quia liberalium
artium restitutorem . Te Augusti Patris ve-
stigia subsequentem pradicabunt , capti mo-
rum integritate , & Christiana Religionis zel-
lo . Quid plura ? Te exemplar ac typum
bene regnantium ostendent , & fibi in hac
parte praesertim invideri gaudebunt . Sed quid
ego & Generis , & Proavorum , & eorum ,
qua ipse non feceris , mentionem faciam , cum
ne ea quidem , qua laudanda quotidie facis ,
Tua exigitas ; omnia D. O. M. accepta re-
ferens , & omne bonum defursum esse cognos-
cens ? Nec ignoro parum grata esse Tibi ,
qua nunc carptim de Te scribo , propterea
quod ut digna laude perpetras , ita laudari
drectas . At quo nunc patere , vimque
Tibi ipse facito ; non enim alio mea consilia
spectant , quam ut mihi ad Tuos pedes pro-
voluto annuere digneris , aequi bonique fa-
ciens hoc , quod offero , munusculum , atque
adeo particulam ejus inexhausta humanitatis ,
quam ad Te accedentes experiuntur , imper-
tiens . Te diu superfitem , & incoludem Ti-
bi , & orbi D. O. M. servet .

Brixiae 10. Augusti 1741.

NOI RIFORMATORI

Dello Studio di Padoa .

Avendo veduto per la Fede di Revisione , ed Approva-
zione del P. F. Paolo Tommaso Manuelli Inquisitore di
Venezia nel Libro intitolato : *Historia Morborum Observationi-
bus aucta &c. Autore Franciso Roncalli Parolino* , non v' effet
cos' alcuna contro la Santa Fede Cattolica , e parimente per
Attestato del Segretario nostro : niente contro Principi , e
buoni costumi : concedemo licenza a *Giam-Batista Boffino Stam-
patore in Brescia* , che polli esser stampato , osservando gl' ordini
in materia di Stampe , e presentando le solite copie alle
Pubbliche Librarie di Venezia , e di Padoa .

Dat. li 25. Februario 1740.

(Gio: Emo Proc. Rif.

(

(Pietro Grimani Cav. Proc. Rif.

Agostino Bianchi Segret.

Registr. in Libro a fogl. 73.

b

Vene-

PRÆFATIO.

UT ab orbis usque primordiis humanam corporis fabri-
cam varium morborum genus imperit, ita ab omni-
etiam aeo homines contra ire, iefequ ab iis tueri curarunt.
Et quamvis cura hæc adversus hostiles impetus comparata,
processu temporis facta ars, suos identidem habuerit manes,
attamen crescentibus in dies adminiculis, atque subsiditis, ad
longe maiorem potioremque statum, ac perfectionem evecta
esse dignoscitur. Huic porro incremento latior adhuc patebit
via, si viri, juxta Oldenburghum, undeaque eruditis utilles
scientias, & artes, Medicam in primis, non meris speculatio-
nibus, sed probata observationum, & experimentorum fide pro-
movere satagent. Neminem enim latet, quemadmodum eloquentia
peribent ab observationibus alieni sermonis paulatim
coaluisse, ita facultatem de qua agimus, similiter perfici ab
animadvertisendis alienis casibus, & incertis natura humana
viciisitudinibus: hoc tamen intercedente discrimine, quod hu-
ju[m] germane artis institutiones sola praxi firmantur, &
stuantur, unica fere magisira, certaque viam hanc incutibus
duce.

Theoriarium varietas, subtilissime hypothese e cerebro na-
tura, scutarum questionumque cultus, & multitudine, tantum
abest, ut ulli ad progressum momento fuerint, quin potius me-
dicam rem opprimerent, ac retardarint, inopem quadammodo
ipsa copia faciente. Empirice quippe in Jonia ab Ephesina Dia-
ne templo ejusdemque exiguis tabulis defumpta, qualitates c-
lementares, Galenicae pathologie, acida, atomi, aetiologi-
ca cogitata, enchires media pyrosi peractæ, fluidorum, &
solidorum momenta mechanico, & geometrico calculo commen-
surata, simplicium antiquitus promissa vires, ipsa etiam Anatome,
aut solitaria non sufficiunt, aut simul juncta claudi-
cant, neque subsistunt, nisi praxis accedat, ac fulciat, que
morbos inter Egrossque versando comparatur. Quamobrem
cum

Veneris itage inventa sapientie, inventoreisque adire, tanquam malorum hereditatem
iuvat. Mibi ita acquista, mihi laborata fuit. Sed agamus bonum patrem familiæ, faci-
mus amplius, que accipimus &c. Sed etiam si omnia ab aliis inventa sunt, hoc semper
nouum erit, uis, & inventorum ab aliis scientia, & dispositio. Corporis remedia inven-
ta sunt ab aliis, quomodo autem admoventur, aut quando, noliti operis est querere. Se-
neca Epistola 64.

Rationacionem laudo, modo ex iis, que sensus comprehendunt, aut experimenta o-
ffendunt, nascatur. Hippocrates Lib. de proœsta Med.

Nemo nostrum satis esse potest ad artem simul & constitutandam, & absolviendam: sed
fatis superque videtur debet, si que multorum annorum spatio Priors inventent, Poleri
acceptientes, atque his addentes aliquid, illam aliquando compleant, atque perficiant. Gal-
enus Com. Aphor. I. Sec. 2.

Si excipias enim paucos illos observatores, qui casus, & Historias medicas diligenter,
fideliter, & ad vivum prout ab ipsa rei natura procedebant, describendo, Medicina po-
meri summopere ampliarunt; ea, que reliqui addecer, falsam theoriam, & huiusmodi in-
explici speculatian, turbabant potius, impediveruntque illius progressum. Baglioni Præxes Med.
lib. I.

Cecutiene igitur in hinc arduis ratione, observationes uicunque fuserint delineanda,
nullisque speculatiorum fucus adulterata lectoribus proponeundo. Idem Baglioni.

Hinc videmus, eam denum Theoriæ, que ex praxi, atque experientia defumpta, &
que Historia morborum explicandi accommodari posset, ipsamque experientiam posse redi-
xit rationalem, recte dici medicam, & esse optimam. Fridericus Hofmannus Tom. I. cap. 1.

cum scientiae quidem omnes in pretio esse debeat, sed eo magis , quo quoque utilior homini, cumque servare potest, plurimi practicam medicinam faciendam esse, nemo incisibit . Hinc si Medici titulum jure obtinere contendimus , in alta hac rerum nocte , non cavillantes in lacrimis phantasie deliquis expatiari , aut tempus terere debemus : sed improbo observationum labore naturam subfuentes , raro fallacem , humanae hospitati operam dare . Ars quippe medendi tunc tantummodo ad apicem pervenisse dici poterit , quando similis facta crit naturae .

Hinc igitur , tamquam abs limine , ductis auspiciis , recta eundum est ad expendandam peculiarem cuiuscumque regionis constitutionem , vernaculae , & populares morbos ; qua ratione scimus artis principem divinum senem facem nobis preferre voluisse; magno ipso testante Lancisio , quando ait : *Medicos , qui artem facturi sunt , multarum rerum cognitione infraire oportet , primum ad curandos cives , vel alienas accedant.*

Verum ut facturus medicinam , quæ diximus , probe teat , non ideo præfendum undeaque consultum . Illud enim semper desiderari virum est , ut longo , incredibili experimentorum criterio peculiares Historias constarent , ubi quæ ab exteris etiam nationibus adhibita sunt ad restaurandam hominum salutem , in usum sub hoc celo verfa , que noxia , que utilia fuerint , ad vivens , nutansque automa restituendum , unusquisque scire posset .

Quod vero hæc omnia præfari non possunt , nisi per exempla , ideo nos , præmissa una , vel pluribus de eodem morbo Historiis , peculiares viginti annorum observations , interdum generatim sumptas , addidimus , pluribus experimentis comprobavimus , remedii non omisimus , auctoritate graviorum Scriptorum *fullimus* , & quandoque annotationibus in imo paginarum adscriptis , & pro re nata clarissimorum viventium Virorum consultationibus , & epifolis totum opus in certa quædam genera digerendum , & illustrandum curavimus ; sperantes (nisi nos philautia decipi) fore , ut in illi morbis , de qui-

quibus sermo factus est , aliquid lucis in Ægrorum curatione affulgere possit .

Neque tamen a sola praxi , ab assiduo observationum prope Ægrorum lechulos radio effecta , ita rapti & obsecrati sumus , quin fateamur , incorruptæ candidæque fidei , & doctrinae Scriptorum , & præcipuarum Academiarum confusa sepe , ut in re difficulti , oracula ; & a præcipue nota magistris , tum præfertim a clarissimorum Virorum congregibus aliquid respondi petendum esse . Lycei enim , Cœtus , Academie in toto orbe semper fuerunt maxima scientiarum omnium fundamenta , qua & in urbe Brixia a Medicis , & multigena eruditioris Viris jačta loqui fuere , ut testatur Opus Octavii Rofsi publicas per omne ævum Academias memorantis , & dialogus VII. Aloysii Mundelle Medici olim Brixiani præstantissimi , ubi loquitur de *Callimachi editibus* , *bortulo amanissimo conjunctis* , quo conserui consueverunt diversa excellentissimorum Virorum ingenta ; ejusdemque epistola medicinalis *Academie suis misis* .

Quem quidem morem utilissimum non ita pridem a *Cenomanis Arcadiis in coloniam deductis* promotum vidimus , & in praefentiarium etiam redivivum & excultum gratulamur , fludio Nobilis Viri Comitis Joannis Marie Mazzuchelli , qui laudabili exemplo Brixiana excitavit ingenia ; & permisit , ut apud se statutis diebus fierent academicæ congregelli ad solemnum , promovendumque literarum omnium , interdum etiam rerum physico-medicinarum , incrementum .

Cumque populorum , & urbium gloria semper ea fuerit , ut aut in bello , aut in bonis artibus , scientificisque egregios fese præfarent , quis neget , Brixianam gentem caram utilemque Patriæ in re militari , aliquid etiam in literaria nomen decusque gessisse ? Nemo sane , qui modo legerit *Specimen Varia Literatura illustrum Brixia Virorum* , ab Eminentissimo Cardinali Quirino typis commissum , summo omnium plausu , Brixianorum præcipue , tanto Principi , supra quam dici potest , ornamenti ex parte debentum . Quis denique necit Planerium , Sa- chet-

chettum , Brifianum , Martinenghum , Paternum , Uilmum , Ochi , Beteram , Frascatum , Calzavliam , Cafali , Amiliuum , Vellam , Mazinum , ut ceteros taceam , de Brixiana patria urbe , & de Medicina publicis scriptis optime meruisse? Quamobrem licet corum promerita a me coequari minime posse sciam , multoque minus *thesaurum potius* , quam librum confidere valcam , ut Plinius de Domitio Pifone dixit ; attamen cum turpidini vertatur , nisi quod ab otio , & vitio proficitur , sperans , fore ut non ad opus tantum , sed ad animum , & voluntatem attendatur , observationibus meis viam faltem monstrare curavi , ut praesentes & posteri tyrones de sua patria benemerenti sciant .

Superest , ut aliquid peculiares dicam de methodo , quam fecuti sumus . Data opera , gravium scriptorum exemplo , tam in Historiis , quam in Observationibus fere semper reticuumus *Ægrotorum* nomina , ne quis propria infortunia celare amans , frontem contraheret , sed eo magis , quia id nihil ad illufrandam praxim confipiat . Medicum enim non de nomine *Ægroti* , sed de nomine morbi , deque ejus causis , & geni follicitum esse patet .

Insuper animadverendum etiam , deesse Historiarum , & Epistoliarum datarum diem ; quod factor non bene factum , si infestum reddi posset . Medendi quippe methodus sumitur a diverso planetarum aspectu , atque ab immutata temporum constitutione . Sed cum tune factae fuerint , non eo consilio , ut cuderentur , & dein confarcinante , & ad memorie caufam tantum scripte , & identidem adverfaris auctæ in museoli nostri angulo reliætæ fuerint , chronicum characterem amiserunt , quem pro arbitrio in præfæna addere piaculum est .

Postremo addere libet , me neque Veterum , neque Recentiorum in verba iurasse ita , ut religione duxerim fidem , alibi datum , alibi mutare . Utrisque sua laus danda est , neutris dendenda aliena falsus . Hæc de ordine , & methodo operis nostri . Cetera obvia tibi , candide Lector , fiunt , a quo hæc legi eo animo optamus , quo nos produxiimus . Vale .

INDEX

INDEX

CAPITUM.

HISTORIA I.

Apoplexia cum otis tortura in hemiplegiam defensio.

Pag. 1

OBSERVATIONES. IN APPOLEXIAM.

I. *Cause ante agenes apoplexiæ cognoscendæ.*

& *Corpus pretervandum est.*

4

II. *Apoplexia a flatulæ.*

6

III. *Cordem in fostræ parte leſum , quando dexter artus fletuſati sunt , & contra.*

ibidem.

HISTORIA II.

Epilepsia in multæ 25. annorum ex mortis vici-

catoriis vini abitu.

7

HISTORIA III.

Epilepsia a nimia ingluviæ in adolescentie , cum reſpirandi difficultate.

10

CONSULTATIO.

Francisci Nicolini super relatum Epilepsie-

Historiarum ad Auctorem data.

14

OBSERVATIONES. IN EPILEPSIAM.

I. *Morbis eventus.*

19

II. *Indicationes in epilepsia somnende.*

19

III. *Artis & Cœli exigitudines examinande.*

20

IV. *Ubi de tribus praecipuis in epilepsie reman-*

dit.

V. *Selio Cadaveris tydrope , deficiens ,*

epilepsis infusibus , autopnam denaſca-

reñit , laborans.

21

HISTORIA IV.

Capitis inflamatio post lentam febrem

in adolescentie.

23

OBSERVATIONES. IN SCARRIOSIS , ET SCROPHULAS.

I. *Scarrioso suppurationis lethalis diauersa flui-*

flus compedita.

40

II. *Arcannos ad cornulas ferrophylas.*

42

EPISTOLA AUCTORIS.

In qua rejiciuntur usus chincchina pro tol-

endo Morbo in hac Historia relato.

24

EPISTOLA ALTERA.

Rationes ab Auctore reddundur , proper-

quas chincchina dannata fuit , oxy-

meli laudatur.

24

OBSERVATIONES. IN CAPITIS INFILMATIONEM.

I. *Annum ad certiores circa uijam chincchia-*

ne.

26

II. *Ager enclita , que fit , circa mortis casas ,*

Medico narrare debet ,

ibidem.

HISTORIA V.

Raucedo in gutture , cutis impetigo , ven-

triculi debilitas , inornorum viderunt

aetus.

27

HISTORIA VI.

Salfa cutis impetigo , corporis plenitudo ,

periorum cylindrostof.

31

OBSERVATIONES. IN IMPETIGINEM , ALIOSQUE CUTIS MORBOS.

I. *Cetis morbi non semper curandi.*

33

II. *Ubi de Epilepsie non rayegundo.*

34

HISTORIA VII.

Sciřitus in lingua , & aler infra Mandibula-

lulari post haemorrhoidum suppres-

sionem.

36

OBSERVATIONES. IN SCARRIOSIS , ET SCROPHULAS.

I. *Scarrioso suppurationis lethalis diauersa flui-*

flus compedita.

40

II. *Arcannos ad cornulas ferrophylas.*

42

HISTORIA VIII.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

INDEX

HISTORIA VIII.

Ulcus auris ab iictu extero cum doloribus
fuppitorioris, & suditus lassitio. 43

OBSERVATIO.

IN ULCUS AURIS.

I. Remedium a Galeno laudatum. 46

HISTORIA IX.

Myopia, seu visus debilitas ex
potissimum oculo, ob nimios in flu-
dendo labores. 46

OBSERVATIO.

IN MYOPIAM.

I. Collyria ex mineralibus laudator. 48

HISTORIA X.

Ophelmalia recurrens, frontis, & tempo-
riuum inflammatio, Gallica lucis origi-
naria, & confirmata. 48

HISTORIA XI.

Herpes in capite, Lues Gallica in toto
post uulva & tonsillarum inflamma-
tionem. 50

HISTORIA XII.

Hirundo Brixianus Astori transmissa.
Lues Gallica, ulcus vesicæ, canuculae in
uretha. 53

AUCTORIS RESPONSUM.

EPISTOLA.

Georgii Corradi Sigler propositum ab
Auctore Methodium confirmans. 58

OBSERVATIONES.

IN NOVAM METHODUM
CURANDI &c.

I. Quando laudanda. 59
II. Quando suscipita. 60

HISTORIA XIII.

Lues Gallico, Melancholia cum doloribus
in obeso. 61

HISTORIA XIV.

Lues venera, cum febri continua. An
Mercurialis adhibenda sint. 64
Morbi eventus. 66

OBSERVATIONES.

IN LUEM VENREAM.

I. Ubi de eydem effient, & subiecta, de-
que caecis necessariis in adhuc Mer-
curio. 67

II. Mercurius princeps remediorum. 70

III. Asturias Methodus. 70

IV. Inunctio Mercurialis. 71

V. In Gomorream. 73

VI. Grajazum interdum Mercuria acti-
vum. 72

VII. Dermodis, prater Grajazum, Salpili-
nus, & Mercurius, reverentiam locis
curantibus. 73

VIII. Cito ad curandam leuem venream
febria. 75

IX. Serpentes pacifici methodum curande
loti docentes. 76

X. Serventorum doloribus, ceste narvenca ad-
hucenda sunt. 76

XI. Post Mercuriū sum, que agenda sint. Ibid.

HISTORIA XV.

Melancholia, atrabilates scorbuticas af-
fectiones in Nob. Monial. 77

CONSULTATIO.

Antonii Alpago in candem Histroiam .
77

CONSULTATIO.

Alexandri Macoppe. 79

CONSULTATIO.

Graffini Cantarini. 80

HISTORIA XVI.

Melancholia, ventriculi morbo affectio-
cum paitalis supra linguam. 82

HISTORIA XVII.

Menstruum immunitio, gestationes la-
boriorum, affectio Hypochondriaca. 85

Hil-

CAPITUM.

HISTORIA XVIII.

Patio Hyterica spasmatica hypochon-
drifica in muliere. 88

CONSULTATIO.

Alexandri Macoppe in candem Histro-
iam. 90

HISTORIA XIX.

Hyterica spasmatica convalliva affec-
tio. 94

AUCTORIS RESPONSUM.

92

HISTORIA XX.

Affectio hypochondriaca, manus, & crura
tremunt, sputus fanguineus tinctus. 96

OBSERVATIONES.

IN HISTERICAM PASSIONEM.

I. In eis agitur de tribus affectibus Hyterica
gradibus. 99

II. Hyterica affectio tam gravida quam
perpetraria: Osteo: quodam concreta in
tuba Fallopiana. 101

III. Ubis agitur de canis, & remedio Hy-
terica affectibus secundum antiquos. 103

IV. la remedia chelydatis. 104

V. la Beccaria Jervis. 104

VI. Specifica. Ibidem.

VII. Sydenham cortice Parvianum pre-
ponit. 105

HISTORIA XXI.

Affectio Hypochondriaca, vomitus, bor-
borygmi, crudiatus, oedophagi con-
trachio. 106

CONSULTATIO.

Alexandri Macoppe in candem Histro-
iam. 109

OBSERVATIO.

IN MORBI EVENTUM. 111

HISTORIA XXII.

Afflita in Juvene triginta annorum. 111

HISTORIA XXIII.

Afflita post vulnus humeri cum febri
continua, & sputis cruentis. 115

HISTORIA XXIV.

Afflita sputum sanguinis, affectio hypo-
chondriaca. 116

HISTORIA XXV.

Afflita, cachexia, hydrops incipiens. 119

OBSERVATIONES.

IN ASTHMATICOS.

I. Extracardemia quando adhucenda, febris.
II. Purgaria & Comixaria interdum ad-
hucenda. Ibidem.

III. Ar medicatus in Affectionis aliquip
pectoris membris adhucend utiles. 122

IV. Vitis pro aris medicata, sputibus. 123

V. la Afflitione sympathico pectorale pa-
rum virila. 123

VI. Remedia asthmaticas affection curan-
tia. 124

HISTORIA XXVI.

Febris Hectica in muliere. 124

CONSULTATIO.

Johannis Maria Fracassini in candem Hi-
storian. 127

CONSULTATIO.

Stephani Piccoli. 128

HISTORIA XXVII.

Sputum fanguinis, tabes incipiens in
Sene. 131

HISTORIA XXVIII.

Hæmoptisis, respirandi difficultas: Ma-
cetes cum lenta febre. Dammanus aqua
mineralis. 133

HISTORIA XXIX.

Tuffis, sputum fanguinis, macies. 134

HISTORIA XXX.

Sputum fanguinis in Viro, solis poda-
gra, & plagi in cruralibus laboran-
te. 137

OB-

INDEX

- OBSERVATIONES.
IN PHTHISIM &c. 138
 I. *Is qua agit de confusione cruentum plagiis internum pronovocantibus, & aperiuntibus.* *Ibid.*
 II. *Ubi Methodus nostra producitur.* 139
 III. *De Phthisis contagio, & propagatio-*
ne. 140
 IV. *De aliquibus Phthises remediorum.* 141
- HISTORIA XXXI.
 Tumor in Mamma. 143
- EPISTOLA.
 Joannis Baptiste Paftorini ad Autorem
 data. 144
- AUCTORIS RESPONSUM. 145
- OBSERVATIO.
IN TUMORES MAMMARIUM. 147
- HISTORIA XXXII.
 Cancer in Utero. 148
- OBSERVATIONES.
IN TUMORES CANCEROSOS. 149
- I. *Ubi de admirabilis Tumoris Scirrhosa-car-*
cinomatosis amputatio. 149
 II. *De fogo futuri Cancer.* 150
 III. *Uterino adhuc fixa cancerum, aliisque for-*
ro, curare valeat. 151
 IV. *Nouilla ad cancerum remedii.* 151
- HISTORIA XXXIII.
 Lumbo. 152
- OBSERVATIONES.
IN LUMBAGinem. 153
- I. *Lumbagine nomen quomodo intelligi de-*
beat. *Ibidem.*
 II. *In Lumbagine missa sanguinis per feda-*
les venas, interdum sufficit. 159
- HISTORIA XXXIV.
 Ictiadiacum dolor in obca. 159
- HISTORIA XXXV.
 Claudiacion ob iictiadiacum affectionem. 161
- OBSERVATIO.
IN ISCHIADIACOS AFFECTUS. 163
- HISTORIA XXXVI.
 Morbo endemica confluentio, que Bri-
 xian. 1730. graftata est. 164
- OBSERVATIO.
IN ENDEMICAS CONSTITUTIONES. 166
- HISTORIA XXXVII.
 Spasmatica Ventriculi affectio cum vo-
 mina, tufsi, & hypochondriacis affec-
 tionibus. 167
- CONSULTATIO.
 Alexandri Macoppe in candem. 168
- OBSERVATIONES.
 I. *Morbis exuviae.* 170
 II. *Selio Cedaveris.* 171
 III. *Anatomie Therapeutic illustrat.* 170
Arthri rationes redemptor. 172
 IV. *Cafus duo hand diffimiles reconser-*
vitur. 172
- HISTORIA XXXVIII.
 Fluor albus cum vomitu, & pyralismo
 in nob. muliere. 173
- OBSERVATIONES.
IN ALBUM FLUOREM MULIERUM. 176
- I. *Ubi praeceps adstringentes cante ad-*
ministrantur. 176
 II. *Specifica fofpecta.* *Ibidem.*
- HISTORIA XXXIX.
 Nephritis dolor cum calculorum exi-
 tu. 177
- OBSERVATIO.
IN MORBI EVENTUM. 189
- HISTORIA XL.
 Febris, dolor in cosa, lince, hepar, sin-
 gultus, urina nigra cum arculis, ven-
 tris tumor. 181
- EPI.

CAPITUM.

EPISTOLA.

- Alofisi Garbelli ad Autorem in candem
 Historiam. *Ibidem.*

OBSERVATIO.

- Alofisi Garbelli ad Joannem Baptistam
 Maximum. *Ibidem.*

OBSERVATIONES.

IN NEPHRITIDE M.

- I. *Signa diagnosticia calcolose affectionis.* 187
 II. *Pinnum calculei producit.* *Ibidem.*
 III. *Diverticula rotunda fusi.* 188
 IV. *Arccum STEPHENS ad diverticu-*
lum calculum. 189
 V. *Calculus fofatur a Mercurio dul-*
ci. *Ibidem.*

HISTORIA XLI.

- Urinx Profluvium. 190

OBSERVATIO.

IN URINE PROFLUVIUM. 192

- HISTORIA XLII.
 Ulex Vesice in Veneto Mercator. 193

OBSERVATIONES.

IN ULCERA VESICE.

- I. *Diverteria rotunda fusi.* 197
 II. *Ceste lopores mediciati in vesicam adi-*
gendi. 197

HISTORIA XLIII.

- Femoris Fractura. 198

CONSULTATIO.

- Joannis Baptista Morgagni in candem
 Historiam. 203

OBSERVATIONES.

IN MORBI EVENTUM. 207

- I. *Femur tandem folidatum.* *Ibidem.*
 II. *Ratio clavigera in Ego.* *Ibidem.*

HISTORIA XLIX.

- Affectus Pruriginosus. *Ibidem.*

HISTORIA XLIV.

- Tenfio in Abdomine, & mucus inter-
 costalibus fuitu lateri. *Ibidem.*

OBSERVATIO.

- Mercuris concretiones folvit. *Ibidem.*

HISTORIA XLV.

- Fistula in scroto, & Perinato. *Ibidem.*

HISTORIA XLVI.

- Hæmorrhoides dolorifex cum subfrequen-
 ti fistula in ano. *Ibidem.*

OBSERVATIONES.

IN ANI FISTULAS. 217

- I. *Fistula absque ferro difficulter curari pos-*
it. *Ibidem.*

- II. *Calix ei furi patet, ante sectionem or-*
radundat. *Ibidem.*

- III. *Scitio Fistula adaptata tenenda efo.* *Ibidem.*

- IV. *Methodus altera pro curandis ani Fi-*
stulis. *Ibidem.*

- V. *Catounle Magnitude, & propria-*
tate. *Ibidem.*

- VI. *Ahi Fistula strum curari debeat.* *Ibidem.*

HISTORIA XLVII.

- Dexter pedis diftioris cum subfrequentia
 debilitate. *Ibidem.*

HISTORIA XLVIII.

- Tumor Ulcerulus. *Ibidem.*

OBSERVATIONES.

IN TUMORES ULCEROSOS. *Ibidem.*

- I. *Quanda adhuc figura cancri paucis reme-*
dus agendum. *Ibidem.*

- II. *Signa certa iudicis non tangende.* *Ibidem.*

INDEX CAPITUM.

OBSERVATIO.

IN AFFECTUS PRURIGINOSOS.

- I. Cucurbitalis, non venae felicem stendunt
eſt.
HISTORIA L. 224
Ozrena.

OBSERVATIONS.

- IN OZENAS. 225
I. Ozene a la Gallica. fidem.
II. Arcamni Hieronymi Mercurialis pro cura-
dis Ozentis. fidem.
III. Nonnulla remedia. fidem.

I N D E X
EPISTOLARUM

Quæ Operi accedunt.

I. I X.

Philippi Garbelli operatus taudenit Austinus in
litteris, finali custodio papulorum repte ca-
pi dictopremis influentia. 226

Auctor ad eundem, ubi factus de hepatis morbis ob-
servaciones recensuerat, & emulsi experimentis com-
probauit. 227

I. I.

Philippi Garbelli, qua percerulsi accepisti, significat
& adiungit, non nisi vero, & omnibus pruis recte per-
petuo ad vaginam haec esse videntur. 228

I. I I.

Philippi Garbelli, qui percerulsi accepisti, significat
& adiungit, non nisi vero, & omnibus pruis recte per-
petuo ad vaginam haec esse videntur. 229

Auctor ad eundem, ubi factus de laetitiae vñdi vi,
deceptu contrarii morti caulis, indicatiuibus, & re-
mediis. Pali que humoris multa alia tunciter fac-
tum ferendum spectatu. 230

I. V.

Auctor ad eundem, ubi factus de laetitiae vñdi vi,
deceptu contrarii morti caulis, indicatiuibus, & re-
mediis. Pali que humoris multa alia tunciter fac-
tum ferendum spectatu. 231

I. X.

Cardo Tenuiclo Capriffo. Auctor super cilia differ-
entias exhibet, & traducit de felibus measura-
dis filii communis peccit. 232

X. I.

Iacobus Cognetti Parisi. Filius Iacobum significat, con-
statit uterque de sua experientia, quod Rhenanus
& ad sequentes operationes quæ strictæ in
nudibus si invulnerabiles habitanter involvere,
alioquin invulnerabiles involvere, non possint. It
episcopus P. Calixtus circa quodam rictula prælia
iocat. Hinc incertus, quodam judicium ferendam
ad hanc operationem, & ad invulnerabilem involvere
autem cūlum dicit, & P. & alii madidam adhuc
Vallianorum digredięntē tribunt. 233

X. I I .

Auctor ad Antonium Epitropum, alium jam pridem
de aqua Eritiana opere donec intextus. 234

V. L.

Leontii gratias de munere operis, & foliis methodi-
bus, nec non physico-mechanicis animadversoribus pro-
bant. 235

V. I I .

Elian Lapeste fam. Auctio in Bononiensi Institutio
explicationem potam facti locutionem cum tantovi-
lo his ipsi gratulatur, & domo eadem exemplarum
Moxi physico-mechanicis animadversoribus pro-
bant. 236

V. I I I .

Petri Melancholi corporis medie rationem loquuntur,
quod secundum tertium medicorum rationem
& Augubus exscripta ad communissima facta circa
hepatis motio obseruantur. 237

X. I V .

Com Joanne Baptista Morozio actibus officiorum na-
scendo influentia; castigio sufficiunt cur, & quo-
rum in corporis motu obseruantur. 238

X. V.

Ita humanae reponderet, sit grata fuit Auctor B.
testa: fuit præco commissarii annalibusveris re-
futum circa maiorem veliminores tangitis pollmor-
tis, & deinde deinde, & deinde, & deinde, & deinde, &
quatenus, parum adcedat, & partim ostendat idem,
& inde populeos in mediis lumen calore. 239

X V.

*Ejusdem responsio humanissimis sensibus refuta : ubi
raram, & nonquam a se vilam fatetur extraneo-
rum huiuscmodi corporum in corpore coaceptio-
nem.*

XVI

Ad Philippum de Violantigrati animi testimonium, quod
Auctorem, amnente Primario Iudicatore illustrissimo,
& Excellentissimo Comite de Vackerbar ad Regiam
manus oculum promovit. Deadvixit, & dono nullis
Dissertationibus fermo. Ad nova inventa in re medica
producenta fuisse admittit. Item alia de meritis
exteriorum respondit ingenio, de commercio literaturam
in problemis, possum iustificando. 267

XVII

Joannis Baptiste Maxini agentis de constitutione sanguinis Bleixanorum, deque mechanicis legibus, quibus nitrofa effluvia agunt in corpus animatum. Ubi insuper nomina leguntur de transpiratione; de aqua

laga proventibus; de Patavinorum
ad phlebotomias magis dispositis, de
modo adhibenda, docue exequentis, ut
minus claudet. 269

XVIII.

Auctor ad Joannem Miriam Finorum Medicum Bris-
xiuum, ubi diffusibus caulis diutius febris detri-
bitur, symptoma morbam concomitanti explicatur,
ejusdem causa diffringuntur, scholam methodi
circa eam originem confutantur, sphaerae bilis, &
primaria vittam critapura, & corrugatio pro causa
primaria constans mobi statuerit, integre cardine
in vasis majoribus vito. Deinde hortatur ut in Acca-
demico Physico-medicorum exatu, qui statuit
vita apud nobilium Virum Aloysium Garbellianum,
ardous calax examini subjiciatur. 279

XIX.

Auctoris ad Gasparum Cucchi exemplar dissertationum
adjacentis, simul querentis de tacto ejus Beliam ad-
yentia: mox de ampevilo inde difcessa. 276

H. I.

HISTORIÆ MORBORUM.

HISTORIAL.

APOPLEXIA CUM ORIS TORTURA
IN HEMIPILEXIAM DESINENS

I Mpotentia ad motum dexter brachii in egregia Muliere temperamenti calidi, prouinde cruris, & pedis de re pente oborta, una cum oris tortura, atque ad loquendum habetitudin, mox paucis hora quadrantibus adeo adauita, ut omnino expers locutionis evaserit (1), fuit indubia apoplecti insultus testimonia, qui tamen polremo, cum dextre tantum partis syderationem attuliter, ad hemiplexiam inclinare videtur. Cum autem pluries Jane felia venâ, & specifis in ufo potissimum medicaminibus, exarata symptomata aliquantum mitescere vifa fin, & reliquum in praefens est, ut ad examen revocatis diri adeo affectus caufis, curativa, quadu fieri potest, purgatio infirmitatu. Quamobrem sicuti organum parvum, & musculorum contractio, & motus sit per permanenti aqualem fanguinem per arterias, & venas, latiscis nervi per respondentes tubos influximur sic, cum videamus locutionis, brachii, crurisque motum præpodiri, quinimo sufflaminari, conjecturam ducere possumus, in infernibus vasorum, & oscillantium utricularum ordinibus morbosam causam hæreditati. Et si vero ad flagitiam, aut comprimentem lympham, atque lenteſcentem fanguinem referri pollit, vel potius ad acren synovianas nervolas appendices corrugantem, & præcipue septimæ conjugationis non minus, quam cas, qua inter quintam, sextam, & lumbares vertebraes excurrunt, idque fatis conflate posse videatur: nihilominus, cum alacris Egræ nec senex, nec plethorici habitus, nec multum obesa fit, felicitate venæ, missus fangus vividus, & floridus apparuerit si signanter posterior liquidorum dyscrasia culpanda venit in casu nostro, ubi fervida, & asthmo viscerum, & præcipue hepatis, confutatio, aucto bilis proventu (2), morbi feminum foveat, & alti, ventriculi ataxia, irrequieti falium cupides, & acida cruditanus congeries fanguinem, & spiritus animales inficit, uterino & hysterico forsan fermento morbosas causas confirmante. Qui-

(1) Juxta illud Hippocratis lib. & Aphor. Et multum fuisse, & fluctuant.

(3) *Rituali* - *funzione* *acciai* - *effetti* *antropologici* *far-*

bus sene positis , nil mirum est , si laticum commeatus hoc vel illo loco aboleatur , aut falem intercipiat , ex secundario , & perdetent sucepta heterogeneitate , atque ab acidi embammatis ad stagnandum proptitudine ; in quo motus privatio , aut debilitas conficitur . Nil enim est facilis , quam ut fibrosi canalium parietes , & vili vel ab intra , vel ab extra fluentibus acidocribis fluidis vellicentur , pungantur , corrugentur , & vitiōse veluti modicenter , ut subinde vaſorum , & nervarum appendicū conſtrictio , & coactus obiatur . Et licet media cordis fistole , urgētibus auricularum , & ventriculorum mucularibus laetertis , impulsus crux , atque ex medullari ſubſtantia per corporum ſtratorum proceſſus , & obviam oblongatam spinam cuntem spiritus animales (spiritus enim animales admittendos censimus , quod femel dixiſe fatis fit) obſculata , canalium corrugationes , & quelibet impedimenta removere deberent ; attamen ob naturalē ſucepta enatam fibrarum rigiditatem , prouide que amiffam ad oſcillandum aptitudinem , ob ſpiritu animalium parvitatem , aut vapſcentiam , & fermentorum omnium inertiam , nec non ob antae ſatulentem foliorum vim , perit cum fluidis aequilibrium iodeoque & de repte oborta apoplexia eft , & ſubinde ex pedentem coagentalis cauſis hemiplexia enata .

Que cum ita probabiliter fint , eo collimate deberent artis tentamina , ut in infernis viceribus ſympēſis promovetur , falina ſpicula hebetum , fibrarum corrugatio , & rigiditas laxetur , clauſe via ſeruentur , utrinque compagi propiciatur , promotoque hinc ſpiritum , præcipue animalium , circuitu , oris & artuum motus reviviscat .

Ad remedia vero quod attinet , que ex aerio Chirurgico de promi poſſunt , circa ſanguinem milionem jam fatis ſuperque aétum eft (quando nova non ferat occaſio , quam Deus avertat) ſcilect ob evacuationem tantum . Etenim pro illius motu concilando , potifſimum ſi adhuc aliqua lingua hæſitatione trepidet , poterit docentibus Zacuto Lufiano , & Arcteo (1) , bis in occipite fecari cucurbitula , ut perbellę notat Clariflimus Morgagnus in *Adverſariis Anatomicis VI* , aut venis ſedalibus affigi hirudines ad mentem Magni Hippocratis (2) (3) . Pramissis vero frictiōibus artuum affectionum cum linteis calida effumatione croci , baccarum lauri ,

(1) De curatione Autorum .

(2) Libro de coacis Syderatis , & hemorroider auctore , ſtyle eft .

(3) Lancifus Tractatus habentis moribus in hemiplexia ſanguinem extrahit ex parte patrallyca laborente .

lauri , & fuccini imbutis , laudabilis erit unctio (1) ad vertebras uſque pervenientes , ſcilect ad laborantium nervorum originem , ex aquali portione olei rutacei , de capparibus , felis ſecundum Forefum , aut ligni Heraclci ſecundum Rulandum , & pinguedinis humane , aut faltene muris montani (2) , vel denique ballani peruviani cum vitello ovi difolleti , aut unguenti ſaponis a Cratone deſcripti , addito ſpiritu formicarum , aut lumbricorum terrefriū , vitatis ſemper ſtimulis fortioribus in partibus labrantī regioni proximis , ne ſpiritus , tubis corrugatis & clauſis , in explodivum orgaſmum excentior ſalvo preterea ſemper clyſteribus , & ſuppositoriis ſubducta .

Et quia in arduis morbis , & curationi reluctantibus majora ſemper tentanda fuit ; idcirco licet temporis conſtitutio integre non arrideat , attamen fomentationes (3) (4) , balnea calentia , ſemicupia magni eſſe poterunt emolumenti , per quadrarem , per ſemihorā , per integrā , ſi lubet ; habitu ſemper refreſchi ad cubiculi tempeſtē , ad exhibidi methodum , ad vires , ad eventuum vicitudinēs , prout dirigenti experientilimo Clinico videbitur .

Ulterius eodem momento animales ſpiritus erthinis ex aceto ſquilli (5) ex ſucco ruta ſylvestris , barbae hircine , & caſtoreo ſternutamentis (6) excidunt fanti , alſabre partes affectas terum comprendit (7) docente Ceflo , friſando (8) , urticando , conſtrinendo , moxque relaxando , itau inverſa hifce , & oppoſiti preſſionum motibus , thermalibus , ſi lubet , & ubi datur comoditas , adjuvantibus Diva Helene lutis , interno obſtante oſium aggere , interjecta caro , & vaſorum omnium congeries diuerſim agitetur , acida cruditates preterfluant , humectata fibra relaxetur , feriantes anaſtomofes refurgent , remociſe obſculati , animales ſpiritus ad ſenſus ; & motus munia revertantur . Cumque ſecundum mentem Hippocratis (9) , qui trocicos alhandal , & diagridrum praescribat ventriſlus medicaminibus jam

expia-

(1) Nares quoque , & futura coronalis poſt tanti ſummo digito in quinto effluſia refraſt intulit .

(2) Hanc Lancifus pag . 96 . mille laudibus extollit .

(3) 2. Utrice ma.m.iii. Camomill. m. i. fen.

min. 2. i. f. i. ſi. pif. omni. probe in mortario , & docet in uirili humectante ſuare . & cœquio do-

cendo habentis max . & ſeruentur .

(4) Joseph de Peys in ſuis Conſilis Medi-

ciis bacis lauri , juniperi , foliis roſmarini , falvi , & ſemibus ſinapis recētibus ; vina-

ces , & ſemibus ſinapis ſeptemſyllabellae .

(5) Ut Platens docet .

(6) Hippocrates tractatu de Morbi .

(7) Lumine ab Hippocratico experimentis da-

doꝝ dicuntur : Fixione , & veſtimentis ſuam

corpi ſi leui , molles ; ſi multa , ſuaria ; & moſta ,

ſuaria ſuaria ſuaria .

(8) De Remediis Med. 27.

(9) Tractatu de Morbi .

expirat primæ vis faint, idcirco non incongruum erit ad aquam fibram confugere, nimurum ad decoctionem falsaparilla, iuxta arteria, avenæ, falsafras, florū anthos, calendulae, fabina, si utero laboraret (1), majorana, & paralyſis, additis in parva dosi (2), & in petia ligatis antimonio crudo, & lapide pumice. Cumque prima indicatio in eo præfertim posita sit, ut fibrarum & utei omne genus proclivius oscillet, seque innato elatione vindictet ab interjectis hinc inde morboſis impedimentis; præmiti poterunt fummo mane, ante descriptæ decoctionis haſſum, pilule ex pulvere viperino, bezoar, & calybe præparato, atque opere elyxis proprietatis Paracelsi in bolarem formam redacte, in quarum uſu perfidere debet per dies trinquantæ; & quoties purgantibus interfinalis tubæ mundandus erit, poterunt feligi pilule de succino, aut de hiera (3), aut pulvis corachini a Lancio quam maxime laudatus, aut hermodilatae, cocheleatum interdum, & ad præservationem capiendo tinturam auri absque menstru corrosivo paratam, oleum succini in aqua florum tiliae, aut mixtum antipopleſicam Langii, præcipue ex aqua peoniae cerasarum nigrorum, ſpiritu fanguinis humani, & syruſo de canella, aut, ut docet Hippocrates (4), aquam mulfam.

Uatur ægra vičtu tenui, carni buſque aucupio conquifit. Quando poterit, amet matutinas deambulationes, quæ Hippocrates (5) vocat attenuantes; quia motu corpus calefat, & humiditas attenuatur, & purgatur partim per ſpiritus ac flatum, partim vero emunigatur, & excretatur; Denique interdum bibat, ut præcipue Pompejus Saccus fauet, muriam brasitæ capitatem cum cornu cervi.

OBSERVATIONES

IN APOPLEXIAM.

I.

2. **A**ut ob fanguinem in omnibus arteriis quiescentem, ut opinantur Fernelius atque Hippocrates; aut quia corpus quiescat, & torpeat, dum fanguis non moveretur, ut olim fenerat Galenus;

(1) Tinctura granorum fimbriæ, aqua natraria, ducus in hoc caſa ſummoſe ludentur.

(2) Haſ. n. 21. Trallius Hudat.

(3) Libro ſecundo de Morib. (4) Libro de Dieta n. 27.

(5) Non obviā eatur Celiſi documenta, qui

nus; vel demum propter certe haud diffimiles cauſas miferos Patientes ſemifyderatos infelicitare cadere, veriſimile non eſt, licet Fracſatus ex anatomicis experimentis ab eſuſo, & coagulato hac illac fanguine idipſum conſirmaverit. Enī vero, cum in quotidiana praxi multoſis ſtupem obſeruaverim, abſque ne mihi quidem pulsus mutationes, apoplecticas aggradiſimē ad ultimum uiqui diem produci, ambigere, meumque aſcenſum in re tanti momenti penitus cohære coactus ſum, ratus, viſas in cadaveribus (1) fanguinis concretiones in cerebro, atque etiam in præcordiis, certis quibusdam accidentalibus, & mechanicis fecutiſ poſt mortem eſſebus, effi tribuendas. Quomodo enim poſſunt leſefere liquida, & in internis canalium majoris uſu parietibus quietere, abſque eo quod pulſum vibrations ne hilum quidem immutentur? Quomodo tota, aut pars oblongata ſpira comprimi potest sine obſtructione, sine tumore, quemadmodum accidit in omnibus, quaſi dixerim, fyderatis, in quibus circa occiput, circa coll. vertebras, circa paralyticis partes nulla coloris mutatio ſe prodit, nulla macies, nullus dolor, nullum latens inimici velfigium?

Antequam propterea Præcīti de Attonito judicium ferant, non pecud more, leſefentem fanguinem ſemper tantummodo decantent, fed & meditentur, querant, obſeruataſque ab expertis Anatomicis cadaverum fectiones perſcrutando vident, num, non intra univerſas arterias, ut magno placui Hippocrati, fed ſuperiorum tantummodo intra meninges (2) aut cerebrī anfractus (3) cruror, reliquo incolimi exiſtente, extravasatus lateat; an vero portiſim moris cauſa in thorace deliteſcat (4); num vero ſit calcuſa gypſica concretio (5). Videant, an generato abſcelli inter meningum intercapdines, enormi interdum præuenit cephalalgie, (6) cerebri medullarium oneretur, & ſpiritus animales comprimantur; num vero cerebrum aqua clara, & perficiua cum Marcello Donato, aut craſha pituita cum Horſio (7) refertum fit. Querant, an ſolennes evacuationes ſuppreſſe, an epitiatorum uilius & ebrictantes

(1) Vide Epiphilem molliam ad clariflum Vitruv. Andream Pata.

(2) Ut perbelli noſt. Fridericus Hoffmannus in fectione L. caſa 15. Quibus ex venaſis hominis impulſa ſolitaria præmoxit meningi, vena retinaculo, ſeque extravasatu eror ſigillat excepit.

(3) Veſperus in denato ab apoplexia reperi in lacers ventriculi duis lobis fanguinis ex-

travasat. In Ulořit Appellacione p. 24. Vir Paulus Valerianus in mox edita binis Obſeruationibus nitidissime offendit.

(4) Veſperus has citat.

(5) Calix a Vivillo obſeruatus in Pathol. et morib. caſa 2.

(6) Obſeruatione Anatomica .

tes præcesserint , anque virulenta siphylis (1) , vel scorbuticum miasma fluidorum mixtiones perturbaverint . An denique , luftrato per sedulum Chirurgum externo ambitu , hydatis , fecatoma , scirrus , vel morbosus alter tumor eminat , qui pari ratione de eadem interna causa admonet . Et quoniam post hæc & multa alia , que , utpote nota , tædet recenter , de difficultate morbo curationem vix admittente agitur , sedulo videant Practici , ne tot tormentis frustra agros crucient , imo potius incubante monitis Medici Veronensis Clarissimi Rotarii docentes , apoplecticos infusiles non clanculum , & inopinato homines aggredi , sed suos habere prodromos (2) , plurimaque attonito morbo præire signa (3) , quibus fatalè clasicum denunciantur . Illis propteræ non per hypotheticas theorias , & involutum questionum ambages , sed prope lectulum , penitus lectisque hac præcipue in re operibus Lancissi (4) & Vvepferi (5) , curatio præservativa , que antecedentes caufas averruntur , instituenda est .

I I.

3. **V**elim insuper animadvertisca prædictæ Medicinæ Tyrone , alteram etiam esse posse , imo interdum esse attoniti morbi caufam , eti a paucis descripta haec ipsa fit , & a paucioribus credita . At flatibus namque aliquo in viscere adeo adactis , & tumebentibus , ut induatur solidi natura , imo sifupictræ elatice pneumatica vis , aut compresæ fanguiferis tubis , aut quomodolibet viciose modisficiatis nervis appendicibus tollit , vel perturbatur irradians spiritum animalium commercium , & ecce flaves , cum sensus , & motus abolitione . Quia de re vigilent , ne infelix Æger cum artis decore paret .

I I I.

4. **C**onsiderandum illud maxime est , quod in denatis propter Hemiplexiam obseruant Anatomici in dexterorum scilicet artuum syderatione finistram cerebri substantiam , contra vero dexteram in syderatione finistrorum laborare . Hoc polto , topicæ præcipue remedia adhibenda esse , terenerationeque oppositorum lateri esse admovendas , nemo , ut puto , jure negabit .

HIS-

(1) Gummam enim diuinam Apoplexia causam in libro Bregmatis videt D. Gorst Schobanus , referente Vvepfero pag. 508 , in *Tiburtii Apoplexies* .

(2) Vide Chirurgiam Joannem Langum in *Tractatu de Apoplexia* pag. 52 .

(3) Scrutinabur ab Hippocrate , libro de *Caesi , caufa , & signis syderationis* , nempe *terperi , & febris syderitatis præter normam febris* .

(4) De Subitanis mortibus .

(5) In *Historiis Apoplexiarum* .

HISTORIA II.

EPILEPSIA IN MULIERE 25. ANNORUM
EX MERACIORIS VINI ABUSU .

5. **S**uffocativus stertor cum respirandi difficultate , animalium suffumosa quoque lympha , que semel atque iterum ex ore erupit , sotonicum & epilepticum morbum in N. N. 25. circiter anorum complexione calide , & humida , habituque plethorici , designant . Quia tamen præcesserunt fedentaria quies , corporis plenitudo , & vinozæ ingurgitationes , conjectandum est , non idiopathicam esse agritudinem , sed sympatheticam , hoc est , a ventriculo , ubi labefactato prime coctionis magisterio , sensim infarctis & distensis chylolympicorum canalium ordinibus , acidarium cruditatum malla in fanguinem devoluta est , quæ circulationis legit ad anima lararium , ad glandulas cerebri corticales , atque ad gularis basim delata , ibique fermentans , rarefcens , maioremque occupans locum , spirituum animalium irradiationem , & medium intercepti : & ecce gutturis intumescencia , ortophnoica respiratio , artuum lapsus , & quod rei caput est , morbiisque diagnosim confirmat , nulla in nobili Ægra tantum aerumna post paroxysmum recordatio . Et quamvis , post enarratas caufas , etiam de uterino fermento dubitari queat , utpote quod , medias is rubris , & albis venis , aut nervois surculis hysterica miasmatu ad capitum arcem mittere potest , ac diffundere , nihilotamen minus , cum nulla adhuc hereditaria labes , catamenia fluent , morbus fit in principio , atque ex cognita origine dependat , fausta Apolline tolli posse credendum est : dummodo tamen Patiens ipsa velit , obediat , seque ad oblatæ paratam exhibeat . Triplici itaque tempore Medica ars open ferre potest . 1. ad præservationem , 2. actu paroxysmi , 3. veris tempore , & methodica curatione , que morbum radicatus tollat .

Ad præservationem in primis quod attinet , nullum utilius medicamen excogitari , nullumque inventiri merito atque optimo ju re mihi posse videtur , quam ut Ægra a vino penitus abstineat (1)

necc

(1) Legatur super haec Consultationes Archiæ . Ali enim : *Commendo in primo luglo il V. C. Joseph del Papa olim Duxi Henrici già intrapreso rimessa della totale officina del vino* .

(1) nec *vires mero* (2) provocet (3). Et enim, cum ab atro & lentecente sanguine jugulares præcipue vene sensim sine sensu, quandoque iœnu oculi, & contestim infarciantur, atque glandularum, & fibrarum ordo, & pellicea hinc inde interstitia mucosis aciditatis imprægnantur, certe quocties tartareum, acidum, & quodcumque narcoticum, si mavis, vini gas circumcantes humores inficiet, ejusdemque inflammabilis spiritus secum nervorum, bilisque principia in orgaſmum excitabit, si et proculdubio, ut, impedito in jugularibus, & cava fanguinis reditu, fatalis strangulationes contingat, atque de majori herculi (4) morbi gradu, hoc est, de paralyſi, & cava fanguinis reditu sit dabitandum. Hac propterea funefiſtima pericula evitentur, neve, quæ Aretaus (5) ministrat, eveniant, aquæ potu dominans acidum solvendum est, sanguinis aëris temperandus, similem lentor, atque vifiditas attenuanda.

Tenui infusæ viæ, facilis felicit distributionis, Ægra utatur oportet; & quandoque ani lubricitas fervanda est medis pilulis ammoniacalibus. Quod si recidive metus, *convulsu* scilicet, ut cum Galeno loquar, non perpetua (6) formidetur in proximi coli mutatione, aut oppolito planetarium majorum aspectu, aut denum Lelape turbinis mintante (quo tempore humanus genus majoribus agitationibus premitur, praesertim in morbo, qui lunaris dicitur) optimum erit, vitio semper aere pluvio, & nebulo, non ita pridem ventriculum superius exonerare media t. i. s. vini, aut oxyxenii scilicet, in iure diffoluti, aut t. ii. infusione croci metallorum, aut hercule Bo-vii (7), superbiberendo haustum tepidiusculum juris hordeacei.

Eodem vero paroxysmi momento, suppolitoris carminativis inferius emulsiarium aperiendum est, & tumultuantes spiritus coercendi, lentiis in utraque coxa frictionibus, quinimo eucurbatibus, si lubet, humorum defensum promovendus. Neque nimis hastare oportet circa sanguinis missiōnem (8), præcipue ex cephalica, prouideque ex saphena pedis pro circumficiantiarum varie-

(1) Id aperte docent Paulus de Re Med. 23; Aetius Sermons 2. cxxv. 13;

(2) Ut etiam Hippocrates NCV. *Quae fermentata etiam, dannata, post mortem variolosa, ut videtur est in supermitra Hippocratis Editione, folio 10, & cura dochimini Viti Joannis Baptista Paioni, qui eandem Praefatione ornavit.*

(3) Intervi animadvertere, Hippocrate Lib. 2. & 3. de Mahr, & plurimi alii loci,

ebrios esse ob ebrietatem mortuorum, ministratum esse.

(4) Sic Epileptam voca Hippocrates in Epi-

leptam, & dicitur, fastidio variolosa, ut

videtur est in supermitra Hippocratis Editione, folio

10, & cura dochimini Viti Joannis Baptista Paioni.

(5) Joannes Langus Tomo 3. pag. 34. &c.

enit, Inquit, fluxus sanguinis profusus est.

(1) removere; & tautum stagnantium ichorum motum sufficiare, itaut in axim felicis coenitibus arteriis, & in maiorem elaterem vindicatis oscillationum momentis, massæ sanguineæ circuitus aut felicis reciprocet, aut excretoria incrinicata occurrant, per que morbo recrementa possint.

Veris autem tempore curationis cardo, qui morbum radicitus elevat, videtur confidere in tollenda vasorum plenitudine, in roborandis flomachibus rugis, capiteque firmando. In hunc autem finem confirmatis, que diximus circa sanguinis missiōnem, extorsojus subinde medicamentibus faciles faburæ eliminandas sunt, si verum est quod diarrhaeas paralyſim solvat, & intestinalis tubus mundandus plures eff pale Anglico amaro; mox comedie die, & subinde bibita aqua tetuiana ad duas libras, si lubet, pro vice. Quibus peractis, syrufo cachechico Ferneliano decoctione agarici actuato, alternis vicibus per epicasim vasorum infarctus solvendi sunt, lensorque attenuandus; sumendo impericarabilius diebus tinturam martis tartaram, aut fibrum diaforeticam in decoctione cichorei, hepatica, capillorum veneris, & marrubii. Quando de imminute pinguedino glutine, atque referatis glandularum, fibrarumque obstrunctionibus, deque restituta solidorum vi, & circumcubitibus fluidis confabat, firmandus erit partium tonus opportunitis cephalicis, & specificis, inter quæ (levi prius facto corporis motu, quem Galenus laudat, & gestato etiam crysolito) summopere laudanda venient conferua ex floribus ruta caprariae, cinnabaris nativa, torismarini decotum (2), pulvis guttæ, unguila Alcis, rasura eboris, radix peoniae (3), gal volatilis viperarum, & crani humani, & flores paralyſis. Æqua rationis lance, attentoque animo perpendit aditans Professor, an aqua hedera terrefris, vel paronychia (4) cum foliis ruta, aut mineralis ex valle Solis, ardente firi, utilis effice possint, & quidem præcipue si morbus a jecoris fervore, ut Prisci credebant, penderet; & utrum in cura coacta ad mentem Lancifii (5) frontis venas, aut jugulares fecare interfit.

B

HISTO-

(1) Signa fectionis viæ indicantia defec-
bit Mardi Hippocrates Lib. de Med. n. 7.

(2) Procedere cantharidum, & cibis, & ten-
to igne factam B. M. cum effientia callo-
ri in uim possum, primo ventriculo.

(3) Peonia radice semper vinum alteran-
derunt.

(4) Osteaque summopere lauda Joseph del
Papa in his Confutationibus pag. 78. 79.
(5) Tractatu de Solitaires mortis pag. 89.

HISTORIA III.

EPILEPSIA A NIMIA INGLUVIE IN ADOLESCENTE CUM RESPIRANDI DIFFICULTATE.

Nobilis Adolescens annorum sexdecim, constitutionis calidae, & humidae, habitus ultra satatem carnosus, ex fanis Parentibus genitus, vix exacto lactationis curriculo in magnam ecclidem abdominis intumescientiam, una cum verium tumulatu & exitu, curatissime fuit antehelminthicis, laxantibus, & clysteribus, donec cum vita periculo, quintum annum agens, virulentum variolarum eruptionem pafus est. Præcipius tamen ipifarum quantitas circa oculos, genas, orifice labia adeo in subfratis carnosis interstitiis hæfit, & lasfit, ut corroſis veluti & corrugatis fibris, importuna cicatrix eremerit: ex qua proinde, aliquibus procatharticis caufis instantibus, in promptu erant totius faciei, & præcipue oculorum rubor & inflammatio, itant tribus ab hinc annis spuria ophthalmia in dextero laboraverit, & tertiana febri corruptus fuerit, ope deinde corticis peruviani felicitate foluta. Post hoc, cum adfantes Medicis obſervarent, vix ex fommo exasperato, utrumque oculum veluti accentum, & fanguine ſparsum turgidum micare, aſſiduæ potum aquæ Agro confundere autumarentur. Interesset temer tamen famelicus, & vorax, & quaſi dixerim, ſi fine cibo, lungen, aucha ſemper in dies valorum plenitudine, iterum & ſebri, & dolore capitis cum enormi vomitu vexatus, tandem menſe Majo proxime clapo, post ſeptem paroxysmos ſecta vena feliciter convalefcere vixit.

Verum dum primis Julii diebus, poſtquam coenam, quarta noctis hora, fomnum capere intendit, violentissima reſpirandi difficultate (1) corripitur, cum tali ſtertore, strangulati, & clamore, ut in remotis uisque magna domus cubiculis adstantes domeſtici excitati, & acciti, ac de Sacramentis potius, quam de medicina follicti, conlamentati jam effe Agro, credentes & lugerent. Contortio etenim oculis, pallidus, atque adhuc ſtertans, & ſuffocatus, proindeque alto ſopore decumani non responderet, non auxilium petere, minilque agonem ſuum narrare poterat. Tandem, fed lento gradu, ex ſuffocati-

vo

(1) Ut ait Galenus 4. de Locis affectis. In comitatu maxima adſit ad apacem diſpofitio-

MORBORUM:

11

vo paroxysmo, ope ſpiritus meliſſæ, aliorumq[ue] ſpecificorum, exercitatus, & revivificere, & proximos noſſere copit: cumque ex magna acerborum ſicorum ingurgitatione morbus & promotus & auctus fuerit, ſic purgantibus, clyſteribus, & fanguinem attenuantibus, interjectis aliquoſ ſpecificis præſervativis, curatioris opus tentatum eſt. At reniens Agor, atque ab urbe difendens, Medicis artis ſubſidia detrectavit, priftinæque voracitati ambas malas addixit.

Oſtava itaque praefatis Septembribus, quartaque noctis hora, redit iterum ſuffocatus ſtertor, erecta tantum cervice ut in ortophnoico, reſpiratione permittens, & per horæ quadrantem perdurans, cum aliquo filoſe, & alba ad colorē purpureum vergentis materie (1) per os exiuit, una cum tumefacto gutture, & ſuccelfivo lethargico ſopore futuri paroxysmi praenuncio i quod itidem accidit hora decima, cum catarrhalis inſuper amarum, & porrace bilis vomita. Quare appofito clyſtero, vena ſecta fuit cum exiuit accensi fanguinis. Nihilotamen minus prope meridiem tertius, & tercia hora noctis quartus paroxysmum iterum in promptu fuit, cum ſubſequenti per noctem corporis ſubſultu, dentium ſtridore, pulsu tardo & inequali. Cumque in ſtatu etiam naturali in bilem pronus fit, ſoetidus halitus ab ore quandoque expiret, filamentosa materies dormiendo effluat, & per narcs graveolens expurget, opinari facile poſſumus, ex ventriculo ad caput, & contra, primaria pertinacis morbi femina impetrare.

Quibus quidem symptomatis, ſuffocatum orgaſmum concomitantibus, accedit ſolenne phænomenon: videlicet morbus inopinato, aut in fommo ſemper evenit, coque vix clapo, latata aliquatenus ſolidorum compage, & refutata reſpiratione de actis Agor rationem reddere nequit, juxta illud Sennerti: *Auge inde poſt paroxysmum Agor nihil eorum, qua circa ſegeſta ſunt, recordatur.* Ideoque cum Carus (2) & Lypothymia non tam facile cedant, aut redcant; Tetanus facultates principes non ledant; ſyncopa vero, una cum membris algidis, ſudoreque frigido, procedat; probabilis propteret adhuc conjectura, quod licet non adſit puluis robustus, & frequens, attenac recurrit usque in praefens per quinque vices, infulfus ad co-

B 2

mitia-

(1) De fangiſi milione 12.

(2) Quem Graci ſoporem, veterum La-

bet, ita ut ſe pugnetur, nihil riferuntur, nec
paralymni imaginacione Galenus de Sym-
ptomiatis, dicebant.

mitialem , & fonticam indolem in juveniam faciem ; quam affectum Paracelsus vocabat , inclinet . Quoniam autem in variis abundant opinione clarissimi etiam in practica Medicina . Viri circa hujus morbi originem , idcirco cum Tachenio , Villiffo , Sylvio , & Paracelso a dominant acido non minus in sanguine , quam in tota liquidorum massa , diri affectus femina in motum poni , & augeri , cam repetendam puto , ut peribelle in casu nostro memorat doctissimus Ettingerius illis verbis : *quia affectus summa voracitas resis copiosi acidi* . His positis , cum quotidie semper magis saginato ventriculo , prouindeque dientis chylolympicorum , & meferiacorum canaliculis ordinibus , auchaeque nutritione , cum glandularium , & utriculorum omnium infarctu , & tubere , pericit pedentem organorum cum fluidis aquilibrans propria , & intumuerit in dies fibra , amissa semper magis solidorum vi , ad gula praeterim basim , & annexas appendices morbofum fieri debuit impedimentum : quippe tunc vel major inhibi fanguinis in jugularibus , & carotidibus quantitas angustiae vaorum non aptabilis , concrevit , vel pulmonum motus in inspiratione & expiratione inducias non patiens in compresilis , tumefactis , aliwo modo modificatis trachea oscillis , exequi non potuit : vel denique impedito ab enarratis causis spirituum animalium influxu , ab explosivo ioforum elaterio strangulatoria convulso contingere debuit . Sicuti propterea , magno docente Hippocrate , hic morbus ante pubertatem curationem admittit , tanto magis in casu nostro , si adolescentis ad oblatu pronus erit , & junctus dabat Medico manus : quia morbus hereditarius non est , fumus in initio , causa patet , acidum feliciter dominans , plethora , & vaorum omnium plenitudo : nec comitiales , docente Galeno (1) , statim perfectissime invadunt . Ob id Medicus artis molimina co dirigenda fuit , ut intestinalis faburra medicaminibus eliminetur , meferiacorum infarctus aperatur , sanguinis , & lymphae lento attenuetur , acidum surgitur , & specificis atque praeservativis remedis , dirae affectionis feminiū adeo abolatur , ut humorum circuitus , & clasticā solidorum vis reformetur , & vigeat .

Extra itaque paroxysmos omnia paulatim agenda fuit ob ternellam adhuc extatam , omiflis secatas , vescantibus , & fonticulis . Sic iterum fecandam esse venam (2) opportunum du-

(1) De Locis affectis 7^a.
(2) Si sunt Epilepsia , paraplexis &c. ve-

nam confidim ab initio ferre appetit . Hippo-

crates .

rem , ex saphena etiam cum Galeno (1) , immisiss frequent clysteribus ad alvum subducendam , frictionibus quandoque & per diuvis sanguinis circuitum ad inferiora promovendo .

Ad fontem vero pharmaceuticum quod attinet , ficii vigente flertore , aquis theracalibus , spiratu melifice , & volatilibus salibus ex succino , & urina paratis , praefervim opus tentatum fuit , ita subinde purgantibus & tartareis , ventriculi rugae , & intestinalis tubus mundanda sunt . Et licet in postrimo morbi lumen mollia taetique cedentia videnter naturalia videra , atamen magna apparuit flave & porracea bilis quantitas : propterea oxymellite Benefici Quercetani humorum attenuatio , & exitus promoveatur oportet (demptis tamen guajaco , & rasuris) additique herbis aliquo hepaticis , & cephalicis , ex quorum sane replicato ufu , & corpus detumescere , & vultus pallor abire , functiones animales reviviscere , & urinarium lotum ulterius separati vifa sunt . Insuper per aliquot vices matutina ejusdem portatio laudem mererbitur : tum transitus facilius erit ad pilulas melanogogas Lancellotti , ad cochias cum helleboro , aut de nitro Alexandri : vitatis semper mercurialibus , quae adutte magis arata convenient , & utpote nervoso generi infensa , & pyramisimum quandoque producentia , neque per partem affectam evacuare tuncum . Stibium diaphoreticum , & aqua sibio conferta , fata tamen diluta , magni effe poterunt emolumenta ad motum lymphis , ad robur solidis conciliandum .

Dum haec sunt , aromaticis volatileibus , spirituum animalium circuitus promovendus est liquorre cornucervi succinato : adhibitis praeceps , que specificie ad præservationem convenient , nervosum systema reficiunt , & capiti profund : ut sunt anagallis , flores tiliae , radix peoniae , & valeriana sylvestris , lilium convallium , & similia : item pulvis ex catellis in furno excicatis quotidie fumatur , unguila Alcis etiam in annulo geflata , & tot alia , que eruditissimo Professori innotescere facile posunt .

Victus ratio sit admodum tenuis : cumque post bibitam per biennium aquam morbus invaluerit , fortalce quia eius ufo flanchi fibræ flaccescunt (quod certe primum morbi semen est) acidum non habetur , & voracitas fortalce augetur ; idcirco vinum , in pauca tamen quantitate , semper aqua dilutum efficiens erit pro inflaurans fermentis , ut facilis oscilant , & humores in orbem movcantur .

C O N S U L T A T I O
VIRI CLARISSIMI
F R A N C I S C I N I C O L I N I
Super modo relatam Spafni cardinac five Epilepsie
Historiam ad Autorem data.

OMNIA ad morbi historiam ejusque Ethiologiam, atque Therapejam spectantia, pro egregio Adolescenti plenissime exarata sunt, recteque adeo, Vir Cl. constituta, ut quid addere quisquam valeat, profus ignorem. Quia tamen in rebus problematicis, si que proinde morbis, quorum causa, utpote interna, summa obscuria est, tenebrisque undique circumclusa, si quid occurrat, quod rationis, Antopis, & causarum agendi modo faveat, vel minimum possit, ingenui animi est in medium afferre, patre Vir Cl., ut qua hac super re animadverteatur potius, tibi paucis exhibeam.

Observeo igitur, Nobilissimum Adolescentem in omnibus paroxysmis, quibus affectur, alto adeo sopore immergit, ut non solum sentientis, intelligentisque anima edat nullum plane tunc actum, verum etiam ut neque ipsius paroxysmi poesia recordetur, deque coe leviter quidem deinceps meminerit. Huiusmodi idcirco paroxysmum non verum somnum, ut volatis Arijs, sed metaphoricum potius appellandum puto : eclipsi est enim, in qua functiones omnes interiores absentur, ut pafim in fortis Apoplexia, semper vero in agravali comitataisque morbo contingit, dicens Galeno (1), in eo confitere Epilepsiam, ut sensus omnes, & intellectus perdantur. Sic Ibsrandus Diemerbrochius vocat Epilepsiam senium, mentisque interceptionem (2). Hoc tamen genus Apoplexia Epilepsiam in hoc cau preferre videtur, ob oculorum felicet contorsionem, dentium fridorem, manum, brachiorum, & dorso inordinatam commotionem, quippe quo convulsiva cum sint, veram Epilepsis differentiam constituant.

Alia tamen fuere accidentia, difficultas nempe spiranda cum suffocationis metu, stertor, strangulus, imo & gula tumor : quae licet familiaria sint Epilepsia symptomata ex convulsione pendentia, gula tamen tumor, & ululatus neque semper, neque ut plurimum in Epilepsia contingunt, scitu neque vomitus, qui viridescentis materia sunt. Horum itaque ratio, & origo ab inferioribus facile peten-

(1) De Natura hum. pag. 52.

(2) Histor. XV.

petenda videtur, & ventriculo scilicet, palmone, & corde spasmatica contracione affectus. Ex sanguine quippe per pulmones lentius ad sinistrum cordis thalamum progrediente suffocatio oritur, quemadmodum etiam pulsus profundus, inaequales, & duri ; eodemque tempore violenta acris exprefio tum a vesicis pulmonaribus in frietam Larynxem impedit facta, tamquam per fistulam expirationem sonoram, boatum, & ululatum parietibus, & leviter tunc eo magis suffocatione ab estante sanguine, ob acris, & elateris defecitione. Tali angustia sanguinis per cavam, & jugulares in subclavias descendens impedit manifesum est, unde oritur gula tumor, tum alienatio, motusque convulsivo in oculis, brachii, & dorso cum fridore dentium. Hac cum ita se habeant, manifestum puto, comitalem morbum effectum jacti est & produxit, ob symptomata, que recte cardiaca convulsiva dici merentur : hoc est Epilepsia per consersum ab affectis partibus hisce interioribus, præcipue ventriculo, ubi prima efficiens, & materialis causa lateri. Morbi ergo initium, tanquam immediato stimulo debet acido-acri in ventriculo congefo, docet virgescens, & vixita materies vomito in secundo paroxysmo per digestum genite a variis, & multis ingefis, fructibus praesertim fugacibus, & immodicis officiis potionibus, laxiori existente ventriculo, & ad elasticas contractiones minus tunc apto. Hinc factum est, & deinceps fieri posse arbitror, ut flagra hoc acidum ad turgescientia cum bile evulsione circa plenitulum præcipue (quo tempore corpora omnia sublunaria paffibilia subtilis materia impetus, & pondere majore Lunaris globi connoventur, agitantur, & astolluntur magis) cum productione morbi crevunt, & impotenter satis curari haud possit.

Audiamus Fridericus Offmannum (1) inter ceteros : acida ingesta (inquit) & diutius retenta, ipsa mera pejora fiunt, & comixtione cum biliofisi succis valde corrosvam, & virulentam naturam induunt : ita ut nervas ventriculi, & intestinorum partes exquisitiissima, & tenerissima sensationalis, quae cum toto nervorum genere contentiunt, arrorendo gravissima symptomata suscitent.

Sed preffus Prosper Martianus (2) rem tetigit, & descripte cum ait : Idque adeo hujus humoris (acidi nempe) proprium est, ut raro caput per consernum a ventriculo dolens invenias, quin actuosa in eo confiistant, & qui epileptici motibus sunt sujecti, a symptomate corripuntur cum acida in ventriculo peccant id

(1) Pathol. part. III. cap. 3.

(2) Not. in Hippocratem pag. 382.

id enim vomitiones subsecutæ palam faciunt: *huncque ille. Quia omnia ante omnes novit Hippocratis lib. de oet. med. ubi specimen daturus symptomatum in Nobilissimo Adolescente primo ingrediuntur ab eadem causa, hac habet: Quos acuta, acris, ac seruignosa bilis (sic vocabunt antiqui bilem vel porraceam, vel aragonosam quando acido in fluentem posita plus, minusque fuit acris & laxum ad acredinem, & turgescientem jungenter) affigit, qualiter mox rabbies, & morbus vicerum, ac pectoris & delperatio.*

Quapropter ubi primum in stomacho a turgescente, & exaltata visceri, & acido-acri-materia membranaceum corpus irritari cepit, & conceptum irritationem latine diffundit, exagatius spiritus intra surculos vagi parvis fibras eorum validius inflatur, ac successivæ explosiones quadam in fibras tendineas, tunicam interiorem bronchiorum, & vesicularum tum pulmonis, tum larynx componentes, irruendo, illam carum partiam crupaturam, & spasmodicam diathesim effecturus, quæ aer exprimitur per angustiorem factum laryngis hiatus, unde si ultulatus cumque pacius inspiratione admittitur, sanguis stagnat, aut lentius per pulmones excurrit, unde orthopnoica respiratione efficitur, sereque suffocatio. Hac eadem causa est, cur constrictio cordis lacertis, illius dexter ventriculus, utpote angustior, venientem sanguinem a cava, & jugularibus minus admissit, sicque turgidis facti subclavis, cum ultra procedere nequeat, gutturas inflationem effect, hinc compressio major, sereque suffocatio, & strangulatus.

Ex hoc phenomeno valde malo, & periculi pleno, alter velut illius effectus, comitios feliciter morbus, emergit. Ex impedito enim sanguinis a cerebro celeri reatu, ab eoque in jugularibus flagnante statione, & inqualitatibus in vasis cerebri finit, illudque evenit, quod scribit Hippocrates (1). Sacer morbus fit (inquit) cum obstrunctiones multis modis circa venas contingunt, & sanguinis motus prohibetur, atque alio quidem loco conficit, alio lentius penetrat, aliquibi autem citius, quæ fane inqualitatibus transitus sanguinis per corpus facta, omnigenae inqualitatibus per omne corpus contingunt. Nimirum secundum doctrinam Hippocratis, autopsia & rerum seriei maxime consonam, sanguis copiofus intra dura matris sinus aggeritur, a flagnante in jugularibus vasorum plura, & inqualiter dilatantur; hinc nervosa fibra comprimuntur, hinc spastica contractio nervosa hujus membrana. Contingit propterea, ut constrictio, aut valide compressio nervis, qui ad sensu-

(1) Hippocrates Lib. de Flatibus num. 21.

soriae abeunt, somnis ille metaphoricus, sive sensuum omnium tum interiorum, tum exteriorum actus intercipiantur, aliquibus ex nervis, qui ad motus organa distribuantur, immunitis & contractiōnēs compreßionisque inqualitate exigitibus: in quos deinde veluti explosi spiritus, eas avium, & muscularum, quibus interficiuntur, contractiles dispensantes, succussions, & agitationes parvunt, que in Nob. Agro vīsa fuerant. Hinc concepta in origine sua spasmodica diathesis, forsitan major spirandi difficultas, suspicioſa, & cum stertore majori, apnoia, & saliva effluxus orinatur. Hac symptomatum syndrome maximi fatalis consenda esset, nec vitam protrahere posset Nobilissimus Adolescentis, si spes non aſſugaret, cauam, que morbum producit, declinandi. Sæpe enim sanguinis & aeris interceptio in pulmonibus: item extravasatio sanguinis in cerebro, vel salem valida compresio, & constrictio, motus quoque defruiunt, eodem ipso paroxysmico momento, Agrum abirent, quod ne contingat, in primis Agro cordi maximis insistant regule, quibus seipsum conflantissime dirigat, fōvent, & tucat.

Propterea quovis die & anni tempore, solo sit prandio contentus, & parca cena, cum aqua communi citrata, nec inter prandium, & canam sint comedentes illa, vel potus maxime spirivi dulco-acidi, vel quovis modo concinnati, & refrigerati. Nec in delicis sint herbaria, & fructus preferim horarum, & fugaces, non tubera terra, non acida, non dulcia manifeste, non aromatica, non salsa, aut fumo indurata, non obsonia, aut bellaria, vulgo parte di Monache, cuiusquamque generis, non glutinosa, & viscidia, qualis caro anguillarum, & omnium in luto viventium, non lac, nec latricina, non spiritusque quevis. Erit ergo cibus ex carne vistulina, agmina, pullorum, & avium in aere viventium, reliquo capite. Edulia sint eadem ex jure, vel butyro, atque esse poterunt oryza, bordum, farrum, vermiculi Apulientes, panis optime maceratus in jure, ova concusa, panis triticus tritus; ova tamen non multum laudo nec forbilia, nec elixa, vel in fastagine collta. Non tam a jejuno, quam a carnis abstinentia omnino liberandus est. Panem comedere non similaceum, omni pastu, sed quandoque ex tota farina presertim in prandio, cum corpus ab officio suo vacaverit.

Hac cautela, symptomatum recursus impediti facile poterunt. Utitur ante cibum vēctura, equitatione, ambulatione, & lufū parve pile, sed omnia citra laborem, animi egritudines, & somnum

mann pomeridianum , nisi propemodum confectum , & quo tamen torpidus non resurgat .

Transendum modo ad indicationes , quibus usitit Medicus ad opera idonea peragenda , ad morbi cauam tollendam , ipsiusque effectus , & symptoma prevenienda . Cum igitur sancium sit , cauam proximam in stomacho progeni , & latere , qua ultra sanguinem cacochymnum acrem lento-viscidum parit , alia longe a paroxysmo , alia prope , alia in ipso paroxysmo , si contingit , agenda sunt .

Extra , & longe a paroxysmo purgantur video Nob . Agrum , iterumque purgandum censio , vere venturo , & fortasse altero , hunc in modum : 1. radic. enula campane l. t. radic. tamarije m. 6. fol. cicori. melissa. pimpinelle . veronica . verbe . abfint. fumarie aâ. parum f. decot. ad 3. v. add. chrysalitorum tartari s. i. m. bibat calidum singulo mane ad dies xx. singulo autem quanto die ut in prima , & ultima astundit ferre electa s. ii. epiphysi pag. 6. chalyb. d. ii. pil. de Hier. cum agarico s. i. m. f. inf. per noctem , tum mane expressio calida bibatur : sequenti autem tempore laudo , ut ante somnum sumat conditum ad magnitudinem pars nucis , videlicet : 1. conferv. rof. damast. sine acido parata s. iii. confervae abfint. pont. meliss. aâ. l. i. extract. calam. aromat. s. i. mitrid. 3. ii. spec. diarod. Abbas d. ii. m. & cum syrupo corticum aurantium sat conditum .

Advencit plenilunio , quarto ante ipsum die , mane infistatur vomitus singulo mense cum s. i. rad. hypocacuanne pul. superlibido jas copiosum pulsatulum , ut concepta in ventriculo acida materie fiat revulsi , & evacuatio immediata , siveque ventriculus elutrietur , & succusione quadam tum placis ipsius tum proxima intestina emundantur . Remedium erat ab Arnaldo Villanova , & plurimis aliis in epilepsia per consensum a stomacho commendatissimum , quodque ratio , & experientia comprobavit , id autem ad plures menses eodem tempore repetendum dixi , ut tum misma , si quod reproductum fuerit , exterminetur , tum ne characteres spasmoidici , epileptici a prateritis paroxysmis imprefci delectantur .

Suberto paroxysmo , si forte contingat ; nec salis volatilia , nec sulphura mineralium fixa , nec spiritoosa quoquis ad spiritus , & elaterium suscitandum , non nimis laudanda venunt , dum praefite stimulo & ex convulsione in pectora , cerebrum a sanguinis infarcta liberari non potest , unde major obstruictio , & compresio , eademque ratione deteriora omnia evadent . Laudanda potius suppositoria ex sapone gallico , oleo colocynthidis jnuncta , & sanguinis missio

missio eodem turgentis gula momento ex cephalica sinistra , tum frigiones circa ventrem , & extremitates partes , & corum permutaciones calide ex adipite humano cum oleo nucis miscitate , lezenda , & ruta ad quintuplam . Ventriculum tandem , ac caput ruborabit dectio theiformis hunc in modum concinnata , manu fiamenda calida exactis purgationibus . 2. radices valeriana syloegtris s. ii. fol. melissa m. 6. florula tilia pag. 6. fol. paralysii pag. i. corn. cirr. s. i. m. sorbicæ calidam . Epilepticos curare , ait Arnaldus , succum paralysis ad 1. i. cum modo faccari , & usu probatum , si per mensum singulo manu sumatur , & mihi per experientiam probatum est , usu decoctionis florum , aut herba paralysis , multos convalescere .

OBSERVATIONES

IN EPILEPSIAM.

I.

8. **U**pradicatis remediis , & praefertim usu vomitorii ex radiis hypocalcaria , a Clar. Nicolinio propofiti , & ante plenilunium per aliquot menses exhibiti , Eger Nobilis integrum refutatus est .

II.

2. **M**irabitur quis fortasse , me nonnulla in praemissis confutationibus scripsi remedia , que , ut specifica , videntur passim a Practicis adhiberi in Epilepsia idiospathica essentia , non vero in sympathica , cuiusmodi sunt morbi modo relati , utpote a ventriculo praecipue pendentes . Sed dubitandi occasio nulla erit , quando perpendat , artis conatus in id enti debere , ut flamina futuri morbi tollantur , & partium præservationi , quibus incumbere videtur materia morbifica , provideatur . Difficulitas siquidem in eo praefertim posita esse videtur , ut dum causa praefensis agitridinis tollitur , ad reliqua etiam omnia attendatur . Qualiscumque propter ea fuerit praedictorum comititalium causa , five nempe a voracitate , & nimio infarcti ventriculi onere pendens , five a sulphurea , & tartarea meracoris vini compotatione , illud tempus debet esse ante Medicis Professori oculos : I. Ut exsiccetur aqua illa pinita , que per nervosum genus transiuit illud humectat . II. Ut frigidus , & crassis humor attenuetur , ne in bronchiis , atque gula stertorem & spumam efficien-

efficiendo, flagnare posfit. III. Advertat, ne falina spicula circumstantes villos, & fibras divellendu, una deinde cum crasso humore, strangulationem cum tubere producant. IV. Ut superioribus phasis instabilitus providetur. Postremo curet, ut nativa in affectis partibus precipue capitisi, laryngis, & pectoris debilitas, que data cauorum actione, morboi apparatus decubitum in finu suo admittunt, crigatur, vivificetur, majorique polleat elascitare. Hec enim auxilia a prefata remediorum suppellectile pendentia si negligantur, morbus brevi recidivam minitabitur, & idiopathicus sit.

III.

10. **U**lceris cum ratio scribendi ea potissimum fuerit, ut clare conflare, que sub hoc praefertim coelo, vita, vitan, quaque ad curationes recte influentias, feligenda sint; & cum hujusmodi morbus, ut diximus, portentosus, & terribilis appellatus, dependeat praescitum a constillationibus superioribus, atque ab infante, aut lapſa certa quadam coeli mutatione, sic quisque videt, summopere in hac regione examinandum esse aeris naturam, nec non adverfas, & interdum vel dominantes, vel ludantes boreas, austrique potentias, a quibus astrales hujusmodi morbi violentiae excitantur. Infante propterea autumno, intentur in hac regione aquilonares ventosi incursus, domicilia, ambulacula, ipsaque cubicula ab illis disfent, & per totam precipue hyemem in aprico, si posunt, degant Brizianii cives. Animadvertant præterea in adverso ad meridiem plano per amplissima spatia proteno, australi quidem flamina violenter animatam machinam corrugare, sed non raro, aut a palutribus locis, aut ab oryzarium fatione, aut a nebulosa ulla lignine enormiter conspurcari, ideoque a torpido cradoque aere, ob symbolicum genium, nervus fucus par efficiunt; a ponderoso ambiente, aqueis viscidis, hamatis, animatis, sulphureis particulis referro, internae lymphas augentur, assimilantur, comprimuntur, atque urguntur; unde oritur ictus, contumacissus agon. Nam tunc vel in gula freto promiscuus, ex opposita parte liquidorum motus intercipitur; vel vim faciente superiorum planetarum potentia, insti extheses moveri debent; vel denique, postquam sanguinis crassamentum, ejusdemque plano-ovalia constitutiva corpora, & precipue albi ichores, ad ultimum ex supradiclis, & aliis adventitiis causis comprehensionis

sionis gradum perverent (que pedetentiam absque sensibili morbo fiunt) necessario juxta mechanicas leges efficiunt, ut elatificates in quibuscumque compresillis fangineas massas particulis refurgant, & ex improviso instar pulveris pyrii cum fermentatione, rarefcant, extendantur, & cum spuma, fletore, ululatu, convulsionibusque herculeum morbum producent. Ob hanc certe, vel haud diffimilem causam, prout urbis positio evinit, oppidaque & vici, quibus Brixianus ager abundat, fiuadre videntur, fatis apparat, que meditanda sint, quæque exequenda, quia illa ab Auctoribus lux coruscare nobis hac in parte posfit. Si enim a frigido borea fibrosi canalium ordinis corrugati sunt, laxantibus, & emollientibus utamur oportet. Sin vero a crasto australi aere excrementorum apparatus in hematibus redundat, dilentia, attenuanta, nativumque elaterioris fibris redentia, & epilepticum insultum curantia adhibeantur, necesse est.

IV.

Ubi de tribus precipuis in Epilepsia remediis.

11. **P**Rimum est, quod proponit Hippocrates, cum ait: *Aerem mutare commodum est in morbis*, si potissimum ab exarsis superiori loco caufis morbus proveniat. Necesse enim primo est, etiam illud *peffsum* derelinquere, quo *Agrum fecit* (1), & in dies renovat. Deinde aerem feligere *fabilsem*, ater, *elasticum*, particulis plerumque fuscis referunt, ut auctoritate Lancisiæ (2) innixus, non ita pridem in editis dissertationibus (3) locutus sum.

Alterum est, haemorrhoides aperire, aut fonticulum in infernis cruribus infigere; cum jam ab emisario, scilicet ulcere proprie talum sponte nato, ipsam Epilepsiam originariam, & ab utero matris contraclam, fanatae videbam.

Postremum denique comitialis morbi remedium proponitur ab Ernesto Friderico Heimreich (4). Est autem sericum bombycum opere factum, & per os sumptum. Putat enim Vir eximus, maximam hujuscmodi serico ad comitiale morbum dellendium inesse vim, ob copiam falsi alkalici, tum fixi, tum volatili, quo illud abundat. Id porro ostendere nititur exper-

(1) Cornelius Celsus.

(2) De Novis paludum effervis pag. 44.

(3) Brixie Typa Marci Venditamenti.

rimen-

(4) In Annalibus Physico-Medicis Uratida-

vientibus ad annum 1718. Cliffs IV. articulo X. pag. 69.

ritimenti in Regia Academia Parisiensi a Joseph Pitton perfactis; nam comparatione analysum salis ammoniaci, serici, & cornucervi instituta, majorem copiam salis volatilis ex serico, quam ex cornucervi separavit; proper quod facultatem cephalicam nervinam, & antepilepticam in serico reperiri contendit.

V.

*Sectio Cadaveris Hydrope, Desipientia, Epilepticis insultibus,
antequam denasceretur Laborantis.*

12. D^e 18. Martii 1741. dum Pataui aderam, accidit casus, ut a Sapientissimo Joanne Baptista Morgagni in Xenodochii atrio, numero nobiscum circumstante Tyruron non solum, sed etiam doctorum Honiminae corona, examinatus cultro fuerint supradicti cadaveris suprême internae partes, ob Medicinam, atque Praxini in simili morbo illustrandam. Scđo propter cranio, futurisque viis transludicis, nihil in cerebri fūblantia reperitur fuit, quod vera, & realis morborum mortisq^e causa dici recipia meretur. Etenim tantum dūtum prominebat corpora striata sinistra, & aliqua aderat membranarum flacciditas, quodque magis extitundinam fuit, flava latebant in medullari cerebri substantia, ichoroflorantes. Verum ab hac, licet modice variata, solidior texture, & fluidorum crati potuisse tamē mortuum in motum pon, ultimum que producit fatum, Vir Clarissimus summa cum eruditione, & doctrina explicavit.

HISTO-

HISTORIA IV.

CAPITIS INFLAMMATIO POST LENTAM
FEBRIM IN ADOLESCENTE.

31. Lenta erratica febris decem & septem ab hinc diebus
fanguinei, fuscata in egregio Adolescente temperamenti calidi
ita nil mirum, si decima ex sperto morbo ejusdemque causis,
nullisque institutis secundum artus dogmata opportunitis emis-
ariis, ex coacervato in sanguinis mafia excrementum lentore, ex-
treme arteriarum cum venis infusationibus infarctae fuerint: ex
prepedita spirituum irradiatione frigus, atque cum eam febri
ad capitum arcem, ubi precedentes dolores aliquantum villorum
divulvolum produxerant, inflammatoria metatalsis ortum du-
xerit. Hanc glandularum trachealium, & colli tendonum duri-
ties, nec non violeni pultantum capitis, & aurium arteriarum
mos comitabantur cum timore, ne forte ex importuna mi-
scella, mutatis specificis gravitatus, & internum molium suffla-
cibus, violari posset voratum parietes, & valvularum suffla-
mina, atque ob jam vias fanguius a naribus stillas, transitus ad
supputationem eveniret. His igitur politis, cum in acutis de-
improviso consilium capiendum sit, & remota remedia, & qui-
denni mutato per sepe morbi aspectu, & symptomatis, tero-
perianunt, que adhibita sunt, non nisi laudari possunt. Si er-
gue folia inflammatio, nondum facta suppuratione, perduraret, ad-
huc in chirurgico fonte immixta quotidie enematibus, tercia
fanguius missio licet ex sapientia (1) pedis. Sin vero ex cra-
nii foraminibus, ex ore, nare, atque auribus cepta effici al-
lia expurgatio cum levamine, haec ulterius magis est pro-
movenda (2), allicienda focillationibus, orifice ablutionibus
opac lactis, aut decotionis paullatioribus, caricarum pinguum,
dactylorum, addito multo rotato simplici ceteris vitatis super-
caput remedius, que aut perspirationem impellant, aut illud
opprriment. Matutinus infusor potus feri lactis destillati, su-
per-

(1) Ut capitis dolorem sedet, sanguinem de ventre derubat. Hippocrates lib. de Locis & Lib. 3. de Morbis. Cura cerebri ab infamante tumefacta, inter cetera medicamenta, sanguinem derubatoria proposita.

(2) Juxta illud Hippocratis: His sanguis suscipiente manum opulatorum. Et lib. 2. de Morbis Mulierium subdit: Si per narres, aut arterias apertas, & mucos erumpant, a morte liberatur.

peraddito succinō preparato , & febrilem æstum temperare , & laboranti capiti succurrere poterit . Decremente morbo (quippe ut ipse Galenus ait : ob capitii dolorem vehementem nemo unquam mortuus est) & extincta febre , aquam salaperilæ pro subigendo acido laudarem .

EPISTOLA AUCTORIS.

In qua reicitur usus chinae china pro tollendo morbo
in hac Historia relatō .

14. GRatulor summopere , meritissimum Adolescentem ab inflammatorio capitisi morbo jam clapsum ad salutem properare . Quia tamen immunita sanguinis quantitate , natura scilicet & arte open ferentibus , hoc contigisse conjectandum est , sic post criticos sudores , superfluite adhuc febri , pariter timendum , ne in ductibus chylolympiphici , & in penitillimis viscerum meandris latitans fermentaccus lento , vel periodice in mafia sanguinis eructatus , vel tenui rivo in ipsam reptans , hanc febrim aut producat , aut conseruat . Cumque morbus lenite inexperit , & autumnalē temporis constitutio jam infest , quodammodo supeftis mihi est corticis peruviani usus : quippe qui palliative tantum porcf febrim suffocare , & inducias prodūcere , at nunquam , nisi mea opinio fallat , neque antiquas , neque recentiores caufas averruncare , multoq[ue] minus eas perficere tollere . Tuitus confilium mihi videatur , bis aut ter oxymel . B. Quercetani alterius diebus exhibere , & Bagliviano (i) more , succis depuratis fonchi , cichorei , & borraginis ima vifera aperire , itaut pedetentim per excretorios trahentes feducta morborum ichorum amurca , & solidorum stases dissolvantur , & solidorum vires reviviscant .

EPISTOLA ALTERA

Rationes ab Auctore redduntur , propter quas china
china damnata fuit , oxymel laudatum .

15. **A**Quum est , Bondone doctissime , ut corum , quae ep̄lapta hebdomada tibi scriptitavi circa morbum , quo torqueret N. N. , rationem reddam : & eo præfertim , quia ab

(i) Pag. 146.

epiftola tua nudius tertius accepta , ipsum nondum ad perfectam valitudinem rediſci , invitus intelligo .

Neque vero , quod ipfe pro ſuſcepto habuerim uſum corticis peruviani , id velim opineris contigisse , quaſi exigua in me eſet tui nominis exiftimatio , aut putarem admirabile alexicacion , ubi in abcſconditos viſcerum recessus competenteraverit non domito vitalis fluvii tumultu , noxia ſymptomata producere poſſe . Quandoquidem & te ſapere ſcio , & ceteros omnes antecedere ſapiencia potes , ſi morbi cauſas , gradus , metaſtaſes , crifes , Agrotantis vero querimotas , eſchigations , uno verbo , ad circumſtantiarum omnium syndromen praefere obſervavi .

Ad febrifugium vero quod attine , ecquis audebit illud dannare , ſi Laurentius Heſterus ultra duas chinas chinas & Agrotus exhibuit , eundemque ſphaeclu (i) laborantem fanavit , ſiqui vix potest ſomnari cauſis febrientis ſanguinis , in quo ab Auctoriis quandoque propinatum non fuerit . Fatorum quoque , inter quotidiana artis experimenta quaſi ſemper obſervavile , raro contingere , ut Agri noſtræ fideli concediti aliquid danni ab uſu chinas chinas recepirent , eti non ſemper febris hinc domita fuerit . Accedit , aromaticam ejusdem vim potuisse etiam faſtificentes ventriculi fibras erigere , & , ſi qua exstabat circa chylis officinam , impuriore lentorum congeriem , fermentationis in ſanguine prodiuſtraram , a ſpecifico remedii contextu corrigi atque diſſolvi .

Venit quia , inſtante jam autumno , agebatur de temperamento ſiccō , atque picrocholo (quod non inepit Hippocrates inter coeleſtia ſigna cum leone , inter planetas cum marce , inter anni tempora cum aſte , inter elementa cum igne , inter ſapores cum acutis , inter tonitus cum tubis , ſymbolicatem habere perbelle demonſtrat) , & lenta refudis febris poſt acutum morbum , non ex accidentalī mēferiorum infarctu , fed ex irrequietis principiis in ſanguini ſiuſ existentibus provenit , accende quaque naturalium viſcerum calore , verendum erat ne , ob copiosos sudores , pollentibus particulis falinis , & fulphuris , in arefacta fibra coerciti lentores , etiam ſystema nervosum comprimendo , ebulitiones in mafia ſanguinis excitarent , ideoque aperitiva ezcropotica eſent indicata . Ob id , humectato

D dilu-

(i) Rara ſane res eſt , quam obſerveantur , ope peruviani corticis per ſummi Helleiro , pag. 520. vol. 5. Ephemerides Ge-
ti , liberatorum . De quo tamen , antequam variis rebus , cuiusdam nempe mulieris , & alibi vicioſa canatur , reperita nicteris pra-

xix confundenda eſt .

diluentibus succis corpore , oxymel B. Querctani proposueram , non tam ad intestinorum facilitatem cum exitu materiae peccantis promovendam , sed , quod rei caput est , quodque si te latet , latere non debet , ad domandam eodem momento , & eodem remedio virulentam Gallicam affectionem , qua olim polvulus fuit , & qua nondum penitus extirpata , latentes caufas augebas in morbo agititudinis productione .

Quoniam vero his non obstantibus , Patiens jam saluti proximus a nobis censetur , superfluum puto , remedia proponere , majora sperando ab etate , vietis regimine , & aeris riperiae Salodicensis falubritate . Quando necalarium tibi videbitur , falaperilla serum lactis alterare poteris . Interim vides , quenam fuerint argumenta , quibus innixa stetit mea tunc temporis opinio . Reliquum est , ut credas , me nunquam omisflurum ea , que tua causa facere potero . Vale .

OBSERVATIONES

IN CAPITIS INFLAMMATIONEM.

I.

Animadversiones circa usum chinae chincie .

16. IN Aegris , in quibus febris primarius morbus non est , caute chinam chinam administrandum opinor , tam in principio , quam in progreßu . Utroque enim tempore licet primario , ut diximus , infons sit , attamen secundario interdum noxia ; quia potest naturam a falubri excretionum , & coctionum molimine divertere . Igitur in inflammationibus , aut cephalitis inflammationibus proximis , in vulneribus , ceterisque tumoribus , quos Chirurgi nascentes dicunt , semper chincia chinæ usum Aegris noxiūm deprehendi . Tunc enim per illas determinatas partes , & non aliter , pertinaces humores natura separat & expellit .

II.

*Aeger cuncta , qua se sit circa morbi caufas ,
Medico narrare debet .*

17. VEH illi Aegro , qui morbi caufam , tanto magis si morbus Gallicus est , adstanti Medico tacet . Mihi credat , de

MORBORUM :

27

de proprio ludere corio . Quis enim negaverit , appellatio in supradicto caſu ad caput liquida a Gallico acido contagio non fuſſe coagulata ? ideoque non inutilia ſolum , fed etiam noxia eſte remedia , que antecedentem exoticam caufam non repudiunt . Protecto qui cerneret caſum cuiusdam juventis 22. annorum vel circa (dum haec scribo , huius cura mihi ſimulque D. Angelo Rinaldino demandata eſt) , in cuius utraque pupilla poſt Gallicam gonorrhœam , & ophtalmicam inflammationem , fructu adhibitis purgantibus , cephalicis , decoctis , collyriis , mercurialibus , gelatinofus viciſſiduſculis humor conglatus eſt , nubis , & pfeudo cataracte inflar , fed ut melius dicam , purifirmis materia (*Hypopyon* dicunt) vifum omnimodo impediens , non tam effet alienus ab habenda fide , diram etiam symptomatum morboſorum viciſſitudinem , que evenit , & que remedii relata ſta eſt , ab exoticis caufa non medicata pendiffe .

HISTORIA V.

RAUCEDO IN GUTTURE , CUTIS IMPETIGO ,
VENTRICULI DEBILITAS , IMORUM
VISCRERUM AESTUS .

18. ILLUSTRIFIMUS , & Excellentifimus N. N. (ortus a Patre , cui ex fallo sanguine puſtula & exanthemata ad extimam cutim efflorefcabant , mox podagrum efficiendo , haemorrhoidum fluxu , feliciter folvebantur , & a Matre defluxionibus ad laryngem , ad gular basin obnoxia) quadragenario minor , temperamenti calidi , fanguinei , fibra mollis , & delicate , ante pueritiam terminum variolos critice non ſuppurantibus obrutus , in pernicioſam incidit agititudinem , a qua tam bene elapsus , ubi ad duodecimum annum perveniret , ob quartanam febrin per annum integrum cedere neficientem , chinam chinam ſumere debuit . Deinde paulo poſt pubertatem , ſuperata ſponteque cedente febricula trium dierum , priftina in columiati restitutus eſt . Interim tamen conqueri quandoque debuit de vigiliis , deque minus prospera ventriculi fermentatione , adeo ut a Profeſſoribus non minoris fame , qui tam antiquo Galenico more procedunt , & agunt , ſancitum fierit ,

D 2

fuerit, ex oppositis qualitatibus, frigiditate nempe stomachi, & hepatis calore, incepitorum incommodorum stamina esse decidenda. Post haec, nuperis hinc annis duo morbos symptomata enata sunt, que nostris meditaminiibus anfam prebent. Unum est quoddam lichen, seu summa cutis aperitas cum pruriuit, latine *impetigo*, vulgo *volatice*, que utrinque efflorescit, & nunc subitis dexteram mammam, & interne supra coxas conficitur. Alterum, & quidem majoris momenti (post erraticos, & interdum fæcientes dolores infra occupit in postica parte supra colli vertebrae, moxque ad claviculas, & secundum directionem deltoidei mucifuli descendentes) est uulna laryngi, & lateralium glandularum intumescencia, una cum quadam rubedine, inæqualitate, & aperititate, ita ut pertinaci raucedine, que olim fanguinis per narcs hemorrhagia solvatur, fe laborante perficiat; eique vox immunita, & praedita nunc magis, nunc minus, sed temper ultra modum, sit. Quoniam vero fanguinis miltones, nucrinas aquæ, chalybata, decoctiones, abhyntii tinturae, gargarismata, totque alia medicata libamina incasnum celserunt, jure ac merito ad alia atque alia peragenda excitamus.

In hoc itaque rerum statu quis in practica Medicina erit tam rudi, tam imperitus, qui aut falluginoſe cuti linimentum, aut interni gutturas raucati gargarismata admovere velit, mihiſque cauſa, effectum curare? In toto potius, ut ajunt, in visceribus, in fanguine quærenda, & determinanda est morbi radix. Quamvis liquido abdominalia visceræ tacti mollia, & in statu perficte naturali reperta sint, negari tamen non potest, quin ob minus elastics rugosæ ventriculi tunice fibras, gastricumque succum aut nimis inertem, aut minus elaboratum, chylosis magisterium agre efficiatur, Nob. Ægrot id signanter perficiens; neque placenta nutritura bene a duodenæ ichoribus subigatur, in id conspirantibus circumstantium fibrarum laxitate, probabiliter universalis temperamento confundi, & fortasse debilitori etiam partium organicularum tono. Quare impura massula per mœtracorum ora in purpureum fluentem devolute, fangificationi, & nutritioni ineptæ, sed tamen circumantes, non recta a capite, ut a Priscis creditum fuerat, peculiari via nunquam viva, in guttur defillant, aut deplunt, sed ratione circuitus, atque motus particula rum excrementorum apparatus efformantium, partim cutim, & mi-

& miliares excretorias glandulas impetrunt, humidoque subtili evanescere & resoluto, sales sui juris facti, cutim corroden do, & vellicando exasperant, partim internam gutta regionem invadunt, & cartilagineas omnes *thyroides*, *circoides*, & *arytenoides* laryngi, five glottidi familiantes, vitiant, utpote ceteris laxiores, forsanque ab ortu debiles; unde vocis modulatio aliquatenus intercipitur, & prepeditur. His omnibus si accedit, ut ait Cicero, *clavis verbis intensa oratio*, que partem irritet, aut accidentalis interdum cutis, vel alvi dentitas, vel errores in viës regimine, vel animi pathemata, aut contentio in rebus gerendis, vel colendo studio, quod spiritus animales absumat, orbatis sanguinis viscerum fermentis, in confessu est, languescere debere solidorum fibras, atque hinc sanguinis circulum tardius perfici, fero, & lymphis in cure, in gutture interim quieteſcentibus. Quia tamen in florida est ætate constitutus (1), æqualis viget pulsuum rythmus, optima partium proportio, multaque facienda supererit, eluet spes curationis (2); que quidem non tentanda est, ut committere fit, extorxiſus pharmaciſis, sed pedenter, & suaviter, obſervato Redianuſ documento: *Salem ne noceas*.

Millis propterea indicationum ambagiibus, misisque fontium cantilena, dupliči methodo ſufcipiendum opus crediderim. Primam curam eradicativam respiciat, stomachum feliciter roborando, bilem corrigit, atque ſalvia temperando. At stomachum roborare circa calorem quis poterit? Ipſe tamen videns ea, que nutriti, vi foliis, aut ignis parari, ipſumque febrile incendium viam eſſe plerumque ad falutem, noſque tamdiu vive re, & ab extremo fato distare, quamdiu innato calore temponus, non adeo frigida amo, ut vulgus facit canique, remedia, neque a calidis alienus fum. Cautiorem itaque viam inveni, ſeligende fuit temperata, nempe lignum laſſafraſ, cortices aurantiiorum, radix tormentillæ, zedoarie, calamus aromaticus, fol. hepaticæ, marrubii albi, melifera, lauri cum granis, flores rotundifloræ, bellidis majoris, salvie, cinamomum, faſtaque ipſorum infuſione in aqua communis, cum laetè caprino omnijs B. M. deſtillanda fuit, addita prius carne viperina, quippe qua refrigerans remedium a Galeno habita est, camque palmarium in cutis morbis, & fibratum pareſi alexi.

(1) In florida aetate vaſcinoser, & gravideſſer
non adeo difficulter collusus adhucit. Hippo-
crates Lib. de Aſſe. Sunt autem ricta turpia
cœli mezi, quæ morbi.

(2) De peccatis, febris, imperijs. Hippo-
crates 2. Aphorismorum 4.

alexicacon ipse puto. Quo fane destillato, aut in usualem potum converso, aut matutina tepidiusculo haufu forbilis, aut de-nique tamquam *thebē*, *cōphē*, aut *fucolata* vēchiculo, pedetentim sanguini communicato, optatus effēctus poterit produci.

Altera methodus, quamvis eradicativa non sit, magnam tamē afflere poterit utilitatem. Itaque cum videamus, in uno vel altero ægro, quæcumque sint remedia in ufo posita, aut vitio viscerum fermentantium, aut imperfēcta miscellæ, aut errore circuitus, adhuc excrementis exundare lymphas, quæ in debilitibus partibus, morbos producendo, decumbunt: cumque infuper a priori arduum fit hoc præpedire, neque tempe-ramenta violentis curationibus torquenda sint, experientia diuce, & arte docente, superflue humiditates ad loca illa aliciuntur oportet, per que utiliter natura confuetas instituit evacuationes, a quibus fortasse imminutus morbus originem trahit. Hinc laxitas alvi, hemorroidium, & urinæ procuranda est bis in mense (parce enim aut nihil agendo, morbus perseverat) sumendo pilulas melanogogas Lancellotti, quarum infinitum magisterium corallorum, & matris perlarum cum sanitatis poterit acti moderata expurgationis tunicas ventriculi robore, latensque aletius sapor haemorrhoidale effluxum fortasse, ut Germanis soleme est, promovere: quod ut felicis contingat, & injectionibus emollientibus, & fencipiis, & fomentationibus, elutriata scilicet in subiecto lafano bullenti aqua, mollicit, laxitas, rupio, adaperito internarum, aut externarum fedalium venarum pertinenda est, applicata, si lubet, semel in mense folitaria hirudine, moxque vitatus adstringentibus pulvifculis, & sola vinclatura premente, impedito ichorū haemorrhoidalium exitu, ut iterum, sed semper in parva dosi effluere possint. Si enim olim, ut diximus, fanguinis, per narē exitu, raucedo evanescet, cur novo hoc per maricas emisſario, eadem utilitas speranda non erit?

Denique quia morbi radix in fero sanguinis est, ejusdemque exitus debet produci per loca convenientia, aptaque & confueta illius transtuti, non extra rationem erit, interdum diureſim promovere, tum quia hoc fieri potest absque ne minima quidem Nob. Patientis noxa; tum quia impetigines pruriginosæ offendunt falsi in fero dominium, quod quidem cum & in lotio reficat, facilissimum est coniurare, analogâ liquida, mediis scilicet amplioribus tubis emulgentibus, separari per idem cribrum

cribrum facilissima posse. Hoc autem poterit efficere terebinthina Veneta, millepelle, aqua ononis, petroselini, faxifragis, ocul. c. pp. & futura æstate aquæ minerales secundum Friderici Hoffmanni documentum (1) cum lacte mixta ad curationem, & si morbus, ut ipse auguror, jam dominus erit, ad præservationem.

Gargarifmatibus cujuscumque generis semper addatur aliiquid, quod corroboret. Amygdalarum, & trachealium glandularum exuberans laxitas cum patene sit, ideo consiliandus est partis vigor, & primitiva elasticitati restituendus. Inter cetera optima erit conserva cynorrhodii cum tintura lacce. Saccarum enim incidit, refolvit, reliqua vim addunt.

Vina merata, & præcipue exoticæ, aut folis aqua potus, noxiæ erunt. Sed modus in rebus, virtus in medio fiat, vinumque aqua dilutum laudatur. Natura amat, quod innocens, & cui affectu est, restitante, ut refert Magnus Author, ad fundum ventriculi fermento, quod homogeneitatem cum futuris esculentis habet. Lete vivat, quia morbus de illis est, qui facile curationem admittunt.

HISTORIA VI.

SALSA CUTIS IMPETIGO, CORPORIS PLE-NITUDO, PERNIONES ERYSPILATOSI.

19. **S**Alfa impetigo in sinistra subaxillari regione, mox in perinao, tandem, & crudelius in infimo dextero cruce, præcipue supra malleolum externum defavens, licet tempore hyemis ad cryspipatosi pernionis naturam accedere videatur, nihilominus, cum, adventante etiam æstate, in imo loco perdure, & in superioribus recrudescat, conicicendum est, ab universali fanguinis, & liquidorum omnium dyscrasia pro-venire; ideoque non satis confutum puto, si peculiare balsamicum unguen cutaneo morbo aptetur, sed ulterius examinandum est, num procathartica cause, & errores in viulis regmine; num chyli officina, & haematois vitiate; num fervida abdominalis viscerum constitutio, & saluum aucta in fanguine congeries antiquæ symptomata producent. Quandoquidem secundum

(1) Lac cum mineralibus aquis sumptum propinat: Diff. XI. pag. 157, in epig. Phys. Med.

secundum predictarum cauſarum, ſimilique effectuum energiam, & propollentiam, que eruditio Aſtantii conſtabunt, & morbi fides cognovit, & futurae indicaciones firmantur pro therapeia recte inſtituenda. Quia vero temperamenti calidi eſt & humidofanguinei, atque poftremis hifce annis, licet in florenti aetate, aliquatenus obfus factus, & qualiter dixerim, univerſali incipiente plenitudine laborans, idecirco concrefcentes febacos ichoros in partum utriculis cefpitare, excretorias separations præpediri, & humorum circuitum retardari, conicendum arbitror. Quare ſtaſi albi craſhamenti & lentioris fanguinis in lymphaticis tubis, & venis producita, fermentationes morboſe fuſcitantur, acidum producuntur, falinae particule caput exerunt, que, mediis arteriarum extremitatibus, & lymphaticorum productionibus, ad ſiniftrum praefatum emunctorium, atque ad miliare glandulas deducunt, contraſtilles cutis villos dilacerant, corrodunt, & ita convellunt, ut, impedit in tenuillim venuſi fanguinis tranſitu, emergat partis affectae rubor, vel circumſtans regionis, ut in pede, cum corroſione, intuſcenſia. Ob id ita diuidenda erit methodica curatio, ut primo diſſolvatur univerſalis liquidorum lentoſ. Secundo ut faſium cuſpides hebetantur, & per convenientes trahentes morboſi ichoros feedant.

Subtula propteræ aliquo lenienti medicamine primarum viam amurca, & fi libet, humedaties deterſifque chyloforum canarium ordinibus, cichoraceo aliquo proxime naſciſtro, laudem ſummonpere per aliquot dies uſum feri ladiſ depurati, premiſo cochleari tinture maris tartarea Lemery, ad leniores omnes diſſolvendos aptiflimes. Proposita pariter a Veronensibus Medicis antimonialis aqua optatum ferre poterit juvaſmen, ſi ſtibium erit in parva doſi, & ſumme dilutum. Verum precipua curationis ſpes, iudicio noſtri, ſita eſt in aquarum mineralium potu, qui proxima aeftate infihi debet, non Patavinas, non Nucerinas feligendo, ſed illas, que ex vena montana originem trahunt, videlicet S. Mauriti, aut vallis de Sole. Propteræ nimis quia, cum corpora ad plenitudinem vergunt, ſpirituſo chalybeatum requirunt medicatricis aquæ gas. Poſt haec, ſi ſupererſent adhuc falini dominii recrementa, ad Balneum configuriendum erit.

OBSER-

MORBORUM.

33

OBSERVATIONES

IN IMPETIGINEM, ALIOSQUE CUTIS MORBOS.

I.

CAchinno tenere non possum, quoties anxios video Chirurgos in locupletandis officinis, inque præscribendis mille ſchedulis, & linimentis, ut pruriginofas aliaſve ad cutim impetigines externis unguinibus current, eventu nunquam eorum votis respondente, & quod p̄jus eſt (fi nimis applicata remedia, præter cofmetican, etiam adfringentem, & atyptiam naturam ſapiunt) cum majori aggrotantis periculo (1), utpote reperciuntur, & ad centrales partes coactis ichoribus illis, quoſ critico levamine ad cutim, univerſale corporis emunctorium, admirabilis in effectibus ſuis natura moliebitur. Itaque ne bile perciſi excedant, neve Arti id vitio injuſte veratur, ad foliam confillandam. Mulieribus vultus venustatem, atque ad tollendas ab infolatione ephelides linimenta, aliaque id genus remedia hifce in morbis permittantur. Hac igitur res Medico comittenda unico eſt, qui secundum Friderici Hoffmanni documenta natura ductum fecutus, iis patiſſimum utatur remedii, que integrum fanguinis, ac humorum masſam depurandi, ad extinſionem disponendi, & per alcuno cutinem & corpore proſcribendi, virtute pollent. Ea tamen lego, ut si extima falſo, vel tenuiſ, vel modica fuerit, fano interne exiftente corpore, aut ob illam depumationem melius ſe habente, caute agatur, quinimo cautiflime, quo magis pruriginofa efflorefcentia antiquior erit. Quod si recens fuerit, pruriginosa, Gallica, forbitaria, verminosa, exedens, ut ignis facer, & in partibus nobilioribus inſculpta, lituris ſufcis, & luſidis, vulgo macula hepatica, confpicua, & ad pforam, ad zonam (2), ad herpetem, ad elephantiasim accedens, cum praeter damna, que infert, effectus quidam fit, qui naturam caue nancifici potest, ob acquitum ex fermentatione in cutaneis glandulis virulentum acidiflimum acorem, fanguinis masſam inſciuentem, primo, ope methodica curationis, de medio tolli debet, remedii illis intermis (3) univerſalibus, aut in quolibet

E cutis

(1) Vide Galenum lib. 5. de ſimpli Facileſ. & Hildithum cent. I. obſerv. 82., qui notat eaſus eryſipellum a quibidam inaneſtibus in gangrenam tranſformatum.

(2) De qua Serbinus, Apuleius, Marcellus, & Henricus Smethis miſcell. med. lib. 10.

(3) Aretus mille lumbis exfolite hellobrum album.

cutis affectu specificis & dulcificantium familia (1), quorum far-
rago ad nauseam usque descripta & repetita, penes auctores
habetur.

Secundo inficias non ibo cum Hippocrate (2), qualitates supra restringas, que mixta non nocet, ubi secreta fuerint in extumis cutis glandulis, & in se ipsis sterenter, hominem laedere posse, id eisque in secretoribus militaris incirculus atque praecepit in membrana cutis pinguedinosa, cum Galeno, Thoma Vvivilis, aliisque doctores nostri Viris, fenni innovari, & falino indefiniter alimento nutritari deuteritem illud, quod cutum cum pruritu feedat, & universalem massam infect. Advertat propterea Medicus, & cuncta propiciat; sique videt, naturam iusti bene agere, & folium in cute aggrotare, eosque pati morbos, quos per fedulam proximam obseruantur multoties, ope exteriorum unguinum, fugatos, tunc finas balnea, linimenta, mercurialis, sulphurea, tabacum, & pulverem pyrrum in fumum poni, pro ut reludans morbi pertinacia postulabit (3).

I I.

Ubi de Erysipelite non tangendo.

21. Quoniam de cutis morbis fermo est, declamare debet contra decumanum errorem non quorundam tyronum, sed multorum etiam, qui fanum se credunt habereincipit, quique in omni cubiculo nuptam tessaram admplent purgandi, syriandip, sanguinem mittendi, & si Erysipelas est, repellendi, exscicandi, adstringendi. Proh enormem ulcum aliquid agett! An ne Medici doce possumus in eo ut, ut semper gendi? Quæfio in posterum, ne Medici in hujusmodi morbo, aut in agendo, aut permittendo, ut Jatralepta, indiscriminatim agant, fuit nimis precipites cum repetita praxis me docuerit, non quidem tantummodo in crumenæ ruinam projecta efficaciamedicanina, verum etiam ipsius non fugata, & abire jufa, sed accita, promota, & adaucta, cum Agri periculo, morbos symptomata. Quæfio, quicunque etsi, qui Medicinam facitis, vi vobis me audire grave non sit (quamvis Hippocrates (4) tot,

(1) Avicennas, & Arabes aqua anguriae uteruntur.

(2) De veteri Medicina. (2) Lib. 5. &c.

(3) De cutis morbis videantur

19. The following table shows the number of hours worked by 1000 workers in a certain industry.

tot, ac tanta parec) parcite remediis; proicite decoctiones
falfiae, camomillae, althae, facculos, sapones, stercora,
cretam, tutiam, olea, lixivia, myrrham, olibanum,
raphanus fyllestrom, torque alia; & ministrati credite, non aliud in
corundem omnium usu, aut nomenclatura, tandem obtineri, nisi
Agroti dammum, & singularis memorias laudem. Enimvero
fincera flava bile productum secundum Antiquos erysipelas
fit, fivc ex sole extritioato constipata, aut sulphure extra
ordinatum temperiem evecto, aut serofusci chrysoli tiquo-
re coagulato, secundum medi avii Scriptores, fivc denique
ex subtiliori sanguine derivatur (i), id umum certissimum est,
a centralibus partibus ad ambitum, qualcumque fit, a na-
tura craef deficentem humorum, illis determinatis diebus,
expelli, qui secundum fermentationis, & separations gradum
necessarii sunt, ut opus subtiliter absolvatur, sublimato scili-
cat ad cutius subtili iehore, tum coacervata & interdum exente per
majus emulsionari crassiflori amurca. Proh! quot in maximo vi-
ta discernime positi sunt per adstringentia cuti applicata. Vi-
deantur super hac re Sennertus (2), Amatus Lufitanus (3), Ho-
chstetterus (4), qui memorant apoplexias, phthisies, hydro-
pes, & morbos etiam organicos, aliaque horrenda symptoma-
ta, vitiis solidorum, ex adhibitis linimentis exsiccantibus uni-
derivata.

At surget fortasse aliquis omnificius Tyro, schedulas a tergo scribendi cacoth laborans: nonne potest amures illa cathartico expelli? Respondeo, enix ab illo querens, quando, & quomodo id contigerit? In principio enim, vel ab eft in efflinphis, vel, si adeft vitioſa materies, hoc certum eft, cruda non eſſe movenda. In fine, morbus jam domitus eft. Ad modum quod attinet, & vomitus, & tortina, & convulfiones a purgantibus etiam lenientibus excitatæ pluris vidi. Vidi fecalem quidem faburram in imis intus exilientem eductam, fed in pejus ruente ægro, ob coarctatas scilicet a flimulo, & superaddito motu porosillat illas, per quas natura ad intefinaliter tubum noxiis humores demittit. Vidi

2

peri-

(1) Non negamus tamen , dari posse erysipelas , quod veteris , Galenus scilicet ad *Glaucos* , & Hippocrates sexto *Epidemiarum* , dicebant phlegmoneam , a sanguine bilioso , coquendam ; quia morbus lethalis evadere potest , si ab extra ad intra retrocedat humor , ut ait idem Hippocrates VI. *Aphorismorum* .
(2) Page 176.

Pag. 176.

Centuria secunda.

OCCID. VIII.

perifalticum motum præpeditum, mota ea, quæ non nocebant, enormem flatum productionem effecit. Vidi abolitas ad ambitum desputationes, spirituum animalium consumptiones, flomachi languores, & anorexias confirmatas: & post tot, quæ vidi, adhuc videre opto Medicum, qui me doceat de natura, de viribus, quas susepuit medicamen, ubi in visera adactum est. Paucis Erysipelas, ut plurimum, tangendum non est. Medicus solo dictæ, acris, & frangulorum régimine, cunctando in reliquis, & nihil agendo, vincit.

HISTORIA VII.

SCIRRUS IN LINGUA, ET ALTER INFRA MANDIBULAM, POST HÆMORRHOIDUM SUPPRESSIONEM.

22. **E**gregius Sacerdos sexaginta amplius annos natus, constitutio calida, & siccæ, ex fæsi Parentibus generitus, in primo adolescentia flore maligna febri corruptus fuit. Proinde sequentibus annis erraticis in promptu furunt febres, quæ purgantibus, & ventre sectionem multoties postularent, & præcipue, quin semel ipsi conjunctus fuit dolor in dextero humero, cum aliquo sanguinis sputo. Quibus omnibus felicitè superatis, viginti & ultra ab hinc annis ad moderandum in abdominis visceribus astutæ, solvendamque acidam melancholici subdomini fobolem, confuso ad Darfientes acidulas in valle Camnoniorum Brixiani districtus featurentes se contulit. His epositi, & transacti, haemorrhoidalia vasa coepérant sanguinem fundere cum aliquo levamine: atque hinc, evacuatione senfirum sine sensu iterata, fanam aliquoquin vitam transegit; sed anno 1735. senfirum immunita, tandem æstate numerus elapsa conquectus est de angulo dentis mucrone, qui lingua in sinistro latere feriebat. Ob id, post duos menses, propriis manibus ipsum extrahere decrevit; sed nihilominus lingua ab aliis dentibus irritata, & compressa, actu loquendi, & deglutiendi, aut incepitudinem in excwendis, aut dolorem ex labore, & attritione perfecit.

Accita propter Chirurgi ope, tribus ab hinc mensibus, & reperta in sinistro lingua latere duritie, ablutiones oris ex aqua

MORBORUM.

37

qua hordei, & spiritu cochleariæ, cum melle rosato præferite fuere, dentumque acute summitates verlus internam concamerationem proclives, quæ morbi cause credebantur, lima penitus abræsa sunt, simulque exhibita fuit cassia, atque varia gargarismata ex dulcificantium familia.

In hoc rerum statu, cum præter lingue reluctantem remedium duritium, præterito Januario, ab extra, infra sinistram mandibulam, & muculo mastoidei confinia, eminere, & protuberare inciperet exiguis tumor, Bergonates Medicos confulere opportunum duxit. Inibi vero ex lingue foveola, in quam dentes arcebant, ex durissima aliquatenus albicantis prominenter, ubi ipsi decrant, ex quo tot relatis ab Ægo dentium cum lingua contractiobus, preffisionibus, & luctis, sanctum est, callum in musculo-carneo lingue latere succrevisse, ac proinde gargarismata ex decocto guaiaci, & salpiferale exficendum esse, & radicibus extrahendum proximum dentem, qui angulosis lateribus linguan vellicabat.

Vermum omnibus fructu executioni mandatis, Brixiam venit, nostram opinionem petuit, optans, ut qualiscumque ea sit, in medium profratur, majora accedant monita, & clarsissimo aliquo Viro auspice, remedia instituantur.

Non igitur ex accidentali, aut perenni dentum licet inæqualium & anguloformis contacu, neque ex sensim compacto callo, origo aut perseverante morbi expiscanda est: sed potius autumnandum, interno tumore ad seirri naturam accidente, ab epiglottide scilicet, & a foramine cocco, & a balt ad apicem per sinistrum longitudinem usque ad medianam lineam, hujusque Patientis linguan laborare.

Quandoquidem, cum aliqui menes excurrent, ex quo durties se prodidit, & cognita fuit, neque ad ullam unquam suppurationem inclinaverit; cumque Medico tactui respondeat, veluti ligneum & gypsum, semper aequali obfuscum, extimo etiam reticulari, & papillari involucro communicatum, non cedens, non vi clastica refliens, sed aliquoquin flexilem, & mollem lingua productionem dirigens atque indurans, absque aucta nimis membranarum, muculosam substantiam cingentium, mole, coniunctum est, ex acida, austera non quantitate, sed delerita, & virulentâ qualitate, concurrentibus illis concausis, quas graphicè exaravit. Magnus Mazinus, nervosas, fungosas, capitatas, pyramidales præcipue albas papillas, & utri-

utricularum omnium fibrillas, & productiones secundum finitram lingue longitudinem, neque franguli radicibus pariendo, fuisse invasas, corrugatas, labefactatas, adeo ut, amifa flexibilitate, & mollitudine, difficultis orta sit masticatio, manorum glutatio, & locutio, que ex goltypio, aut plumaceolo in ore gestato, ubi dentes defant, & ad linguam premendam facilius aliquatenus redditur.

Sic rhofax pariter indolens est, suspicandum est, exiguum, cunctanea magnitudinem aquantem tumorem, qui subitus finifram maxillam exponit durus, inqualis, & lingue ligamentis conexus, & praeer miliare, & lenticulares, quas alicet, in maxillaribus, in sublingualib; oblonga finitura glandula, forsan intime implantatus est, adeo durum corpus sumit confitire videatur.

Neque vero ulterius immorabor in describendis contumacis morbi causis. In picrocholo enim habitu, in atrabilari (1), quasi dixerim, tempere, & dominate melancholico fulguris astuti, nif mirum, si commisil in virtus regimine erroribus, suffocatis prudenti confilio animi pathematis, immunis potremus hinc annis per hemorrhoidalia vafa expurgationibus, ex quo, referente Hippocrate (2), *Eudemus in Larisa* interrit, & occasione præteriti autumnalis auctiui, offensis noxiourum ventorum incuribus, in exficcato, & lentescente (3) corpore infesta fala, & partiale surrexerint, que salivati, & lymphatico menstruo nupta, dum per lingue glandulas repabant, atque ab haematis, & circulationis orbe ad excretorios salivæ ductus deportabantur, pedentem in glandulofa acinis concretae, & auctæ, scirrhosi tumoris flamina, & incrementum produxerunt.

Quoniam tamen haec tenus nullus fœvit lancinans dolor, qui exulcerationem proximam (4) efficit, nullusque livor, aut atro varices affectam ambient partem, eo collimare deborent Medico-chirurgica artis conatus, ut majores hi gradus, si fieri posset, vitentur, viferum calorem temperando, salum eufides, & sulphura hebetando, tumorem emolliendo, & refrigerando.

Ob id facta fuit sanguinis extractio ab hemorrhoidibus, & ad executionem eorum, que natura præteritis annis utiliter indica-

(1) Hippocrates agens de bile sit: Et hoc p.

(2) Quo tempore, sunt Hippocratici verba, sinerer, & adhuc juvenis caloris prædomini fœvit.

(3) s. Epidemiorum.

(4) Ut Hippocrates de Tumoriis, admonet.

indicabat, & efficiebat (1), vitatis activioribus remedii fermentationem in morbo producere pollutibus, exequendo folum indicacionem emolliendi, & refoldendi, qua methodo Galenus scirrum in Circilii filio sanavit. Ideo nec displaceat usus emplastrorum ex flore caffie, & hirundinum nido, aut ex spermate ceti, magnesia, radice althea, malvarum, parietarie, & feminibus lini ad molitatem coctis. Sed utrum iisdem secundum mentem Clarissimi Mangetti interdum immiscentur fit suffusus ex acetо, & vini spiritu supra candentem lapidem molarem, trepidanter dubitamus, cum refoldendi limites excedat. Quare erit satius infare aut cerato de ranis (2), aut ammoniaco, & capapeno, aut emplastro Barbette faponato cum camphora, & olio hyoscyami malaxato. Interne vero opus tentare ablationibus ex decoctione pastrularum, liquoris, & falaperilla, vincipervince, aut latice humano, vel affinio in mortario plumbeto agitato, & linteus madefatio applicito: que etiam utilissima esse poterunt ad moderandam cutaneam phlogofism, qua in tonsillis, uvula, & imis fauibus quandoque conspicua est. Ad præservationem insper eorum, que contingere possunt, addantur oculi canceri, saturnia, plumbum utrum, unguentum album camphoratum, oleum e cochleis deflatalatum, unguentum de rana viridis Aquapendente, succus semper vivi majoris, & minoris, laetitia, solani, plantaginis, & similia secundum exigentiam diverso modo preparata.

Pharmacuticus subinde remediis, lenienti scilicet, sed miti, expiatiss primis viis, coepit fumare serum lactis depuratum, atque alteratum tantillo falaperilla, donec adventantibus specificis vegetabilibus, præcipue epiceratiticis, & hepaticis, decoctione, aquæ deflatae ex catellis tonerimis, & nuper natris, aut ex sanguiue anteris, & anatis recenter jugulatorum, syrapi denique in usum ponentur, ad sanguinis crastum temperandam.

Denum cum morbi causa neque a lentore repetenda sit (etenim corpus ad macritudinem, & colligationem cum frequenti expunctione inclinat), neque ex subtilitate (quandoquidem de quiete, & de tumore agitur) neque ex acrimonia, aut

(1) In morbo ab hemorrhoidum suppreffione fe, cum super alicantia illa fæceret,

produciis non extra rationem effici super Tadib; plumbatum, Nonnullis commendante tangib; militi in latere osseis feci timendum, ne lac molitum super mundu Artificium cap XVII, nihilque narravisse, vata hemorrhoidalia multum fungimini profunde-

aut

aut tetano (etenim abest dolor) ; statuendum , nostras versari debere illationes , & hypotheseis circa causam , quae cognitu difficillima est , quæque medicamenta spernit , si minorata exasperatur , si validiora : unde probabilitas opinari possumus , virulentam canis esse , veneficam , activitatem , & præcipue in aliis ductibus , & glandularum ordinibus radicatam , ejusque peculiare menstruum esse salivam , si cum ipsa humor exit ; atque adeo illius peculiare cibrum esse glandulas sublinguales , præcipue si cum ipsis fermentat , atque ad excretoriam expunctionem , sed non perfectam , perducitur .

Addenda itaque crux in curatione alexipharmacorum , & calidum , ut nonnullis placet , innatum , nisi perennantia , saltem reficiantia , ut effectis spiritibus succurratur , & solidorum nitis non satifaciat .

OBSERVATIONES

IN SCIRRHOS , ET SCROPHULAS .

I.

23. **S**Cirrhos , quem Avicennas (1) *sepiros* vocavit , ille dicitur , qui permanens in membro durissimum , & sine dolore est (2) , & in tali statu omnibus relataus remediis perseverat . Sed velut animadverteremus Medicinae candidati , scirrum aut esse viam ad cancerum (3) , aut de illo participare : quod sane patet , si priscis Scriptoribus fidem habemamus , atque a nostra praxi lucem dicamus . Humor enim melancholicus , exfluxus , atrabilis utriusque fatalis suppetit alimentum ; uteque difficulter admittit curationem ; nullamque aliud intercedit discernere , nisi indolentia , & difficilis suppurationis in primo , lanuginans , erraticus , transitorius dolor , & facilior suppurationis in secundo . Æstro adhuc vitam suam protractente , quod in Scirrho non contingit . Non enim ita pridem duo habuimus fuentes Historias , quas ad illustrandam proximam submittit , ne in posterum Chirurgi hac in re Galeno (4) credant , sed tu-

(1) Traditum II. cap. 12.

(2) Etiam cap. 10. ad *Cancerem* profertur , conseruando diligenter frigore , & dolore eti partis . Gabriel Fallopianus cap. XXX. de Scirrho pag. 782.

(3) Ut ait Fridericus Hoffmannus cap. VL de omni genere ulceribus : *quoniam omnis caeca*

ia principia versus ferunt Scirrhos .

(4) Etiam cap. 10. ad *Cancerem* profertur , fe ciborum faeces , odisque se dicunt a Medicis proficiunt , quibus in partu propter Cervicem , & Elephantum carabat . Sed quinque creditur , quod postea , ac velut .

mores scirrhouos cautius tractent ; quippe si res ita peragatur , Ægri , referente Celso (1) , multoties ad ultimam senectutem pervenient .

Una eft supradicti Religiosi , qui , cum in exequenda methodo , a me una cum docto Viro Hyacintho Montiano praescripta , videbat aliquod utique solamen recipere , non tam pristinam illico incolumentem , ut illi erat in votis , obtinens , se cuidam empirico , salutem de certo spoudenti , exhibuit . Ope itaque mercurialis unguinis pertentata curatione , bispice aut ter delubita affecta totius coll , & supra maxillæ regione , violentissime commotis adufixa & effera bilis principis , & vestigio violenta fermentatio enata est , cum rubore , & successiva inflammatione , adeo ut brevi , lesio jam partibus ad sphacelum properantibus , ex vivis subflatus fuerit .

Altera eft Historia morbi , cuius causa paucis ab hinc diebus & vita migravit Nob . Comes N . N . annorum 70 . tempore momenti calidi , & fisci , in quo subitus finistram aurem , & supra deltoidi musculi fines , uno ab hinc anno , tumida moles surrexerat , quo in sua productionis principio benigna credita indolis , dissolutione & resolutionem admittere posse videbatur ; verum incassum pertentatis omnibus , ad majora , suadente Chirurgo , transfutum fecit , nempe ad illa , que , ob infirmum spiritum , & elaterum , flagrantia corpora , & haerentes particularis , ut si essent in lapide , loco movere possent . Sed ab eorum omnium ufo pejora symptomata enata sunt , nempe dolores , accensiones , rubedines , febres , traxa in confusum clavicularum , & homoplatatum regione , invalefcente in dies totius corporis macie , & alvi stypicitate , adeo ut in tanta cruciaturum , & periculi ruina accutus , laudare debetur propositum confluum , abfiniendo scilicet super partem affectam a quo cumque remedii , eo quia inaequalis tumor scirrhoue indolis nobis uisus est . Interim tamen , non omisla corporis humectacione ufo aquæ lacris , & emulsionum , blandeque alvo subducta , & propinatis opportuni specificis dulcificantibus , quibus meliuscule se le habens per multos menes & lecto surgere potuit , tumore candem semper faciem præferente ; sed roride humiditate jam consumpta , excisato fibrarum ordine , & invalefcente febre , ex improviso extima cutis accensa , rubens , & suppurationis organum naæda , proximam rupturam minitata est .

F In

(1) De re Medica 28.

In hoc rerum statu, cum adstans Chirurgus D. Jovita Cassetti tumoris sectionem, licet indicatam, formidaret, quia jam in vulgus fama feirrhosi tumoris minime fecandi invaluerat, item consultatio facta fuit cum ordinario Professore D. Joseph Fogario, flatuorumque est, quod licet antiqua & pertinax morbi radix fero tangenda non esset, attamen ob fanguinam metastasim, novumque inflammatorum productum, attenta insuper patenti fluctuatione, & molitie, proximoque urgente vite periculo ex suffocationis metu, tumorem esse fecundum, admonitus prius adstantibus de incipiti exitu, in mediumque proposita ratione illa, quod soli sectio, utpote suffocationem imminentem impedit, subitaneo faltem occurre poterat. Scelto itaque tumore, pus quoddam album, neque in modica quantitate, effluxit. Verum sensim adhuc ingravescente morbo dicit obit supremum.

Ex quibus omnibus argumentum est, vulgare illud: *noli me tangere, non solum de perfectis canceris dicti debere, sed etiam de tumoribus feirrhosis, qui cum ad suppurationem pervenient, mors praeforibus est.* Ergo iterum iterum monstro (quod Chirurgiae Candidatis velim maneat alta mente repositum) tangendos non esse (r).

I I.

Arcanum ad curandas Scrophulas.

24. PRædictis feirrhosis circa collum tumoribus luber aliiquid addere de ferophilis, tum quia tumores sunt, qui cognitionem habent, tum quia, referente Gabriele Fallopio, utrique morbo idem aptari potest remedium, nempe pyrites multoties ignita, & in acto posita, additis inde suffumigatione, & acto i; item spongia marina usfa, radix ferophilaria, filipendulae (2): fed haec obvia.

In Operibus Fulvii Gherli olim mihi amicitia conjuncti, curatas ab ipso ferophilis legi, sed non sine morore altum tunc vidi, data opera, de remedio silentium. Clarissimus tamen Vallifluerius literis a me excutatus, arcani noticiam a Gherli obtinuit, camque pro sua humanitate mihi communicavit. Quia vero

(1) Si ægrotum genuit aut Paesium que
rimonum urgente, ab usf. hincin plumbum min-
erale, & mercurium, & alioz. Hincin aut Sac-
cari Saroni, aut, ferocius dolor, ab usf. li-
cari, ex propria mamma calde infusilli,
aut denique ab adstringentibus pulveribus, si

haemorrhagia constringe, adfudendum non est.

(2) Herino Mercuriale in Consilio Med. ad

cautum ferophilum laudea fuisse, & fer-

philum ex leontis, & aets aetervino, vel ar-

gentum fulminum, & eae plantaginis ex frigore,

vero necius an in postremis operibus illud publici juris fecerit, nesciis ducrum, agyrtarum, & circumforaneorum more, illud cum Medicina, & proximi detimento reticere (debent enim arti Hippocraticæ addicti prælo committere ea, que utilia inveniunt, & salubria) ecce formulam.

Felli bovinu in sua cysti integro addantur tria cochlearia familia communis, & olci nucum: cysti dcinde, aliquo temporis intervallo, aut Soli, aut levissimo calor exposta. Stupibus ichore illo humectatae, bis in die scrophulos (1) tumoribus aptenter.

In Nobili Juvene triginta annorum, adstante Sapiente Viro Franciso Guadiano, expertus Chirurgus, Brixianu Xenodochi lithotomus, Antonius Tonolinus, non minus curioso, quam liberter novum hoc, ut ajebat, remedium a me prescriptum, executioni mandav. Mirum dictu: spatio quindecim, vel viginti dierum durissime inæquales protuberantie subitus maxillas, que aliis remedii non colerant, e voto soluta sunt. Verum (quod silentio præterendum non est) cum annona nunquam extirpata fiplysis eodem tempore decoctum ale-xipharmacum specificum poufularer, adhuc harco incertus, cuiusnam perfekte, & in toto, & in parte obtenta salus tribuenda sit.

HISTORIA VIII.

ULCUS AURIS AB ICTU EXTERNO CUM
DOLORIBUS SUPPURATORII,
ET AUDITUS LÆSIONE.

25. F Ueritatem fanguinis lento in tortuosis meatus auditorii anfractibus sensim quietescens, proindeque accerrimam indolem, & suppuratoriam diathesim constitutens: num vero violenta, olim facta, & mihi memorata ab ipso Nob. Patiente ex ictu externo contuso (2), que, dilaceratis aut comprefisis nervois, vel sanguiferis auris sinistre ductibus, aliquius fluidi extravasationem produixerit: id unum certissimum in praesens est, internum probabilitate callosum ulcus præcipuas artis

F 2 nostraræ

(1) Praxis docebile, num vera fin, que affec- secundum sive a fructu suum terrena non font, verante affirmat Hippocrates, Lib. de Cœsi (2) Ut notat Dulcis in Encyclopediæ Chirur- predictionibus: Stromæ pugnatum gastrum, suum ex ratiociniis Lib. 10.

nostre requirere meditationes , & remedia . Etenim exitus per vices puri sanguinis , dolores supparatur per tempora favientes , ichorosi denique puris perpetuo exillantibus excretio , indubia sunt ulceris testimonia ; atque hujuscemodi ulcus non solum in meatu auditorio latitare , verum etiam ipsius larynxi , & cochlearum procellos impetrare , suadent tum auditus lesio , tum purulentum ichoris in palatum defensus , quoties in opposito lateri fonsnum capere intendaat . Quod licet dari possit citra fistulorum cuniculum , quia naturale foramen patet , attamen cum exile admodum sit , vixque aeri pervium , quoties feculenta laticis transitus facilime promovetur , conicendum est , a praterfliente pure internos parietes abrasos fusile , ideoque & ipsum esse ulcerosum . His addamus , quod cum difficile sit super affectum aurem semper quiescere , quando in adversa parte inclinato morboſi ductu , puer mechanica lege defendere cogitur , non solum tullim multoties jam expertam parturit , verum etiam corollis uvula , aut trachea , vel esophagi summittatibus , vel ultra secundum corporis inclinationem , aut repletis , aut defendente pejora symptomata in motu ponet .

Curatio propterea , quoad fieri potest , ultra procrastinanda non est . Ideoque cum ab antiquo organicae partis virtutis labes aliqua universalibus fluidis addita esse possit , & contra perfectus iporum status ad partis salutem collimet , prima indicatio in eo erit sita , ut fluida ad meliorem fuarum particularum perifalafim reducantur , meatus , totaque interessa auris cameratio detergatur , itaut , coniunctio etiam callo , illo operet , laudabilioribus inde sarcotici optata cicatrix contingat , & producatur . Proximo itaque vere ad asestam inclinante , alvo leviter lenientibus excita , & adhibitis per hebdomadam echoracis , frequenti vulnerario decocto , interpolatis quandoque purgantibus , per triginta dies utendum est : v. rad. chin. ii. lentic. c Chio , vise querinci $\frac{1}{2}$ t. & inf. per noctem in aquam qm̄. fat. mane add. hedera terrefris , veronica , tormentilla , biflora , flor. hypericonis , rad. aristol. ro. $\frac{1}{2}$ pug. i. bull. ad rem. & xii. pro diuibus vicibus , & sic deinceps . Ultius in liquida , que sub perennis fluxionis nomine , ad caput auremque confluant , non minus supradicta decocto dulcent , verum etiam alio deriventur , & influant , aliquot doliosis aqua calida replete , alterutrinque poſitis , fluaviter , prout peculiaris idiosyncrasia feret , sudores omni mane promovendi sunt

sunt per quadrantem , per dimidiā , per horam si lubet , habito semper refecta ad vires , ad tempus , ad concomitantium circumstantiarum varietatem , prout aliſſenti Clinico videbitur .

Dum hac execuſione mandantur , manus non vulgaris aurī affecta admovenda , & candela cerea , aut speculo plumbico , vel argenteo tortuſi ducūs ulcerosa inæqualitas tentanda , obſervanda , & adamum ſum consideranda eſt . Linex quoque turndae ad necclitatem modulante intromittenda ſunt , & ad aliquod tempus relinquentia , ut receptae impreſſiones ad latera nobis pateant , & doceant , aut figura , aut colore , ſcilięe puris vel fanguinis , vel naturalis ceruminis , vel omnium hoc vel illo loco receptorum . Poſt hanc , ulcerofus finis fluoriter ad injectionē disponatur vel lačē , vel aqua hordei , in qua potesta ſolvendū erit mel roſatum , deinde unguentum aegyptiacum , poſtremo precipiatum , aut ol. vitrioli , in parva tamē quantitate , ſecundum partis toleratiā , & calli reflitentiam . Ut autem injectiones , in quibus curationis cardo conficit , quia ferrum & ignis non convenient , e votu repondeant , iaphonis cannula ita accomodanda eſt , ut medicamentofus ejaculatorius liquor versus prementem manum non revertatur , fed abſcondita auris penetralia ingrediatur ; quod facilime obſervabitur goſtypoſi lateralī ſummitati cannula circumligato , externumque meatus auditorii foramen affibra obſtrucere , ut coercitus liquor circumquaque , ut ita dicam , violenter diffuſus , larynxi ſpicum totamque cuniculofam auris tendentiam ſubeat , & medeatur . Ubi autem conſtabit de detero ulcere , aliquatenus vivificatis affectis cavitatis lateribus , & nativo calore in motu poſito , ope lačis virginalis , aut linimentū ex foecia ferri , & acetō ſervefacto , quo Galenus uti ſolcat , balsamicę inde immittende erunt injectiones aut vini odoriferi ex farcoolla alterata , aut balfami Arcēi , vel de copaya , aut falviae fucci , aliquot guttis ſpiritus terebynthinez irrorati , aut adhibendum ſuffumigium ex mastich , myrra , & thure param .

OBSER-

O B S E R V A T I O
IN ULCUS AURIS.

26. Quid in supradicto *Ägero* contigerit , ob sumمام distantiam necio : sed id unum animadverto , non alia fane , ut diximus , via ulcus auris curari posse , quam per injectiones , quarum modis , & instrumentum egregie describitur ab Aquapendente , ut vidori potest in Bibliotheca Chirurgica Mangetti pag . 149.

Addere etiam non teat *iis* , que diximus , remedium a Galeno probatum in curandi aurum ulceribus , trocicos scilicet Andronii in aeto dissolutos , qui sequenti modo conficiuntur . *v. Balauftorum* , atramenti futori *aa. s. i. Exciptantur omn. melicrato* , & fiant trocisci . Vide Joannem Vigier.

HISTORIA IX.

MYOPIA , SEU VISUS DEBILITAS IN DEXTERO POTISSIMUM OCULO OB NIMIOS
IN STUDENDO LABORES .

27. Visus debilitas in dextero praecepit oculo tribus ab hinc annis enata in Religioso Adolescentem Ordinis Predicatorum , licet ab aliquo liquorum oculos alluctantium dyfractia , vel vifciditate poflet , attamen , si utramque pupillam , tunicam corneam , liquores , & mechanicas structuram nullis adumbratim maculis , aut calagine intuemur ; si optime totius temperamenti confractiōnem , ad calidum quidem , & humidum vergentis ad examen revocamus ; si denique argumenta sumimus a propria perenni valetudine , qua haec genus gavisus est , atque a Brixianæ aera qualitatibus , non adeo frequenter oculorum morbos producentibus , in eam devenire sententiam cogimur , ut credamus , praeceps a commissis in studendo laboribus , nimiaque animi , nervorumque optiorum contentione in mathematicis figuris , & machinulis delineandis , quibus summopere delectatus est , oculorum texturam pedetentim labefactatum fuisse . Quapropter juxta infallibile illud principium , quod , remota caufa , tollitur effectus , non alio

alio fane modo curatio dirigi debet videtur , quam ut post stercor a studiis penitus abſtineat .

Verum cum etiam Pārens suis interdumi ophthalmis corruperetur ; cumque hyemis tempore Religiosi Patientis oculi vix expergefacti fanguine tumcent , objecta ad duos aut tres palpus distantiā vili non cernat , & quoties licito litat mero , illico vis videndi obnubilatur , ne aut , pulcherrimis licet ab extra apparentibus oculis , guttas serena exordia fiant , aut in solidi tunicis inertia , vel crispatura invalefacit , aut denique in liquoribus vifcidicula ſtaſes , praeceps inter corneam , & crystallinam , cum Galeno (1) , concrefant , utique fudat methodica ratio , ut superflua a natura uitibus humores ad infinita emifilia pellantur ; ut fanguinis mafsa corrigatur , cicuretur ; utque specifico aliquo remedio (2) nobilissime partis tonus ad naturalem statum reducatur .

In hunc autem finem cum instans jam canicula curationem praefentem prohibeat , hoc interim ſpatio ſuperfcler cogitandum , num acidularum potus , num balnea optati effe poſſent juvinatis , quod Mantuanis Medicis , quos verius Äger iter facit , judicandum , & exequendum delegatur .

Incipio vero Septembri , facta fanguinis mifione , & , poſt ſumum lumen a peculiaribus ipius qualitatibus , eadem , quantum opus fit , repetita (ait enim Hippocrates , magnus ille non honor , aut gloria , fed veritatis (3) amator : *lippitudinem (4) foliis vena ſectio*) per epicrafim promovendus erit vifcidorum excrementorum exitus , pilulis de succino Cratonis per intervalla ſumitis , & interpoſito ſyrupo ex euphragia , & roſis albi ; humectatis vifclimi oculis collyrio ex faccaro Saturni , vitriolo albo , & aqua plantaginis , in qua plures thus accensum extinxerintur , aut ex ſelle , melle , & ſucco foeniculi , aut ex aqua marina , & origano , ut partis vigor conſervetur . Utar vino albo (5) , & dormiat cruribus retractus ; ne ita facile in caput ferantur vapores (6) .

OBSER-

(1) De Uro patiuſ.

(2) Iulus Cesar Claudius in Confuſatio-

nibus Medicinalibus laudat viperina.

(3) Sic de illo loquuntur Bartholomaeus Sylvanus Lib . de Arva lib .

(4) Secundo Epidemiam , fectione &

(5) Vide Bibliothecam Chirurgicam Man-

getti Lib . XIII . pag . 255.

(6) Mangetus ibidem .

O B S E R V A T I O
I N M Y O P I A M .

28. ET si multa jam profert pro curanda virus debilitate re-
media ; quia tamen , teste Macrobius (1) & Plinio (2) :
in fodina *äris* , & nitri *operariae* non *ippianum* , patet quomodo
colliria ex hinc mineralibus parata , in oculorum morbis utilia
esse possint .

HISTORIA X.

OPHTALMIA RECURRENS , FRONTIS ET
TEMPORUM INFLAMMATIO , GALLICA
LUES ORIGINARIA , ET CONFIRMATA .

29. ILLUSTRISIMUS Vir quadraginta circiter annorum , tem-
peramenti calidi & seci , & ad iram proni , ortus ex
Matre fana , sed ex Patre , qui ob Gallicam luem & vita mi-
gravit , ubi ad decimumseptimum sua etatis annum perveni-
fuit , enormi variolarum eruptione cooperitus atque obrutus , ta-
lam veluti debilitatem & vitium in oculorum tunicis , mem-
branis , palpebris & circumstantibus etiam musculis conrinxit ,
ut frequenter torqueri , & corundem ophtalmica inflammatio-
ne labore coactus fuerit . Hinc post triennium accessit Gal-
lica lues , quam Gualterius Harris Medicus Londonensis *venen-
num* appellat (3) , decoctis quidem curata alexipharmacis , sed
iterum contraea , & ad multos annos revirescens in humili-
ribus semper tantummodo locis , cum rubor fixilice feminalis
per urethram ichoris , & bubone in inguinibus .

Quia vero aucta estate , aut femel , aut bis in anno , fem-
perque ad plures menses perseverans , in promptu erat ophtal-
mia , cum oculorum accensione , interdum quoque cum virus
lesione , & tenacum palpebrarum immobilitate , turgentibus
frontis , & temporum musculis , varia vario tempore admini-
strata fuere artis praesidia , ex omni Medice facultatis prom-
ptuario petita ; cathartica fixilice , caputque purgantia , fet-
eca , velicantia , pediluvia , que tamen ob pedum dolorem
omissa

(1) Lib. 7. cap. ultimo .

(2) Lib. 31. Hist. Nat. cap. 10.

(3) Diffr. de *Loc Venerea* , *Opus origine,*

natura , & *curatione* .

omissa fuere , pluresque venae sectiones , quae aliquod afferre
levamus videbantur .

Verum anno 1728. refreviente iterum morbo , panaceam ,
Clarissimi Vallisnerii documentum , sumit mercurialem , & po-
strem hisce annis in usum positis fuerunt aquae Hirmenes ac-
cidulae minerales , dulcificante , pilule mercuriales purgantes ,
collyria , cucurbitulae , sed omnia absque ullo juvamine . Este-
nim etiam circa manifestas causas in rerum non naturalium ab-
usu dira affectio reddit .

His igitur stantibus , cum arduum propemodum sit tolle-
re vitium & laesonen illam , quam in oculorum regione , &
principi in solidori inferuentium coordinationibus reliquie
energetica variolarum activitas , reliquam sane est , ut , cum
videamus tamen Patientem ad plures interdum menses bene se
habere , nostri conatus dirigantur ad compescendum sanguinis
aestum , ad dissolvenda fala , & impura sulphura , atque ad
imas laxandas partes . Sie enim morbosca liquida caput impete-
re definent ; sicut lex orbis cadem in altum urgebit , vel fal-
tem nocendi aptitudine orbata erunt .

Quia vero praeſentis lator erit ipſe Patiens , ideo ulterius
non divertam in referendis actis , in examine caſaurum , loci-
que affecti . Addo dumtaxat , igneum temperiem , fervidam
viscerum abdominalis constitutionem , & irrequieti spiritus
dominium aliqua remedia respuisse , multa , & præcipue colly-
ria non admisſe .

Ob id in praesenti favorabili temporis constitutione non fa-
vilationem mercurialem cum Chriftophoro Jacobo Treu (1)
propono , fed potionem , & balancationem aquarum Luce lau-
davi , & Nob. Ægrum patrio inibi aliquo Profſori , quem
sapientissimum augor , lubens remisi , ut decernat , excequa-
tur , & raptim scribenti parcat .

(1) Condit. Farnesiana velocities habent & de
fici plenus ophtalmicus , atque amansus latente
tandem laborantibus longum sicca insulitum mer-
curiorum provocati , per vite obfuta , ophtalmicus
exclusus velut per naturam redire .

HISTORIA XI.

HERPES IN CAPITE, LUES GALICA IN
TOTO POST UVULÆ ET TONSILLA-
RUM INFLAMMATIONEM.

30. **V**ir quadragenario minor, picroholce temperie ad adulam vergentis, in ipso juvenitus exordio ex febre quartana felicitate clausus, anno 1732. ab impuro scorto virulentam gonorrhœam contraxit, cum successivæ ulcere circa penis glandem, quo quidem opportuni remedii mitemperie vi fa sunt. Verum novis pariterque pollutis illecebri excitato, & capto, iterum feminale colliquamentum per urethram fluere coepit cum aliquo ardore, & dolore, quo acta menjendi exacerbabantur tantaque, & dira fui virulentæ hujusce contagii activitas in urethra parietibus, proflatis, capsifusique feminibus insculpta, ut, spreta omnium medicamentum, etiam specificorum, administratione, in circumfuntibus liquidum labem, in propinquis glandularum, & utricularum folliculis vitium produxerit, unde Gallicus bubo ad radicem penis in inguinibus eratus est, cum quadam cornicula a bali sursum gracilescere, quod suppurationem minitari videbatur. Neglecta interim, aut ob adstantis Chirurgi foecordiam, aut ob ipsius Patientis negligentiæ, seclione, sensim sine sensu evanuit tumor, latenter muriatricum contagium (quod a magno Pavavina Universitatis lumine Alessandro Macoppe *corroso-
rum partium solidarum, coagulatrum fluidarum* dicitur) in sanguinem absorptum, totam economiam animaliem labefactavit; unde Chirurgice artis Professores, quando de hernia suspicio absit, faciliores esse deberent in hisce tumoribus secandis, etiam si nondum ad perfecitam conceptionem pervenerint. Quamobrem, ad aptero emiliario, morbo recrementa exunti ipso clauso, universalia nulla inficiuntur; & in praxi piores non occurruunt hujusce morbi effectus, quam illi, qui retroacto buboni succedunt. Hinc Ægro melius, licet sero, postmodum relapsienti, ardente sifio, fistula instituta fuit in ingue, cum abundanti expurgatione, quo tamen cessit, continuo, & replicato sibi decoctionis etiam fibriate ex guajaco & similibus. Verum autumno 1736. novis urgentibus virefec-
tis

tis Gallice huius symptomatis cum uvulae, & tonsillarum inflammatione, curationem Brixiae instituit, uisu mercurialis panacea, quo producitur pyalifino & gingivaram exulceratione, cum abundantia exitu spumosa, & filamentosa lymphæ, abolitum penitus esse curationis opus, promittere videbatur. Nihilotamenminus post paucos menses, hyeme feliciter praeterita, crustaceus & ulcerosus herpes, capitis peripheriam operire coepit, nunc fronti, nuncincipiti magis aut minus molestus, tandemque in occipite, in praesertim radicatus cum multiformi pustularum eruptione, quo licet aliquando minitur, aliquando cum puritate, & dolore (i) protuberet, attamen, quia nunquam penitus solvit, timorem Patienti de non integre subfatio morbo incutit. Ob id ne in pejus ruat, lapta jam praesenti hyeme, iterum curationem tentandum, morbumque radicum tollendum in votis quis habere non poterit? Et licet quae fieri possint, facta jam multorum videantur, atamen quia ratione confusa pothabenda non sunt, aqua igitur judicii lance considerandum puto.

1. Specifica decocta fortasse Gallicum virus integre non edomissum, atque in penitissimi viscerum maxandris reflitissimum aliquas heterogeneas naturæ particulas, quo, data aliquo motu, aut procatharticae caute occasione, in fanguinem refluxus antiquas serumnas sufficiare possint.

2. Adhibitum panaceam, producto sanguinis, & totius lymphæ colliquamento, per pyalifinum exitum exotica cruditas molitam huius. Cumque, stante peculiaris hujusce temperamenti dispositione, ad capitis arcem quavis liquida inclinet, & etiam ante contractam labem caput laboraverit, hinc est quod ab elatia hydrogravi vi in motum positis, & inibi per omnes venas impetuoso appellentibus liquidorum omnium undis, scutis in gingivis, palato, & jugulo, ita etiam in reliquis corticalibus partibus aliqua continui solutio producta est, quo pedisquam habuit fibrarum laxitatem, & glandularum inertiam; quare acries ichores harent, novo indefinenter commutati aluntur, fermentantur, suppurrantur, exfescantur, hic illucque serpunt, variaque exanthematum, & tenuium tubercularum eruptione, pustulatum occupat efficiunt.

3. Morbosam peculiaris idiosyncrasie symbolitatem syphilitidis

dis virulentiam confirmasse. Etenim falacitas, plumbeus, luteridusque *Ægri* color, irrequia fala, atrabilare subdominium id iam fatis ostendunt. Quare scutis flamma, aut fumus flamman allicit, & aquæ guttula in amplexus alterius guttula ruit, nil mirum, si nativis, & adventitiosis aciditatibus in triste confortum nuptis, & lascionum momenta emerferint, & concoctioni morbus relucretus fuerit.

Que cum ita probabiliter sint, nec in æario Medico, quod sciam, majora reperiantur ad Gallicam domandam lucem specifica, quam guiacum, salaperilla, & mercurius, sed multipliciter preparata, & subacta, reliquum est, ut ipsissimum remedium opus pertentem, sed diverso modo adhibitis. Ratio autem, propter quam recidivis herpes clinicam open in praesentiarum postulat, non aliunde fane derivanda videtur, nisi ex hoc, quod autumno antecliptio, spretis proprie divini Hippocratis dogmatibus, panacea mercurialis usu per partem affectum, per caput scilicet, evacuatam fuerit. Quam obrem potius, & contra adventante vere, eliminatis prius intellitorum faburis, lente per catharism, & epicrafim exitus acide heterogeneticatis producentibus, simulque muriaticum miastma domandum est, ope pilularum Bellotie per mensem integrum alterius diebus fumarunt; quarum quidem actionem secundum circumstantiarum varietatem dirigere poterit adhuc Medicus. Ipsis vero deficientibus, illa poterunt substitui, quæ Brixiae in vivo Capucinaram, in officina scilicet D. Petri Maiperoni, note probatis Viro, parantur. Quas denique si sub hoc etiam celo, ad Sebini scilicet lacus litora, ubi *Æger* inhabitat, efformare luberet, sequenti modo, secundum formulam Bertaldi poterunt fieri $\frac{1}{4}$ mercurii fuco limonum extincti s. iii. aloes optimæ s. ii. & rhiz. ell. s. i. & diagridii s. i. agarici s. & flyracis calamite, cinnamomi, macis, fantal. citri, salaperilla, ligni fusaffras s. a. i. mellis cum decocto ligni sancti usque ad evaporationem aque cocti, & depumati qm. fat. mil. fat. mafia. Dosis s. ii. circiter. His enim, addito præfertim succino albo, optate valetudini vix fletetur, uno eodemque actu aqua antimoniali, sed fatis dilata, & in uulnere potum sumta, peregrinos fales, & viscidas aciditates solvendo.

Uterius vero, quia probabile est, post peractam curationem, adhuc tamen in liquidorum massa, & sanguinis gremio muri-

muriaticum originarium germen subfistere, quod aliquando ab adhibitis remediis, licet necclaris, augetur, non pauci ad præfervationem a Pachale Sveffano composta, sumenda est (1), sed mensi Julio aquarum mineralium potationem recidiva falderinis femina omnimodo destrukturam esse, confidimus. Ex his autem possunt feligi, quæ ex agro Patavino transvehuntur, *Virginis* dictæ, aut ille substitui, quæ prope Hirman in Brixieni securiunt. Nec spernenda esset rapida balneatio. Ubi enim adeit hypochondriorum scictas, hepatis aestus, & fibrarum omnium rigiditas, aquis opportunius remedium excogitari non posset, aut inventari.

De parte occipitis affecta nihil hoc loco dicam; quandoquidem, sublata remedii pharmaceuticis caufa, ipso quoque effetus tollitur. Quando tamen pusula integre non evanescerent, tonis prius in orbem ad tuberculorum, five exanthematum basim capillis, adhiberi poterit sequens unguen v. mercur. dul. pul. s. i. faccar. saturni, corall. rub. prepr. ãa. s. i. cum lacryma abietina, & ol. hypericonis qm. fat. ducantur in mortario plumbeo ad confitientiam linimenti; superponendo ceratum diopalmæ. Nove iterum argenterarie vitentur elecbrates, Deus adfit, & viclus ratio.

HISTORIA XII.

Heribaldi Brixianæ Autori transmissa.

LUES GALlica, ULCUS VESICÆ,
CARUNCULÆ IN URETHRA.

3¹. **D**atientis 44. annorum complexionis Phlegmatica ante 70. annos Gonorrhœam natus, palliatice sœpe fuit curatus per mercurialia, ni Tawith. min. regimen sudoriferum, cum decoctis solitis antescorbaticis. Remansit tamen dolor urinam mitenti, & non observata dista, per vitam alias sedentariam auctus, & non nunc dista, a duabus annis non nisi cum summo dolore urina muti posse, guttatinique defusus principio purulentæ ad fonsitudinem latit. crassa & mucilaginosa, una cum semine naturali & succo nutritio. Vires proferuntur, caro defuit, ventriculo offusum concitonis non rite pergitente. Affectionum summe promovit medicina.

(1) Libro, cui titulus: *De Morbo quodam composito, qui valde spumans Gallicam appellatur, Cap.*

na Chymica ante 2. annos assumta; utpote que plus minus duas libras ejusmodi alii liquoris elicuit, maximo cum dolore, spatio 10. horarum. Sputum viscosum, lympha crassa elicitor ex ore, quandoque cum blis particulis, quandoque post 5. horas ab affumpio cibo, chylo nondum perfecto, sed materia cruda. Siccitas oris continua, haemorrhoides ante annum comparuerunt, & omisa per 2. annos vena seccione, alias solita, a 3. septimanis iterum comparerent, jam ter licet parum copiose, debilitant tamen, & tremorem artuum faciunt. In urethra caruncula nolla reprehenduntur nam candela ad opia vesicas fini impedimentum traduntur, circa perinum dolor profundus ad exacerbatione glandularum proflatarum. Urina de die sapienti cum horrendis doloribus mittitur, & de nocte sine sensu guttatum, etiam non coleti, decurrit. Timent Medici febrim lentam ex inanitione: symptoma aliqua ab acidula ante annum summa mitigata sunt, remanente semper eadem urina turbida. & micta allaque: recrudens nunc malum, neque ut prius, eradicari poterit, nisi adhibitis speciebus antecorbuliticis, qualia infinita in tuis libello. Timent Medici suadere ejusmodi, ne D. Patiens omnino exsiccetur. Sonnum D. Patientis est incorsans; appetitus varius, aborreens vinum, carnes, & cerevisiam ratione lupuli; sola frigida placet & omnia refrigerantia. Vox rauco-dinem quandoque sonat, a menso frigus sensitum in extremis corporis de die de nocte in letro ob plurimum calorem corpus incalescit, ventribus summopere plantis pedum & palmis manuum, cuius rei hemorrhoides dicunt causam. Sudor tamen nullus, neque raffus & ceteris, ut iudicant Medici, interfinis principalioribus adhuc saluis. Madam insigne augmentum cepit ab exercitis matrimoniis, habita a decennio, dacta uxore. Semen cum succo nutritio sine sensu abiit, nec amplius arrigitur ab anno.

Candela longitudine digitorum 8. transversalium superans cum sensu immittitur, adeo ut conjectura sit locus, rotum dulcum urethras vel vaginam esse exuleratam. Petitur confitum & infrumenta necessaria.

AU-

AUCTORIS RESPONSUM.

Exotici, & virulenti summe genii, conjectandum est, sive ille gonorrhœam, quam D. P. multis ab hinc annis contraxit, si impresa in seminalibus proflatis labo, invitis specificis, & rationalibus adlibitis remedii, dyscrasie etiam fluidorum incitamento fuit, ideoque in præfens adhuc animalm corporis fabricam a venereo tabo laceritatem, ac obrutam condolare debeamus. Quo sane posito, non demorari, quomodo tot symptomata emerferint, nullaque unquam pax fida a subdolo morbo obtuta sit. Etenim, cum perpetuus dolor urinam mittentis liquidorum accurrsum ad partem afeclam promoveret, & seminalis materie, nutritiisque roris exitus spiritus ipsos fecum vicheret, universalum fermentorum debilitas, faulimque denudata aperitus præsto fuere; unde exusta bilis in ventriculum usque discurrerit, sputaque tingit, vires defunt, haemorrhoidalia vase ab humorum acreidine titillantur, & hiscunt, vox rauca, ab adflantibus denique Phyficis febris lenita formidatur. Plurimum mihi faciliſt negotii peculiaris morbus in lotii tramite glificens, ubi cum nullæ caruncula lateant, conicidendum certo est, depaefens ulcus serpere, quod abradent canulum sectione materiam fundat: in quo præferunt duo considerantur. Primo, quod non immune est ab ulceris suscepione ipsum vesicas collum, cum noctis præferunt tempore, inficente ægroti, morboſe deſtituit, finitique fillantem urinam deluere. Secundo, quod cum sola urethra tot purulentias fundere non possit, reliquum fane est, ut opinemur, ipsas aut a vesica ortum ducere, aut a morboſis glandularum proflatarum cuniculis: quod quidem ſedulo inspecta matula nos decebit. Si etenim fanies in ipso vesica lotio nupserit, agre ad fundum ſubſideret ob intimorem cum urina mixtella i viro a sola urethra, aut a proflatis (præterquamquod perpetuo diſfluere, quia nullus sphincter ejidem trahitum præpedire) vix mixtum ab urina separabitur.

Hic autem liecas veluti per tranſennam, dubium, quod meæ menti infidet, proponere. Fator Lubens & ipſe, ab expofitiſ ſolummodo cauſis morboſam urinam poſte pendere i verum quia aliquando idem effectus a gemina, & diversa cauſa oritur, ſic ſedulo in eruditis, & tranſmissa narratione ani-madverterns, quod horrendi ſemper dolores mingentes sequuntur,

tur , perennis viget in perineo dolor , morbusque semper specificis mercurialis reliquatus est , dubitandi occasionem nactus sum , utrum vesice calculus ab invicem ferruminatis tartareis particulis auctus , praestitia incommoda pareret , aut curia confirmaret : quod quidem , & si citra precedentem arcularum excretionem , fieri possit , attamen in incipiunt tantum propono , quoniam a magnis adstantibus Viris opportuna facta jam huius pericula , confido .

Quicumque fint , modicum in hoc casu emolumentum a syringa vermiculari sperandum est ; quia non agre advenienti urina facilis admovenda , sed potius ubertim stillantib hebetudo , & moderamen . Quid , quod ipsum vesice ostium morbo aliquando hians syringe apicem difficulter ad sui contum finaret , & paruerent , que a proflatio defluit , in obstruere laterali urethrae foramine a syringe pariebus retroacta , ex violenta mora majorem pretudinem nancierentur ? unde topicis potius remedii urethrae , & vesice ulcus detergendum , atque ad consolidationem disponendum est , & quod plus urget , universali quodam remedio , in id medica debent eniti molimina , ut liquidorum tollatur diacrisis , utque placiidores nifus in solidis omnibus reformatur , & vigeant . Laudato autem summan Adstantium sedulitatem in evitando hoc in casu decoctum alexipharmacum *anticalicum* , quod ipsi *antescorbuticum* dicunt . Remedium etenim est , quod abfue sudoris adjumento parum prodest , & cum fudore conjunctum lachrymabiles peperisset effectus , cum jam nimis liquida omnia in urinam colliquecant , macielque a fuscate formindata veniat . Vis igitur remedii confederata fit , oportet , nutritivis particulis , ita ut , dum ad demandam luem in visceris serpit , balsamicum quoddam gluten refrigerantibus non extum particulis , se convehat . *y.* rad. chin. *s.* iii. rad. can. mont. *s.* ii. lentic. e chio *s.* ii. & fantal. alb *s.* & inf per hor. xxiv. in aqua agrimonie *s.* x. add. fol. malv. cichor. borag. tormentill. bistort. hyperic. *aa* m. *s.* pull. exan. n. *r.* ranarum decoct. n. xii. lactis vaccini *s.* xxi. ponantur oia in organis vitreis & f. a. deftilmentum . Data opera , exigua ad aquam , & lac proportione , medicamentorum seriem in hoc destillato volvi impositam , ut non solum quinque circiter unciae mane , & sero fumerentur , sed in continuum etiam potum in prandio , & coena verteretur ; hoc tamen discrimine , ut summo mane illius

us usum laudarem tamquam idoneum vehiculum pro frequentibus pilulis *y.* falsaperilli. ell. m. pul. *s.* v. balf. de copaya *s.* *s.* f. bol. xxxx. auro obdueti pro decem vicibus , & sic deinceps . Cumque potissimum quoad exulceratas partes mea spes in hoc balsamo constitutur , sic externum etiam ejusdem usum enixe fuaedo ; unde opportuna erunt injectiones mediis sphunculis in urethram inflatae , ut inde scilicet salina acrum ichorum ex ulcere manantiam spicula habentur , & terbinthino ingenito glutine , caro , novaque epidermis reproducatur . Decernant ultius Herbolensis Medicis , utrum in principio , quo suavioribus opus tantendum est , sequens posse mixtura congruere *y.* aquæ ros. plantag. *aa.* *s.* iv. ocul. c. præp. thutiae præp. *aa* *s.* *m.* ; an transitus ad majora faciendus sit , hoc est ad aquam calcis vivæ , in qua mel rotatum , aut aloe hepatica fuerint infinita , aut denique in re desperata mercurius aureizatus , aut lacerae viridis , opportuno vehiculo inicienda fint ; licet pro tempore ad horridi tollenda symptomata lac muliere trudendum in urinæ iter veniat , totaque perinei regio unguento rostato malvino illinienda . Dixit Medicis respondet aporritismatis . Syringæ vermiculares non mittuntur , tum quia in hoc casu videntur non adamussum congruere , tum quia in praefentârum in promptu non sunt . Attamen earum strutturae sedulo incumbamus , ut , sapientissimi Adstantibus Physicis iterum admonitiones , illico mitti possint . Deus adit , & D. P. sospitem exopatae incolumentati restituat , quam votis omnibus appetucrat .

Illustriss. Sig. Sig. Prôn Colão .

33. **C**On molto obbligo ricevo la gentilissima risposta di V. S. illustrissima con il suo dottissimo parere circa un cafo medico inviatole . Per soddisfare al suo desiderio si accesa con queste righe il ricapo e l'approbazione del Medico ordinario . Il Sig. Paziente si trova tuttavia nel medesimo stato , e si deve aggiungere al cafo specificato : quod lefo illi in partibus genitalibus ante 5. mensis comites habuit tumores glandularum inguinalem , bulbos veneros imitantur , qui intra oitidum iterum disperuerunt . Urina , qua corpore emititur , tota est purulenta , & flante per ho-

H
ram

ram, ad fundum subfides pus. Illa autem, qua per noctem vel de diu procumbenti in lecto absque sensu effundit, coloris ordinarii, adique sedimento est, & per diem stans assumit colorem subrubrum, quod quidem signum exigitur Medicus calculi relaxationis renum. Jam ab aliquibus diebus utitur balsamicis pilulis seq. z. gnum junip. s. i. arab. magistib. ell. ãa. gr. xv. rhabar. optimi z. iii. succin. alb. prep. coral. alb. prep. crys. mont. prep. ãa. gr. xv. balsam. de copaya s. ii. de succina gutt. v. misce. & cum balsam. peruvian. q. f. f. b. five pil. ad d. i. n. xx. Pro injectione eadem aqua, ac tua commendata fuisse pro potu autem ordinario sequens decoctionem: z. radicum chin. in tal. consil. t. i. salaperill. succedunt. & pingui. s. vi. cinnam. acut. s. iii. rafur. dent. hyppopha. s. iii. passif. min. s. vi. incifa m. d. ad cb.

D. Patiens se commendaverit ulteriori favori, utcumque se habet, extra lectum domum perambulat, exire licet, dormit, sed carnem defudit, & vinum atque olera, non nisi juscum vesicitur, & dietam tenui. E per fine mi rassegno

Di V. S. Illustrissima

Wirtzburg 13. Giugno 1723.

Universita Divotio Servitiae
Giorgio Corrado-Sigis. Sevete, del
Consiglio Ecclesiastico, e Biblioteche,
dell' Università di Wirtzburg.

OBSERVATIONES
IN NOVAM METHODUM CURANDI CARUNCULAS,
ET FISTULAS URETHRAE.

I.

34 Viginiti excurrunt anni, ex quo methodus (1) nostra pro curandis carunculas, & fistulas urethrae publici juris facta fuit: nostrumque petit praefens sumptum omnis, ut que deinde observanda circa eandem methodum quotidianum Medi-

ci

(1) Exercitatio Medico-Chirurgica &c. Brixia Typis Jo: Mariae Rizzardi.

ci officium prodixit, ad praxim semper magis promovendum in medium afferatur.

Neque vero fatis dicere possum, quantum in quavis, si post renes, urina suppressione vermicularis syringa (1) respondet, tam si collum velice, ejusdemque sphincter ab apoplectico insultu, & paralyxi syderatus sit, lapitique internus, aut muci, & glutina os obstruant, quam si meatus urinarius ab informi cicatrice corrugatus, aut a carunculis tuberibus, dummodo syringa transeat, impeditus sit; & praecipue in illis casibus, ubi Chirurgi non fatis practicis vocatur. Tensa siquidem communis & infixa in summa apice syringa agre per tortuosa urethram penetrat, nisi magistra manu, & lumine ducito a D. Thoma Alghifi (2), & perpetuis experimentis docta, sciatis syringe apicem, post membra iter, suaviter sursum vertendo compellere. Ideoque Chirurgi, re infecta, cum Agri damno discedunt; non quia morbus, aut impedimenta obstant, sed quia argenteus catheter bene contredicatus non fuit.

Contra vero vermicularis syringa, in cuiusvis Chirurgi manus sit, per urethram facilissime penetrat, inflexam meatus tentantibus obsecundat, ubique in vesicam fuerit adacta, facilius detinetur, labenti peni obtuperat, lotum defendit, uno verso. Agri ipsi ab illa minus abhorrent: quare hortarer Chirurgos, ut illam semper paratam penes se haberent.

II.

35 AD alteram vero nostri inventi partem quod attinet, de syringa adaptari capit is (3), quae actu majestandi lotum recipiat, & exportet, quin carunculae, aut fistulae humectentur, non nimis gratulandum mihi est, cum in praxi multe emergerint difficultates, nec ab aliis in diffuso celo Professoribus accepta, in usumque demandata, quod sciam, fuerit. Ea siquidem, que in uno vel altero Agro feliciter contingunt, in omnibus necessario accidunt, confectarium non est. Ob id quamvis ratione confona methodus illa fuerit, etati tunc nostra parendum, tuncque bonus animus proximo juvandi equi bonique confundens est. Semper idcirco libera, & parata mens ex quo maturuit, & faltem in ferutandis morbide naturæ mysteriis, posita semper opera, lente proficit, quid in methodo

H 2 nostra

(1) Vide pag. 123. & Figuram V. Tab. L

(2) In Lettissimis.

(3) Fig. II. Tabula L

nostra confirmandum , quid mittendum sit , en publici juris facit .

Hic autem licet primarium in Medica re præjudicium , simul ac remedium expondere . Homines Medici plerique non Ægrorum saluti providentes , sed proprie gloriose amore capti , aut in phantasticis hypotheticis expatiuntur , aut de prædicta Medicina differentes miracula canunt , fibique concreditos Ægrotos optante semper incolumenti proprio marte , & virtute jacent restitutos ; sed silent , quando propria culpa ad plures demandantur , juxta illud Viri Doctissimi Homoboni Pifonis Professoris Patavini Differatione iv. de regime magnorum auxiliorum in morbis curandis : *sepe narrant secunda , supprimunt adverbia ; quod sane precipua est artis nostra ruina , cui haec tenus confutum non fuit ; & super quo argumento libenter videbunt scribent aliquem Clarissimum Virum .*

Dicite , quando malignam illam febrem in principio non cognovitis ; dicite , quando china china nimis sollicita sanguinis defumpanies disturbatis ; quando nupta opinione alterius confilium sprevitis ; quando non prævisa crisi , non examinatis urinam , pulsuumque rythmo , vel ob comissionem , vel ob omisionem vestram , Æger denatus est . Dicite ab Hippocrate , qui a futuris , & alibi se deceptum fatetur . Quia sane post optimè locutus est Cornelius Celsus de Medicis . viii. ubi addit : *Nam levia ingenia , quia nihil habent , nihil nisi detrahunt . Magno ingento , multaque nihilominus habitu , convenient etiam complexe veri erroris confessio , præcipue in eo ministerio , quod utilitatibus causa , poteris traducere &c. & ut ait M. F. Quintilianus Infl. Orat. III. Hippocrates clarus artis Medicina videtur honestissime fecisse , qui quoddam erroris suus , ne posteri errarent , confessus est . Dicite ab Augustino , qui se retractavit , atque a F. Plempio , qui , ut ait Ramazzinus (1) : quam de sanguinis circulari mox doctrinam exercere contenderat , solidis rationum motenis statimnare conniſſus est . Uno verbo , dicide utiles esse vestro proximo . Sic enim ignavia ipsa non dissimulata Medicinam docebit ; atque infelicitus periculis praecutibus , clinica fundamina firmiori talo resurgent .*

HISTO-

(1) In Orationibus iatrici argumenti pag. 185.

HISTORIA XIII.

LUES GALICA , MELANCHOLIA
CUM DOLORIBUS IN OBESO .

36. **N**Ob. Comes quinquaginta circiter annorum , ex fanis Parentibus genitus , habitus calidi humidi plethorici , anno 1715. in albam incidit gonorrhœam , que quamvis pro naturali habita fuerit , attamen ejusdem , momenta temporis , productio , & uberior fluxus ex virulenta syphilide ortum suum trahere , conjectatum est ; quia & occasio iordan polluta præcessit , & decrast in opimo corpore muriciata illa liquidorum dialysis , ex qua hujusmodi nota gonorrhœa solent pendere . Ejusdem vero anni hyeme post variis animi pathemata , solo duorum mesium curiculo lumine obesus , & scitulus factus est ; proindeque in promptu fuit aliqua respiratio disficiens , cum vel per plana inclinata gradiebatur , vel violentis motibus animatum machinam vexabat ; nihilque magis Nob . Patientem de minus profera valetudine admonebat , quam quidam matutinis horis ventriculi ardor , cum subfrequentis oris amaritudine , & faldine , que tamen tepidis aquæ , juris , aut theæ cyathis evanescabant . Verum dum anno circiter 1725. venationi indulgeret , nullis praecedentibus procatharticis causis , inopinata lipothymia & animi deliquio velut percussus , pronusque cadens , per semihoram supra solum quiescere debuit , cum lucida tamen mente , sed vorticoso capitis motu , qui & terram moveri repræsentabat . Ad pristina tamen & leta munia venationis integræ restituto , iterum gonorrhœa , prime similis , copiæ fluere , una cum ardore circa penis glandem , in meatu urinario , & renalibus doloribus , cum aucta humiliorum artuum debilitate secundum varias temporum & circumstantiarum vicissitudines . Pedetentim insuper inculta in urethra parietibus corrodente , aliquæ defluere coepérunt micantes ad aliquæ menœ pseudo-menstruæ sanguinis stille , magis aut minus vicioides , secundum accidentale refringitans lotii in fabebrosis laborantis urethrae interstititis , aut fluentis spermaticæ ichoroflatis connumbiis . Et sic aqua ad gonorrhœam Quercetani , & balsamo de copaya , curatio fuerit pertentata , nihilominus per triennium perduravit ; donec post magnam numerum

cium juglandium recentium ingurgitationem feliciter cessit ; foliumque aliquando remansit catarrhalis filosa materies ad fundum matutus subsidens .

Anno 1727. bis iterum in lipothymiam , prima tamen mi-
tiorem , ecceidit , cum subsequenti memoriae immunitione , &
rheumatico dolore circa colli vertebraes , omoplatas , & dextre-
rum brachium , qui quidem in hisce partibus per quindecim
& ultra dies reciprocavit ; curatusque fuit , usu aquæ fibiate
per quadraginta dies . Quare anno 1735. iterata fuit , simul-
que repurgatum corpus , aquæ tetuariae , & autumnalium tem-
pore adhibitae fuerunt pilule mercuriales . Belloffe cum aliquo
levamine . Attamen præterita hyems , dolores in dextero hu-
mero , & brachio fevire noviter ceperunt , auctaque in dies
totius corporis , & præcipue abdominis , plenitudine , labefac-
tata chyloſi , in prefensi , quasi dixerim , hypochondriacis factus
est ; & que ipsum terrerit , & vexare non desinunt , sunt qua-
dam rara cordis suffocationes , que ad capitis arcem undulant
& ascendunt : astuta , fed levis , & subcutanea , tumorositas aut
in scroto , aut in pedum talis emergens : durities latentes , &
chordæ similes , quæ ex pectoris mucronata coſtisque mendofis
dexteris incipiens , recte procedit usque ad dextera inguina :
quædama ad motum , non dicam , impotentiæ , sed debilitati ,
præcipue si pedibus alpera & iniqua premit : facetas exun-
tes circa anum nocturno tempore residua ichorofitantes : lotii
nunc tarditas , nunc alia cruditas , mox tartareum sedimentum ,
respirandi difficultas cum vagis doloribus circa pectus :
facili faciei inflammatio , quoctis collaribus gula circumdatur .
Quibus quidem omnibus ad examen revocatis , conjectatum est ,
ab universalis fanguinis , & lymphæ lento , atque ab acido
venereo misfamate canulum , utriculorum , & glandularum om-
ne genus infarcta , & veluti obſtructa fuſſe : & ecce ex fla-
grante gelatinosa lymphæ , aucta hisce temporibus pinguedo ,
nerveorum tuborum compressio , cum subsequenti debilitate :
minor spirituum animalium in corticalibus glandulis elabora-
tio ; unde anima facultates effete languent , & vitiata eſt in
pellucide & contractilibus fibrarum officillantum villis , vis elas-
tica refixationis : interacentia liquida ſufficienter non urgente-
tur , neque a debili cordis ſyſtole vibrantur : ideoque ab in-
termixto fluidorum cum solidis æquilibrio , tot ærumnas pullu-
lare , & indefinenter ali , quivis in arte verfatus fateri debe-
bit .

bit . Et licet domo exeat , itinera fumat , ſequē affabilem ami-
cias exhibeat , omniaque defuper exarata vera fint , ſed in gra-
du remiſſo , attamen ne majora evadant , & curationis ſpes
immunatur , medice indications eo dirigendæ ſunt , ut ſan-
guinis , & liquidorum omnium lento , & viſcidas attenuet
ur , & diſſolvatur , vegetior ſpirituum animalium quantitas
ſublimetur , organorum inertia , & pareſis roboretur , & , ada-
pertis excretoriis emiſſariis , acidarum cruditatum sarcina erum-
pat . Proximo itaque hyemali tempore , conveniens eſſe po-
terit uſus vini medicati cum radice alſari , polipodi , viſco quer-
cino , faffraſtas , campeyce , falſaperilla , foli fenice orientalis , me-
chioacana , & ſimilibus , quibus craſſorum humorum fabura
poterit fundi , & extermintur . Adventante autem vere , premi-
ſanguiſi miflone ex cephalica , aut ex haemorrhoidibus ,
& quandoque interiecta ad tolerantiam ventriliſ medicamini-
bus , iterum proponi poſſet uſus aquæ antimonialis , vel mer-
curialium , aut amborum . Cum enim ſint duo primaria in hi-
ſe caſibus remedia , fumma diluentia , aperitiva , epiceratifica ,
poſſent lentas quīquilas diſſolviſe , & fibrarum elaterium re-
ſtituere : et cum incaſum uſque in prefensi feruere adhibita
timet Äger , ne non optatam opem afferant , & aliquis Medicus
non modica fame mercuriali nervoſo ſyſtemati , jam aliquatenus leſo , inſenſa eſſe depraedat . Mili itaque licet , Vir
Sapientissime , in incipiit hoc caſu tua oracula confaleſe , ut ,
qua pro falso Nob . Patiens meditanda ſunt , te praſide , e-
xecutioni mandentur . Non ignoro , alocitatis , ammoniacalibus ,
diaphoreticis , & chalybeatis remedii poſte opus pertentari , qui
bus pancreaticæ & mesentericæ glandularum coordinationes
detergentur : proindeque antemelanholicis , antecorbuticis
fuccis , putre cochlearia , beccabunga , naſturtio aquatio , trifoli-
lio acetofo , hepatica craſſitima fanguinis folvi , falma ſpicu-
la hebetari , & acidas lymphæ particulas obtundi : tandem a-
quis mineralibus acliuitate pollentibus , & ex ferrea non mi-
nus , quam vitriolica vena ortum ducentibus , curationem abfol-
vi . Quibus quidem omnibus magis prodeſſe poſte tenuiores
victus rationem opinatur &c.

HISTORIA XIV.

LUES VENEREA CUM FEBRI CONTINUA.

An mercurialis adhibenda fuit.

37. **I**Lufrissimus Patiens annorum 26. temperamenti calidi; & humidi, habitus mediocriter carnis, coloris subobscuri ad melancholicum vergentis, summeque obesi, & podagrici Patris filius, decem ab hinc annis Gallicum ulcus in glandis summitate contractis, quod in lacerato recente franco profunde incutulatum, appellenitus inibi fluidis venerecum indidit feminum, ideoque evestigio animati automatici mechanismus ab exotoico tabo fuit lacelitus, cum dolore capitatis, & exiguis tumoribus circa frontem subinde natis, atque febi horis praefertim velutiniis ingravescente. Opportune tunc temporis emergenti morbo confunditum fuit. Etenim exhibito alexipharmacis decocto, atque elicitis subinde sudoribus, venera evanuerunt symptomata. Ægerque optata incolunatim fuit restitutus. Proximo anno ob novum commercium, nova pariter tabe pollutus fuit, atque hinc virulenta non minus gonorrhœa mulctatus, quam a calloso *sycoſi*, que per integrum biennium penis glandi affixa fletit. Specificis ex dulcificantium familia pilulis, terebinthi, iphisique, in exigua tamen dosi, mercurialibus, tentatum fuit opus. At, vix extirpata ficiu, virulenter iterum gonorrhœa contrahitur, que per quatuor indefinenter annos omnigenis remedii relutifata est. Quo pariter temporis spatio, multis aliis symptomatibus, ab ipsis causis pendentibus, obnoxius fui, ideoque necessum duxerunt adstantes *Phyfici*, aut emergentes febres refrigerantibus moderari, aut vagos dolores compescere, aut diureticis apozematibus, vias urinae expiare, aut denique oxymelite *B. Querc.* cum dupl. falsa obstruktiones viscerum naturalium aperire. Ægre tamen clinica, licet methodica, praedicta optata potuerunt effe juvamenti. Quandoidem repetita cum impura venere connubia sputum in solidorum meandris Gallicum virus vivificabant, aut protinus in viscera convehebant. Post haec anno praeterito, piletici decocti, a quadam empirico exhibiti, potui copiose induxit, deinde in vallem Camunorum septentrionalibus ventis aperite expostritam se contulit, ubi eucymo in dies cibo saginatus, & suppre-

& suppresso non minus per urethram profluvio, quam sufflamen universa peripheria a rigida, & boccali atmosphera excremantis, lenta, & potius sicca invalidit tussicula, que per quatuor menses Nobilissimum torfit Juvenem i minuta, sed continua oborta fuit febris, que adhuc lentiline tamen perseverat, & ad quam extirpandam usque adhuc incalsum celere medica praesidia. Post catharticorum uenum, aperitiva remedia nunquam fatis mesenterium, pancreas, (ubi aliqua adhuc latenter dolens tensio) & viscera naturalia potuerunt referare, & alexipharmacum decoctum in prafens admodum suspectum est; mense etenim praeterito a tentato ejusdem uisu omnia in pejus ruerunt i quare destillatum in balneomaria ex specificis lignis, ex emollientibus, & refrigerantibus herbis fuit adhibitum, a quo fissa jam fibra humectatur, & hypochondriorum tensiones aliquatenus emolliente sunt. Et licet aliqua immincat macies, viribus tamen adhuc pollet, & dolor, qui jampridem in maxilla dextera fiebierat, jam abiit. Ne minima quidem affligitur agrypnia, bene veſcitur, solumque remaneat lentillima, & continua absque accessione febris ex habitualium genere, que ad Gallico-hecūm videtur accedere.

Notandum ultius est, ab incute usque adolescentia cordis palpitatione fuisse vexatum, adeo ut quovis animi pathemate, labore, itineribus &c. magna illico cordis arrietatio perciperetur, quam nonnisi aut subfello quietefens, aut lecto decumbens poterat superare; qua tamen adhuc aliquando aucta, aliquando remissa perseverat, licet, utrum dilatata arteria latitudini, aut polypoſe protuberantie tribunda sit, mihi non fatis constet. Conicendum propterea est, quod prope cordis thalamum, organa vigente solidorum latrone, ægra, etiam ante contractam labem, infiltretur liquidorum cyclophoria, nec crux libero pede in orbem difficeretur; unde nil mirum, si ab acido dein, & Gallico miastmate copulatis in triste consortium fanguineæ masse particulis, opportuna analolis fuerit intercepta, & obstructionum itamina pedetentim emerferint. Addamus insuper, quod cum gonorrhœa per urethram, injectionibus nunquam curata, certo portenderet, a penititoribus scatibris, capsulari ſcicet feminabilis, ortum fium dicere, nemo non videt, quæ detrimenta a perpetuo genitalis colliquiamenti effluxu pati debuit jam antea effectus crux. Apertum propterea fit, per integrum decenium humoralis

I

ralis massa peritasi a venereo aut novo , aut nunquam delecto tabo fuisse labefactata , viscerum clausuram croris circulum intercepisse , atque a perenni spiritalis laticis stillicidio clumbens redactus fuisse fibrarum tonum ; unde jam penitus amissio aquilibrio , & effeminate solidorum mechanismo , auctior formidanda veniat febrorum dyscrasia . Antequam igitur lente depascens febris memorata symptomata aut ulterius acerbat , aut confirmat , tua sapientissima oracula consuluntur . Vir Illusterrimus , ut nobis Ariadneum filum exporrigit , quod nostras in hoc labyrintho dirigit curas , quodque opportunum aliquod alexiacon nobis , forsat coecutientibus , inducit . Se politis propterea indicationum , & remediorum ambigibus , id unum demissile optatur , utrum scilicet tuto pede ad mercurialis transfundit . Quod licet faciendum & ipse putem , quia ceteris omnibus remedii pertinax haec febricula , hoc praefertim vere , refutata est ; attamen , cum antiquis , ut dixi , cordis subfultus organicam labem demonstret , & excepta aliquatenus mactis lymphaticorum , & serorum latitudine penuriam portentat , quibus pyxma , aut sudor , abfque susperdo exstinctio promovetur , & beatas propterea in unico Nobilitissimo Domus superlitis fit hoc peragendum , in praestantiarum dubitatur , nisi tuae accedant monita , nisi tua afflueretur autoritas . Et quamvis non unguiue , non hypotymassum , sed mercurio dulci tentari posse opus crediderim (quoniam remedii olim adeo virulenti vim a chymicis tantamib[us] apprime coercitam gratulamus) aquo tamen animo dubia , atque timores nostros ferat tua humanitas atque sapientia , facemque in hoc arduo discrimine praeberere ne dedegitur ; dum interea Nobilissimo Patiente pristinam valetudinem appreccatur , tibique sua jugiter obsequia devotet .

MORBIS EVENTUS .

3^a. Antonius Vallferius , & Alexander Macoppe celebrantes , quibus transmisso fuit Historia morbi , una abstinentiam esse a mercurialibus iusterunt . Profecto solidorum vitium copit crudelius increbescere , & sanguinaria spuma in dies semper magis aucta , succellivam tuberculorum ruptionem , & corrofas violatasque vaso-

vaforum sanguiferorum tunicas indicarunt , adeo ut brevi semper magis invalente levi pectoris aggritudine , ad plures iter facere debuerit .

OBSERVATIONES
IN LUEM VENEREAM .

I.

Ubi de ejusdem essentia , & subiecto , deque cautelis necessariis in adhibendo mercurio .

39. IN primo Medicinae faciendæ limine putaveram (1) luem feminam venerem (2) a multiformi feminum in utero miscella , eorumdemque virulenta putrefactione , aut ab ulceroforum exanthematum labo in internis rugosæ vaginæ , vel uterini oculi tunics insculpta originem suam nancisi . Verum a præcessis experimentalibus in aliam abire sententiam coactus sum . Non semel quippe observavi , ita luem venerem nulla feminum multiplicata , nulla phagedenica plaga in imis partibus latente , neque intrinseca alteratione produci , sed esse (4) pestem sui generis , præcipue in America (5) insulis a Pacifico , & Äthiopicō mari , nec non Magellanico freto circumdati , faventem , probabiliter anno 1493 . (6) in Italiā propagatam , non a Tyberis tumefactione , que tempore Adriani VI Pontificis Romani accidit (7) , non ab abris & coli flatu (8) , vel ab eorum coniunctione (9) , non a carnis humanae eflu (10) (11) , sed a polluto contractam , & per contactum etiam sumnum & levissimum communicabilem , que tamen , ut reliqua pestes

I 2

(1) Con. Amadio Minador .

(2) A Medicina feminam alegre ferelle .

(3) A Medicina feminam alegre ferelle Gallicam hanc , argente Schalbiam Argentiam non solum a verbo Hippocratico tertia Aphorismorum , particula XXII. auctor : Genitalium parvissim non fungis aliquidque ratione evanescit , sed etiam Galeni , ubi refert agnitionem geniti Crastinelli illi vetet : Et permodum in genitali carbone .

(4) Quam aliqui Gallicam , Hispanicam , Nor-

patianam , Cœdiam , Epidemiam , aut Indi-

cam dicunt .

(5) Ut placuit Nicolao Massie in tractatu de morbo Gallico .

(6) Ulrichus de Hutter Lib. de Moebo Gal-

lico cap. VI.

(7) Vide Bibliothecam Chirurgicam Manger-

ti pag. 12.

(8) Ut voluit Leopoldanus , & Benedictus Vi-

ctorianus , cap. 2. dicunt : Quia vestis &

strenuus algere causa cum amictu feda .

(9) Ut Maffi , Fracastorius , & Benedictus

Victorius Faventius .

(10) De nomine morbi Gallici &c. ionomis-
tri hominibus moribus , præcipue illis , qui ha-
bent fistulas corporis horizontales ; & quando
iuri proficitas locis coniunctionibus , & futuris in
aegrotatibus , ut in Gallico .

(11) Ut Leoninus Floravant .

(12) Non per solam ynon venerei immaderatur ,
ut olim placuit Pompeio Sacco Parmentis Syll.

Med.

in principiis plorimos scortatores depopulata est; mox mitius
elapsi seculo saevit, tandem in praefatis quatuor funeribus parit
(1) (2), & lenti symptomatis animatum machinam vexat,
nisi terram aptam, sanguinemque ad accrimen diathesim jam
disponit inventari, vel minus cautum, qui & mulieros, ab
inguine immundus, & paulatim emulsificata principia spernat,
& permitat, ut contagiosum virus in visera ferperet, eademque
depaci polit. Qua de re non defunt exempla nuper ex hoc
morte denaturorum. Qui tamen cum fore omnes Hydrargyrioli
fuerint curati, ratio a nobis in hos capite postulare videatur,
cuinam causa mortis, morbo Gallico felicit, ac mercurio, tri-
buens sit. At me tan ardua provincia terret & defunt patho-
logica cuiuscumque denati lumina: defunt fugacis additibi argen-
tini pondus, & preparations: defuncte extixicia, quibus
omnibus major lux menti nostre corruferet. Illud utique reti-
cere non debet, plures videlicet vexatos in dies languefere, sed
non mori & plurimos observalys hydrargyri curatos, inducas
quidem, ac si fani essent, obtinuisse, verum aut rauco &
convulso, aut fuderis fieri, aut fanguinem vomere, & in
pejus ruere (3), & plurimos etiam extremum denuo obisse, &
pabulum fane ingratus, & vix verminibus acceptum evasisse.
Profeta tanta est irrequieti argenti activitas, mobilitas, uno
verbo, agendi & penetrandi vis, ut in corpore animato com-
motis, & solitus (4) liquidis omnibus (5), & praecipue lym-
phis, contra quoeveris naturae motus, contra gummulas officas
resistentias viam, si non inventat, faciat; violatissime, tum-
efactis, & conformati esophagi, gurgitionis, & palatinis glandu-
lis, & tonitulis, albam omnem gravemente amarcam data o-
perea expellat.

Hoc autem in opere quis non videt, undique everfas fermentations; hue illucce interceptum spirituum animalium influxum; ipsamque cordis arcem tentatam; paucis, fractum universale equilibrium, itaut & syncopes, & lipothymie, & febres, & animi defectus in promtu sint, ab extraneo hospiti te

(1) Vult Cl. Fracastorius, adveniente planctarum revolutions propria sponte aliquando finem habitumur.

(2) Julius Palmarius de loco venere lib. I. cap. 5. scribit, haec morbum cum primum ostentat, tanta fuisse foeditate, ut qui nunc graffatur, vix illius generis esse poterit.

(3) Gabriel Fallopius cap. LXXVI. de Hy- (5) Opinio Ettmulleri Pyrot. Rat. lib. 1.

MORBORUM.

69

te penitus inversa, præcipue noctis tempore, totius (1) animalium economia: & quod pejus est, cum timore ne etiam post triginta annos recrudecat (2) (3), & quin consuet remedium, falem certum, tamen fuens pharmacum evirandum sit. Addamus, dictatoria potestate aditum fuli quemcumque sternere, ideoque si debiliorum partem, aut laborantem impedit, violatis fortale, & divulvis solidis, jam actum esse. Addamus, frequenter actu curationis immixtere suffocationis periculum ex tumefactis ulceratibus larynge, uvula, (4), glandulis palatinis, & lingua, quam extra protuberantem, & bis pugna majorem multitudines vidimus: infuso per tubulum iohore nutritio, & cum metu ne atque fave, aut strangulatoris quis intereat: ut non ita pridem contigit in N. N. amico nostro extra Urbem prope Sebinum. Lacum de gente, qui admisso per tres vices mercuriali unguae, mox tumido & inflammato gutture, ad sphacelum propante, & vita migravit. Addamus denique Historias, bimultas reperti in cadaveribus fugacis argenti intra offlum medullam, intra medullas, & muculorum interfissi: haec etiam obseruatione notata dignissima, quod quomodo cumque fuerit ante administrationem elaboratum, scilicet in panaceam etiam aureizatum, & mille modis dulcificatum, in unguentum, in trocicos per hypothymiam adhibendos: nihil tantamennius semper mobile, semper fugax, & ad suam pristinam naturam redactus in cadaveribus repertum est (5). Addo ergo: ergo semper ad nocendum aptissimum, præcipue si una in corpore lateante deleteriae qualitates, ad venenum (6) naturam accedentes. Quamobrem semper summa cum circumspectione, in cibis tantummodo majoribus, ne dicam desperatis, adhibendus est.

Mer-

(1) Primarium luis Gallica distinctivum quando symptomata afflignant magis in nocte. Nicod. dicitur, si eodem affectu partes frequenter tangentur.

(2) Vide Sennertum Practicæ lib. VI. parte
de lymphocele affigunt magis in meso. NICOLAUS Mafia, lib. de morbo Gallico.

II. cap. 3. de Luis veneres natura .
(3) Hercules Saxonica de Lue veneres cap. 2.
refert, se certe virtus , cui topoii prouenient
tinus Medicus ac Philosophus Britannus .
(6) Ut ait Homobonus Piso in Dissertatione
IV. de Regimine &c. pag. 256. opido aduersus

(4) Ulceribus internum partium apprime
relent, et curante virum, cui topim proverberunt
anno vigintiquinto ab accepta lue.

scaccitur succus iugustri, qui in oculis cygnos

II.

Mercurius princeps remedium.

40. Post hæc ad trutinam revocata , ut cautores sint Tyrones in hydriargyrōsi usurpanda , tanto magis quia a prīficiis (1) nulla lux nobis accessit , reticere non debet , aliquid etiam mercurio principem remediōrum esse , nec aliud vidile in universa rerum omnium natura remedium , quod adeo valeat Ἐgrum aliquem , etiam si infante (2) , aut utero gerentem , si mulier est , (3) ab orci fauibus revocare . Vidi effectū miracula ; & quando paupertate remediōrum specificorum (4) in Medicina condoleo , (quod hād raro accidit ,) laudare debeo non Medicum , sed naturam , que hunc , vel illum felicitur curaverit , & tunc in mentem veniunt , atque in aciem compotæ apparent ante oculos arduae curationes mercurio utiliter absolute , que hæstantem animum mirum in modum erigunt , & prīflimum amorem cum Medicina conciliant . Quoniam vero observationes nostras in operis linime promisimus , eas hic fabiūcio .

III.

Authoris methodus .

41. PRimo nobis solemne fuit , quando potuimus , abstinere ab irrequieto metallo , & præcipue in asthmatis (5) , quia res est plena periculi , & ubi agebarunt de primo , & interdum etiam secundo morbi Gallici (6) gradu , semper falſaperiilla , & guajacopas tentatum fuit , sed diverso modo (7) , secundum infectionis , & temperamenti statum , quod jam obvium est .

II. Feliciora curationes a mercuriali inunctione , a Jacobo Carpeni olim inventa , fuisse executas . Quoniam sit ab extra intus per totum corpus tranferverunt undique agens remedii vis tandem , ut primum ad offa pervenerit , nil superest , quod tantum non fuerit .

In-

(1) Vide Diocoridem lib. V. cap. 70. Orib. fam lib. XIII. Avicennam lib. II. tract. 2. Gal. lib. IX. Aliothecum de medicamentis , qui vix merito alibi existente .

(2) Vite Leonardi Rotallia , de Rat. curand. de Luis veneris cap. 20.

(3) Nicolaus Maffia , de morbo Gallico tract.

4. Cap. 10. Vide Quæstori Differentiæ nostram super Tynis Marci Venetianam editam .

(5) Alius , sepræveniens iudicat mercuria instaurata .

Iacobus Gabriel Fallopianus cap. 24.

(6) Galli tamquam Gallicum Parthenapum Germani Messini , Indi Patavium .

Vide Plinius lib. XXV. cap. 1.

(7) Hypocratis interdum promovendus fa-

dor est . Quæandopidem in Iapigia , Neapol ,

Cirenebus , Ilyrici , & Salentini Penitulis ,

ubi aperte magis sunt cutis porti , lucis minus fac-

it , quia caliditas pars apertis , & quibus diffusis

vaporis paret .

IV.

Inunctio mercurialis .

42. III. A Cis prius , qua agenda fuit , in tepido conclavi versus meridiem , si fieri potest , Patientis manu moliter , duabus post conam horis , sequenti mercuriali unguine tangenda erunt partes , scilicet inguina , lumbaria regio , axilla , cubiti , manus , circa talos , circa genua , omillis capite , pectori , thorace , spinali medulli , & renibus .

4. Axungia sivula non salite a pelliculis bene mundata , & aqua majorane lota . iv. mrc. vivi succo limonum extinci . ii. v. butyri rec. s. ii. ol. camomell , laurini , ligni sancti , hyrac. liq. aa. i. i. m. f. a. f. ung.

Quibus quidem per triduum excutis , obſervandum erit , commotis ab hydriargyro morbos latentes , quali dixerim , ignoto naturæ operantis magisterio , per qua emifaria separari velint ; ibi etenim alliciendi fuit . Cum autem frequentior corundem excretie per pyalismum ex imis fauibus & glandulis palatinis contingat , que durite , inflammatione , exulcerationibus enim tempore vexantur , sic utiles erunt ablutiones oris ex latte recenti , aqua hordci , laetucæ , decocto absynthii (1) , additis secundum exigentiam julepo viol. capill. veneris , aut melle ros. simplic. & , casu majoris exulcerationis , decocto ros. rubearum , salviae , & syrupo myrtino : que pariter circa finem curationis utilia esse poterunt .

Adstanti Cincis folertia vigilare debet , utrum salivationis curriculum bene ad sufficiētum inceptum sit , an adhuc ob expunctionis penuriam aliqua alia inunctio fuerit iteranda : quod ex morbi gradu , Ἐgri viribus , & excautis lymphæ quantitate coniiciendum est .

In ore geflate debet aureum nummum , & argenteo cochleari os quandoque adaptatur manutenendum erit , ut salivalis amurca felicis effluat .

Per totam curationem nec linea , nec indussum mutentur . Abstinere a purgantibus , & ventriliis medicaminibus ; sed tantummodo enematus alvis subducatur .

IV. Panacem , quam mercurium dulcem (2) dicunt , & quod idem semper est , licet mille modis , & technis palliatum ratio-

(1) Decochum absynthii curat morbum Galli-

(2) Joannes Langius in lectionibus de mat-
eria Medica exhibet s. g. mrc. dulcis pro vice .

rationem non adeo tutam reddere; vel quia a stomachi fermentis involvitur; vel quia per tubum intestinalem exit; vel denique quia circa os, & ventriculum agit, nec adeo certe humiliora viscera invadit, ubi refitare possunt latenter scorbutiorum labii feminae. At inquiet fortasse aliquis cautillimus Tyro: nonne suavior est curatio medio *Calomelanos*, tot preparationibus tolli violentiam, sed etiam potentiam, que in supposito casu morbi adaequati necessaria est (1).

V. De hypotymiasi non loquimur, quoniam illa methodus, medio igne, & fumando metallum, & addendi calcaria currenti jam aboluta est.

VL Tota potius difficultas, ut in praxi obseruavimus, sita est in quantitate adhibenda; cum modica pars morbum non extirpet; & magna, que in perlicitate nato, in offis ethmoidis jactura, ceterorumque nigredine & carie (2), in nodis, gummatibus, alopecia, furditate, eczematice (3), rimis, epilepti- cis infusibus, syncope condylomatibus & necessaria videtur, Egrum interire poscit. Ut videri potest in operibus doctissimi Viri Homoboni Pifonis (4), qui 1717. curationem tentavit medio *calomelanos* Riverii in Bartholomeo Adamo, fed morbus recruduit; hinc sequenti anno curationem iterum debuit instaurare: & ut videbitur est in Actis Phyto-Medicis Academie Cœlarex Leopoldina pag. 73. observations. xi. Joannis Hieronymi Kniphofii de *Lae Venerea*, post salivationem nova incrementa capiente. Quare patet difficultas: habitoque respectu ad morbi levitatem, ad temperiem, ad faliue exitum, ad partem gutturus affectam inunctiones iterande sunt: quia, ut patet in Opusculo Brixianii Auctoris Georgii sepius scepis remanserit aliquis gradus pueritiae, qui non complete potuit a pharmaci e-escuari, aut ab untonibus, & aliis remedis penitus mundari, & tolli. Observando etiam monita Archibaldi Pitcairni, laudantis hydrargyrum in borealis regionibus; guajaci, oxy- lapathi, bardane decoctum in australibus.

In

(1) Gallica labes nonnulli sollemnitatis celit.

(2) Vide Sennertum Practice lib. VI. parte de morbo Gallico apud Jordanum Zilettum.

(3) Vide Vidua lib. II. cap. 18. vidit Barci- zona milicem a carie cæsiu epilepticum factum.

In Gonorrhœam.

43. Sub hoc coelo parum distat, gonorrhœam virulentam con- nes, salpærillam, decoctiones diureticæ, & balsamicæ, for- tasse ab agyrta tantum, prole febris! contra leges, & cum rei domænicæ augmento exhibitas (1), sumere, tandem adfringentibus, exficiantibus candens reprimere (2). Sed haec methodo, quamvis fortasse laudabilis, morbus diu perseverat, cum metu, quod stante interno contagio, hoc, vel illo momento, alii etiam caufis intercedentes, interna liquida labem contrahant. Præterquamquid maximum etiam accedit præjudicium, scilicet ex fluenti ad menses gonorrhœa abradi posse urethra tunicas, internam epidermidem corrodere, carunculas succrefere (3), indurari, ulcucula (4) serpere, & quandoque *ofiracula* fieri, meatum urinarium corrugari, contrahi, ipsiusque vesicae col- lum a nunquam tollendo vitio labefactari. Decantata propterea utilitas a longa gonorrhœa expurgatione, ut vulgus amat, suscepcta evadit & admirationes, quas olim habuimus in legendis operibus Sydenhami (5), pil. cochias, extractum rudi, refinam jalappam, & diagrindum suis Agrotantibus prescriben- tis, non tantum immunitas sunt, fed una opinamur, quandoque in primis potissimum contagii, in pudendagra, in robusto corpore, in universibus liquidis nondum polluti, quandoque, inquam, purganti aliquo, etiam vi stimuli agente, sparagiyo more per intefinalem tubum noxiis virulentos humores esse expellendos: aut falcem, potius tentandum, ut a violentissima illa ventriculatione, & imarum partium per artefactum, cathartico vi, tenebrum, convulsione, corrugatione, aut cito, aut citius per urethram, & per circumstantes poros ex- primatur & exeat contractum virus, ideoque per multiplicia proxima emisaria, & etiam per eadem, per que morbus ad- venerat, retrocedat.

K

(1) Ut apparet ad rem nostram ac Guse- rum Harris in Differentiâ de his venientiæ, cuius quoque causa, quæ non raro fatigantes, infusæ, & quis non satis arctis, & non metu- bus mortis circumferentes facile eruditur, fuit semper, fine arte, qui non curacionem hæc, aut saltem guerram infallibiliter perficiâ fronte polliciterat.

(2) Nonnunquam de depreca myri, tentula eous aqua calci usq. facta at 3*i.* vel 2*v.* ii. de spon-

Gua-

ta. Joannes Langius de Morbis sexi virili pro- pris pag. 129. t. 2.

(3) Vide idem. 34. ubi de Carunculis.

(4) Antiquissimum gultulus, quod alii resumere cœperint, felicitate cravat Niccolus Maffia, lib. de morte Gallico, spuma prima de- coctionis ligni indus.

(5) Procellis integri in morbis omnibus cu- randis.

Guajacum interdum mercurio activius .

44. **J**Lrichus de Hütten guajaco (1) (2) curavit Egrotos , qui mercurio in pejus abierant. Ob id , tempore curationis , per hydrargyrum temper decoctum (3) , sed dilutum , ex guajace propinandum ; quia guajacum damni a mercurio ilati etiam remedium est (4) , & infuper continuo exhibendum lac (5) , propterea quod Scythia lactis potatores nunquam fere hanc segregitudinem passi sunt (6) .

V I I I .

De remedii , prater guajacum , salpiperillam , & mercurium , veneream luem curantibus .

45. **N**icolaus Massa lib. de morbo Gallico ait : *S* multi interno sulphuris usq; liberati sunt ; a doloribus nempe , ulceriosis , & gummis , sive aliquo alio medicamine ulceribus apposito. Animadverterat propterea Practici. Non enim extra rationem est , ut , quod extra pectora sanat , internam etiam labem tollere non possit. *Vide Poterium* (7) , & *Ettmullerum* (8) .

Jacobus Cataneus cap. v. de curatione morbi Gallici ait : *infus* viperarum hunc morbum patientibus plurimas prestat commoditates .

Empiricus Hispanus Zepata in usum ponit saponariam & que etiam ad Eustachio Radio , & Sennerto est adhibita .

Si verum est , quod scribit Albertus Seba , radicum acori veri palustris (vel *fanley*) alexipharmacis virtute pollere , adhibitamque esse in contagiosis morbis ; cur & in luc veneres illius usus executioni mandari non poterit ?

De Numidia , Libyaque hac habet Fallopius cap. XXXVIII . Scribit Scaligerus in libro , quem ad Gardan exerc. CLXXX . cap. 19 . grandiorum juniperum , qua cedrum maxime emulatur , harvar vo- cant arabes , Afri nominant etalibz . Ejus medullam in Numidia can-

(1) Magis facienda est observatio Bernardini Ramazzini in Orationibus Jatrici argumentum qui hunc venerem folio guajaco curare possit .

(2) Contra Euthymius Radini lib. V . cap. 13 . *U*nus ex his erat etiam *constantinopolitana* foliis *guajaci* primis diebus adhuc *solidissimam* , in febre excedens .

(3) Guajacum non semper sudores movere , fumtumque cum mercurio una ita fecit .

(4) Morbo pag. 70 . *Vide Martinum Lyfter in Expositione de re venere .*

(5) *P*etrus Andreae Marthae in opusculo de morbo Gallico alter fontis .

(6) *Vide Tractatum de morbo Gallico* , editum Venetum apud Zileatum pag. 11 .

(7) In Pharmacopoeia Spargiria L . 3 .

(8) Tom. III . pag. 327 . *doct: sulphur effervescens antidiastum .*

M O R B O R U M .

75

candida , in *Aethiopia nigra* , in *Libia purpurea* , qua in scobem communite dicuntur *Afri Medici felicissimo successo* , vice *guajaci* , ad morbum indicum prafigandum uti (1) .

Denique purgantia proponit Hercules Saxonius (2) , opitam Fernelius , Antidotum aquam cardiacam , pulvrem alexipharmacum Palmarius (3) , aquam theriacalem Rondeletius , Aurelius Minadous theriacam (4) ; quam quidem & Viennae in usum postiam fuisse in Aulico aegrotante memorat Brixienis Medicus , olim celeberrimus Joannes Planerius Quintianus (5) (6) .

V I I I .

Cetera ad curandam Luem venerem specifica .

46. **R**Abel laudat oleum vitrioli , & ambram griseam cum spiritu vino ; cochenillam , & cantharides in gonorrea Martinius Lister , & Thomas Bartholinus (7) ; nec non faccharum saturni cum camphora Fridericus Hoffmannus ; David de Planifacry arsenicum tam intus , quam extra ; Rondeletius , & Chefnau decoctum Sancti Ambroxi (8) ; Pena bardanam ; Thermas Victorius , Turquetus de Mayerne pulverem ex carne bubula per fumum indurata , & ex bacis maturis hedera arborea ; Calat ptifanam fudoriferam ; Alazar cataputiam minorem ad b. i. ; Gilinus (9) catuernum in commixtura coronali ; Minadous (10) fonticulos ; Cockurne injectiones in gonorrhœa ; Rotrou pulverem liquentem ex regulo antimoni , & nitro purificato , vel pilulas alextirias ex nucleis indicis , five granis tilli a putaminibus mundatis ; Benedictus (11) theu Lithuanicum , & syrumpum de pomis compostum Mefue .

K 2

Scri-

(1) Vide Joannem Leonis in descriptione Africæ lib. X .

(2) De lu venera cap. 18 .

(3) De lu Venera cap. 2 .

(4) De thizrate venere in libris a Graecis ymaginatis videntur in eis referenda sibi libello Josephi Valenzi , olim in urbe Brizia predican medicinam facientis , & Excellentissimo Medicorum Veronensem Collegio dicatus .

(5) In College apud Jacobum Valensem editum 1574 . Venetia) quod Venera fecit cum Diversis Regis quoniam dum Aeger alloquiecur ait :

(6) *Affum ricas z. i. theriate , et defenderon me ab illis venis morti Callici .*

(7) Quibus rutu etiam fucus addi posset :

(8) Paratus ex nito , paphlo , & festu .

(9) In opusculo de Morbo Gallico .

(10) Cap. 35 .

(11) Cap. 4 .

Scriptores principiū methodum curanda Luis docentes.

47. **P**lura hac in re qui scire cupit, videat *Afrōdīsacum* *Lugduni Batavorum apud Langerak, & Vercheck, & librum Londini a Thoma Harris nuper de mercurio crido editum, nec non tractatum de morbis Venereis Auctore Joanne Afrū denuo recusum cum additionibus; in quibus sicut laudes erga nostrum opululum de Urethræ, & nostra inihi mitamina corrigitur sunt, ita grates illi reddendae, quod notando monerit, me aliquid tunc aut improprie, aut pa- rum latine scripsisse.*

X.

Seventibus doloribus, cante narcota adhibenda sunt.

48. **I**llud infuper superfici animadvertisendum, quod sūa mo- taque ab intus agente remedio liquidorum omnium maf- sa, tanto magis in debiliorū aliqua parte aut jam lœsa, aut quomodolibet vitia morboſe polſunt virulentie ſuum pedem fi- gere, cum fibrarum diuſiſione, & precipue noctis tempore cum dolorum productione. Non niſi igitur extrema urgente neceſſitate opia adhibenda ſunt, ne liquidum favorabilis incepitus motus retardetur, critica separations ſupprimantur, & folido- res vires, ad atoniam diſpolite, faciant.

X I.

Post mercurii uſum, qua agenda ſunt.

49. **P**oſt curationem duo ſuperfunt facienda. Primo ſeri la- tis, aut aquarium mineralium potus ad ſolvendas no- xias particulas, quas ipſa fortalſe remedia in corpore reliquunt. Secundo, laudantur corporis exercitatio (1), & quā di- xero, motus vchemens, fed ſecundum Galeni documentum: cum letitia, ut ſunt venationes. Videatur ipſe in libro de Ludo parvæ ſphæræ, quo medio multi ab egritudinibus liberati ſunt. Exprimunt enim quod noxiū: muriū nervorum per motus fit. Ut etiam ſupradictus Brixianus Auctor nitidilime offendit (2).

HISTO-

(1) Diversa tamen ſequendum corporis diversita- tem. Georgius Vella de morbo Gallico.

(2) Ibidem.

HISTORIA XV.

MELANCHOLIA, ATRABILARES SCORBU- TICÆ AFFECTIONES IN NOB. MONIALI.

50. **I**ntercidit, ideoque deeft Historia morbi ab Auctore fa- cta. Accedunt tamen tres Patavinorum Vitorum conſultationes morbum explicantes, & remeda proponentes. Ex his abinde potest colligi, ſavientia tunc temporis in Veſtali nobilitifima egritudinē, a virulentā, atque atrabilari dyscrasia fanguinis maffam conſpicante ortas fuſſe; ideoque paulatim egerminante morboſorum illorum ſympotatum catervam, que ſcorbuticas, & frequenter in Clauiſtralibus, melancholicas affe- ctiōnes conſtituit.

CONSULTATIO

VIRI CLARISSIMI

ANTONII ALPAGO

M. P.

51. **D**alla effata informazione, che defcribe gli vari incomodo- ria di coteſia illuſtrissima Dama, ſi facile alle diſpera- zioni, e timori, ſi ſcopre l'idea d'un affezione malinconica in- eaminata a qualche grado di ſcrobuto, e ſi ſi rifette alle conveſſioni ſofferte, a mali interni di petto, con toſſe, benchè unita a ſputi tinti de fango, avrà ancor queſta avuto qualche coſa di ſpat- medico, e d'iferico: finalmente il tumore giuſtamente ſtimato, e medicato con ſopetto di carcinomatof, conferma la radice d'un male atrabilare. Tuttavia palesa l'indole d'uoſi fluidi, che pec- cano in una diſcrasia acido-acre, e che abbondano di ſieri acri, irriuant, e corrovoſi, e che uniti a qualche viſcida, ma ſempre acer porzione, ſi ſono filati nelle glandule mammarie, e circolan- do ora per le ginge, con la loro cauſica quaſi natura fanno l'afe- ſervata abrafone. Quanto abbia ſofferto il genere nervoso gra- veſſemente irritato, lo dicono le conveſſioni patiſi: e benchè adſeo non ſi rinovino, ben ſi può ſtabilire, che ſi filtri nel cervello un ſpi- riuo degenera da ſua purità, ma più toſto turbolento, e teſtro; onde ſi provano timori, ſi da nelle diſperazioni, e ſi verifica il ſentimento d'Ippocrate: Timor, & mœror ablique cauſa mani- feſta melanchoſicum &c.

Sono

Sono sempre difficili da superarsi tali mali : non sono però mortali , come per altro fono contumaci ; e perciò non deve inquietarsi l' Illustrissima Inferma , se non si rifolge con la prudenza desiderata i ma con la prudenza e severanza connaturali al suo grand animo deponga l' apprensione , e prenda senza timore di malis maggiori quæ rimedj , che può somministrar l' arte secondo la diversità delle stagioni . E però nella Primavera ventura rinoverà un' esattissima purga con l' uso di blandi minorativi , qualche misfione moderata di sanguis , sughis , sceri , e se si potrà tentare ancora l' uso del latte , ed a suo tempo l' acqua di nocera , farà molto opportuno .

Per ora stando nella indicazione di raddolcire l' acrimonia de' suoi fluidi con diluenti , aforventi , e paregorici , stimo proprio , che ponga in uso il fero deftillato unito alla gelatina d' avorio da prenderne un' a. alla mattina , e sopraverberne una a. di fevo , e infista in questo per il corso di tutto l' inverno . Si serva ogni dieci , o dodici giorni d' una presa di conserva di cappa , e le s' proverba due a. di fero deputato . Avanti il cibo o mattina o sera si loda qualche pôvre famigliari fatta con margarite preparate , coralli , ed occhi di cancro , e questa unirla con poca acqua di fugo di boragine . Una volta o due la settimana qualche emulsione dopo cena fatta con semi freddi , qualche mandola , e pochi semi di papavero bianco , non farà inutile . Oltre questi rimedj interni , continui qualche locale alle gingive , e come si approvano le cose adoperate , ed antiseborbitiche , così tra queste si loda distintamente la tintura di lacca da toccare le parti erectorie .

Sento che l' Illustrissima Dama pratica s'etta regola di vitto , onde in ciò non m' ostendo , solo stabilisco , che sia necessario star lontano da tutto ciò , che può fondere , o esaltare la ferocia degl umori inaspriti , e però confermo la pratica de' diluenti , umettanti , aforventi , e sedativi , e tutto ciò hâ del volatile , disgregativo , e attenuante in questo caso mi pare solpetto , e da adoperare con somma cautela . Questo è quanto pongo fatto i riveriti vistelli di chi attualmente afflîtta l' Illustrissima Dama , che con tanta virtù fin' ora è stata servita , e con prudenza saprà preferirla per l' avvenire , e regularsi secondo l' esigenza .

CON-

CONSULTATIO

VIRI C E L E B E R R I M I

ALEXANDRI MACOPPE

Pub. Prim. in Patavino Archigymnasio Medicinæ Professoris.

La semiabrasione con rossorza delle gingive , che infra-
cessano alle radici dei denti in più luoghi , con ef-
pressione di liquore bianchicino dalli medesimi , e l' lungo e doloroso
prurito , ora inforta nella Nob. Dama N. N. dopo convulsioni ,
tosse secca , con tintura di sangue nello spito , febbre continua ,
tumore glanduloso nella mammella con dolori lancinatiori , per il
passato sofferto , è un prodotto dell' ipësia intemperie nativa bilio-
sa sulfureo-salina della Dama , ch' ora induce nelle fibre mem-
brane delle gingive una atonia per la violenta defensione , di-
cussione , ed irritazione delle medesime , scèché interrotto il moto
libero del sangue nei minuziosi e cupiosissimi vasi della membrana ,
ne segue il rossore ; dalla separazione di qualche parte fierosilin-
fatosa ne tradijno l' espresso il liquore bianco e dal pugnimento il do-
loroso prurito ; e dall' elasticità rilassata della fibra la flaccidezza ,
per l' un' e l' altro stato morboso proclivi a passare in esfrenzenze ,
erosioni , emorragie , corrusioni , ed altri epifenomeni d' un vero
scrbuto .

In questo caso due sono i scopi curativi , attempare l' universale bilioso , e restituire il tono alle fibre membrane delle gingive .
Al primo nella corrente stagione si può provvedere con l' uso di qual-
che blando repellente , e farà la conserva di cappa del Donzelli ad
a. i. presa ogni otto o dieci giorni , infilando nell' uso de' diluenti ,
involti , e leggermente fagenti : e farà un circolato di pollo , di
rane , o code di gambaro , rad. di rofe d' acetofila , e acetofella , ra-
satura d' avorio , feni di meloni , e zucca , fogli di trifoglio fibroso ,
e fiori di papavero erratico , con pochi grani di macis cont. mis. q.
f. : e ciò si pratichi fino all' entrante primavera , in cui si potrà de-
terminare una dieta o lattea , o calibetica , o diaforetica , secondo lo
stato della Dama . Alla seconda intenzione gioveranno le colluzioni ,
o denitrificj con la tintura di lacca del Mysofach , ovvero con l' acqua
di rofe , spirto di vino da 1. v. , spirto di virrolo retific. q. sat.

Aggiungi una corrispondente regola , secondo le savii direzio-
ne di chi ha la fortuna di servire la Nob. Dama ; a cui Sc.

CON-

CONSULTATIO
VIRI CLARISSIMI
GRASSINI CANTARINI
Med. Physt.

53. **G**l' incomodi diversi, sebbene di vario aspetto ne' pregressi anni sofferti, e le reliquie d' alcuno d' essi non per anco superate, e quello che di presenti travaglia la Nobilissima Dame Monaca, riconoscono la stessa origine, ed unica se gl' affignerà la causa, l' inquinamento della massa sanguigna, e particolarmente delle linfe, acido-acere, anco falso, e con qualche lenore, disgrassia più facilmente introdotta e per il natio temperamento, ed abito deseritti, e per la sua Monastica vita. Tali improporzionati principj nel fin appunto del secondo settembre di sua età, nel quale fuol la natura principiante i suoi periodici tributi, refo l' intimo, e fermentativo moto dei fluidi più alterato, maggiormente questi si sono esaltati e difusiti, e col ferire varie parti sentienti e membranose e nervose, han promosse l' accennate violenti spasmodiche concussioni, che furono come epilettici infulti, per confesso però, come si può credere dall' utero i poia soffe ferme molto contumacie, con l' effusione pure de' sputi cruenti, successivi o per strangulazione d' alcuno de piccoli vasi, e come per esplosione da convulsivo loro stringimento, o per l' accendine sordidante, e quasi corrodente dello stesso sangue, o per l' un' e l' altra insieme. Porzione di questi steri depoja, o arrestata in glandula d' una delle mammelle, e non prontamente risorborita, causò la tumefazione, ed il dolore i e con ragione era da temerne qualche non buon progrefo in una tale disgracia acida, e come virilico-atra de' liquidi, se non fosse stata prefervuta con addattati, pronti, e continuati rimedi i ne restano però tutt' ora l' imprese, e mai effatto estinte reliquie, per la condensazione contraria della morte, o dalla terrefretta, e infuso tenore delle linfe medesime, dachè anco è poi accaduta l' edemafoza gonfrosa delle gambe. Da simile acoro inferno fluente alle gengive, ne seguì da un' anno in quà la flogosi, il prurito, e l' abrasione, con l' effuso, comprimendo, d' un' icore che ha del fangoso, se non è legitimissimo pus, che facilmente poté alterare la molle sostanza delle gengive stesse, riaiasciarle, e coroderle. Sintoma, è vero, de' principali dello scorbuto,

bato, che solo però, ed in questo grado, non basta per costituirve tale il prefrente affetto, mentre mancano gli altri tanti patognomonicj suoi segni, dinota beni, e conferma la concepita acrimonia acida, e salina, che maggiormente contaminano la massa tutta de' fluidi, potrebbe poi diventare un completo, e legitimissimo scorbuto.

Per ciò con ragione nella pertinacia di questo sintoma, perché almeno non s' innaltri con peggior progrefo, anco in questa rigida stagione si pensa a provvedervi. Unico scopo sarà il frenare, e radolare gli esaltati acidi, con assorbenti involuenti, e precipitanti, ed al carattere scorbutico opporsi con suoi specifici.

A questo fine, lasciando per ora i troppo acuti sciglienti, m' appiglierò preferentemente ad una decocazione in brodo magro di vitello o pollo, di radiche di bardana, e di china, fanticj cirrini, rafusa d' ebore, con fiori di ginebra, d' aquilegia, di belloto, e d' hipericon, e foglie di sumaria, taraxaco, cochlearia, o nasturcio acquat., melissa, ed acetosa, aggiungendovi anco alcune ranie, e cancri di fume. Di questa decocazione ben s'presta ne pigli i vti, in circa la mattina, ed alvertamente anco la sera, in proporzionale distanza dal cibo, premettendovi la mattina polveri di madriperla, coralli, occhi di canero prep., e simili i e continuare 30. ed anco 40. giorni. In questo tempo ne' suoi cibi qualche cuochiaro di gelatina fatta di corno di cervo, d' ebore, e radice di china, con srogo di coralli ben preparati.

Per topici frequenti ablusioni con decocto di fanticj, rose, fiovi d' aquilegia, piantanigne, mento, e beccabunga, e calicebaro. Così pure applicare spesso tintura di lacco del Myschit. Talvolta polveri di mafice, coralli, c. c. usq., irrorate con poche gocce di spirito di cochlearia, e appoggiarle alle gengive corrose.

In queste preferzioni mi conterrei nella corrente stagione, riferbandosi a miglior opportunità lo scigliamento d' maggiori rimedi, calicebari, acque termali, ed altri i e il nuovamente tentare l' uso del latte almeno cotto, secondo la riuscita d' soprannatu, e lo stato, in cui si troverà allora la Nobilissima Paziente, ch' unita all' ottima regola di cotto, in cui già si contiene, s'osterà il suo grande spirto con la maggior coftanza, e fiducia di buon esito, che D. O. M. concedi.

HISTORIA XVI.

MELANCHOLIA, VENTRICULI MORBOSA AFFECTIO CUM PUSTULIS SUPRA LINGUAM.

54. **A** Ryfipilatosus ab infancia capitis tumor, oræ diffiduum murrure, succedentibus in adolescentia vicerum obstrunctionibus, & febri interdum cum horripilationibus aucta, sicuti subitancis fanguinis millesies postularunt, ita pedetentim labefactata animali economia in ventriculi rugis, & plicis sensim fine sensu glutinosa amurca deposita fuit, que imibi ob loci aptitudinem, haren, & insculpta, semperque a gastris, pancreaticis, & biliosis fucus in motu posita, accidentibus torfam vietna regimine aliquibus erroribus, stomachi dolores producit, iisdemque tractu temporis vigentibus caufis, auit; & quasi dixerim firmavit. Nil itaque mirum, si tribus & ultra ab hinc annis post chalybeatum, & abyntio medicatum vinum, peculiares quidam acidus faper, & ichor ad laryngem, ad palatum emerit cum enascentibus levibus papulis, rubescitque exiguis pustulis circa lingue radicem, que nunc magis, nunc minus conspicue sunt, sed temper usque ut præfene perferantur cum diversa faporum exaltatione, adeo ut & amarum, & acidum, & subdulce (i), nidorum, acutum visciflum, & semper persentiat, & citrangularum succum in ore geflare, ut ipsa refer, videatur. Quia vero falsaperilla decoctum, cichorei, & boraginis syrupi, nec non malorum spianorum succus, theæ, succulata, aquæ rofirimaria præteritis annis incasnum fuerunt adhibiti; quinimum pofremis hisce menibus ceperunt interdum micare super linguam flava quedam vestigia, que interdum evanescunt, vacuo ventre favent flatus, ægre loquitur, quando acidum exaltatum est, ante menstruationem magis conqueritur, fluentibus vero melius se habet, intestinorum difficultas femel tantummodo in hebdomada relaxatur, cribri-

(i) Ratione confusa, & in pexi utilia sint
que medetur, & exponit Petrus Antonius
Michelotti, dum vivet, amicus noster, de
selectis Medicis salivam deinceps, faci-
cunt ad infernus oculo molles expente, tan-
demque op. exsuffia profici ferunt, hyspi, can-
ta campas, fermentum canicula, nitidum, reasur-

miari, alij natrhi, rute levantem, muri focinatis,
tarvis calyceti, (ne non fabra intrudens aro-
estapati, ale foetoris, gamma ammonius ve-
fum foco salutis,) refinita est. Quamvis post
decem menses rediret dakes saliva. Joannes
Drogus & Salom. Reſellini.

forme narium os quandoque obſtruitur, ita ut coryza multa-
ri videatur, & ciborum inappetentia praesto eſt, cum pravo
per oesophagum halitu, & urgentibus animi pathematibus, o-
mnia exacerbantur, in præfensi favorabili temporis constitui-
tione excitat ars medica, ut ad primitam incolumentem acqui-
rendum remedia inſtituantur.

Te igitur non morabor, doctissime Alghifi, in calido No-
bilissime Patientis describendo temperamento, in examine aetio-
logie & habitus non nimis obſci, sed potius macri, atque aetatis
circa juuentutem constituta, neque fubdole utilitas, quo potū cibum appetat ab aliquatenus domito, sed non viēto
fermento, atque ab impedita placarum attritione, que jam tibi
nota sunt; multoque minus divertam in ton symptomatum
ratione investiganda aut reddenda, & quia Minerva non docet
, & quia folo linguae intuitu ab albidiusculæ adhaerentis
amurce supra extiram superficiem existentia argendum eft,
supparem morbosam materiam in rugosa ventriculi tunica ma-
gis radicibus implantari, omnemque circumlatentes acinos, &
carunculas eſſe ab eadem infarctas, fedatas, & trullifatas, &
eccc pepafni vitiant, stomachi dolores, anorexis, & ventri-
culations ab impedita chyli preparatione, totque reliquis cin-
ca labefactata hematoſim effectibus, qui decripta aggridi-
nis caufa fuit.

Eo itaque dirigenda erunt clinice artis praefidia, ut lingue
superficies, & stomachi cavitas ablatur, detergatur, corri-
vantes inibi fermentantur ichores solvantur, & in excretorios
trahentes deriventur, bilis temperetur, habitoque respectu ad
vicerā, ad uterus, meandri, & glandulae omnes ab infarcti-
bus liberentur, & aperiuntur, restituta sanguini, & spiritibus clau-
ficitate.

Neque vero in hoc caſu aut Patiens, aut Medicus fibi fua-
dere debent, diram hanc affectionem non posse in ructuſom Hippo-
cratis morbum abre, multoque minus illico a sum-
mis pharmaciſ feliciter convalescere, sed pedetentim falus, ut ipſe
augor, recuperari eſt; ideoque uterque enixaſ aliquid
debet dare operari, non purgantibus validioribus, quia fu-
specis, non fanguinis millesies, que nullum alias juvenem at-
tulit, nisi nova occasio urgeat, aut emmenologia magis vi-
tientur, sed puro, & simplici casia flore, alternis diebus in ex-
igua quantitate, Rediano more, ad longum tempus, ante conam

sumto , ita ut felicis abeat , & transeat matutinus tepidiusculis haustas feri lactis depurati , aut ipsi subflituendo decolorione theciformem , in qua bullerit radix hellenii , aut tantzo , quam a Chinæ urbis nempæ *Cinax* , & *Canton* nuper transvehunt (*ad bilis acrimoniam temperandam remedium probatissimum*) , aut denique tantillum aqua tetutiane . His omnibus , aut aliquo ex his , per mensem deteris ab infarctiunculae ventriculi rugis , & protinus adaptatis gastrice scaturiginis hiatibus , non nos referatis chylolymphoricorum canalium ordinibus , ad vegetabilis , quasi ad antecorbuticos succos , transeundum est , in quibus vim aperitivam , & deobstruendi magnus præ ceteris detexit Baglivius . Licit enim Patientis viscera abdominalia tactui non nimis renitentia , attamen ubi melancholicum prudentiale abundant , & ubi chylosis labefacta est , in penitusmis solidorum maxendis lentorum stœti pertinenteclanda , ex quibus & hæmatis orbis precepit , & fermentorum inertia augetur . Trifolium propterea acetosum , fumaria , sonchus , hepatica , scabiosa , heccabunga , cochlearia , vel mixta , vel solitaria semper in succum depuratum elaborata , vel decocta , opportuna esse potuerunt , addendo jus pullæ , aut columbae turriculae , ne nutritio deficit . Tandem ardente sifiro , claudenda curatio aquarium mineralium potatione : & licet ubi deterendum , ubi apereandum , montane ferreæ indicate sint , attamen incepto iam a superadiutis remedii opere , ad universale temperamentum respiendendum esse , fatius dicerem : ideoque laudarem , feligendas eis Patavinas , minus quidem pollentes , sed suaviores , mitiores , & nutritioni non noxias . Postremo folertiissimus Adflans obserbavit attente , an *placenta catagamber* ex foliis aquæ fructibus arborum Areck extracta , quæ venalis profata sub nomine terra Catechù (1) , stomachi fibras valeat roboreare , & utrum balneo tepido aquæ dulcis allestis , & rapido ad peripheriam superfluis lymphis , & laxatis circa ambitum folidorum momentis , tanto minor effe possit ad stomachi affectum regionem litorum concursus : & utrum viperinum libamen , sed fatis folatum , & B. M. elaboratum , languescientia primæ digestionsis solida possit erigere , & ad pristinam incolumentatem revocare .

HISTO-

(1) Vid. de ea J. B. Chonel Histoire des Plantes 4. edit. tom. II. pag. 452.

HISTORIA XVII.

MENSTRUORUM IMMINUTIO , GESTATIONES LABORIOSÆ , AFFECTIO HYPOCHONDRIACA .

55. **J**Am tibi innescunt , eruditæ Professor , morbosæ affectiones , quibus egregia mulier præteritis annis divexata fuit , teque non latet , ipsam humidi , & calidi temperamenti ex Veneto ad Brixianum aerem transducitam , menstruum tarditatem , & cholice affectionem , usque ab inuite adolescentia , fusile obnoxiam , quoas causas regnata multoties vena , & adhucbitis per integrum annum rhabarbarini , sufficienter quidem clapa , fed anno 1723. sequue ætatis decimonoctava nuptia , mille ærumnas in primo gestationis curriculo pafsa est , non solum quo ad ventriculum , & ima viscera cum frequenti vomitu , uvula & tonillarum inflammatione , sed etiam quoad totius corporis peripheriam falsa impetigine obduclam , qua , post exclusionem factus mox emortu , liberata est . Et licet fecunda concepcion felicior fuerit , femellamque adhuc viventem ad perfecte maturacionis terminos geflaverit , nihilotamenminus & suffocativa convulsiones , & cholici infuslat in promptu fuere , quæ iterum sanguinis missione , oleum amygdalarum dulcium , & longam medicaminum administrationem postularunt . Subinde post aliquot annorum valetudinem , 1734. crufaceo totius faciei , & externi gutturus tumore operitur , cum vesiculis atrum , & obfumrum sanguinem fundentibus , adeo ut , execa cute , in aliquibus locis depilata remanferit . Accescerunt insuper finitri brachii ad motum impotentia , hysterici , & convulsiivi infuslat , capitis dolores , cyzzyæ , semperque aucta catameniorum imminutio , demum Februario 1737. ventriculi dolor , & ardor , tractis in confusum pectoris mucronatum , & diaphragmate , Patientem indesinenter vexare coepit , cum amaris per oesophagum exhalationibus , emaciacione , & perpetua alvi flicitate , quæ adhuc (licet adhibita fuerint balnea , & mineralium aquarium potus) perdurant , cum descendens arteriz pulsatione , obstructionibus sub finistro hypochondrio , tactui renitentibus , costarum membrorum elevatione , matutina præfertim spuitione acris lymphæ , respirandi difficultate , & majori arteriarum subfulitu , quoties aut per plana inclinata ascendit , aut ventriculum cibis im-

implet. Quibus quidem omnibus si interdum accedant aut solitariae vita cupiditas, inferni borborygmi, aut molesta circa pylorum in genusflexione sensatio, cur mirabimur?

In dubium interim vocari non potest, ex menstruorum imminatione, & alvi hypertropicitate, proactharcitis fortasse causis, anmique morere confirbitur, sanguinis mafam indisenit confupratisse fuisse i prondeinde in toto fibrarum, & glandularum genere congesiti acidis eruditatibus, nata hinc inde fermentatione, in uteriatricam, & summe virulentam indolem affecitissi, ex qua & pinguedinosis toris consumptio, gastrici fermenti acor, stomachales rugas irritans, & ventriculi ardores, & dolores confluentes, enata sunt. Unde nil mirum, si tanta morborum symptomatum viscititudine conficitur veluti & attrita natura, pedemtianum clausis excretoriis incirculus, obstruendo humiliorum viscerum, aortam comprimens, emerget, cum fermentisibilium liquorum ex diversi genii particulis resultantium proprietates satis patet: scilicet actus, & polt ebullitionis alis & precipuis, ca, quis acris, acide, irrequie, ne dicat atrabilis sunt indolis, sublimari, ventriculari, & caput laderi, & spiritibus animalibus nupta convulsiones cire: reliqua vero tamquam caput mortuum in visceribus deponi, ubi scilicet aut nativa partis debilitas, circumstantiam partium prefflos, & momenta, vel deinde gravitatis lex, aut mechanica canarium posito occurrit.

Id praecipuum medicis artis consilium erit, ut ventriculi ardor temperetur, dolores mitescantur, obstructa viscer aperiantur, salinae cupides habentur, acres particule dissolvantur, catameniorum, & alvi laxitas fercentur. In hunc autem fidem, adventante vere, fanguinis millo summopere laudandum, venit, praepue ex talo, ne in hoc fonte spernentes clystères, fomentationes, pedulvia, & balnea ipsa æstatim tempore, quæ & ratione confona, & præterito anno utilia probata sunt: ori quandoque ventriculi emplastrum de crux panis, aut oleum mastiticum aptando. Laxatas vero in sinistro latere cofas robortar, viperina pinguedo. Cirea univerfalia: ad infestinatis tubi absteruentem promovendam ventriuolum iterum medicamini semper succedere debet larga tepidiuſcula potatio aut juris paſſualium, aut aquæ nucrinerie, quæ pariter debentur eis familiares, dum plimi amonacalos, aut tintura maris Lemery diuident, pancreas, melenterii, & chylomorphicum canarium fermenta apriuntur, & latentes obſtructa removentur: quod ubi per ali-
quot

quot dies peractum fuerit, praemissis pilulis Bertaldi *ad educendam menstrua* (1), illico sumenda conserva boraginis a Joanne Langio (2) in mensum suprefulione quammaxime laudata: ac proinde liquidiorum acrem demulcentia matutino haufu vegetabilie decotionis fonchi, cicchorei, polipodi, agrimonias, marubrii, & nasturtii aquatice per viginti dies; mox per aquale tempus subtilitate pisanha ex avena Anglica, radice chinæ, fantalo albo, & rafra eboris. Ventriculi dolores moderari debet nocturnus usus emulsonis ex amygdalis, feminibus frigidis, & papaveris albi. Nervosa convulvifæ affectione summe opitulabitur tinctura succini, & bezoaricum joviale. Menstruale tributum follicilitate crocus, fabina & borax Veneta, aut allii suffimenta (3), sicut facalem apparatus, extra tempus purgationis, per epicerium urgere poterunt pilulae Plebani Sanctæ Foschæ. Abfolute purgatione, lac non nimis laudatur ob acidum ejusdem genium, & cafeofum lentorem ventriculo, & visceribus infestum, potiusque subfulmentum erit ejusdem serum deputatum, aut destillatum, & aquarum mineralium potus, sed methodice fumpius, vitatis montanis, feligondo Brixianas Milzaneli, sed tantummodo pro regulari potations medicatae; ubi etenim medis ejusdem initis effluvis de data porta, ejusdem felici transflenti conflabit, Nucierinus latec opere perficit.

Hinc auxiliis, que qualiacumque sint, sapientis conilio afflentis, et dirigentis Bonales subficuntur, optatam valetudinem obtinendam esse, sperandum est: quod si non contingit, admirabile in hinc aggritudinibus alexicacum configundum, faciliter ad Diagnostica cerevisium, quotidie pro utru usfali sumptum. Diagnostica ratio analiticopco videlicet respondat.

HISTO-

(1) 24. Pulvorem antidoti Hemagogi 5*ii.* teociscorum de myrra 5*i.* i. granorum fabiae nitriginae, rubis, dictam albi, pulgari, semi-nutrum rute, synap, de aeternis qm. lat. f. maf-
fa doce. 9*ii.* ad 3*ii.*

(2) Tom. II. pag. 152.
(3) Saffo alias *seminis* fructus evocari, *Hypocrates* auctor est. Plinius Valerianus de Re Med. IV. 17.

HISTORIA XVIII.

PASSIO HYSTERICA SPASMODICA
HYPOCONDRIACA IN MULIERE.

^{56.} Nobilis Mulier annorum circiter triginta temperamen-
ti calidi, coloris subfusci, aliquam in puberte men-
strorum immunitiōne paſta, decem ab hinc annis in febris
continuum incidit, quae per diuos menses perduravit; deinde va-
riis perpetuis in viēs régimine erroribus, favaque ingruen-
te dysenteria, cooperat nocturnae praefertim suffocationes cum
metu mortis etiam citra manifestari causam. Hisce accedit effe-
ra diarrhoea, cum alborum verūm exitu, in cuius fine appa-
riunt fluor albus uterinus: unde (nescio quo confuso) ex applica-
tione hirudinum ad venas fedales semper in pejus abiit. Famili-
lares semper subinde habuit borborygmos in ventriculi regione,
cum doloribus capitis per intervalla recurrentibus, & crurum
debilitate non minus in mengendo, quam in itinere. Post hæc
durisculus tumor in mamma dextera apparuit, qui media per
papillam expurgatione feliciter solutus est. Tandem tribus ab
hinc anno nupta, adhuc steriles, evertigine febricitans, dum
fomum capere inclinabat, illico in promptu erant gular infla-
tio, & renum dolores. His flantibus, purgatio instituta fuit
medio extorso pharmaeo primas vias laxante, una cum fan-
guinis milione, cichoraceis &c. Sed violentissimis 1732. ani-
mi pathematis obruta, menstruali expurgatione iterum sup-
prefita, cum lingue intumescens, cordis suffocationibus, tota-
que fanguinis dyserafia, & deliquis, in magnam ecclit ciborum
inappetentiam. Vere itaque annorum 1733. & 1734. ad
æstatem inclinante, iterum purgations instituta fuerunt, cum
iteratis fanguinis milionibus, non minus fœta vena, quam cu-
curbitulus, & hydrinibus, longo ufo pilularum rhabarbari, &
chalybis, & viperini etiam decocti. Autumnoque præterito, post
potationem aquarum Hirmenium cum felici transitu, sed sine
fructu, per decem solummodo dies ferre potuit usum lactis afini-
ni, ob auctum in ventriculo acorem, qui quotidie augebatur.
Cum autem proxima præterita æstate, pifana cum filifaprilla,
avena, & radice chine fruſtra fuerit exhibita, & fanguis ex
pede potius sensibiliter, absque labe apparuerit, sic tot lacessi-
ta

ta non minus morbis, quam remediis, Patavina oracula con-
sulere, opportunum duxit.

Quæ autem in præsentiarum superfunt, & defæviunt incom-
moda, ad quorum extirpationem ars Medica sollicitatur, pra-
cipua sunt albi fluoris pertinacia, que secundum vitæ regimen,
aut circumstantium humorum dyserafia, nunc magis, nunc mi-
nus exasperatur, cum quadam convulsione, & prismo ad gulæ
basim, alvi flypticitate, & renienti ad tactum duritic non
minus in ore ventriculi, quam hepatis & hypochondriorum pro-
ductionibus. Accedunt uriae albantes, & poftremis dubius
menstribus aucta menstruorum immunitio, cum cutis ardore, &
frequenter per elapsa æstatem sudoribus, cum corrosivo eti-
am forbutici misératis circa gingivæ charætere, qui tamen
evanuit: reflittantibus renum debilitate, palati lentore, lipopli-
chia &c. Quæ omnia, ut vera factar, visa fuere Brixianis Clin-
icis hypochondriacæ non minus, quam melancholeæ affectio-
nis testimonia, eaque non minus ab universalis liquidorum im-
puritate, & heterogenesis innatantibus particulis, quæ aut fla-
gnando, aut stimulū efficiendo, nocerent, pendere i verum-
etiam a confirmata spirituum animalium ataxia, itaut ad anima-
larium, & cordis thalamum, uno verbo, ad partes af-
fectas veluti concitati, & commoti, impetu facientes: & ecc
convulsiones lyptophymæ, strangulations &c: In aliis vero
visceribus, & præferenti ventriculo, rupta proportionis, & en-
cyclici momenti lege, defecent, motuque fermentationis, di-
gestionis, pepsmi, separationis vitiaretur. Hæc omnia an co-
mitem habent aliquam organorum inertiam, itaut de fibra-
rum laxitate, & villorum oscillantium debilitate dubitandum
fit, consulti oraculi judicium esto: cum id præferenti suadat
non minus morbi contumacia, quam ex puberte ad juven-
tem, quasi dixerim, nunquam experta fatus. Cum autem in ar-
duo hoc discriminare tota indicatio in eo præferunt fit fita, ut
fluidorum motus, & aquæ perititatis, atque solidorum vis ab-
sque stimulo reflittantur: mens erat in præfens, fœta per mo-
mentum saphena, non ad evacuationem, sed ad motum cruri
promovendum, fermenta omnia vivificare ufo per aliquot
dies aquæ fibitatis: prouindeque post aquinoctium præmilo pul-
vere Baglivii ad aciditatem removendam, lac alpinum denio
experiiri, sed chalybeatum, cum martialia in hisce caſibus pal-
marum præcipiant.

CONSULTATIO

VIRI CELEBERRIMI

ALEXANDRI MACOPPE

In Patavino Archigymn. Publ. Prim. Pract. Med. Profess.

Histerica spasmatica passio, simulque melancholico-hypochondriaca, qua post diversi generis arumnas, a puritate ad proximum juventutis terminum latas, Nobilis. Matrona affectat, nec non menstruarum immunitio, ac post initias tribus ad hinc annis nuptiarum adauita, ac subfrequens uterius fluviorum nunquam integre cedere necesse, videntur esse sibi invicem causa, ac sedem habere non tantum in uteri virtute, sed totius, nimurum utrinque liquidi arterios, ac nervosi. Etenim excluso sanguine secundum totum ab arteriis lymphaticis lateralibus etiopur uteri, ob ejus crastitum, spissitudinem, ac lentorem, & admissa tantum ejusdem ichorosa, serosa, ac lymphatica parte pro ut tensio, eaque in uteri cavitate, ac glandulis, & lacunarum vaginalem expetita, exoritur catameniorum defectus, augenturque alibus fluij & cuius diuturnitate consumptis partibus volatibus, chylosis, ac balsamicis ipsius sanguinis, atque in ipso exaltatis salino-acidis inquinamentis, ac nervo latici commixtis, atque uniuerso nervorum systemati infensi, hand mirum, si hypothymia, suffocationes, strangulatus, ceteraque hysteria convulsiva affectionis symptomata supervenerint, comite, & adauita menstruarum immunitio, atque utero profuso: quod cum in hoc casu videatur habere ratione urgentis symptomatis, ac potissima sterilitatis causa, & ne in dies ejusdem materis adauita acrimonia, solutiones continuit in utero, ejusque partibus inducat, compescendum, aut saltet demulcendum est, non quidem incrassantibus, ac hyperticis adstringentibus, sed attenuantibus, ac rafaescientibus sanguinis crastitem, ac dentefatu, attemperando ejusdem, ac nervo latici spasticam aciditatem, blandis emmenagogis, promovendo menstruarum effluxum, ac firmando uteri, totiusque systematis nervosi compagem, ac tonum. In hunc finem licet efficacissima remedia, ab omni artis arario petita, irrita fuerint, & sine iuvamine pertentata s nibolimum quia ratione confusa, pothabenda non sunt, ac potissimum ea, qua suarum partium pondere, parvitate, voluntate, ac specifico contextu, valent sanguinem commi-

minuere, ejusdemque acida salia absorbere, ac retundere: inter que primo sepe offert, justa mentem praestantissimi Professoris affidentis, usus aque libitatis in uteri fluore, non fecus, ac in virulentissimis gonorrhais emendandi, sifendiisque utilis: ideoque commendanda, pro ut sumnum diluens, epicerapiticum, ac blandius diaforeticum, ac diureticum & cuius virtus angeri poterunt calibus metallicis, ceru'a antimonii, marте diaforeticо, additis primo ejusdem matutino habsuti & primita tamen ante ejus usum vena sectione ob menstruarum immunitonem, & levia primarum viarum abfessione pilulis tartareis rhubarbaratis Bonty, vel de ammonio Quercetani, ad agit laxitatem servandam, subinde repetendis abstinentia a validioribus catharticis, ne hysterica spasmatica symptomata exceaverint. Max transitus fuit ad distans chalybeatam, per ipsum chalybeum in sulfantia, si stomacho arideat, vel in extracto, aut inducta, simili cum decocto parva pule, aut columba torrificula, & berbarum anti-melancholicarum, atque anti-scorbuticarum temperatarum; interjecto subinde, rafaeientibus hysterice symptomatis, anti-hystericorum iufo, nimurum triplex magna, tintura granorum acte, metella spiritus, calforacea, succinata, atque opata iufa dosi propinata. Tandem tonico-nervina balsamica paginam omnem adimplente, hoc pilulari forma. 2. gem. elemi, galba, myrr. castor. aa. 3. ii. sacc. alb. coral. rub. prep. aa. 3. iii. bals. sulphur. therebint. q. s. m. f. pil. dent. a 5. ad 5. i. matutinis, aut vespertinoris horis, superbolido decoctum theiforme sol. filipend. lanis, bellidis floris, albi. Haec methodo recte, ructus ratio respondeat, in qua non damndus venis usus, quo liquidum nerofum in uteri partes uberiori derivatur, in quibus inquinatos humores exalat, acidos temperat, viseidisque attenuat: qua tamen omnia subiciuntur sapientissimo judicio experientissimi Professoris, pro incolumitate Nob. Matrona & quod faxit D. O. M.

HISTORIA XIX.

A praelato Medico N. N. Venetiis Brixiam Autori transmissa.

HYSTERICA SPASMODICA
CONVULSIVA AFFECTIO.

58. **L**a Nobile N. N. di macchina corporea proporzionata, di fervido bilioso temperamento, sommamente apprensiva, e subitanee, d' indole al sonno generosa, amica delle virtù, e delle scienze, ha fin' all' anno dieciasette goduta una costante salute, e dacchè cominciò la comparsa prima dei fiori; corsero quegli con estatissimo metodo, e negli tempi sempre opportuni, e nella quantità sempre medioe, nella qualità pure lodevole. Mai si sono rilevati infarcimenti, almeno sensibili, né visceri naturali, né mai v' è stata apparenza alcuna di sanità cagionale.

Corre il quinto mese, dacchè in circostanza d' usare d' una non ordinaria violenza risentì tanto, e tale turbamento nell' animo, che per quanto v' abbia travagliato per poedersi, e reggersi irrevida all' interno concepito tumulto, non gli è riuscito di superarsi senza la sua pensione, e quanto gravissima! Fu forza, che dall' animo passasse al corpo l' affatto, e che proporzionalmente introdotto al dordino ne' spiriti, mezzo immediato per portare l' attacco al sistema nervoso, vennero a suscitarsi suffocazioni utearie, spasmodiche convulsioni negli arti, tremori di capo, clamori, ansie nei precordj, e questa cruciatio a segno di cercare con violenza di lacrarsi le vesti, e morderse perfino le carni. Ordinariamente una qualche repetitiva stupidezza n' è la foriera, che continua ancora per qualche intervallo, tutto che affatto sgombra le irregolari violenze; presente però sempre a se stessa, ed è spettacolo, e spettatrice del gravissimo insulto. In vicinanza agli esborzi consueti, acquista la malattia qualche grado solamente di maggiore infiama, e per altro passato il primo mese, in cui solo rade volte è succeduto l' incomodo, fatto in seguito abituale quasi in tutti i giorni per ben tre mesi continui, compare ora più, ora meno feroci; rispettando però sempre l' ora natura, perché forse nell' indispensabile necessità di riposo a risciacquo del sofferto travaglio, non risente l' animo tutta la forza dell' afflitti-

ve

re impreffoni. Corrono in circa venti giorni dacchè gode per la prima volta il vantaggio d' esserne affatto libera, non oftante che abbia da qualche tempo intrapresa la Religiosa osservanza, forse non tanto confacevole a cagione de' cili.

L' uso dell' emetico replicato; quello per molti giorni della kinina, del Winteneno, della Valeriana, e cinapiro sono stati i presidi dell' arte praticati, da chi ebbe in all' ora l' onore d' offrire alla cura.

Omissi gli sopradetti rimedi, come di poco frutto, si prese l' expediente d' evitarseli un' p' di sangue dal piede, preferivendogli poi l' uso di qualche emulsione, per indi poi venire ad una cura metodica nella prossima futura stagione.

La regola di vivere che si ufa nella Religione, ove la suddetta Giovane dimora, si è, il vestire abito di panno eguale del tutto a quello de' PP. Carmelitani scalzi, con sotto una camisia di lana, che mai se spogliano, se non in caso di malattia, con questo di più che vanno calzate fin' a mezza gamba: dormono in un letto consimile a detti Religiosi: ciò sopra un Pagiaccio con le sue coperte di lana. Non levano al mattino, come fanno questi, ma dopo cena d' un' ora si ritirano nelle sue Cellere per un' ora, ove per quel breve spazio, se vogliono, ponno dormire; dopo di che vanno in Coro a salmeggiare per quasi tre ore; indi s' inviano al riposo, quale dura sei ore intere senza intermissione in tempo d' estate, e l' inverno sette ore s' perche nella stagione hanno il sollezzo di poter dormire un' ora dopo il mezzo giorno.

Tutta la Quaresima si fa d' oglia, così pure l' Avvento; nel resto poi dell' anno usano il butirro ec., fuori che le Vigilie comandate, e Santi del lor' Ordine.

Sia ancora in riflesso, che la Fanciulla è nata, ed allevata in aria purgata, e fortile, ed il Monastero di Murano, ove or si ritrova, è situato in aria assai grossa, essendo posto in una Isolella del mare, mare però che ha poco fondo; onde l' estate, massime nel calo che fanno l' acque, rende l' aria più densa, ed al sommo fitente.

AUCTORIS RESPONSUM.

59. MORBOA symptomata quinque ab hinc mensibus in Nobiliſſima Veſtali delicate indolis, & calidi temperamenti enata, poſt violentiſſima animi pathemata, & tranſitum a ſubili ad maritimum, erafumque acrem, poſt penitus immutatum diæteſicum vivendi regimē, ſpreuis traueſtibus mundi deliciis, & amplexu religioſo vivendi ordine, videntur, non exluſo fanguine, præcipuum ſedem habere in ſystemate nervoſo. Etenam quad externam præcipe cauſam, cum, incipiente hyeme, iter & mutatio aeris facta fuerint, ex corrugatis cutaneis ſuperindulſis, coarctatiſque partium omnium poris, tranſpiratio pedapetita fuit, ideoque accende Veneti aeris pondere, & gravitatione, ſemper magis verus centrales partes reperculis effluviis, & recretentiaſi ichoribus, qui per miliareſ glandulas fecorni utiliter conſueverant, morboſa flamina pedeſtent in fanguine gliferē cooperant, quae deinde ab immutatis, & præcipuis oleofis edulius aucta, internas intexendo cauſas, & fanguinis dyſcratia confiſando, tandem tumultum in univerſalibus ſpirituſis excitariunt; aut ſi jam ab animi pathematus erat excitatus, auſerunt. Sicuti propterea ex torquendi modo, & ex artuum convulſionibus, & corundem vibrationibus eviglio retrahit, capitis tremoribus, præcordiorum anxitate, totque improuisis, aliisque interdum, prævia ſluditate, ſubfultibus, & violentiſſimi motibus, hanc eſſe ſpafmodicam hystericam paſſionem flatuendum eſt; ita ratione morbi, temporis, etatris in pabientis adolescentia flore vigentiſ, & quod magis eſt, ratione alacritatis, & aptitudinis, dubitandum ſummiopere, uteriniuſ fermentum peculiari modo exaltatum, & protinus vivificatum, atque a falino acris marini genio ad ſummam acrimoniam perduclum, ſupradictas cauſas vel augere, vel conſimare. Quandoquidem tam in morbis, qui ad multum tempus queſcent, Aegris aque febribenitibus, quam in iis, qui refuſunt, contra patientibus, arquendū eſt, cauſam ſignanter alieubi latitatē.

Quoniam vero mirandum nobis non eſt, ſi haec tenus non curata, non convaluit (adhibita namque remedia palliativa coetia quidem medela, non curatiua intentioni ſatisſercent) ideo ſemper magis angetur ſpes optata ſalutis, morbo inducas in præfens ſponte faciente. Nobili jam Patiente marino affuefacta

facta coelo. Itaque in proxima favorabili temporis conſtitutione, ubi fuluberrimi, & leвиoreſ zephiri perſilabunt, eo collimare debentur. Jatrice facultatis molimina, ut bilis calor temperetur, feruida viſcera humectentur, fanguinis dyſcratia corrigatur, irrequieti ſpiritus compescantur, & imæ concamerationis glandulaſe lacuna ab irrequieto viru expurgentur, remediis illis, quæ fuarum particularum contextu veſtant falia abſorbere, neruorum compagem, & inferna emiſſaria laxare, ut faciliore redito haematis orbe, ichorū ſtaſes avertantur.

Quapropter obſervatis tactu viſceribus (quia interdum obſtruções ſunt effectus, non cauſa morborum) premiſoſi lethi cathartico, & miſlo fanguine ex ſaphena pedis, & ad examen revocata galaxia, hematoſi, nutritione, & ſolidorum reſiſtentiā, ulterius diſtinctum eſt, utrum in cruris, vel lymphaticis duclibus viſciduſculis lentoſ predomineſt, ex cuius fermentatione acrimonia irrequieti ſpiritu ſublimentur. Tunc enim indicata eſſet aqua leviter purgans, & aperiente ex fol. fenex, liquiritia, avea, & paſſulis corynthis, ad referandas glandularum diſtinctuſ apriſimia. Si vero ex roſeo fanguinis colore, ex macreflexione, & perenni ſpirituū dialyſi adiungit indicia nimis aucta liquidorum diathēſis, tunc ad ſuccos herbarum traueſtum ex fumaria, taraxaco, additis floribus chieri, calcariſſa, cyani, & ſimilibus, ſuperaddendo decoctionem vituli, aut parve pulle, intercalatis tamen diebus ejusdem haustū prætinentio chalybem in tinctura, aut ſubſtantia, pro ut magis arridebit: interim laudandū vespertinis horis decoctionem tepidam ſol. bellidis majoris, filipendulae & continuum potum ſeri laſtis deſtilati.

Ad compendias ſpafmodicas, hystericas exacerbationes, quæ actu methodice curationis contingere poſſunt, ſummopere laudanda veniunt antimerina, ſucinata, caſtoreata, pacativa, narcoſita, ipſaſque opiatia, fed urgente neceſſitate, habitante ratione circumſtantiarum, ne criſes ſupprimantur, aliqua ſolidorum inertie producatur, & lenores in penitillimis viſcerum maänderis obſigentur. Emulſione itaque ex amygdalis, feminib. frigidis, ipſiſque, ſi lubet, papaverinis, oleum amygdalarum dulciuſ, caſtoreum, corallia rubea, elechuarium diaſcor. Fracalt. balsamum orientale, laudanum liquidum Sydenhamii, & ſimilia, aut diſiſim, aut ſimil., & ad ſtemachi tolerantiā concinnata, ſupradictis indicationibus ſatisfacent; donec, adven-

adventante sifio, praeſto fit aquarum Patavinarum potus, non ad summam plenitudinem bibitarum, sed prout ventriculus, & ad transitum promptitudo, aut difficultas postulabunt; curationem perficiendo balneo, aut femicupio tepido aqua dulcis. Vinum ſuſpectum eft. Durante curatione, adit diaeta, & vietus ratio. Viter interim Patiens acida, dulcia, pulchra, odo-rofa, aromatica, falſa, oleofa. Linca ſubtili tela cooperiat carnes, aut faltem rencs, & pectus, ita ut, poſt acqüitam incolumitatem, regularis iterum obſervantie praecpta poſtit feliciter ſubire.

HISTORIA XX.

AFFECTIO HYPOCHONDRIACA, MANUS ET CRURIS TREMOR, SPUTA SANGUINE TINCTA.

60. **E**ximia mulier mediocriter carnoſa, temperamenti cali-pa, e vigilio intero gerens, & feliciter enixa, iterum concepit, fed per quadraginta tantummodo dies: etenim immaturam foemellam emifi: abque tamen notabilis noxa, dum tertium foetum ad perfecte maturationis terminos geflat, & peripit. Poſt hanc dum noviter nove geflationis incommoda, & signa in dies augeri videnter, repente, nullisque infantibus procatarticis caufis, octava Novembri 1734. laxata uteri compage, carnoſe pluries ſubflantes exitus apparuit, pro mola ab adiftante nutrice habite, poſtque quantum diem moſchou odoris effluvio percita, proindeque alto ſopore decumbens, in lipothymiam, & animi deliquium cecidit. Ex cruribus etenim verius cordis thalamum aucto ſanguinis metu, & copioſus ad caput delato, rupta pericycloſis lege, & ſuffocationes in propinquo fuerit cum strangulatu, & globo ad gula baſim; accedente infipere quadam impotentia ad motum in dexteris artibus, & opprimente pondere circa ſinistrum coſtarum latus. Quæ quidem poftrema incommoda, licet cordalibus epithematis, caſtoreo, & ſimilibus in uſum poſtit, mitescere vifa finit: attamen nunc magis, nunc minus aduacta ſecundum circumſtantiarum varietatem, Nob. Patientem vexare non deſinebant. Cum autem aditantes Clinici nuperis hifce annis bis vix incepto ge-
ita-

MORBORUM.

97

ſtationis opere abortientem (1) obſervauſſent, & acidula Darſi non minus, quam vene ſecchio in brachio, aut altera in levifima quantitate ex mani incafum fuerint adhibita, iterum aquarum Mafini potationem laudarunt: & quidem cum aliquo levamine non ſolum quod morboſa ſympotoma, fed etiam quoad optatum generationis opus: etenim poſt quantum a potatis aquis menſem, concepit, & decimaquinta Auguſti perfec-tum, & optimè efformatum maſculum in lucem emiſſit. Ve-rum puerperii decima, ſufficienter diſfluente uterina expurgatio-ne, dum non ſolum e cubiculo, fed e domo exit, violenti ani-mi pathematiſbus excitata, abſolutiſque manibus in vino albo, importuna febi afficit, cuius paroxysmi in dies exacerbati, tertianarium rythnum obſervabant, uſque ad oclavam, qua die febris feliciter ſolata eft: eodemque circuite tempore cepti & alvi fluxus ad multos dies, cum aliquibus cruris tincluris, pa-rique paſſu contra catameniorum fluor imminutus eft. Quidem quidem an flore caſte, rhabararo, & chinachine per prophylaxim adhibiſſe, an vero nature motui tribuendus fit, nec ad-flanti vallis Camunorum Medico, nec Nobili Ḥęgrie fatis conflat. Interim licet lactionis conſulto indulgeat, viſoque mentruo fanguine ante quadragefimum a partu diem, ac propera-tempera modico circa quinquegeſimum, attamen antiqua ſympotoma aliquando adhuc revireſcent, circa infimi ventris vi-feca criftpate refurgent, vitales functiones interdum effete languent, in dextera parte crus debile, manus tremula, ſputa filamentofis fanguinis particulis quandoque variegantur, ſequē ſuſſocari aut ſentit, aut timet, ubi vita producitur. Ob id non immerito eximii Proffefores, hyfericam paſſionem ſimulque mel-anholico-hypocondriacam hanc eſſe, crediderunt. Verum quia non morbi cognitio, fed ſola remeda fanant, ut ait Baghivus & cum omnia uſque in praefens aut ſolummodo incepta, aut pertentata, irrita fuerint, in id dirigenda erunt artis molimina, ut, ratione duce, alia atque alia tententur. Et primo autum-dum eft, ob innatam, & ab utero matris contracitam calidiflamm viſcerum temperiem, atque ob acidam gaſtricri fermenti dyſcratiam, nimis forſan feliciter, licet voraciter, inchoato pri-

N
(1) Circa abhoru facilitatem legi meetur
gollatum eſſe pellis valentia, & quidem immuno-
diſterio Colberriani Planiari de Thocarius
loci conſtricti, tandem inſerua præter ante
fec. 3, pag. 8. aienti: Eleganter venofatu
legiſimana partu tempore infollerit cliderit. Inde
magis, quam preli feruende ſolent, invanuſe-
tem ventrem, & quod tuu fertuſtis nre moleua-
triuſum feri ſe.

mæ concoctionis opere , per adaperta , & hifcentia meseraicorum , & chyliferorum canulum oculum pleno gurgite nutrientem mafiam in fanguinem devolvi : cumque medius tantummodo pluribus circuitibus , cruris dotes subire posſit , hinc eft , quod non æqualiter respondentibus excretoriis emulariis , & poſt vigifiunquintum annum paulatim occidentibus , & veluti solidatis fibrarum , & contraclium canalium ordinibus , progreſſivus fanguinis motus pedetentis intercepſus eft . Hifce addamus , occasione nuptiarum promotam climatis mutationem ; ſelicit ex meridionali Gargana plaga , curis , & zephyris Benaci lacus perflata , ad ſepientrialem borealibus , & nivibus expofitum tranſifle , unde major glandularum , & ſcillantium utricleorum rigiditas , minor per cutis poros , & peripheriam tranſpiratio . Addamus infuper humannum ad marem , & triftitiam proclivitatem , cui ſi accerit nimis ciborum apparatus , quibus in arte verius fateri debet , facilime emerſuram acidarum eruditatim facinam , fanguinem infici , & lento rem pedetentem in tota liquido rūma mafſa ſufciari : ex quo , tanquam primario fonte , exarata defuper ſymptoma progerminant . Augetur difficultas : quia profunda in glandularum omni genere late re debet viſciditas , & intercedente acido embammate , heterogenearum particularum coaleſcentia ; qua præter continiuſ ſolutions , quæ poſteſt inferre , ut videre eft in ſputis fanguine variiegatis , & cryſtalloſo auris finiftris tumore , una cum febri poſtremis hifce diebus enato , folia auxtria eft hysterica affectionum . Coaleſcent enim lento in fermentationem , fermentatio in acredinem , fanguini , & nervis inimicam , definit . Ob id quies ſeena agitur circa uteri clauſtra ejusque ligamenta , prompte per ſexti paris nervos , & hypogastricas arterias , ad vitales , & animales partes hysterica undulatio ſuſtollitur ; fin vero prope cordis arcem , aut in glandulis corticalibus , non longe ab a nimis larario , facillime dein ex ſpiritu animalium perturbatione , morboſa pathemata per corporum ſtriorum proceſſus in humiliora viſcera , artuſque omnes confluunt , & exaltantur . Idcirco medica artis opus , & votum eft , ut viſcida eruditates ad ſympathem promovantur , itomachi acidum diſſolvatur , fanguinis lento attenuetur , ſolutique gelatinofis , & concreſcentibus humoraliſ mafſa particulis , ſolidorum viſ elatifica reproducatur . Ad remedia vero quod atinet , que ex Chirurgico arario depromi poſſunt , precipiuſ curationis caro in fanguinis miſſione

fione videtur confiſſere , de qua uſque in praefens nimis par ce actio eft . Dupliſ autem tempore poſte executioni mandari , intra ſelicit , vel extra gravitationem . Adu geſtationis intra quartum , & septimum , juxta magni ſenſis monita , & fe cundum circumſtantiarum varietatem , falvatella manus fecunda eft ; habitu quoque reſpectu ad fanguinis qualitatem , quantitas limitanda . Reliquo vero tempore & precipue poſt hyemem , fi occaſio favet , non tantummodo cephalica , fed etiam pedis ve na aperienda erit . Quo medio laxata univerſaliter fibra , & in axim nitentibus arteriis , & glandulis , facilior emerget flagran tium inchoroſitatum expelliſ , que a præterfluente fanguine abrepit , per ſecreto incircula facilius poterant ſeparari . Vigintibus vero fibrarum abdomenis rigiditate , vel hysterica infuſtibus , impotens regioni umbilicali galbanetum Parecalfi , aut camphora cum ſucco amygdalarum dulciuſ foluta , aut oleum cumini , camomille , de fuccino , & ſimilia .

Præmia dein primarum viarum abſerione , fale Angloico amaro , pilulique rhabarbatis Bontii , mox ad latitatem alvi feruandam , rependens , ſubſtituenda erit diaeta chalybeata . Qui boc e voto exequit , molibusque exiſtentibus imis viſceribus , iterum aquarum Mafini potus pertentari poterit . Quoties vero hysterica ſymptoma reviſſerent , illicio occurrendum , fed vi tatis narcoticis , que fanguinis motus intercipiunt ; vitatis impetu faciēntibus , que ſpiritus animales in orgaſmum excita rent . Ob id feligendrum erit bezoarcicum Joviale vehiculo aliquo exhibitum , cum decoctione ſelicit horum paralyſis , meliſſæ , bellidis floris albi , imperatoriae . Viſtus ratio , exulan tibus animi pathematibus , reſpondeat .

OBSERVATIONES IN HISTERICAM MULIERUM PASSIONEM .

I.

61. **A** Bſque lanceola , Medicus ad curandas hystericas affectiones , ſimilique ſpaſmodico-convulſivo-hypocondriacas , non accedat . Hoc enim auxilio , Hippocrates (1) Stidiumcam , Stimargi famulam liberavit ; & Galenus (2) idem utiliſſimum depradicat . Addo ego , iterum , atque iterum uſque ad ani mi

(1) In quinto Epidemiorum particula ultima . (2) In 4. Acut. 25. 24. 82.

mi delicium posse fieri ; quoniam hac sola operatione , opportuno tempore , & loco executioni mandata , multas vidimus restitutas .

Non tamen indiscriminatum hoc agendum est , sed quando Medici tyrones , quos tantum hoc in opere aliquid , ad curationem hysterica mulieris vocantur , illam vident nunc in lacrymas , nunc in rictum effundi ; nunc timore , nunc ira , nunc zelotypia , milieque animi pathematis torqueri ; & vel tumorem rotundum super umbilicum apparere , a cibo inflari , & cum spirandi difficultate , aut vocis interceptione , utroque lumbos dolere ; vel infimas partes extenuari , & cum fuso colore , agrotantem esse virginem , andricam , atretam (1) , viduam , aut atcam (2) , virofam , interdum rubicundam , circa fauces strangulatam , violentissimis extorsionibus contractam , convulsam , maniacam , pica , & malacia laborantem , urinam qui limpida , & crystallinam (4) mingentem : paucis , amissi sensu , motu , & abolio pulsa ad , confutatum uteriam syncopem perducentem , & quasi mortuam (5) , tunc eandem , cum Galeno (6) , hysteria paliore , & prefractione laborantem , utramque esse , pronuncient ; sed ad tollendas hallucinationes distinguant .

I. Num intercedente plethora , & cacochymia , violentissima præfatio a sanguine menstruali , quandoque retento pendeat .

II. An affectio melancholico-hypochondriaca dominetur .

III. An denique a femine , aut ichoribus acerrimis , indolis vitriolicæ (7) , aut ovulis , folliculis , & vesiculis lymphaticis (8) in utero corruptis , & nervosum precipue systema irritatus , uterianus sit .

Quae quidem tres ejusdem morbi differentiae proximam appri-
me illuftrant , pro Therapea recte instituenda ; non enim tu-
mulatur in unaquaque agendum .

Pri-

(1) Vide Joannem Clarianum Langium T. III. pag. 531. ejusmodi agitudinem deferentem .

(2) Hippocrates in primo de Morbis Maternis parturientiarum 17. insipit . *Affectiones hanc in matre sentiuntur , quibus nulla res est eam vivi .* Idipsum conseruare Galeno , in primo de humeris com. 12. & in 6. de Lactis affectis . Quibus documentis nil adducimus , nam etiam in mulieribus viris iunctis , validis affectionibus hystericas fed raro & minus violentas .

(3) Steriles felices , qui docente Hippocra-

te de Feminis morbis lib. I. pag. 142. citius & periculis laborat .

(4) Vt Sydenhamius in differentiatione epilepti-
ca pag. 450. esse primarium affectionis Hysteri-
ca signum .

(5) Vide Albertum Bottomeum , de morbis Ma-
ternis cap. 44. articulum nosecende vive , aut mortuus deferentem .

(6) de Lactis affectis .

(7) Vide Franciscum Reidi in Consolationibus pag. 56.

(8) Vide Valliferium Tract. de Generatione .

Primus casus ille est , in quo sanguinis missio & laudanda , & iteranda ; quippe que illuc plenitudinem vaorum tollit , tenacem emolit , impedimenta removet , & pristinam laxitatem solidis conciliat . Quia quidem agrotatio potest ab utero pendere , precipue si menstrua deficiant . Sed potest etiam Ægræ torquere , quia uterus laboret , & passio hysterica dici mereatur .

In secundo proposito casu , precipue si defisi sanguinis plenitudo , & menstrua fluant , fluent forsan & alto liquamine , ex carnis sit Ægra , semper querula , semper infortunia fibi omniatur , nunc amore , nunc odio adstantes prosequatur , vivita cum continuis borborygmis chylis officina , viribusque languescientibus , oleum & operam perdes , si venam regnabis (1) , & anthyterica remeda male perdes ; quia aliquando in hice caefibus infons etiam uterus esse potest . Et hic fortasse , si bene Auctoris (2) mentem assequor , fuit ille casus , in quo laudandus venit uesti lactis .

Tertius casus ille est , qui vere meretur dici passio hysterica , & uteri præfatio : quia in utero seca agitur , & ab ipso omnia damae progrediuntur .

Neque vero ob fibrofani uteri substantiam , ejusdem cum nervosis partibus confusum exarabo : non venas , arteriae & præparantes hypogastricas describam : non sexum par nervorum a cerebro provenientium diramations ; cum satis confit de ejusdem cum toto corpore confusu ; atque hinc omnem labem , occylifima undulatione , remotas etiam partes , ictu oculi , posse impetrere . Videantur super haec scripta magnorum Virorum . Legatur aureum opus celeberrimi Sydenhami . (3) ubi graphicæ descripti habentur morbi omnes , quos simulare , & ut melius dicam , efficere potest uterina præfatio .

I I.

Hysterica affectio tam Gravidarum , quam Puerarum :
obter de quadam conceptu in Tuba Fallopliana .

62. DE præfocatione uterina , feminis prægnantibus , aut pu-
erperas vexante , majora non addo , quia raro accidit .
Silendum tamen non est , in alterutro casu toto coelo opposi-
tas

(1) A qua nos etiam in Historia XVI. pag. 82.

(2) Sydenham. in differat. epileptol. pag. 476.

(3) Ibidem pag. 449.

tas esse indicationes. In primo enim salvatæ iictus , specifica , pacativa , narcotica , si lubet , quoctum non exurbit , adhibenda fuit . At in pueri curriculo catameniorum exercitus promovendus , humores ad inferiora invitandi , exrahamendi , allectandique fuit , ut partes principes oscillare possint ; immunitaque fluidorum resistentia , morbose ataxia , convulsiva symptomata in sytemate nervoso cientes , mitescant .

Sin vero errante natura , ovlum in tubis secundetur , & mechanicae impedimenta illius augmento , atque partus temporare , ejusdem transiit obstant , & ex comprepresso , irritatoe nitore morbi contingant , revera non video , quid Medicus meditari , quidque agere debet Chirurgus , ut mater partens fervari possit . De hoc legendi Autores fuit , lumengue a rebus natis , & praefertim ab extipicis mutuandum est . Videantur Godofredus Gulielmus Mullerus (1) de *Fatu monstroso in tuba Fallopiana dextera concepto* , hujusque rara fructuaria , & clarissimus Antonius Vallinierius (2) plurimos casus referens factum in tubis productorum : inter quos animadversendum , histriam Catharinae D. Pompeii Bardoli uxoris a Brixiano Professore D. Fabritio Terzi-Lana , Vallinierius transmiflans , fusile quidem verisimilium , sed errores scriptor esse circa mariti , & Chirurgi cognomina . Primum enim non Bardoli , sed Brognoli est , non Rubini , (3) sed Buffini Angeli secundum . Multa infusor fusile in descripto tubali conceptu observata , que a Vallinierio (non fatis fortasse ab epiftola Fabritii Terzi-Lana edocto) omisita fuerunt : queque D. Joannes Andreas Buffinus amicus noster , anatomicus , & chirurgicus praecipitus in Patavina urbe imbutus , nobis retulit , & videt in Paterinis schedulis , & notis : & ut melius intellexit a vivente adhuc conjugie . Nempe quod toto gravitationis tempore , in dextero semper lateri venter , & ad novem mensis intumui : quod confutò tempore favescunt per horas quadranginta dolores , quod aquæ partum legitimum praecedentes effluxerunt : quod inde lac in mammis concrevit , suppurationem produxit , & nunquam illa pars focus ad uteri oculum , aut vaginam apparuit : quod inde mulier post triginta dies tetur , gravemque

(1) In Actis Physico-Mediceis Academiae Ca-

satio Leopoldinae Carolinae Volum. V. pag.

511.

(2) Delle vova delle Femmine Vivipare Par-

te II. cap. XVII. pag. 256.

(3) Quod fallo etiam scriptum est in Jo. Do-

mini Santorini Histor. de Partu folio felicitè

ex anno extraçō ad Illustriss. ornatusissimumque

Vivum D. Carolum Franciscum Cogollum in

Patavino Lycœ Medicinae Professorum .

que coepit efflare spiritum , virulentis descendantibus per vaginam expurgationibus ; postque annum tantum fusile sui corporis foitem , ut adstantes nasum flipando quaqueversum fugienterent : donec post multorum annorum quietem per sponte natu-
ra , ut Vallinierius refert , non longe ab umbilico , foramina , oscularum congeries , ipsiusque cranium extracta fuerint ; ma-
tre per duodecim ulterius annos incoluni superviventem , tan-
demque ob pleuritidem extremum diem obente .

I I .

Ubi agitur de causis , & remediosis hysterica affectionis secundum Antiquos .

63. Praeter varios torquendi modos , qui in utero possunt exaltari , multifariæ potest etiam ipse laborare . Possunt in eodem succedere cancri , feirthi , ulceræ , excréfentiae , sphaceli , & mille alia , ut videre est , præ aliis , in Bibliotheca Chirurgica Mangetti (1) , cui &c . Sed ad rem nostram de ille agendum , quorum causa in utero latet , sed exaltata , & ad summam virulentiam , & nocendi activitatem perducēta , tot ærumnas in motu ponit . Sed heu ! quot in hac tantum species metamorphoses , quot indicationes fibi invicem oppositæ , quot larvæ , quot irrita remedia ? Laudant veteres , & præcipue Hippocrates , ut causa in utero praefertim , & reliquo corpore existentes , grunofa , frumenta , rhamboidea , carbuncula , tenebrisca , fusca , aspera , acres , turbulenta subfractantur , purgationibus , vomitorii , fomentationibus per infundibulum (2) ex marathrite , si lubet , subducis ; item balancis , exercitationibus (3) circuitus , & exitus pravorum humorum follicite-
tur : ut hysterica lapantan elixiam comedant , merum bibant , nitrurum rubrum , cuminum , & refinam inferius apponant ; laudando infusor marribium , porrum , phagianæ glandem tritam , semen atriplicis fylvestris cum melle &c. artemisiam , anemones , album nigrumque veratrū . Sed cum haec quasi omnia in præfens non uita veniant , conicidendum est , ob mo-
dicam ipforum utilitatem in exilium missa fusile .

In

(1) Ubi uteri morbi 337.

(2) Hippocrates de Feminis morbis .

(3) Et præcipue equus vebi .

I V.

In remedia chalybeata .

64 MEDII vero Aevi scriptores post Galenum culpantem va-
pores malignos venenosos , ad modifcandam virofam
ab utero auram , vel ad acidum auferum (1) folvendum , vel
ad pacandos spirituum animalium subfalus , multa confarci-
nant , & aptant ; sed quia utilitate , Medicis , fed magis Agro-
te feiunt . *Exireat , & magnum chalybeatum vocant medica-
men ; sed adhuc non conflat , num solitarium (2) , num pur-
gante aliquo actuatum , adhibendum sit . Qued tamen utro-
que modo fieri potest ; sique propria vi transit , ceteris & vo-
to respondentibus , purgans mitti potest . Sin vero cum intelli-
norum difficultate queat , calorem inducat , bilis accendatur ,
chylosis , cum haematosi deficiat , ejusdem stases cathartico re-
movende sunt ; & mille laudibus extollenda ejusdem virtus , &
pollentia in chlorosi , seu febre alba mulierum , & imi ventris
obstructionibus , in quibus de facta palmam ceteris quibuscum-
que remedii praecepit , nec ejusdem farinae morbos curari pos-
se sine chalybe , pro certo habemus .*

V .

In Bezoar Jovis .

65 PRÆCETRUM post edita clarissimi Baglivi opera , invalidu-
mos sub hoc coelo , bezoarticum joviale praescribendi ,
nullaque uterino vitio laborat , aut laboravit , qua illud non
sumperit . Sed nemo Medicorum , quod feciam , scit , num effe-
ctus fecutus , & obiecta salus ab illo proficiscatur : quod de
chalybe in chlorosi , quasi jure jurando , possumus afferere .

VI .

Specificia .

66 DE ceteris vero specificis (3) , puta floribus camomilla ,
asa foetida , galbano , spiritu salis ammoniaci , urinæ ,
offium , camphora , succino , myrrha , aut etiam ad narcoti-
cam natum accentibus , triphera magna , caftoreo , el dia-
scor-

(1) Opinio Sylvii de le Boe .

mandam profocationem utrinam proponuntur

(2) Vide Sydenham .

a Francisco Redi in suis *Confutationibus* pag 93 .

(3) Multa remedia specifica externa ad do-

Tomo 6 .

scordeon Fracaftoreo , pil. de cynoglossa , laudano liquido &c.
plura non subdo . Nec ignoro , mancam esse Medicinam , nisi
prefato effet opiatorum promptuarium , quod sane ubi omnes
ærumne effectus sunt spirituum animalium ataxie , magnum fer-
re poterit auxilium .

VII .

Sydenham corticem peruvianum proponit .

67 NEC displaceat monitum clarissimi Sydenhami (1) usum
corticis peruviani suadentes ; tum quia ipse Sylvius de
le Boe multa aromatica prescribit ; tum quia admirabilis cor-
tex , si univerfam liquidorum omnium fermentationem pacat ;
si talen novitatem & vigorem solidis , tertianario rythmo ve-
xatis , conciliat , ut ablique evacuatione , absque crisi , absque
fudore , & quod mirandum , absque Agroti ne minimo quidem
senfu , causisque morbi omnibus adhuc intra viscera ex-
istentibus , salutem afferat , cur , non poterit & hanc in spiri-
tibus , aut utero latente feliciter , & salubriter coercere ?
Vigilant properca . Practici , remque semper magis quotidiana
experimentorum sollicitudine illustrant , nec de Humana Repu-
blica unquam defniant bene mereri .

Denique in curione hujus morbi tota medentis animi con-
tentio versari debet circa causas , ætas , anni tempora , &
laedendi modos . Ait enim Vallinieri (2) : *V' è ancora dell'occulo , e del non ben capibile in così prodigioso lavoro . Ideo subdit sententiam magni Praeceptoris , ajetis : Eum autem , qui
ista probe traxere volet , primo quidem a Divino Namine initiam
fumere oportet , postea naturam tum malitierum dignoscere .*

O scor- HISTO-

(1) In Dissertatione Epifolari .

(2) Trattatu de Generatione .

HISTORIA XXI.

AFFECTIO HYPOCHONDRIACA, VOMITUS,
BORBORYGMI, CRUDITATES,
OESOPHAGI CONTRACTIO.

68. **P**Atiens annorum 47. temperamenti calidi, & fisci, ex Parentibus hypochondriacis genitus, in infancia per menem latte noxiο nutritus, in etate annorum undecim frequenti labiorum oris fluxione, & protuberantia vexatus, deinde ubi, eti pinguis, ad decimumfustum annum pervenerit, coepit hypochondriacis affectiones cum gule strangulata, & erysipelo tumor in genu dextero pati. Mox adveniente Augusto, austera quedam aciditas ventriculi rugas velicare, cum frequentissimi vomitibus materiae variis coloris, ad cuius curationem aliquod pertinentium fuit juvenum, medis purgantibus, & sanguinis missione. Nihilominus praualuit ciborum inappetentia, cum quadam ventriculi debilitate. Sed motu venationis stomaci morbo symptoma videbantur mitescere. At radios folioribus diu exppositis, repente valida febris correptus est, missione tamen sanguinis quatuor diebus soluta.

In etate vero annorum decimoctavo, cum studiis solliciti inumberet, iterum, & quidem crudeliter sevire coepertur convulsa, & spasmatica symptomata, praeceps circa oesophagi radicem, ventriculum, & hypochondria, que per intervalla exacerbabantur; sed adveniente ejusdem anni autumno, medio venatu, & itineribus, aliquatenus iterum quiescere vifa sunt.

Occasione dein studiorum Mediolani degens, rabida scabie operitur, edere nefici, quinimo in dies virefcente, productisque ad extimam cutim in corporis ambitu tumoribus, chirurgice etiam manu ad multos dies relucbitibus, vel quia muricatum scabiei misma ad summam acredinem pervenerat, vel quia naturali, salinæque dominanti idiosynsacia nuptum, junctas fibi dabat manus ad mortis augmentum. Quinimo uno eodemque tempore cum ad spiritualia exercitia se dederit, hypochondriacis affectionibus denuo vexatus, ipsa omittere debuit, & bene convalescens, atque nutritus ad Patavina studia se contulit.

Secundi vero anni curiculo variis perpetratis in vietus regimini-

gimine erroribus, præcipue in abuso vini spiritus, ab aducto in visceribus calore, & ab æstuantibus hypochondriis soluto nutritivo rore, atque attenuatis balsamicis particulis, corpus aliquatenus arefcere vifum est: & cum ad Patriam pervenerit, confutato ad Darfenses acidulas se contulit; quibus transfixis cum aliquo etiam levamine, accedente semper utili autumno, quasi dixerim convulxit, usque ad trigesimum circiter sua attatis annum, licet hoc medio tempore & innumerabiles perpetrati fuerint circa diætam errores, & ab impura venere Gallicam lucem contraxerit, cum virulenta in primis gonorrhœa, que fibro decocto, (coque succoso, & fervido ob sollicita fationis desiderium) tractata, dein absque ardore sub simpli relaxatione nomine, ad duos circiter annos perduravit.

Diuturna infusa mentis agitatione vexatus, multisq[ue] negotiis implicitus, fatigante in liquido aucha dyscrasia, forsanque vi fibbi nimis acut in motum posita, hypochondriorum borborygmi in promptu fuere, cum frequentissima expunctione solum humectante, & ventriculi ardoribus, præcipue tribus circiter a pastra horis, non sine aliquando circa annum dolore ab internorum hæmorrhoidalium vasorum irritamento. Que postrem incommoda aut vere, aut ante hyemem exacerbabantur, quinimo aliquo admisso in sex rebus non naturalibus errore, præcipue poft graviora animi pathemata, denuo virefcent, adhucque in praefens Patientem vexare non desinunt.

Tunc tamen temporis, anno feliciter 1722, poft potationem aquarum virginis Montertonii, varia uterius pertinentata fuere remedia, rhabarbarum felicet, cafa, laxantes, & aperitivi syrapi: que omnia, quamvis fin levamine vifa sint in motum ponit, attamen hoc attulcent emolumenta, quod caprinum lac ventriculo amicum, & acceptum fuit, itaut morbo omnia symptomata quiescere vifa sint: quod tamen denuo repetitum, aut ab omilla prævia purgatione, aut ab anni tempore non correspontente, aut denuo urgentibus animi pathematis, nullum levamen attulit, quinimo stomachus illud ferre non potuit.

Observato vietus regimine, melius se habebat, solumque per longa intervalla de stomachi aciditate, ardore, & borborygmis querebatur.

Anno denum 1731. ex violentissima animi agitatione denuo apparuere ventriculi vomititiones, & ardores, itaut ab oefo-

phagi contractione compressis trachea fibris, nervorumque propagnibus diverso modo modificatis, respirandi difficultas emerget, sympathica tamen, & dependens i exhausto etenim ventriculo, & quiete, quieceret.

Ufus cerevitae tenus potius profuit, & potatio aquarum Mafini per tres annos morbi falcem augmentum domuit. Hæmorrhoidalis infusæ vasa, caue externa, & interna sanguinem, & ichorem fundere coeperunt cum aliquo etiam levamine, itaut, exillante sanguine, melius se habuerit.

Tandem 1735, vircentibus deno stomachi cruditatis (1), ardoribus, & vomiti etiam ciborum, cum carnis consumptio-
ne, melius se habuit, ufo cuiusdam conditi ex conf. abyntii,
lilio, convall. conf. hyac. trocif. simpl. spec. diab. Abo.
amat. rof. corall. rub. & similibus: itaut succedente viperini
decoti ufo per 20. dies autumnalum tempore, ad sanitas per
integrum annum perductus videtur.

Sed 1736, quamvis veris tempore iterum curatio viperi-
no decocto instituta fuerit, vel quia continuo mentis agita-
tione vexatur, vel quia continuo autumnalum tempore viperi-
num medicamen iterum repetitum non fuit, nihilominus &
in præfens ab importuna expiutione aquof ichoris, & vo-
mitu (2), præcipue a prandio, nunc alicuius residui alimenti,
nunc vinoli faporis, nunc flatuum continuo, & quasi dixerim,
indeclinenter vexatur, itaut gule strangulatus, ventriculi con-
vulsiones, hypochondriorum æstus semper in promptu fint.

Hæmorrhoidalis vasa fundunt humores serofos, sanguineos:
uno denique verbo, lafa est illa concoctio, quaæ augæ, corroborat, incarnaat, affiliat, & diffimila facit (3).

Interim hæfiantes adstantes Medicæ, an lac, aut viperinum
decoctum, vel tenuis cerevitæ iterum, adventante vere, in
ufum ponenda sint, num vero aliquod aliud alexiacon, quod a
Patavinæ urbe Professore sperant &c.

CO N-

(1) Quæ formulæ Hericær in novo Medici, nea confecta pag. 16, videretur regula parva, & scille multellæ effundere.

(2) Vomitus interdum fedat Anglus Hippo-

peccato, pbl. de Fclsi continua anno 1661, &c.
aqua mentha flacciditæ, nec non camilo vivente
Ærotantri ventri appositæ.

(3) Hippocrates: Lib. de Alim. n. 1.

CONSULTATIO

VIRICELLEBERRIMI

ALEXANDRI MACOPPE

Publ. Prim. in Patavino Archigymnasio Medicina Proefs.

69. Cum symptomata fere omnia, accuratissime ac doctissime expofita, in egregio Viri confidentis atatis, temperamenti calidi & seci, hypochondriacis Parentibus nato, noxo latè nutritio, ab incerte atate, & successivo ejusdem mutationibus ad hanc usq[ue] diem, certantur circa abdominalia viscera, nimis raro aphagi strangulatoria constrictiones, stomachi convulsiones, vomitis cibaris, ac humorales varii, impotentia, ptyalismus, cruditates, accidates, ardores, hypochondriorum astus, borboryzmi, hæmorrhoidales sanguineo-ichoroæ exercitationes, per intervalla, statimque temporibus sequentia, ac recurrentia, ob nunquam penitus intermissis mentis labores, animisque pathematæ, videntur esse hereditaria, que acquisita hypochondriacæ sp[irit]u[m]æ affectio[n]is constitutiva phenomena. Etenim ob innatam dyscrasiam melancholicam, vix transacta pubertate, labefactato prima convectionis opere, minique communio chylo, ac sanguine, congesti que cruditatibus acidis, primaria non minus, quam secundaria liquida, nervosumque latice inquinantibus si h[ab]et lente, atque acreidine salino-sulphurea distrahentibus, aut irritantibus sanguisœ vasœ, evanescunt, datus, nervosæ tubulos, fibranque omne genus, aphagi, stomachi, atque intestinorum in band mirum, si in ejusdem partibus, sp[irit]u[m]æ contractions, recentis symptomatis fitata, incepient invadere, medicamentum quidem sua subata, sed paſſim, vigintibus ejusdem procatarractis causis, recrudeſcentes, nunquam integræ subata fluidorum acreidine, firmatoque solidorum tono. Quantobrem ne refractariæ morbus confessas magis, neve magis naturalia viscera obſideat, aut ad mentis arcem ascendat, pro ut paſſim contingit in melancholicis, atque hypochondriacis morbis, qui a mentis, animisque affectibus incipiunt, ac in mentem defunni, melancholicis succis in atram bilen conversis & eo artis tentamina dirigenda sunt, ut acida acrimonia attempteret, inquinata liquido edolarentur, sp[irit]u[m]æ contractions laxentur, nervesque solidis entonu restituantur. Cum autem ad aſsequendos hos fines, inter plura instituta remedia, compertum sit, magis contumice,

lisse circulatum viperinum , lacteum diatam , cerevisia , & acidularum temperaturam potum , merito quaritur juxta adagium , que juvant , repetita fanant , quamvis ipsorum nunc temporis ad usum revocata , tandem possint , optatam open afferre . Verum cum refraetaria morbi quandisque vix sint cedere infusis remedias , experientia , & ratione duce infinitas , licetque in eorum curatione , Celsi monitus , alia , atque dia experiri idcirco hand incongruum erit , ad alterius generis anti-hypochondriacae auxilia con fugere iurimur ad anti-melanbolicos , & carbunculos vegetabilis succos , chalybeatam diatam , acidularum vitriolicarum maritalium potum , & stomachica amara , temperata , corroborantia ; quatenus hysc omibus diverso modo acidis succi absorbentur , invertuntur , subigunturque , inertes fibram eliciantur , atque oscillationes erguntur , atque firmantur . Itaque prosequente vere , leni prisma eucropotico , lenitatem attenuantibus , ac digerentibus , taretis , lixiviosi saluis , aut saponacis per aliquot dies repetitis , finul eum blande laxantibus , exclusi quibuscumque validioribus catharticis , fiat transitus ad succos deparatos fumaria , nafurtii aquatici $\frac{1}{2}$ l . i . & sincl . sal . tart . 5 . i . deovit . in iure pul . fol . mult . sonch . beccabung . sem . cirr . & xiii . dilat : quibus per decem dies propinatis , leni purgatione repetita , infinitus diaz chalybeata , in qua ad actum perdonandum validissima efficit limatura maris , nisi temperamento calidum , & secum , stomachi ardor , hypochondriacum usus , ac fortasse fibrarum rigoritas obessit . Quapropter tatus erit , timor marts , succo pomorum , aut aurantiorum eliciti , vel magisterio marts a Myngsib , uti , decoctione theiforme calamii mont . veronica , scord . abyst . pontici fol . ac cort . cit . foliui aifus , xx . ant . xxv . dierum cursu . Morbus sucedat stomachicorum corroborantia usus , inter qua similitura effentalis abfusib . patn Théb . , vel Confe dista , fortasse ceteris praefatis : uti etiam elixir stomachicum amarum temperatum , conserva abfusib . seu epatica stomachica anno 1735 . addibita , aliquo levissime , analogum . Methodus hac seruitur , donec , adventante ardente furia , præsto sit acidularum vitriolicarum maritalium potus , quibus nullum praefans tis diluens , aperiens , dulcificans , ac corroborans in hypocondriacis affectionibus auxilium . Quibus feliciter eponis succedit distracta methodus , anallepico vietu , equitatu , exultante quoquaque mentis labore , rixiquephantasmate ; haecque omnia dirigenti , atque emendanti præstantissimo Professori , cuiusque judicio subiicit &c.

OB-

OBSERVATIO
IN MORBI EVENTUM .

70. Supradictus Äger sola decoctione viperina , in vase circulatorio elaborata , pristina saluti feliciter restitutus est . Qua re , ubi fibrarum vigor excitandus , viscerumque fermenta instauranda sunt , ab hoc remedio Medici practici non discedant : addendo radicem ari , utpote magnum stomachicum .

HISTORIA XXII .

ASTHMA IN JUVENE TRIGINTA ANNORUM .

71. Nob . Adolefens eximia matris forte fecutus , in primavo etatis flore anhelatione laboravit ; si algida accedente hycme , postremis præcipue annis tusles , respirandi difficultates , & vixitque expunctiones in promptu fuerunt ; si denique hysc febre templer accedit rauitas cum strepitu , & sterore , & eructa interdum cervice , itandi necessitate , statuendum est , expofitum morbum ultra dyspone gradum , ad asthmatican affectionem accedere , qua latine cantum (1) significat : hancque ab utero contraham , & traxi temporis confirmatam , ita tamen ut non de organico solidorum inspirationi , & expirationi dubitandum sit . Num vero per adaptatas arterias fanguis violentiori impetu , aut patentiori aditu in pulmones introeat , quan quod venas pollit refluxe : num in bronchiis , ut Galenus (2) docet , aut internis aspera arterie parietibus catharrhalis ichor exprimatur , & adhaerat ; num in externis aliis , & pulmonum productionibus , interdum pleuræ , sterni , vel diaphragmati vitiose adnatæ , aliqua lateat parsis , & debilitas ; num utriusque lobii vesiculari aut aliique , aut omnes ichore infarciantur pituitoso , tenaci , aciduculo , ita ut officiandi necessitate promptius pericerit , non sufficienter confitare videtur , quia in morbis pectoris diagnosis est difficillima . Quantando tamen conjecturæ sit locus , attenta universalis Patientis temperie ad calidum , & secum vergentis ; attento dominante viscerum abdominalium æstu , & fibrarum omnium fuscitate , probabile est efflerere , quod , vel labefactata chyli officina , & a

postre-

(1) Cantus Asthma malumque revelat .

(2) De difficult. Resp. 10.

postremo versus Venetam urbem itinere commoto sanguine, atque ab aliquibus meracis potionibus ulterius excitatis effera bilis principis i vel ab aliquo frigidissimo acre corrugatis, & clausis cutis poris i vel denique parce fluentibus imis excretionibus, nec ceteris emiliariis opportune, ut par est, respondentibus, & suppresto, ut nobis resulst, nasi muco, atque pituita, aucte pedetentim in tota liquidorum massa viscidiculcula ichoroflates in pulmonum parenchymate decumbere debeat i scilicet ubi major debilitas, ubi minor resistentia, & asthma partim siccum, partim humorale efficeret quod veteres a perenni defillatione a capite dicerent, nos vero a vitiato inter fluida, & solida aequilibrio i hoc est, quia praefer malam partum conformatioem, sanguis, qui a vena cava per venarierostam ad pulmones, serum, lympham omnes, que ad ipsos, ad ipsorum lobos, vesiculos, ad laryngem, ad glandulam, cum Ettmullero, pituitarium, ad intercostales musculos uno verbo, ad omnia respirationis instrumenta deferuntur, craffloribus catarrhalibus maflis distate sunt, quanuod glandularum cavitates, tubulorum, utricleorumque spatiis admittente posse: & ecce stases, comprefliones, concretiones, interdum ex fermentatione aquifita accidine, nervos vellicantes, laboriosi anhelitus, stertores, tufles, & milie morbotha thoracis symptoma, que absente sole, & noctis tempore favillime revivescent, cum timore etiam, ne irradiant spirituini influxus circa candem pectoris regionem quodammodo praepeditus fit: morbusque convulsivus dici mereatur.

Quoniam vero abest febris, & edema pedum, optatusque regularis viget pulsuum rythmus, vicerum abdominalium emphaxes, quas adftans Clinicus obfervaverat, rhabbarinis jam folute felicitter sunt, reliquum est, ut medice artis praefidia partem affectam reficiant, & agant, ut, quoniam folidorum morboha propria immutabilis est, & conque vivamus, quoniamque respiramus, nulla interposita mora, faltem quoad fieri potest, letores non producantur, produci attenuentur, per ima emiliaria deducantur, illaque in usum ponantur remedia, que specificam vim in pectora exerant, & totum corpus dulcificando, & refrigerando nutritant.

Difplicer funnoperre, quod poft exactum tempus potationis aquarum mineralium, medicina paretur: quia, ut vera fateamur, spes noſtra in illis praecipue Patavinis collocata est, si cali-

calidiuſculæ bibantur, additis & balneis (1); sed de his in posterum.

Neque vero, que vitanda sint, in medium afferre animus est, cum doctifimus Vir curationi praefideat; jamque fecit, quovis purgante, emetico, & quocumque alio, vi itimuli agenti, & vel intus, vel extra nobilem Ægrum cruciante, optatam curationem potius poſſe retardari.

Sanguinis miliones jam tentate sunt, cum parvo juvamines quare attenta etiam Patientis debilitate, iterande non sunt, nisi difficillima denuo infest anhelosa respiratio (2).

Ad promovendam narium expurgationem utilis erit intrusio olci amygdalarum dulcium, aut pulveris ex majorana, & iroes (3). Inunctiones pectori admotas ex pinguedine anseris, aut gallinae, ex copis sub cineribus coctis, ex unguento pectorali; abdomen vero & pubi cum omentis viuali, poft fermentaciones medio laetè peractas, summopere laudantur, & pedum lotiones, clysteres, & omnia, que inferius fibras laxant, erunt admodum utilia i cavendo a veficantibus, & fonticulis, quia corporis exsuccsum est.

Manna, flores caſiae, ol. amygdalarum dulcium implent omnem paginam pro tollenda intestinorum difficultate in hoc Ægrotu, aut ſimul, aut fejunctim, fed raro, hoc est, tantummodo quando res poſtulabit. Morbos enim pectoris curatos catarrhi raro vidimus. Incepitus dein laſis uisu, quamvis ipso Hippocratis (4) placuerit, ſuspectus nobis est, ob caſofas maſſulas, atque aptitudinem ad acidum ſubcundum, que augere poſſunt impedimenta in pulmonum compage: potius laudarem illud bullitum, aut aqua dilutum, aut in ferum redatum, & Bagliviano more falſaperilla alteratum. Praescriptum propterea decoctum a nobis oretenus in conſultatione Salodii peracta, ex radice helenii, affari, polipodi, marrubii albi, liquiritia, paſſularum, in columbo turriculo inclusis, adhuc conſirimo: proboque pilulas Morton ex ſulphure, millepedibus, ammoniaco, & balfano terebynthinato, potumque frequentem in die calidum theiformem ex hedera terrefri, pulmonaria, capilli, veneris, jujubis, hyſopo, pulegio, & limi- libus.

P Relatu-

(1) Hippocrates Balnea laudat in pulmonis curacionem, quam ad prefervationem.

(2) Ait Sybilla tollendum nostrum obſtruſionem.

(3) Hippocrates in & epidemiorum laudat sanguinem miſum ex veſtis ſcalibus, tam ad

(4) Lib. II. & III. de Morbis.

Reluctante hifce remedii morbo , adhucque perseverante , potissimum in temporis constitutione , semper hifce morbis adverfa , non ideo curationis tentamen , ardium in senibus tantum (1) , derelinquendum est , sed nova iterum excoigitanda , atque exhibenda , semper tamen ratione duce , habitoque relpe-
ctu ad vires , ad temperamentum , atque ad effectum , & circumstantiarum syndromen , & ad infallibile illud principium , quod seca corpora , tempore curationis , humectanda sunt : quod quidem in ea praeципie nostro necessarium ducimus , si totum , si partem affectam ad examen revocamus . Ob id , vel aqua deflata ab herbis pectoralibus , vel aqua limacum , vel jure lumbicorum terrellium , nonnulla hordeata diluta , vel aqua florarum raparum (2) , superaddito oxymelite , si lubet , ex melo Hypanico , & aqua pulmonarie parato , aut cortice *Jubaba Peruviana* (3) , aut syrufo de liquorita , falem sit in die vifera humectanda sunt , potissimum quando austus fleror cum fibilo exsistentiam catharralis amicre inter bronchia , & afe-
ram arteriam porcentare . Sit vero ex convulione potius Pa-
tiens laboraret , aut papaverinis , aut electuario diaforeon Fraculatori , aut emulsionibus ex amygdalis , & seminibus fri-
gidis , nervorum systema pacandum est : sed caute , ne ichorum , lice modicorum , excretae , & exitus perturbent , sin denique ex denegate spirituosa influxi , tintura fuscini corticalium glandularium fermenta , & languens vigor effec erigendus , & vivificandus : ideoque secundum symptomatum exacerbationem curatio dirigenda , & immutanda , quod a folo Adstante fieri potest . Medicus enim vir horariorum , & nauta est .

Auctores laudant syrum ex foli tabaci , branca ursina , & sapo , fili prunelle , fibium diaphoreticum , mercurium dulcen , pruna damascena , aut Provincia in vino dulci cocta ; fuccos depuratos , & per manican , aut arenam trajectos ; conservam botidis , aut violarum , addito pulmone vulpis preparato (4) . At plura non addam . Temporis enim , & tempera-
menti constitutio modicam potius , & circumpectam poscit re-
mediorum administrationem . Id unum animadverto , ea , que
executioni mandabuntur , magis profutura , si ab animi patho-
mati-

(1) Ibid. de Difficil. Resp. 10.

(2) Joseph Lancretus deovic cypriolarium afflitione ruprem decessum . Vide Ephe-
meris Germanae , sib. LXII. T. 1.

(3) Ab Alberto Seba in *Pulmonaria infantia*

summopere laudante .

(4) a pulmone et aliis partibus solipsi facata , &
truncis summioper laudante a Joanne Franciso
Ulmo Medico Britiano . De his in Medicis
us agat ex situ solipsis proprieitate .

matibus alienus (1) praescriptum ab Ordinario dixat , cum regulari scilicet prandio , & modica coena (2) obserbat , atque rusticum aerem experietur (3) .

HISTORIA XXIII.

ASTHMA POST VULNUS HUMERI , CUM FEBRI
CONTINUA , ET SPUTIS CRUENTIS .

72. **I**llufrissimus , & Excellentissimus N. N. decem & no-
vem ab hinc anno vulnus accepit . Icfu slepteti explo-
fa introbat plumbea glans summatacum anteriorem humeri de-
xteri : ex summata pariter partis posterioris egrediebatur ,
ita ut latitudo duorum digitorum transversalium cutis foramina
introitus , & exitus discontinuerant . Fraclum fui superficiali-
ter os humeri (liber tamen manente brachii motu ob illa-
fam humeri internam protuberantiam , qua cavitati homopla-
ta alligatur) & columnmodo procastinata fuit curatio , uisque
dum aqua extrafuit ollis frustula : quo felicitate ablo-
luto , sana cicatrix inducta est . Abit itaque conjectura , atque
propolito nobis ad examinandum transmissa , quod antiquum vulnus partibus thoracis anhelofa respiratione nunc labo-
rantibus , aliquam labem vel suffredit , vel communiceat : dum
præter notabilem diffiantiam a pediore , ratione situs , & vulneris ,
quod intima penetratia non tetigit , non adeo cum parte af-
fecta proclivis cum pulmonibus datur valorum continuitas ,
ut praefecta morbi fomes possit nuncupari . Profundis igitur
expiscanda venit fevientis asthmatis causa . Origo Itala , viven-
di ordo Germanus , non parum conjurante militari exlege dia-
runt , internas concoctiones laeruntur , bilisque particulas nimis actua-
runt : quare circumque superbientibus acrimoniofis faliuum

P 2 par-

(1) Quem cuius latet tristitia , mevere oto de-
minat , usquam non nisi cum spiritu , ac ge-
niis , & prout vulgar loquuntur , ex anima quid &
proposito per se est . Jeanne Lancretus
disponitibus de Respiracione lha pag 184.

(2) Quidquid in contrarium Reservationis
Jeanne Cardinale Almoni scriptori Berardum
Paternum Salicentum , qui de medicina
relativa quantitate medicis artis . Sed id tam
quam verisimili affirmatur , longe videlicet libidinis
effe , usque plora , ac validiora alimunt fons.

quam mense . (Epif. Patavii excen .) Quod qui-
dam dogma licet a Britiano Auctore producuntur
candido tamem fuisse , fusa habere difficulta-
tis , nec tempore , nec in omnibus esse exequen-
tibus .

(3) Dicit itaque Afflustratio fagi Indiaca ,
quando terram arat , & surcide per saltem , fio
terram in primis , & tunc terram falcant , & ap-
pro se usque leviter , fio huius uirgulacionis , ac
sophororum afflitionis , longe videlicet libidinis
effe , usque plora , ac validiora alimunt fons .
Baglarius lib. I. pag. 68.

particulis, conspurcata cepit lympha tenuissimos pulmonum lobos impetrare, tussisque nunc humida, nunc convulsiva proligi. Hujuscem indolis sanguinem ostendunt non minus febres paroxysmi, quos pafus est usque in praesens, quam sputamina cruenta, erosionem capillaris pulmonica diramationis manifeste offendentia. Quare nil mirum, si vene sectiones, medicamina, & potrema secundum medica precepta vivendi methodus, parum tulerint juvaminis: quandoquidem tota fluidorum mafa acerri- mo pollet genio, portioneque adulterioris materiae flant profunde de pulmonibus infelixpe, que usque dum a fermentatione difflant, nulla convulso, nullus pulmonum irritamentum, nulla tussis, at novo, quamvis exiguo adveniente succo, renutritæ, & in motu politæ, antiquas producent exacerbationes, & cum anhelofa, & difficili respiratione, convulsva efficiunt irritamenta. Sicut in posterum a purgantibus, & in vene sectione abstinentiam, ita blandi pectoralibus, & diureticis instandum, ut salium cupides obtundantur, viamque urinæ regiam acris serosa mafa reperiatur, & feligat. Praemissis igitur omni ranea bolis ex terebynth. veneta in aq. nymphæ lota, addito fale ononis, superbibendum jus pulli, in quo bullierint maculosa, pulma, fanicia, alchimilla, hyrundinaria, anagallis aquatica. Post prandium quotidie utatur infuso herbe Thœ calide forbillato, factio in aqua cucurbitæ, vel fragaria ad. spermate ceci, faccare fino ãa 5. i. pro qualibet vice. Hac suggesterbam pro salute tanti Equis, tot de caufis mihi semper recollecti. Adit Omnipotens, quem faustum humillimus precibus appre- catur.

HISTORIA XXIV.

ASTHMA, SPUTUM SANGUINIS, AFFECTIO HYPOCHONDRIACA.

73. **V**ir hexagenarius ex Patre fano, & Matre orthopnoica ortus, temperamenti calidi, & humidi, amissis duobus fratribus pectoris morbo olim laborantibus, ubi ad quadraginta annis excedit annum pervenerat, suscepit tempore hyemis Venetas itinere, coryza correptus, moxque post redditum in patriam, magis crudeliter multatus, cum ali-

qua

qua respirandi difficultate, tussi, & exitu catharrhalis materiae in hypochondriacam, prudentiam tamem, affectionem incidit. Post haec septem circiter ab hinc annis, cum levi tussi, aliqua ex improviso per diapedefini emerserunt sanguinis spuma, que deinceps ferorofa facta, vene sectionem multoties postularunt: fed nihil tamen minus post aliquo annos, & post haemorrhoidalis expurgationis suppessionem, clauso Octobri dolor in late- re obortus est, sanguinis missione sedatus: sed inconferto septentrionali (1) aeri expeditus sumnam contraxis respirandi difficultatem, adeo paupoluo accedente febri, catharrali visci- da expunctione, anorexia, hypochondriorum astu, & intelli- narium flatuum infatu, cum pertinaci alvi sphyctitate, afflamma- tio (2) affectione detenus videretur.

In arduo hoc, etiam ob invalide frigus, rerum statu, expiatis primis viis, missisque sanguine, morbus, ejusdemque cause ab aditantibus Medicis ad examen revocata sunt, ut pro aptanda therapeja conflare, num sola fluida peccarent, num solidorum etiam vitium accederet, ex quo thoracium primarium viscus labefactaretur. Quia vero ex perenni ad pectus distillatione, ejusdemque per tracheas ductus, cum tussi, exitu, de liquidorum affectu constituit, neque illa unquam pulsuum inaequalitatem, aut intermissio, & in omne latus supine, horizontalter decubatum, absente etiam in cruribus edemate, constringit fuit, nullum laterem potuisse tuberculose, aut ejusdemque alterius organica conformatio, vitium: sed saevientem tunc temporis aggritudinem ortam fuisse a liquidorum omnium versus pulmonares vesiculari appulsa, itaut & divulsis fibris pri- mus dolor, & infarctis glandulis respiratio difficilis cum hibilo, & gravamine emerserint: non exclusi tamen circa affectus concauas spiritalis acris corrugatione, & strictione a brumali acre producta, nec non nativa forsan valvularum inertia, & vasorum laxitate, vel angustia, & in axim nisu, itaut discurrentes humoris inibi ob minorem resistentiam, aut ma- jus impedimentum quiesceret, statimque efficeret debuerint.

In ipsa tamem adversa hyemali scilicet temporis constitutio- ne, diluentibus pectoralibus, & balsamicis pilulis, & syrups domito feliciter morbo, licet in praefaturam bene valere vi- deatur, tria tamen remanent, que medicam open postulant.

Nem-

(1) Nec mirum, si spuma borea, vel in hy-
pocanthus asthmatis plechuntur. Helmontius.

(2) Etiam confundens agrestibus asthmatos.
Hippocrates lib. III. Aphorismorum.

I. Nempe superficies totius pectoris angustia, itaut quovis itinere, labore, & præcipue per plana inclinata ascensu, frequens anhelitus in promptu fit, fessione, & quiete evanescens.

II. Facillima lymphatica catharralis materiae producio, atque a toto cruce separatio, itaut etiam citra non naturales caufas, aut peccus, aut caput frequenter opprimatur, ut evenit clauso mente, in quo ex perenni fluxione infarctis, tensis, & dolentibus maxillarum ligamentis, dentium alveolis, ne dicam radicibus, de ipsorum extractione jam agebatur.

III. Denique affectio hypochondriaca, cum semper aucta flatum productione, melancholico etiam subdominio accendeat, adeo vel majora timens, vel de priftina valetudine desperans, propriam temperiem frequenter criminetur.

Ob id cum nativam solidorum constitutionem immutare arduum sit, ex dirigere putabant Brixianos Professores artis co-natus, primo : ut, producta in solidis elasticitate, attenuaretur crassiorum humorum amara, sive liberori pede & sanguinis, & liquida omnia inter bronchiales fistulas, & pulmonum vesiculos discurrenter. Secundo : ut praedictetur sroste deflatis foiboles, aut faltem per confusa excretoria, aut nova ad aperta emularia corrivaretur ; opus curationis deincepsificendo confluis : hoc est, ut solitudinem, & quoque mentis labores vicit, societatem ameret, hilarem vitam ducat, & pri-marium remedium in semeptimo quart.

Et urgente morbo, atque ad præservationem, semper laudanda sanguinis missio. Seneculus enim adhuc viridis est, neque alio modo produci potest substantia, cune pectoris levamine, ad partes inferiores derivatio ; & immunita liquidorum quantitate, fanitas magis in tuto erit, pollebunt solidorum momenta, facilissime tollentur aequilibrii difficultates : quod quidem utrum ab hemorrhoidibus excedendum fit, an potius (ob affectum ab hypochondriaca passione len) ex vento, quae est ad annularem digestum sinistra manus, & de qua olim tot quefiones inter Veronenses, & Brixianos Medicos obortae sunt (1), consulti oraculi judicium fit.

Ad attenuandum vero lentorem, proximo Septembri serum lactis præscribi posset, aut destillatum B. M. factum ex ap-

(1) De Quædam Medica, altera : utriusva j. M. Mendelssohn, & Bartholomeus Gajus traxita. Item medicis foibolis j. v. von, qui eis ad annas digestum, & manus ad extirpationis Alzatu. MDLXVII.

propriatis etiam vegetabilibus, diluentibus, pectoralibus, hepaticis, antiforbiticis, intermixto semper balsamicorum ulu, ut solidorum potentie reviviscant : & quia nimis longa necessaria esset medicaminum administratio, ut tolleretur in origine catarrhalis lymphæ proventus : forsitanque incasum etiam adhiberetur, reliquum est, ut saltem effectui provideatur, bal-samica illa, & præcipue terbyntinata feligendo, quæ diuresim possint promovere.

Adeo enim in casu nostro necessaria evadit extra corporis peripheriam noxiis hujuscem feri separatio, ut de fonticulo in brachio imprimendo, licet ætas, & suspecta liquidorum dialys obstant, etiam a Profefloribus magni nominis misitatum sit.

Attamen cum agatur de tanto Viro, de Ecclesia, de que urbe nostra optime merito, neque supradicta, neque tot alia excogitabilia remedia tradidit, refractionis : neque ad usum revocabatur, nisi togata Patavina adspiculatur auctoritas, a qua, post Deum Optimum Maximum, magnum aliquod alexicanum pro salute Nobilis Patientis expectat, suumque obsequium addit &c.

HISTORIA XXV.

ASTHMA, CACHEXIA, HYDROPS INCIPiens.

74 **V**iscidorum lentorem a naturali dominante acido, & venero miafmate confirmatum, alias erysiphilos tumores in cruribus induxisse, nunc vero in pulmonum parenchymate, ejusdemque glandularum productionibus suas particulas depositas demonstrant, tum difficilis respiratio, tum si-bilis, & flertor quoties ad altiora progrexi occasio fert : ideoque non minus de aucto jam per intervalla afflimate, & universalis cachexia, verumciam de hydrops principio, nobis pertinencendum in praesens fit. Cum autem viscerum principium vitio id productum videamus, atque annoe spleneticus fuerit, & in hepate, & pancreate renitens durities tentiat, cum aliqua dependentis arterie pulsatione, coniciendum est, ex violentissimis animi pathematis, fermenta omnia suis acti-vita-

vitibus orbata fuisse, ideoque sanguinis encyclicum motum præpediri, chyli apertioem tolli; nerveoque succo spiritus effuso, ocellans fibrarum elaterium in dies evanescere: quod clare innoteat ex superbenti in utroque geno, & pedibus edemate (1), cum valorum lymphaticorum ruptura, hydro-pem minitante (2), etiam post peractas purgationes, & ventrilia medicamina, cum biliosis dejectionibus, aliqua fit, & urinæ diminutione. Medicæ propteræ indicationes co-llent di-rigende, ut ventriculi acidum corrigit, intestinalis quisquiliæ dissolvantur, lymphatici laticis tarditas ad motum, ad loca exercitaria stimuletur, viscera obstructa aperiantur, additio-que solidis omnibus robore, liber commutat, & circuitus in sanguine, & fluidis reformetur, & vigeat. Syrus de spina cervina aliquot foliis senne actuatis, intellina mundando, viam flernet alius remedii. Omni mane præmitatur bolus ex extraicto gentianæ, scopolendriæ cum guttis vi spiritus fuliginiis, cui superbit t. iii. circiter aquæ fibriatae, additis x. granis salis ex thecis fabarum, aut volatilis urinæ. In pan-dio quotidie utatur decoctione radicis enule, arristol. rotundæ, raphani sylvestris, pulegi, centauræ minoris, calami aro-matici, vitatis que naucleam movent. Vinum medicatum sit cum abysynthio, citrach, corticibus fraxini, ulmi (3), & chalybis limatura, aut infundatur in doliolis tamariæ; em-plastrum tabaci, aut malagana. Allophanos, aut ex stercore caprimi Oribalis (4) cruribus applicetur, aut arena maris.

O B-

(1) Quod Nicolaus Ueßius curabat fato-
fronsiæ curvi, max fisi, max apas ferente
territu, & lateribus cedis prode cælestis fep-
tis.

(2) Seri ex duabus collectio pluri-
fem per faciem ei t. quia ex quiete pararet, &
ipsa videra etiam præcipua corrumpat, & redi-
cte amittat. Cetera medicamenta in Lippstadi-
bus Opusculi in Acta Epidemiarum Vol. III pag.
infusa T.L. pag. 467 ubi hanc prodit a Me-
dico Berxiano obseruata. Encyclopaedia ac alijs nro-
Aeskonia Dicimur. Deinde pag. 474 num.
XXXIX.

Hydrocephalon in substantia

medullari cerebri.

Excelsiorum Doctri mister Bernardinas Tatt-
inus, hydrocephalus percuti pess doss vita au-
tur extintus, in prefatoria anniversaria Medicis-

ne Delirium difficiat; cumque nullum leonis fi-
gum apparet, neque nullum, neque intra ex-
temum, neque in tibi corticalis cerebri par-
titione, neque in corporis exteriori, sed in tibi
cortice operi, tibi medullaris foliis, sed in den-
tibus Tonsoribus præcoerat) corrigit, & in aqua
enervia apparent.

Indicationes maxima purgatione, cum leonis si-
gnis, neque in tibi corticalis cerebri par-
titione, neque in corporis exteriori, sed in tibi
cortice operi, tibi medullaris foliis, sed in den-
tibus Tonsoribus præcoerat.

(3) Ex parte Gottliebii Senni, & auderi-
tatione & experientia mea pro hydropsi-
corum curatione lundt cortices ulni. Vide A-
ca Germanie Vol. III pag. 70.
(4) Cap. XVIII.

OBSERVATIONES
IN ASTHMATICOS.

I.

Externa remedia quando adhibenda:

75. **A**Nimadvertisendum, num anhelofa respiratio, fano ex-
flente pulmonum parenchymate, aut & ipso una
borante, pendas præcipue ab infarctu, quandoque ob lunæ
motu, & anni tempora (1) fluxionario, aut quocunque alio
vitio musculorum ferratorum in postica superiori, & inferiori
parte exsillentium, aut in levatoribus coltarum Stenonis, aut
cervelebus Diemerbroci. Tunc enim externa remedia perbel-
lorne conferre poterunt, inunctionibus, fomentis, frictionibus, cu-
curbitibus (aliqui addunt iunctiones, scarifications), quibus
mediis adherentia internis valorum parietibus obfuscata remo-
veri poterunt, angustias tolli, & languens fibrarum, & solido-
rum vigor subfiniri: quod facile a Tyronibus cognosci po-
terit, si actu respirationis capsulae elevantur, sterior in in-
ternis bronchis non audierit, aliqua in musculis tensio ade-
dit, cum doloris sensu, actu pressionis conjuncta.

II.

Purgantia, & vomitoria interdum adhibenda.

76. **Q**uanvis nos cum multis suspectam, aut parum utilem
notavimus cathartis; nihilominus, cum, faciem praæ-
ferente Helmontio, in præsencia sua fuerint asthmata extorroris
cura pharmaci, non negamus, posse & in ventriculo ex-
istere caufam agrititudinis, hanque aut velicitas nervorum
paribus respiranti organo communicat; aut enormi inflatio-
ne dia phragma, & superficies pulmonum alas comprimentem;
aut depravato chyloris magisterio informem amurcam sanguini
tribuentem, & ecce ejusdem statas (2), & reliquo humoro
concretions (3) in bronchis, atque in tota vesicularum
rum

(1) Ut nota Ermanni.

(2) Quæ non video difficiles sunt, si ipse fan-
guis, in flum extim naturali interdum quisiti,
ut in Epiphilia ad Abbatem D. Guidonem Grandis
de casu morbores motu agens, aut doctrinam
Ægros iugulat. Vide Villhelmum Benzi-
nianum Nebulam.

antes Poleni: Paro sanguis, qui personæ in
contrarium cordi sanguinem, quando in eo est, in
quæ veluti e.

(3) Ex quibus elefant illæ oboriantur, que
de casu morbores motu agens, aut doctrinam
Ægros iugulat. Vide Villhelmum Benzi-
nianum Nebulam.

rum propagine. Quare patet , & purgantia (1) , & vomitoria (2) aliquando esse adhibenda, ut olim Timaeus (3) in fene, reliquis remediis frustra usurpati , feliciter executioni mandavit (4) .

Porro cum videamus a pulverento aere (5) , a vaporosis effumationibus , & potissimum a commotis cubilium plumaceis illico turbatam atomorum , & minutissimorum particularum , accrimam indolem redolentium , congeriem , media inspiracione , nervorum , & fibellarum systema irritare , convellere , & diverso modo modificare , itau anhelitus iactu oculi efformetur , caducumque pulmonum in promptu fit , ob irritationem spasmodeice contraxis vaforum productionibus , & finibus , impedito sanguinis commutari : flatuendum certe est , nec reciprocum spirandi motum semper a lenteiente pituita intercipi , nec in ejusdem morbi curatione illa deberi omitti remedio , quæ valent spirituum animalium tumultum compescere , foliis corrugationes emollire , nervaque propagines homogeneas balsamica maledicere oblinire .

III.

Aer medicatus in asthmaticis aliisque pectoris morbis admodum utilis .

77. **Q**uia vero per ventriculum , per mesentericos ductus , uno verbo , per sanguinis ambages agre remedia , & refractis viribus , atque immunitis , ad thoracem , ad partes affectas pervenient , laudanda summopere est methodus , qua olim Venetum Patriitum , quasi conclamato pectoris morbo laborantem sanatum audiui , nempe effumatione in conclavi angusto inspirata , ex balsamo orientali , vulgo *dalla Mecca* , supra ignem projecto . Quæ sane medendi methodus cum illico ad partes affectas perveniat , atque ab Auctoribus magni nominis celebretur , signanter in praxi observabant Clinici , num in uno , vel altero sulphur , milpedes , belzoinum , folia roscarum , myrra , flores pectorales , papaverina , gummata , faccharum , aut quodcum-

(1) Quibus Poteris opista addit .

(2) Vomitoria jecunt in asthmati honestari . Bas gloria in Lib . I . *Præcessa Medicæ* pag . 67 .

(3) Vide Rolandum in *Thef. Med. pag. 103.* & Hoeftner in *Herc. Med. Emetica proponentes* , ut media illa incusione , flagrantibus amut-

ex , que alias remediis reducta sunt , & vo-

to exprimantur . Inter que laudanda metuenda

sysypus , deinde facies exprefsi vadit et profa-

ctio , & tunc invenimus pulmonum inflam-

ationem ex heliodora alio .

(4) In quo multobus sal pasticis adest . Da-

lens pag . 186 .

cumque aliud thymiam pro re nata , & pro conficiendis ad usum trocificis , addenda sint : haec tamen lege , ut incidentia in asthmate humidu , nervina in convulſivo , balsamica vero , & specifica in phthisico statu adhibeantur (1) .

IV.

Vitra pro aeris medicati suffitibus .

78. **R**evera medicati aeris , suffitumque usus invaluit ; ita ut venales in Venetæ urbis officinis prostant vitre tubi in flexura lati , gracilescentes in extremitatibus , per quorum unum liber purus aer ingreditur , atque innovatur , & per alteram in ore *Ægri* , aut prope naris positam forbendo trahitur . Quare cum in declivi latioris tubi flexura , in bullientem aquam demersa , orientale balsamum , aut qualifimumque alter medicamentofus liquor positus fit , ex mechanica necessitate reciprocans transfluenque aer alterari , & induere debet illas vires , quæ huc , vel illi morbi latenti opitulari possint .

V.

In asthmate sympathico pectoralia parum utilia .

79. **P**ro observationum coronide addere etiam lubet , quod in anhelitus curatione videndum etiam est , num morbus efficit sympathicus , quo casu bechica , pectoralia omnia in pateum jaeta essent . Scilicet si ab utero , si ab obstruictis hypochondriis , sive ab affectione fortasse scorbutica , in sanguine delitescente , spasmodeice pectoris angustia penderent . Quamobrem , facto morbo sydromis examine , laboranti visceri remedia aptanda , & agritudo curanda est in origine .

Q 2

Re-

(1) Solitus præcipue in phthisicis adhibendos car anche l'aria , i' ingegnava di portare a dirittu memorat doctissimus Vir Carolus Franciscus Co- se il rimedio se le sentisse offese parti del corpo , e fagiustamente le sentisse , e se le sentisse male , perciò che , lo dice per la natura del chilo il rimedio a non se grangio , e grande flotta in folla forma si vede qui apertamente l'industria del San- tomo , che farca traesse profito dalli fumimenti , e da- masi , e fumazzati , ed soffranti , e intrezzati dalle machine della Fisica , conciagliate tal modo .

VI.

Remedia asthmaticum affectum curantia.

80. AD remedia (1) quod attinet, jam penes auctores propter immensa extat iporum farrago. Quoniam vero in Praefatione promissimus in medium laturos ea, que vel arrident nobis, vel in praxi nostrâ proficerunt, dummodo Aer ex althmate gibbus (2) non sit, en illa parva habe. & rad. enu-
la campanæ, falsi prunellæ gummæ ammoniaco soluti æ. s. ii. flor. sulphur. flyb. diaphor. spec. diaires æ. s. i. cum
melle squillitico qm. fat. f. electuarium. Optimum praepice in
obœs, habitusq[ue] plethorico. Item laudatur mercurius dulcis
(3), syrups de rapis, de noctiana, de succo raphanorum.
Cartellus commendat aquam theriacalem camphoratam. Para-
cellus illam panis porcini. Ettmullerus (4) vina medicata squil-
litica. Scholzii fudores. D. Michaelis succum bellidis &c.
Tabernemontanus decoctum Botrys (5).

HISTORIA XXVI.

FEBRIS HECTICA IN MULIERE.

81. Nobilis Mulier annorum vigintifex, temperamenti calidi, & seci, albì coloris, rare texture, ortaque ex Patre bibaci, levi apoplexia olim siderato, & Matre, cui carcinomatofus in mammis tumor mortem attulit, & vestigio procrea, prompte fluentibus ante puberitatem catamenis, ubi ad decimimumnum fuit etatis annum pervenerit, importuna nulli vexari coepit, que pedissequum quandoque habuit non minus ciborum vomitionem, quam aliquam sanguinis tincturam, qua catarrhalia sputa cruentabantur. Anno 1733, fuisse que etatis viginti mortero nupta, & post quinque menses utero gressus, pinguor facta, & interdum tufiens, foemelam peperit. Verum etiam post puerperium nimis ubertum secunditibus lochis loturæ carniuum infar, in Clarenſi oppido manus ve- na

(1) Numquam, sed in his præferim mon-
bis bonas Præcieas diffare debet a monitis
Hippocratis. Ait enim Janus Cornarius: *Eisam
in his parte, quæ ad reprobationem nostram per-
dilicemus, ne amus Hippocrates antecedit.*

(2) Gibi ex sulfure nuxinatur: ait Hippoc-
crat. Aphor. 46.

(3) Vide Riverium *Catharticos* exhibentem.

(4) In Collegio Prædicto ac Althmate.

(5) Gummæ ammoniaco, oxyne felli-

cent, ipercit, & comp. herba, & coni-

fanti, que in Althmate humerali & flava-

chicis arteriis omnibus mite autocellent. Bagli-

vus Lib. X. pag. 67.

na sedta fuit, cum aqua in dies febris idipsum postularet. Et licet variis administratis remedis, ex arario pharmaceutico pe-
titis, febris, viscerum calor, & extremonum mitefere vita
sint, attemen & tuffis, & uterus, semperque cruentus fluor
curationi per integrum annum reluenda sunt. Tandem Bergo-
mi eruditus in Iatria facultate Vir, & amicus noster Gaſpar
Cucchi, immunito iterum sanguine ob febris recrudescientiam,
incraſantibus, & specificis, puta gelatinis, roſarum conſervis,
urtica ſucco, & ſimilibus totius ſanguinei mafſe dialyſim com-
pere, falina ſpicula hebetare, jam ſatiſcentes ſolidorum fi-
bras erigere pertenavit. Quibus quidem auxiliis ſuppremis est
ſanguine ichorofitatis per vaginæ lacunas fluxus, fed paula-
tum adventante preſenti hyeme, & febris continua, & tullis in
promptu fuit, cum fudoribus, emaciatione, fletore, & fibilo
in respiracionis actu, dolore in pectoris mucronata, & co-
ſtarum mendoforū confiō, ſputis multiformibus, nunc mu-
coſis, nunc catarrhalibus, nunc purificoſis, interdum fan-
guine variegatis, genarum rubore, praecipue in ſinistro latere,
ſiti, veſpertinis, & nocturnis accelfionibus, & paroxysmis,
alvinis ſocibus croce flavedne tindis, adeo ut tot aerumnis
laclēta, Februario 1738. medicam open iterum poſtularet.
Accitus propterea, & penitus prius omnibus, que ad cauſa-
rum lumen, ad efficiant morbi, ad therapeo regimen con-
ſpirare poterant, in eam deveni ſententiam, examinam Matro-
nam, introducto ſanguinis colliquamento, ſolutis homogeneis
particulis, laxata ſolidorum compage, ex acerrima liquidorum
omnium dyſcrasia, ad tabem inclinare. Quamobrem preter
exarata ſymptomata, cum attentiflime obſerualsem, non ſolum
matutinis horis pulſum follicis nimis vibrationibus reciprocare,
verum etiam ad occasum vergente ſole, polque penetratum in
liquida chylolum laticeum, ex pancreatice ſucci activitate, &
acore, ex fermentativa miſcella, ex particularum niſa, qua-
quaverſum pollentibus magis exulfat, & irrequeta bilis prin-
cipiis, arterias omnes, conicaſque carum productiones in ma-
jorem elaterem ampliari, extendi, & clinicam manum violen-
ter tundere: atque inſuper cum morboſorum ſymptomatum ca-
terva praecipue circa pectus verfaretur, profundus in thorace ſi-
bilis violenta ſucciſione tuffim concomitetur, excretaque per
os, non ex palatini glandulis, non ex tonsilarum utriculis, aut
glandula pituitaria fudarent; reliquum eft, ut opinemur, ex
pede-

pedentim enatis pulmonarium loborum tuberculis, heterogeneas ichorofitites gliscere , atque ex enormi impetu , & convulsiva undulatione ad trachealia ora ascendere . Nil enim facilius , si nativa forsan præexistit respirantium vesicularum inertia , & debilitas , quam quod inibi ligenda metafata , muraticata aciditatum qualitatibus farcina suam sedem figere : & ex multiformi, sed precipue in finistro latere pustularum , & exanthematum disseminatione , infestis accedentibus hymenitis inspirati nitri particulis , thoracicum viscus vitiaretur . Quod quidem sicuti interfluentum muriatricorum laticum efflusus fuit , ita radicalis in præsentiarum morbi evafta caufa , dum ex variis hifce folliculis , pulmonique tuberculis , nunc ex turgentis acida cruditate , nunc ex puriformi ichore , ne dicamus poltemris hifce diebus purulento , disruptis , & suppurratis , aliud non minus imis faecibus , & laryngi spumoribus materies suppedinatur , verum etiam per omnis generis venas , in internis tuberculorum parietibus hiantes , virofite , & intensissime ichorofitantes toti malfae sanguine communicant & in habitualis febris , per totam quafi dixerim hyemem , nunquam intermitentes , virium prostratio , anorexis , & fluidorum omnium dissolutio , quae præter alia signa , arguenda præcipue venit ex quantitate urinæ , exputonis , & fudoris .

Præterito menœ manus medica admota fuit , leviterque cassia , & tamarindis fubducta , quandoque inctellinorum fabura ; pectorali syrupe ex hedera terrefricti , tuftillagine , radice chinea , liquiritia , & limbalibus opus pertinentiam , interjectis hora fomni emulsiōibus ex feminis frigidis , papaverinis , & teafeisis , & quandoque pilulis de cynoglosso cum spermate cocti , pulvribus haly Abb. antiehel. Poterii , & quandoque opiatis (1) humorum dialysim , fluxum , & vigilias (2) prohibentibus . Verum omnia incalsum usque in præfens fuerunt adhibita . Cumque vespertine paroxysmorum exacerbationes Patientem frequenter vexarent , magni Riccardi Morton documentum , china chima non ad curationem , sed ad affectionem moderamen exhibita fuit ; & in præsentiarum quotidie bis in die sumit aquam lacte deflillatam , scilicet ex rafuris , tantalis , herbis pechoralibus , ranis , cochleis , lumbricis terrefribus , pullo exenterata .

(1) Opiata mentosa fecitare olim opinatus est . Magnolum e Barro Brixiensem dicitissimum olim Medicum : Georgius Hafnianus .

(2) Ait enim Nicolasus Malla in Epistola Medicis XIII ad Excellentissimum D. Paulum

terato , & lacte vacino . Sed cum omnia in pejus ruant , atque curationis spes immunitar , oracula tua , sapientissime Professor , confuleri domestici opportunum duxerunt .

Tua itaque in primis opiantur monita , an supressis hoc mente mensfruis , aliquoquin flueri confutatis , licet virium debilitas , & liquidorum dialysis obstant , vena tangenda sit , & quo loco .

Dein cum phthiseos pulmonaris characteres ingravescant , an lacte utendum sit , habito respectu ad vulgatum illud : *Lacte brachientibus malum* .

Quia vero methodice indicationes eo collimare deberent , ut lixiviosi salium cuspides invaginentur , effranis spirituum tumultus correcent , roridae nutritur humiditates augentur , ulcerose rotaruntur , & scabre in pulmonicis lobis consolidentur : sic in hunc finem proponi possent pulmo vulpis preparatus , aut pilulae de cerbitchio , additis milpedibus , olibano , belzoino , floribus sulphuris , superbibendo haustum tepida decoctionis ex foliis taraxaci , pulmonaria , maculosa , botryos , ex floribus hyperici , viol. diffiditis majoris , papaveris rheados , tantillo syrupo de corallis , aut de rosis ficiis , potionem educorando . Nec spennenda sicut ferulum Saxonum in iuribus domesticis , & continua , aut frequens in ore geltatio rotularum ex pulpa radicum altheæ , gumin. arab. & tragach. in aqua papa . rheados fol. cum faccharo qm. fat.

Cetera , & bene multa , que in hoc casu adhiberi possunt , & sub Brixiano celo usuveniant , prætermittuntur , & admirabile aliquod remedium pro salute Patientis expectatur &c.

CONSULTATIO

CLARISSIMI VIRI

JOANNIS MARIAE FRACASSINI
Medici Veronenfis .

82. **M**iratus quidem sum , nec mirari deseo , Vir sapientissime , cum symptomatum Nobilitissimam banc Malorem infestantium sindromem , summa aliquoquin claritate , atque elegancia expositam perlegorem , te adeo obsequentiis animi fuisse , ut dicui sati satisfactus , incurabilis morbum enarrando , meum consilium poposcieras . Malum jam ad tertium tabis gradum pervenire , satis cinc-

wincimus; tum ex diurna febre accessiones vesperinas continente; tum ex sudoribus nutritum succum diffundimus; tum parvulitatis sputis, stertore, fibilo, clangoaque voce comitantibus. Idcirco Matronam istam prognostis relinquendam esse arbitrarer, nisi trito illi Hippocratis documento me oponi animadverterem. Remedia hucusque adhibita nonnisi sancta dicuntur, tamenque curationis regimen unicum sateri necesse est. Quamobrem cum supervacanca esse cognoscere artis auxilia, Theoria quoque, ex qua indicationes sumuntur, valedio. Qquad remedia tamen hoc tantum dicam, ut & tue petitionis satisfaciatur: a sanguinis missione omnino abstinentem, propterea quia talen operationem. Aegram jugulare pertimescere: agitur hic enim de sanguine nimis soluto, nec copia pectenti, omisso virium languore. Si vero propter Aegera solitum, remedium a me petis, his proponere non recuso. Septimis decotum non extra rem judico, chilitione addendo ranas, vel cancerorum eandas, & chelas, lac quoque coctum, ut sit facilis digestio; nec non Matra Aluminis convere, mihi videtur. Ceterum, & hac pluraque alia effectua aliquin remedia, nisi Sandrum interponatur auxilium, fistula esse autem.

CONSULTATIO VIRICLARISSIMI STEPHANI PICCOLI Medici Veronensis.

83. **U**tinam verum effet dictum illud: Medicus, qui sufficit ad cognoscendum, sufficit etiam ad curandum (non dicit tamen ad sanandum); nam cum evidenter sit egritudo torquens Nobilissimum Mulierem, adeo graphicè exposita a sapientissimo, & famigeratissimo Professore affidente, fulget certa spes curationis; constat enim evidenter, ipsam rabe pulmonari laborare, cuius fundamenta, & dispositiones usque ab anno atatis sua decimonoно, jacta sunt in eiusdem corpore. Quis enim est, qui videns hominem quandam insufflentem, gracilem, excarnatum, ait Aretus, non pronuntiet, ipsius vera Piles laborare? certinus enim, ipsam continua rufi, fibilo in respirationis actu, pectoris dolore, sputis multiformibus nunc mucosis, nunc catarrhalibus, nunc puriforibus, interdum sanguine variegatis, generatum rubore praecepit in-

sinistro latere, siti, febri continua vesperinis, & nocturnis affectionibus stipata, additis etiam sudoribus, & emaciatione: qua omnia indicant leibalem hanc pulmonum affectionem, que ad gradum proxime tertium hucusque devenerit, indicantibus id sudoribus colliquantibus, & urinis pariter ejusdem conditionis. Neque infirmitati potest hoc iudicium a paroxysmatibus inqualibus cum craca flaccidine excrementorum, quasi effet humoralis febris corticis peruvianis nuf superanda; nam hic soler estatus tabidorum deferrimus a magno Hippocrate in prima taxi, ubi ait: hic erat autem tabidorum status (prater alijs) febribus autem affligebantur inequalibus, recurrentibus, etiam tertianarum natum referentibus. Neque admirari debemus, quod in hanc pulmonarem labem existimat ruerit Nobilissima. Expensus: nam omnia, quia deducuntur a temperamento, habitu corporis, quia etiam ex Parentum charæteria feminali, ex immatura, & copiosa menstruorum expurgatione, immo ex continuo uterino fluore poli partur remanente, attendunt indeam sanguinis acrimoniæ muriatica prædicti, & laxe texturæ: quia flante, lympha hujuscemodi exscrevit salsibus sanguinatis, facile potuit per tracheales glandulas pulmones ipsos hujuscemodi status deducere tabidum, & flaccido, quinquo frigiditatem proximos reddere: ita inducta secunda illa tabe ab Hippocrate descripta, qua per flacciditatem pulmonum indicatur, annotata spatorum conditione. Verum præter rationem non est vereiri, ne ulceribus etiam, quod affecta sit eorum substantia, non quidem magnis, nam nunquam erupti sanguis in copia, sed parvulis quidem exficitionibus ulcrosis a parvis interspersi tuberculati erupsi: & eis tabes illa scrophulosa a Mortone graphicè delineata, quod ostendit spumamina ipsa interdum sanguine variegata. Hisce carbibus soler etiam esse comes laxitas quadam pulmonum natura a malo influxu feminalis principii, quam observabat Hippocrates in Eurganatis filia bono morbo ex virus sublatâ: quia (sunt verba Hippocratis) in ea erat natum quoddam tabidum.

Cum pervenierit modo morbus ad supremum ferre malitiae statum ex sua natura, & ex utilitate tot rationabilium auxiliorum, possum dicere: Dii maris, & cali, quid nunc nisi vota superfluit! attamen nunc vigore tempestatis jam elapsa adeo adversa ejusdemodi egreditur dinibus, possumus non sine aliqua confidencia curationem tam proprie hue usque peractam profecti, sanguinis diffrasiam inquitam emendando, pulmonum absteruentem promovendo, balasticis

R.

mictis

miciis etiam oppugnando , pulmones roborando , & corpus renutriendo remedii despupis a medicina fontibus , quod sic Chirurgum saluto , considerando vene sectionem . Et cum hac tabes non sit a crassitate sanguinis cum plenitudine , sed potius a penuria spirituum , data summa tenuitate sanguinis ipsius , ut ostendunt fluxilitas nimia liquidorum , fonte liquationis , quam certimis , follet ferri cum maximo prejudicio : & hic est unus ex illis caibus , in quibus Hippocrates in Libro de humoribus severa setat . Sic in hoc fonte remaneat solum aliquæ innumero toti corpori peragenda , & hoc ex unguento resumptio Zaccuti , & oleo pineorum recenti . Video hinc caibum Galenus instituisse curationem duobus remedii , laeti , & balneo aquæ dulcis , quod tempitate calidiori posset institui , si res permettirent , neque colligantibus sudores praestente , vel diarrhoea obflarent , qua fortata diarrhoea si supervenirent , occurrendum est clisteribus parasit ex pinguedinosis , & elasticis injectionibus .

Percurrens pharmaceuticum fontem , post haec adhibita , aliqua panica proponam , quæ respectivo possint ordine designatas intentiones explore , a quibus (si tamen sit locus spei) in præci mulium levamenti notavi . Primum erit remedium liquidum ingescemodi . 2. multæ bord. tercent. v. ii. ex qua sumantur 3. vi. mane , & vesperi biborio ante cibum , vel saltem quatuor , que sumenda erit per quindecim saltem dies ; quod si aliquantum conseruentiam obseruantur , posset etiam ad ultiores dies produci . Hoc peractu remedio , enī substantia pulmonum provideretur , præscribere mihi placet aquaria caloris tercia infusione ad 3. vi. mane , & vesperi , cui primitur duo boli sequentes . 4. butyr. cacao 5. i. antribolic . Pater gr. xv. f. pil. n. ii. f. a. Post horum usum per tot similes dies arrident pilula balsamica Martoni ad 5. i. mane singula die , & confundatur ex insidem fera ingredientibus , qua proponit sapientissimus & Nobilis Vir in sua Consultatione non fatus laudata i quibus superbibat distillatum ex sanguine vitulino , Boribus hyperici , & pulmonaria maculosa ad 3. vi. Tandem clausa de curationem usu latitii humani methodo consuetu ab uberioribus recenter emanati , & inter alia plurima specifica ferculum Saxonie præcipue . Hac sunt , addito congruo cūzendi regimine a clarissimo Afflidente præscribendo , quo exarare potius in hoc verum summo affracta , si adhuc inducias , quarum in fronte imprimere etiam placet documentum : Medicus vir nauta est . Sini in saltem expotata Nobilissima Exponentis , que etiam submittit Nobilissimo Professori , & me obsequentiissimum factor .

HISTO-

HISTORIA XXVII.

SPUTUM SANGUINIS , TABES
INCIPIENS IN SENE .

84. **C**hristianissimi Regis classium Dux , temperamenti calidi , & seci in fenili etate constitutus , post latas media etate febres tertianas , chinachina nunc domitas , nunc auctas ; & commissis terra , marique errores præcipue in diaœ fecundum varias bellii vicissitudines , tandem anno præterito molesta , arduaque tussi vexatus cum ventriculi debilitate , hypochondriorum borborygmis , & edematoso pedum tumore , medicam opem postulavit . Quæ quidem symptomata instruendo optime curiosus ordiné aliquatenus quieteferre , & per sex mens minus Nobilem Patientem vexare visa sunt . Et noviter adventante praesenti hyeme , antiquæ faciente tussi , sensim fine sensu apparuit virium proffratio , ciborum inappetentia , & in dies semper aucta corporis macies . Hinc in riperia Benaci lacus degens , præter modum ejusdem lacus aquam potavit , ea spè fretus , quod ab aquoso fluente interne soluris biliosi ichoribus , salibusq[ue] muriaticis , exarata symptomata e voto mitescerent . Sed eventus per non fuit defidetio , aut confilio . Enata quidem subinde per mensum diarrhoea aliquod levamen afferre visa est , sed eadem suppresa , post violentissimam tussim , cum tussi aliquot uncia sanguinis nunc accensi , nunc magis coagulati per spatum apparuere , ideoque haemoptoicus factus est . Post haec non paruerunt , sed quasi dixerim puriformis , & viridicula alba , falsilignosq[ue] matres quotida expuitur nocturno præfertim tempore , temperque cum tussi , & vigilis , adeout & rorida humiditas videatur consumpta , & non solum de humorum dyscrasia , verumetiam de partium organicularum virtutio dubitandum fit . Licit autem sensus , & dolor præcipue sentiantur in regione mesenterii , morbusq[ue] in annexis glandulis , & chyli incernicili härente videatur , ut quasi dixerim , penitus abolitus ventriculi digelitiones , & sulphurea bilis proventus probant , & flatus in intestinis offendunt , nishilominus difficilior respiratio , quo evenit dum in dextero latere decumbit , & pertinax kerina tussis sunt indubia pulmonica etiam labis testimonia , ideoque & mesenterico , & pulmonico parenchym-

R 2

chymati medicas indicationes , & remedia dirigenda esse , quis ibit inficias ? Cum autem amissio inter solidam cum fluidis æquilibrio accerrimum bilis prædominium videamus , cuorique nimis frequenter per urinam , pedumque edema lymphatico connubio orbetur , hypochondria suspensa , & sica exsuffient , reliquum , & nectararium est , ut laxanti medicamine ventriculus , & annexi intellina mundentur , acerima fluidorum diathesis corrigitur , falina fanguinis spicula cœurrent , viscerum fermenta , & emollientia abdomini fibrarum laxitas , carundemque officians motus promoveantur . Arduum fatus opus , nisi proximum ver , Ægrotantis animus , absencia febris , & Plinius (1) multum spōderent . Manna fibi familiaris , caue femel in hebdomada repetita viam fletor alii remedis , in quibus jus viperinum feligendum hortarer , per quadraginta dies , in aqua hedera terrefris , & pulmonaria , irroratum aliquot guttis balsami sulphuris terebinthinati . Laudabile perinde effet destillatum in B. M. ex sera lactis cum foliis , & floribus balsamicis pectoralibus , pullo , ranis , & oculis cancerorum fluvialium . Nec defeat in eis incepit Brixiae usum feruli Saxonie . Quibus executioni mandatis , lactea diaeta laudatur , præmissi Baglivii pulvere ad aciditatem evitandam . Fomenta abdomini , & emplastrum si lubet pectori ex *falcicula glutinatiorum* (2) , aut *indicum Aeginetae* (3) , & clystères emollientes crunt utiles . Prae ceteris viñus ratio , & diaeta juvabunt . Sique Sextus Philoponus Platonicus (Gabriele Humelbergio Ravenipurgensis Medico interprete) fidem mereretur , equi urinam bibere posset (4) .

HISTO-

(1) Ad Plinius lib. II. cap. 12. de fanguinis producatis : *Mobis per ora fatis tempore , et nimis per Marcius Vix vero Pteriori , et omnis annis Vulpis Satyrus ubi Prefectio , qui sonazionis etiam exercit annos .*

(2) *Ubi Aegineta laudatur . Lib. VII. de medicis .*

(3) *Ex era , resina , pice siccata , bituminne .*

(4) *Aecynthos , cerussa , chalcidite , milys , melanaria , alamine , galla , omphacide , & malicio .*

(5) *Liber de Medicina ex animalibus . Ad Phleboticos , & qui male tuffant . Equi salvam si biberint , fani efficiuntur . Experimentum facit , quod mortuus non levia , jamque habita hinc praericto anno detrimenta , que omnia apprime fuadent , vitandum esse harum aquarum potionem .*

HISTORIA XXVIII.

HÆMOPHTHISIS , RESPIRANDI DIFFICULTAS ,
MACIES CUM LENTA FEBRI .

Damnantur Aqua minerales .

85. **S**anguinis per os rejetio per intervalla , statisque temporibus nunc magis , nunc minus adacta , ejusdemque filamentosa per diarræam transfundantes , quibus catarrhalia spuma indefiniter variegantur : respirandi difficultas , & acris a capite diffutatio cum tulli vespertinis praerictis horis , & subsequenti quandoque exitu puriformis materie ad fundum subfidentis , in egregio Viro juvenilis ætatis , temperamenti calidi , & siccii , sunt indubia , incipientis , ne dictam , confirmata haemophthisis testimonio ; ipsamque non minus a multiplici tuberculorum exsiftencia in pulmoni productionibus pendere , verum etiam ab universalis liquidorum dyfera , & solidorum omnium debilitate : cum id praericti fuadet ventriculi inertia in actuando chylificationis opere , univerfalis macies , & lenta febris una cum roride humiditate coniunctione . Eo itaque artis conjectura dirigenda sunt , ut ventriculus roboretur , fanguinis spuma impeditari , acerimi humores cœurrentur , balsamicæ particule in tota liquidorum malla augentur , & pectori succurratur .

Proprietas igitur minerales aquæ Recobarii , aut ex valle Solis admodum suspecta sunt (1) . Licet enim vitriolicum gas in ipsis lateat , quod lacifit , & laxis Ægroti fibris aliquod robur addere posset , nihilominus ob ferrea , pyritica , irrequia , caue acerima mille effluvia , quibus montana illæ subterraneæ regiones faciundantur , fanguinis dialyfim augeri , & spirituum animalium explosivum motum actuari posse , timendum est . Hisce accedit aeris subtilitas , que angue pejus vitanda est , præfens fervida temporis constitutio , & itineris difficultates , & præ omnibus non levia , jamque habita hinc praericto anno detrimenta , que omnia apprime fuadent , vitandum esse harum aquarum potionem .

Quam-

(1) Quamvis non negant , eritima esse , que fungit Georgius Tobias Vivesianus in lib. CXLII. Actiorum Germanic. vol. I. Ægrotorum scilicet Phlebotomicorum magnum utilitatem *Frate* medietate *Tribus* vides , & ab *acidis Deizis* *cepsis* , recipiantem . Sed causa distinguendi facta .

Quamobrem si adstanti Profectori hoc medicaminis genus admodum arrideret, & necessarium autumaret, possent felici Milzanelli aqua, que oleoso bitumine divites sunt, ut fuisse innuumus in tractu nostro (1) de Aquis, & aceremos tales solvere poterint, sed solummodo per sex, aut octo dies, mox Nucerino latice opus absolvendo.

Attenta tamen virium imbecillitate, & lenta, ne dicam habituali febri, alia & taurio via incendendum est, & vitatis quibuscumque purgantibus hydrogogis, acriis humorum faburra corrigenda est, medio decocto clarissimi Riccardi Morton: quinimo ad tuum regimen addita noviter aqua, aut late, caudis cancerorum fluvialium, & pullo exenterato, organis virtutis B. M. deftillandum esse, fuderem; sic autem erit magis refrigerans, omni calore orbatum, & calidis verberibus acceptum. Deinde pectori succurrendum pilulis balsamicis ex belzino, opoponace, fungo bedulinus, floribus hyperic, & balzano de copaya, aut sulphuris terbinthinate. Hora vero somni, laudanti boli ex cynoglossa, aut emulsiōnē ex amygdalis, feminibus frigidis, aqua malva, violarum, & plantaginis. Favorabili vero accedente temporis constitutione, viribusque sanguinis, decernat Medicus ordinarius, qui curationē praeſidet, num Sydenhami conſilium executioni mandandum sit, agendo nimurum, ut Ager equitando eat; aut cum Cefeo (2), & Plinio (3), longam navigationem instituit.

HISTORIA XXIX.

TUSSIS, SPUTUM SANGUINIS, MACIES.

Frequentes coryzae, capitisque catarrhalis defillationes, quibus, V. C. prateritis annis per intervalla multibaris, pectorisque leves, sed morboſe vicissitudines, quoties ascendente gradiebaris, aut in finitimum latus somnum capere pertinetas, uberem praeferrunt morborum, & lymphaticorum liquaminum proventum, que a tota sanguinis massa promanantia, nec felicitate per excretorios trames defluentia, principibus partibus aerumnas, & morbos minitabantur. Huic an anfam

(1) Pag. 126.

(2) Lib. vi. cap. 12. pag. 159. ait: *Si vero tempore longa navigatione.*

(3) Plinio ita loquitur: *Proteceret eis nra*

Caputrus mediterraneus & multiper principale vero navigante huius affectus, ac flagrantes egreditur.

ansam darent errata prima digestioſis, an sulphurea bilis fervor, tuique hepatis calor, an animi pathemata, hypochondriorum status, & melancholicum subdominum, ficiunt non fati conflat; ita citra dubitationis alcām statuendum, quod clavis autumno ex iſſūmet causis graphicis a te descripsis, ſciliēt ex vietis plenitudine, ex fedentaria, proximaque ad ignem vita, accedentibus frigidis crispantis aeris particulis, aucta in dies acidarum qualitatum farcina, actu circuitus in pulmonum ambagibus quiescens, difficulte interdum respiracionem (1). Rebrim, dolorem, expiaciones sanguine variegatas molta est. Cumque statim spritis Medicis artis monitis, non curatio Brixiæ in cubiculo instituta fieret, ideo ulterius hymenali itineri expeditus, & penetrabilis frigore adiutus. Venetiis antiqua pati debuit symptoma, novaque metaſtaſi thoracicum vicias iterum lacessit. Morbi itaque primaria fedes est uterque pulmonum lobus: cauſa fusi exundantia fera ab acidis, gelatinofusque particulis infilata, que intercedente fortulæ uitulorum, & vesicularum laxitate, decumbunt, tuffim exicitant, ſputa adaugent, & quandoque ob acrem præpollentem naturam capillares languiferas productiones adaperiunt. Qui quidem effectus reliquorum morborum fit cauſa: etenim ex spiritalis organi aegritudine fatigati propinquique magni musculi fylote, sanguis nec perficitur, nec urgetur, languent fibrarum vires, & glandularum fermenta, rorida humiditas consumit, & ecce maces, & pulfus frequens.

At inquires: hæc omnia a Venetis Medicis jam dicta, mihiq[ue] centrica referuntur: quid ergo agendum est?

In primo abſtinendum a cauterio, & hirudinibus, de quibus in tua epifolia mentionem faci. Etenim quod primum, abit plenitudo, nec liquida in praefentiarum abundant, ut ideo emiflariū aperientum fit, quod quidem majorem dialyſim efficeret. Ad secundum quod attinget: neque ſedales, neque aliae vene aperienda ob nimis formidandam virium proſtrationem; & quia lymphas dominium rapere; ſolumque non ad evacuationem, fed diverſionem fieri poterit, quoties contingetur orthopnoea pectoris angustia, aut fanguinis majoris per os excretiones.

Abſtinendum pariter a purgantibus, & ventrīſuis medica-

mini-

(1) Respirari difficultas tam a fanguini deſtata, quam ferocitate pudentis, dochordone, chunicis legibus explicatur a clarissimo Vito P.

Fortunato a Reixa in Physica particulata Tract.

III. differ. VI. pag. 509.

minibus , que raro morbis peccoris profunt , solumque ad inteflinorum facilitatem promovendam , utilis esse poterit conserva manna cum tamarindo , aut clysteres emollientes .

Cum autem curationis cardo in eo videatur confistere , ut ferosus apparatus alio corriveatur , & inflatur , bilis fervor temperetur , solidorum laxitates firmantur , catarrhalis amurca dissolvatur , capiti , & pectori succurrendo , amissum aequilibrium reproducat ; sic duabus hinc indicationibus satisfaciendum putarem , diuretica decoctione lumbicrom terrefrictum , vino prius us purgatorum , & foli scabiosae in aqua capilli . veneris facta , præmissis omni mane duobus bulbis ex millepedibus , oculis cancri preparatis , & balsamo de copaya ; proinde in uisum potum vertendum erit distillatum tenoris frequentis . & testudinis vivæ , rec. contulæ , offlearum (i. n. x. , cochlearum (2) n. xii. , sanguinis vital. rec. extrac. n. iv. florum hypericonis m. ii. , aquæ com. n. xv. m. & S. A. distill. (3) .

Tibi in domesticis iuribus , interdum *Porcini latente* (4) factis , sit familiare ferculum Saxonie , sed avena Anglica , quæ vulgo *pilata d'Anvers* dicuntur , adhuciam . Conserva rotarum antiqua , aliquot gusti laudani liquidi Sydenham irrorata , & sonnum conciliare , & influxum catarrhalis lymphæ ad partem affectam prohibere poterit .

HISTORIA XXX.

SPUTUM SANGUINIS IN VIRO , OLIM PODAGRÆ , ET PLAGIS IN CRURIBUS LABORANT.

87. **S**anguinis sputa per os iterum enata in Nobili Viro temperamenti calidi , & humidi , olimque plethorici , & chareditaris podagræ labo laborantis , sicuti ex vaforum plenitudine proficiunt posse non negaverim , attamen ob morbi diuturnitatem , & adjunctam febrem , autumandum ex ingravefciente

senfum

(1) Lindanus refert . Ilechiam ex ulcere pulmonum corporis oleum curatam . Vide Etiamlineum T. II. pag. 366.

(2) Quidquid in contraria frigescere Semper Pract. Lib. II. part. II.

(3) Vom distillaturum probare nützir Gabcil Praefatus Dositius , illis verbis : *Sed , qui*

*faeces mentis una adhuc , & prima cinnamomi , est ea
dia grisea distillatum , et cinnamomi , & endivie , & cœ
tiverii . Vid. cadiem Commentarius de Aquæ Re
turbis Tichinenibus .*

(4) *Porcini latente* eas homopteris salutaris .

Bernardinus Ramazzinus de morbis Artificum pag. 239.

senfum hyeme fibrarum systema corrugatum fuisse ; adeoque in axim nitentibus arteriis , & vaforum omnium ordinibus , quærentia ex mechanica necessitate locum liquida , ad pectoris arcem , ad laryngem appulsa , cruentam expunctionem effici , latenti forsan acida , aut acquisita ipsius crioris acredine , extum fibi per porositas , perque capillarium abrasione moliente . Ob id ignarus corum , quæ a doctissimis Medicis administrata haecen sint ; solumque sciens , que nuper Illusterrimus , & Reverendissimus Frater nobis communicavit : scilicet quod viribus pollet , adhuc nutritus est , neque venæ secilio integrum opem tulit , & quæ olim egomet observavi in Nobili Agro , nullam inclinationem ad hos morbos habente ; qui quoisque podagra , & cutaneæ crurum ulcerulis , accerrimum iehorem fundentibus , laboravitis , perfecta in reliquis valetudine fruebatur . Quoniam arduum nimis esset , a priori cauam morbi cognoscere , canque , attenta (i. podagræ fluxio est , quæ pectus impedit) temporis constitutione , avertire , methodo precipue illa , que ingeniose , & docte deferribitur a plena eruditiois Viro M. Scipione Maffeo (1) , reliquum est , ut morboſa a superioribus partibus affectio amoveatur , imas , geminaque crurum agitudines , quoad fieri possit , reproducendo docente Hippocrate : *in morbis peccoris tumores ad crura bonum .*

Ilico propterea , neque ulla interposita mora , si febris exigua admundum est , capaque feliciori hora , fiat quotidie balneum tepidum a poplicibus infra . Sin vero adhuc Medicus mortum timeat , amplis , & tumentibus calidis spongis , etiam in lecto crura foventur ; addendo deinde pedum plantis emplastrum ex cochleari , & fermento triticico , quod semper ferre , & mutare ad multos dies poterit .

Dein vitias cantharidibus , cauterio actuali , vel potentiali , plagiæ in uno , aut utroque crure quatuor transversalibus digitis supra malleolum internum imprimitur ; quod etiam obtinere poterit cucubitalis cum multa flamma , ut bullulae , aut vesica excidentur . Post hac , melle rotato simplici , unguento ifidis , & similibus , expurgatio folliculiter , medio emplastro ex S allis

(1) Nelle Observazioni Letterarie T. III. articulo IV. hac habet : *Vise agli in Parigi al Seg
no , ed agli stora di carre , tra quelle , in che
la carre ha parte , e di mettessi a uvere di latte ,
e della Sizaire in sua givernia fu così for
ta , che gli è prefugia evita vita . In sti di trent
anni prese altro tenore di uvere et . Il nuovo me
tode da lui prese fu di lofizer intramente il vi
no , ed agne stora di carre , tra quelle , in che
la carre ha parte , e di mettessi a uvere di latte ,
e di questo fu col latte , con moderazione più an
tiga di uox , e di qualche pice , e erbaggi , di
frutta et .*

allis ruptio, ita tamen ut nec dolor ex nimio, vel confidatio ex minori stimulo contingat. Laudatio insuper peccoris unduram ex olio pineorum recentium, usumque vini generofi, sed in modica quantitate; quia vina tenuia in podagrīs ipse Ramazzinus (1) dannat.

Ad remedia univeralia quod attinet, mihi summopere effici in votis usus placentulus ante coenam alternis diebus, sumptu ex pulpa tamarindorum, qui & purgant, & corroborant, in illa quantitate, quae doctissimo Professori videbitur; qui pariter in arena capere poterit confilium, utrum aliquot cochlearia syrapi balsamici in pharmaceo Batcana decripti, vel radicis *Pefouline* decoctum calide sorbillatum (2), utilia esse possint.

OBSERVATIONES

IN PHTHISIM, ET HUJUSMODI MORBOS.

I.

In qua agitur de confolidatis crurum plagi iterum promovendis, & aperiendis.

88. Multi profecto sum morbi, qui optandi sunt, & præcipue illi, quibus mediis natura impuros humores exterminal. Quod quidem licet primo intuitu theorice addicis erorumne videatur, attamen qui quotidiana præcos periculis medicinam facit, videtur ex supplex haemorrhagia, aut fonticulo, nafi muco, excreta, sudoribus, ex pulsa febrie, ex que tantummodo retardatis exercitoris motibus, illico aut capitatis, aut cordis arcum cum Ægri periculo angis; morbum illum, præcipue in cura coacta, iterum promovere debet, qui remedium majoris est: id ipsum testantibus clarissimis Viris (3), id est Bagliovo suadente impressionem faciebat (4) in Patiente pericitante, qui olim febrie laborabat: & Malpighio (5) ubi ait: *Frigidines in extremitatibus celebrantur, curenque, ut podagra manifestetur.* Additique Dolæus (6) diaphoretica, ut ad corporis peripheriam

(1) Ex modis Africani pag. 214.

(2) A Chiosensi Provenientia adserunt, & a Malyensis populis *les tigris* appellatur.

(3) Consulatur Cochinchinensis in dissertatione de

Exanthematis frigido-lymphaticis retrocedentibus

notis.

(4) Vide Fickium in differentiatione de retro

palla febrie.

(5) In Constitutionibus Medicinalibus, Con-

turia L evulgata a Hieronymo Galpari pag. 81.

(6) Lib. II. Tract. de Aflumate pag. 198.

riam recrumenta variis expellantur. Ex quibus omnibus (1) argendum est, admodum utile, & salubritatis naturam sapere, podagra, etiam cum plagiis in cruribus, laborare: *ipsaque ferian- te, summopere pertineſcendum*, ut ait Vveperus (2).

Paganum denique omnem implant in hoc casu verba doctissimi Severini: *Singulare, inquit, est eorum ulcerum, qua consilio natura prævidentis parantur: qui omnia in nostram salutem excita sunt, facinus est, ipsa aut amoliri, aut temere cohære. Tametsi etiam haud criticum est illud opus, nihilominus quia cum proposita animalis fit, amplectendum est, beneficium (3) (4).*

I I.

Ubi methodus nostra productur.

89. Si quis autem urgeret, & methodum nostrum in tractandis curarum plagi scire percuperet, paucis habeat. In corporibus ceteroquin fanis, in plaga nuper, aut non ita pridem (quod in hisce rebus caput est) nata, curationem aggredior: non farctio, non adfringentibus (5), non balsamicis, neque tota oriente in auxilium vocato: fed post detersum ulcus, filamentis siccis impositis, & vindicta afflato ab extremo majorique pedis digito uisque ad gena totum crus circumambiente, aut Ægro (quod melius, immo tutum) in plano horizontali compoito, mediisque, quasi dixerit, plumacis affecto, crura aliquatenus slevabato, ut collatur descendentium lympharum gravitas, exsticcatique lateribus plagi fibris natura (audite artis Tyrone) non multiplex unguentorum aptatio (6), natura, inquam, agat, quod Deo datus semper egit, & quod agere nata est. Quo sane lumine ductus Magnus olim Vir Joannes Maria Lancifus in Epistola ad Flaminium Pinelli milia, & in actis Literatorum Italix Tomo 36. relata, opus meditabatur sic inscribendum: *De non curandis humeris corporis aggradiundibus.* Sin vero plaga aut antiqua, aut in me-

S 2

lan-

hisca ulceris evascat,

(7) Inter Etymologem Tom. I. pag. 884. sumptuose confolidato faberante annotavit. Vide Hoffmannus de prægängis affectionibus pag. 106.

(8) In Historiæ Apollonii pag. 12.

(9) De Novi obliteratis Alscelis, cap. XXX.

(4) Videatur Ephemerides Germanie Volum. IV. pag. 488, referente Joan. Philippo Butzio Hiltoran *infusa applicata ad antiquis tra-*

lancholico , scorbutico , podagoro , & cacochymo corpore ad cæsarium disposito , atque catamenorum hemorrhoidumque , vel cuiuslibet alterius evacuationis fontes fasciati fuerint , vel aliquod aliud magni momenti symptoma Ægrum cruciet ; tunc , queo numero anteriori diximus , queque Severinus confirmavit , nobis occurserunt recanenda .

III.

De phthiseos contagio , & propagatione .

90. Inter summas Medicæ artis difficultates non ultimum locum mereatur judicium ferendum , num a phthisico , tabidoque Ægrotto domellici , confanguinci , familiares labem aliquam contrahere possint ; hocque non solum ab enorme damnum , vita piandum , quod in proximum graffari potest , verum etiam ob mille timores , imprecations , & dubia (1) , que in praxi occurrunt . Tacendo enim , adstantes , ipsaque dominus inficitur ; loquendo , violentissime animi pathemata , nra dñe de desperatione , in Ægris excitamus , deque tot viciitudinibus rationes a solo Medico postulantur . Fator tamen hæc in re , me multoties hascisse . Authoribus quantum fat lucis nobis non fecerantibus . Audivi olim Patavinos Professores parum , aut nihil timentes . Video Riverium (2) , Morton (3) , & Ettmullerum (4) , si phthisicus ambar fannus , morbi propagationem minitantes . Re tamen perpena , non tantum nobis ipsi sumimus , ut quid agendum pronunciemus ; sed qui via a nobis itur , ut Brixianus ingeniosus contentibus , sub hoc celo therapeia semper magis illufretur .

Neque vero in omni gradu , in omni phthisi metendum contagium est , puta ab atrophia , ab inanitione , ab hemorrhagia , a fere impuro fœtido in pericardio (4) stagnante , a concrementis calculoso tartareis (5) , certeferre remotis caufis , & morbofis symptomatis , quo docte descripte magnus Morton ; multoque minus formidanda infœctio a liquoridum omnium dialysi , a phthisi sympathica (6) ; neque a crudis adhuc existentibus tuberculis ; aut scirrhofis (7) , fibomatatum instar ; aut

(1) Quæ tamen frequenti accidentia in illis
morbis , & quæ ut alii in Vincentini Calavre .

(4) In Collegio Practico pag . 365.
(5) Vide Blancharum in Anat. Pract. pag . 180.
(6) Vide Harderum Anat. Pract. ob . 341.

(2) Præs Lib. XVI. cent . 12.

(3) De caulis phthisieis Pulmonaribz pag . 37.

(4) Vide Harderum ob . 46. nominat .

aut a pulmonum alis conterminæ pleure (1) adnatis : quibus quidem caulis , postquam si habituus febris accedit , laudana quidem diligentia est , ne adolescenti , & praecipue ejusdem fanguinis , & cognitionis , accedant , nisi prius adaptata sint fenestræ , & cubiculum eventiletur . Sed tunc maxime pertimedendum , quando phthiseos originalis hereditaria est ; quando a fanguinis præcipue spumantis (2) sputo incepit ; quando vere pulmonaræ scrophulola , aut scorbutica est ; quando denique ulcera , aut tubercula respirantis organi substantiam lœdunt , vitiant , & depascuntur , cum purulentæ faniei expurgatione , marasmisque in Ægro jam ad id disposito est praeforibus . Præter enim viroë effluvia , & halitus , que a corruptis spumatinibus exhalari possunt , quis non videt , perenni ægrotantis expiratione , a centralibus affecti visceris partibus prodeunte , admodum infici posse aerem illum qui in cubiculo , fortasse parvo , & clauso , expatiatur ; unde a fano poscea abforpus , & inspiratus , tenuissimas pulmonum fibellas , & vesiculos lœdere , vellicare , & diverso modo modificare potest , & fatalia femina serere . Ob id cum præter proximi juvandi meritum , Medicina primarius finit sit , falutem conservare , caute agendum , fani admoneundi , & præfervandi , & co magis , quia Æger fere semper conclamatius est , parvoleque , & ipse fator , vidi relittos . Quo casu satius est , Ægro probabiliter mortuorū fenes , aut aniculas capulares adfittere , & ministriari , atque ad ipsarum etiam præservationem , ignes accendere , & cibumstiones instituere (3) .

IV.

De aliquibus phthiseos remedii .

91. Hippocrates Anglus (4) , Coo (5) tamen , & Plinio (6) praecutibus , docet , ut tabidi , phthisicique rheda , aut equo vectore peragrent , majoreisque utilitates promittit hoc reme-

(1) Vide Fridericum Hoffmannum Decade 11.
X. pag . 266.

(2) Ad Hippocratem : Quicunque fannuntur
fannos , & cibos , nec per secula subsisterebunt .

(3) Ut de Hippocrate afferit Nicomedes , Ju-

lio Mart. Rora Interpret : Quæ circa fannos illa-

dibus professor admirandus Hippocrates , qui pe-

stitione etiam ex Ægropat ob Græcis tenetum non

alio profeta repulit , quam auctor S. Petri . Peccati in-

que , ut per ratione cœlestis ipsa accideretur , &
hæc esse causas propriae . & fuisse latentes .

(4) In diff. Epidemiarum pag . 170.

(5) De Glandulis pag . 486. 212 : Exercitatio

corporis corrobret , vobis compone .

(6) Lib. XXIV. cap . 6. Conditamque illam

celi arca plus ita , quam navigatione Ægropat

proficeretur , plenum latus hercules per montes eti-

ta pars .

pter symbolum meum, si addere licet, ego quoque censeo, quod hactenus nihil canceris delitescat in morbo meritisimmo Monialis, non tamen extra dubitationis alcem, quod progressu temporis fususam transmigrationem suscipere nequeat, nisi opportunitis auxiliis sedulo occurritur. Etenim ex rorida Virginis constitutione tam favorabilis conjectura, ut tibi licet afferere, mihi erienda non est, quod atrabilare scilicet virus nequeat delitescere, in contrarium dictantibus tot celeberrimorum Autorum observationibus, ut mihi quoque specialiter, anno elapo, observare licet in alia Nobili Vejiali optima constitutione, occultum cancerum in centro sinistre mammilli, qui duabus abbine mensibus, non circa ingens sanguinis, salutisque dispensum, manifestum se redditus; & milia farni in predicta D. dubitanti occurrit occasio ex ipsius relatione de insufo eventu. Virginalis etenim pudor frequenter prohibet in dagine, quanquam sedulo conqueretur de dolorum intenso, modo urentium, nunc lanciniantium, cito pulsantium, tali, ac tanta praeordiorum angustia, spirandique difficultate, ut recumbens in lecto, surgere cogretur, ob suffocationis menum, accidente partier, ut afferebat, partis livore, majorique renientia, atque progressu. In hanc finem accepte D. Retia pro deliberatione de tantis morbi suppedita atrocitate & sequente detrimentum potius ex inchoata curatione promulgabat; fadatque oculari observatione, (Diseasus invicem, Amice mi dilectissime, mulierum querelis praefatae credulitatem) , non tantum livor nullus observandus apparuit, sed potius tumoris mollities, ac immunitio. Itaque se habet in praesenti ex completa purgatione, licet adhuc conqueratur de doloribus per intercava recrudescentibus, quam proximo accende autumno, reiterandam opportunam fore censeo, non negleto interim abhorbitantem usq; ut ocul. caner. matr. perl. chor. spermat. etc. in decoct. theè, vel stellaria: mibique persuasum habeo, refixi-pta lacrymabilis concepta prognosi, rebellum morbum vindicandum fore temporis progressu, dummodo de ipsius salute sollicita sit prædicta D. Patiens, cui, tibi, necnon celeberrimo Viro, Dominino meo Colubro Patri tuo, Nefores annos a superis enixo corde deprecor.

Dab. Leuci 4. Julii 1721.

AU-

AUCTORIS RESPONSUM.

Eruditio Viro

JOANNI BAPTISTÆ PASTORINO
FRANCISCUS RONCALLI PAROLINUS

S. P.

93. AB eruditissima tua epistola non minus, quam a prolixa consultatione Chirurgi Jacobi Retia, coniceris licuit morbosum statum, quo meritissime Virgo in praesens tortuerit. Quanda tamen philosophica libertate, qui uti folo, procedendum permittas, libere dicam, a Chirurgi adeo famigerati opinione misericordum confiteri: cum in praesens omni modo absit suppositio seirhoze, aut cancerofa coalefcetie. Quandoquidem, si bene recordor, in personali visitatione aliquantulum admirari coactus fui, quod in rorida adeo Virginis constitutione, perfectam praeferebant liquidorum indolem, atrabilare virus culparetur. Ne tamen apparenti tempore, & meo illeculis defiderio, aliquid de morbi identitate superferet dubitandum, quia non sum necius corum, que scripsit Brixianus Author Hieronymus Ochi (1), reliqua symptomata ad examen reducere opportunum duxi. Dixit itaque Patiens, nullam unquam in mamma affecta persensisse tumoris, aut coloris sensationem, nisi quod anno elapo violenta facta fuerit a thermoclinio compresilio, & inde producta tumorositas in centro ipsius mammilli, qua ad menes spreta (qua accidentalibus, nec adeo violentis doloribus spista), tandem ulcerosam etiam ab extra impetiginem produxit. Quae tamen omnia in praecedenti meo per Leuci Territorium itinere, & tu Vir celeberrime dignatus fuisti aprire. Peracta infuper oculari inspectio, atque per momentum manibus diverso modo (ulteriore enim imaginem virginalis pudor prohibuit) contredicta substantia mammillari, nullam reperi gummoflatem, aut nodum intercostalibus muculosis radicatum, de quo D. Retia sermonem habet; sed tantum in centro mammillæ apparuit tumor, nucis jugularum magnitudinem adequans, qui, quamvis superflans glandularum mollities lumen præpediret, tamen pro benigno fut

T habi-

(1) Tractatu de Febris. Lib. de Humoribus. *mammare cancer fuliginea.*
bus pag. 193. ubi ait: *Mulieres sunt sterci, &*

habitus, non fucus, niger, terreus, aut obscurus (1), nec adhuc petrosa coactus duritie, vel inæquali prominentia circumdat. Illud insuper observatu dignum, quod ulcerosa exanthemata, quibus affecta mamma superficialiter variegatur, feliciter ad perfectam cicatricem perduta sint, quod admodum difficile crediderim, si in subiecta parte atrabilare fermentum deliteferet. Quis etenim negaret, corrofivum succum, qui medis furulis languiferis, aut lymphaticis, vitiis ob exponem dñifientibus, ex mammae peripheria transudat, naturam profunda italis non sapere: & si sapit, quomodo per tot vices perfectam cicatricem effici nauctus, si cancerofam indolem redoleret? His profecto favorabilis accedit conjectura, culpan-
da etiam esse animi pathemata, & menstruum defectum, quod præter tua monita, ex eo abunde colligitur, quia circa pectus nulla serpunt varices, quibus alioquin carcinomatosi tumores nutritur. Confonum ideo rationi crediderim, vali-
dam thermoclinii comprellionem lymphaticæ diramationis tubulos dilatracræ: quapropter in glandula forsan magna, & spon-
giosa elutriatis acidis, & aquolis ichoribus, lenta potius du-
rities (Prisci frigidam dicent) (2), quam suppuratorius tumor emerget. Quod tamen aliquando, etiam abique causa violen-
ta externa, evenit, potissimum in nostrâ Patientis ætate, ubi priuens fangus, & ex leu in determinatis evacuationibus iholes acido-ferulos in mammis depositum. Cumque, attenta mol-
lii, & flaccida constitutione multiplicibus integrata glandulis,
perfæcta non absolvatur arietatio, hoc est, contrariantia ca-
naliū cum fluidis circulantibus: hinc est, quod partes acido-crassæ una coeunt, subtilioribus evaporatis, ne ultra pro-
gredientibus. Nec obstat contumax morbo affectus continua-
tio cum vaga febris, & aliorum symptomatum rerudicen-
tia medica auxilia per annum integrum poulaventur. Morbus itaque ut cedat, & lacrymabilem transmigrationem, quam Deus avertat, non suscipiat, expiatis primis viis, & bis, qua-
tenus opus sit mislo (2) fangue, laudarem per quadraginta di-
es serum lactis asinini, corticibus tamarisci, & floribus bellidi
majoris alteratum. Favente vero Cœlo, admodum esse pos-
sunt

(1) Hac autem sunt finis apofrenatum aduen-
tum, ut Natura Eccl. Tom. II. Epist. XIV.
ad Domum Iosephum de Utens Nobilium Bri-
tannicorum Medicorum, & curare ea labes, & ea pale-
laborantes, transmissa, clare ostendit.

(2) Ballonius Lib. I. Epid. pag. 57, exem-
pli gratia Abbatissæ mammarium ferendo
laborantis, eis sed nimis mensuram fluxus manu-
detur detinentes, & uasculos uiribus eis,
supponens asternens deinceps incertos.

fent utiles aquæ Coldonenes, quarum potu & vicidi, acidis-
cent lentes, qui in mammæ statu minantur, & acerrimi fa-
les, qui in sanguine luxuriant, e voto solverentur.

O B S E R V A T I O IN TUMORES MAMMARUM.

94 Non solum in Medicina, sed etiam in Chirurgia mul-
ta latent, licet oculis, & tactu procedatur. In supradi-
cta enim muliere, quia mammosa, centralis concretio tam a com-
munibus integumentis, & a superficie diffabat, ut prement-
ium carnoso digitorum summitates, ob fana, molliaque fu-
perficiant glandularum strata, æger possent internam duritatem
perfringere, & de illa sentientiam proferre: ideo quasi dixerit,
ut in Medicina, conjecturus, & rationibus de occulto morbo
sunt discordant: ut vera tamen fatear, cum Tagaulio, qua-
lescumque fuerint glandulosæ confectiones, ex fanguinis fecce,
que in Virginibus, & præcipue in claustralibus emergunt in
mammis, & sub corporibus, licet Sennertus (1) dixerit, præfer-
tim si sit in mammae cancer, dum sine infangi incommodo vorore
possint, attamen semper existimande, præcipue si Patientes sint
suppresæ (2) (3) (4), si plumbici coloris, si hypochondriæ,
uno verbo, si ad melancholiā hysteriam pronæ: quia tan-
dem, ut ait Cornelius Celsus (5), multoties in strumofos (6),
& carcinomatofos tumores abeunt (7) (8).

T 2 HISTO-

(1) Præcitat lib. IV. Par. III. fech. 1. pag. 733.

(2) Vide Acta Medicæ Hafia, Vol. II. pag. 197.

(3) Virgili homines, qui per stratos cum fas-
cione membra evanescunt, sed mammas regu-
gitant. Sennertus de re Medicis, lib. VI. cap. 28.

(4) Vide Galeno Fungis mentendos.

(5) Lib. V. cap. 28. Id uisum fit maxime in
suppresso partim circa faciem, mammas &c.

(6) Quod frequens esse potius putat Bravatu-

ius Comment. ad aphor. 26. lib. 7. Hippocratis,

qui quandoque etiam nimis uicta mammatum

magnitudine, fecisti ferram polensem, laborant.

(7) Horum curatio eradicativa nunquam ten-
tanda, sed semper palliative tractanda, remo-
venda, non curando.

(8) Vide Paulum Argentum de Re Medicis

Lib. VI.

HISTORIA XXXII.

CANCER IN UTERO.

Perennis defluxus per vaginalm multiformium ichorosum, nunc scilicet puri cruxis, nunc viscidius fuscum, & filamentosa lymphas, nunc fanguinolenti feri, inflar lotus carium, cum lancinantibus doloribus per intervala recurrentibus, in flerili muliere, temperamenti calidi, & humidii, habitus melancholici, & coloris subobscuri, cum lenta febre, & aucta, post cibum, vomititione, sunt indubia cancerosi tumoris, quen Arabes *Sartan* dicunt, adaperi, atque exaserter, & dyspepsuloticu testimonio, ipsiusque ab atrabilari fanguinis dyscrasia non minus, quam ex virulentia sphyphyle, ex polluto ulni conjugi, pendere. Cum id uterius fiuadant, & probent luxuriantes carunculae in internis vagina parietibus adnate, que magnum demonstrant circumstantium partium laxitatem iudeo coniciduum est, ex facili, & labenti expurgatione, organicum morbum ad uteri oculum haurere, ibique circulantem fanguinem uterius inficer, nervosas propagines in explosivum actum extendere, & teretia ligamenta convellere, & præcipue ea, que olli facro conneßuntur: & ecce coxae, eructus dolor, quo multis abhinc diebus Patiens divexatur. Itaque si huiusce genii labes in liquidis, & organicum vitium in solidis lateat, ut jam nimis eluet, quales, quædo, indicationes elici possunt, nisi illæ, que, magno docente Hippocrate, non curativa, sed palliativaæ curationi satisfaciunt? primas vias scilicet delicate leniendo (1), falinos liquidorum cuspides hebetando, acida absorbendo, stomachum roborando, balsamicæ, & homogeneas particulas in sanguine augendo, & uterine compagi, & interiacentibus vaforum coordinationibus, universalibus, & peculiaribus remedis, succurrendo.

Vitis ergo Agyrtarum circumforaneorum, salutem certo spondentium, conflitis, que morbum, & crumenam vexare potius poterunt, vitatis hydragogis infiper, & medicaminibus validis cuiuscumque generis; ptilana Riveri, epithymo, polipodio, diabugloflo, vel pilulis de lapide lazuli, follicitatis quandoque leviter primis viis, transitus faciens erit ad usum magis

(1) *Purga corporis competenter purgatione.* Cap. ziam lib. III.
polus Osteovini in Epiph. ad Laurentium Schol-

gnesie albeæ quotidie in matutino haustu, aquæ ex pomis dulcibus destillata; cui eodemque vehiculo succedere poterit falaperilla, & scrophularia, magniferium ocul. can. in subtilissimum pulvrem redacta, fed ad multum tempus in quantitate semidrachma: non omillis emulſionibus in aqua perficaria ex feminis frigidis, rafuris eboris, cornucervi, & præcipue saturninis, & magnis alba, que palmarum ceteris omnibus redditus præcipiunt. Per totam infiper hyemem uti poterit ferulo Saxonis in iuribus domèficiis, aut familiaribus pulmentis. Quoad partem affectam, utiles erunt injectiones, medio metrenchite, proœcta ex aqua latrabilis (2), malvarum, plantaginis, menthe faraceana, neptea, perficariae, agrimonie, & pomorum putridorum, aut ex succo martrubii, linarie, thapsi barbari, buglossi, portulaca, scabiosæ, rumicis (3), euphragiae, urticae, virge aureæ, solani, semper vivi majoris, verbasci, sonchi, mixtis (3) cum pulvere aron, pompholigæ, & plumbu isto, & etiam liquefacto cum mercurio vivo (4), amalgama mercurii dicto.

OBSERVATIONES IN TUMORES CANCEROSOS.

I.

Ubi de admirabili tumoris scirrhoso-carcinomatosi amputatione.

MAjora de hoc morbo non addam; quia plura numero advertere tamen luber, ea, que tunc notavimus, interdum esse circumferenda, quad sententiam nostram non tangendi tumores scirrhoso-cancerosos, urgente interdum necesse est ipsos curandi; ut evenit, dum haec scribo, in muliere servida constitutionis, quadrigenaria, muloties enixa, ex Clarense oppido Brixiam, ut curaretur, advecta, & ab egregio Vito amico nostro, & territoriali Brixianæ ditionis Syndico irrevocabili, meritissimo Comite Joanne Baptista Faglio mihi intime commendata: in cuius sinistra inferiori mandibula in ore extra dentes globosa duritas, quam *caravatum Hispanicum Ray-*

mun-

(1) Que paratur ex cane lacte matris adue utente in M. B. destillato. Vide Joanna Michael Praxi Clin.

(2) Vide *Unguentum Oribali lib. III.*, de quo sit: *Ex quo maxime operient in pediculis maleficis finit.*

(3) Tulpias.

mundus Jo. Fortis dixisset (1), concreverat, malum punicum magnitudine sua adaequans, rubicundo pellico involucro coperta, sphærica, tactū hiū hilum quidem cedens, ad usque oris labia perveniens, ipsaque violenter, & superfstantem genam in protuberantem amplitudinem extends, adeout & moniliformum vultum, & fecentissimum halitum efficeret. Cumque tumor annos fani haberet originem, & alias ligamine ablatus, in majorem semper molem reproductus redierit, summaque durities ferriho-carcinomatofaria indolem præferret, anceps hascitabam, num abscissionem iterum executioni mandandam permittere debuimus. Verum enimvero duplex ratio affluui nostro in hoc opere ansam prebuit. Prima nempe, quod tumor in radice gracieflectis, fungorum infar, sicut Clarenibus Chirurgis sectione medio ligamine permeritas, ita & nunc profundiorem, magisque tutam extirpationem admittere posset. Secunda ratio innixa stetit timori, ne inopinato, aut respirationis, aut nutrimenti transitus interciperetur. Exiguum siquidem supererat foramen, ne dicam spiraculum, per quod necellaria hac minia exequentur. Nobis propterea afflentibus, experto Chirurgo, & nemini Brixianorum secundo Pompejo Mandini opus demandatum est, qui tanta dexteritate se gefit, ut bina tantum sectione globosa moles averunata fuerit, tachis subinde, Guidonis documento, actuali igne radiebus (2), ne tam facilis negotio possent egerminare. Interim vivi letillima mulier, gratiaque Chirurgie agit, una deglutitionem, & pulchritudinem reddent (3).

I I.

De signo futuri cancri.

97. **R**A res est, quam in Commentario III. Joannis Marcellini in libros Hippocratis vidi. Hac enim habet: *Cum autem cancri futuri sunt, prius ora amarescunt, & quidquid ederint, omnia amara esse videntur. Quo fane lumine Practici vigilis sint, & quando vident venarum sanguinuarum lumen, autam atatem, supprellas hemorrhoides, aut catamenia, uterum contractum, & durum, dura inguina, vultumque pal-*

(1) *Hec est quid medium inter cancerum, & futurum.* Cen. II. pag. 223.
 (2) *Cui videtur quadrare illud Hippocratis libro de Contus Prazos. n. 2. Canceris, cui in*

facilius efficiat, fons exsita a nobis.

Vide Fr. Arcaum lib. II. de curandis velutinosis methodum excidendi radicus canceris proponentes.

pallidum, tum a Patiente, præcipue si a trifitia, macrōe, animique pathematus vexato, percontari debent, num oris amaricium perficiat; & si fentit, & opportuna & dulcificantium familia remedis (1) sanguinis dyfrasiam, ante morbi productiōnem, temperet; & cum Jo. Baptista Rafario exclamat: *Hippocrates Princeps omnium eorum, quorum nomen fama ad nos pertulit.*

Alibi etiam Hippocrates scilicet lib. de Internis Affectionibus num. 40. hujus rei mentionem facit, remediumque adhibendum addit: *Si cancer fuit, os amariscit; dato antem elaterium bibendum bis, aut ter, si non ballus fuerit.*

I I I.

Utrum alkalia fixa cancrum absque ferro curare valeant.

98. **S**cribit Etymulcus (2) Alliot Architrum Ducis Lotharingie circa ferrum, & ignem per alkalia fixa canceros exacerbatos curasse, & ob id Parfios usque fuisse accitum; sed effectus confundendi, & videndum, num facta, caue iterata canant.

I V.

Nonnulla ad cancerum remedies.

99. **P**reter remedia, que num. 24. proposuimus, aliqui in hisce calibus utuntur radice serpentariae, decocto calcis, emplastro Penotti, aut de carne bubula, flercore vaccino, geranio Robertiano, scilicet primo Dioscoridis, pillo (3) galinaceo conciso, columbo (4), aqua papaveris rhadado, arniglossa majori, lapide calaminali, pulvere cammarorum, emplastro ex vernice, & medulla crurum vituli, celsipo, spermate ceti, oculo momordice &c. Videatur David Mauchartus, Georgius Garverus, Fridericus Dillenius, Henricus a Sanderen, Derelincurtius, Stalpart, & alii.

HISTO-

(1) *Ister quo matricaria aperito, & Baldis aliis prefat.* Ab inicio tundens, est que proficit remedio, velut quendam fructu, ut discimus, tenetatis, curatissimum recipimus.

(2) *In Chirurgia Medica T. II. pag. 1021.*

(3) *Vide Lazarum Riverium, cap. XII.*

(4) *Pilus illa gallinaceus in parte tenui, &*

taxis caudicibus, quis sequitur communata inter-

HISTORIA XXXIII.

LUMBAGO.

Morbosa symptomata dottiissime exposita in Nobil. Adolescente decem, & novem annorum, sanguinei, & quasi atrabilis temperamenti, habitus tamen carnosus, videntur fedem in sanguine habere. Dolor etenim, qui duo & ultra abhinc annis circa regionem lumborum, nullis instantibus proctharticis causis, cepit invalescere, proindeque ad medullas oblungatae caudam, os sacrum, & coccigis diffundi, nonnisi a fibrarum divulsione oriri potest, quam sola interfluenta liquida possunt producere; si que ultro citroque fluant, & refluant, rheumatismus; si vero ad peculiarem muriacitam summeque acidam indolem inclinet, scorbuticum affectum constitutere. Verum licet hac verofamilia videantur, morbusque remedij usque adhuc adhibitis veluti aliquatenus dominus, lenitus pauſa procedat, nihilominus quia non integræ, & felicitate solvitur, ratio postulat, ut ejusdem cause, & nascendi modus, curque in illa etate, in illo loco producatur, ad examen revocentur. Praeternim egregii Patientis fraterno periculo docente, qui ejusdem texture, pariter in etate decem, & septem annorum lumbaribus recurrentibus doloribus vexatus, proindeque emaciatus, febricitans, lipothymis, & cordis angustiis suffusus, cruribus prius, & vesca syderatis, & emortuis, e vita difclit.

Hereditarie, & acquisita itaque cause nominandæ primo sunt. Ex N. Patre olim nephriticis doloribus laborante, ex summo acido-sanguinei temperie at utero matris contracta, ex fucto varii generis noxiø lacre, demumque ab uberibus nutricis obscuri, luridi, plumbæ coloris, & atrabilis temperamenti, abfoluto laetationis curriculo, que omnia junctis viribus ad acerrimum totius mafse sanguinæ dyserasiam conjurare negandum non est. Quod pariter dicendum de organica felidorum constitutione, itaenatratia viscerum, & fibrarum rigiditas, & exstus in filium corrivata, multiplices deinde pariat morboœ propagationis effectus.

II. Obseruandum est, an geniture liquor, etiam si ab sit virulentæ siphylis, ad diri affectus motum, aut augmentum confiperit. Ex Anatomicis enim liquet, arterias fanguinem, tamquam

quam materiam, ex qua semen generatur, ad testes deferentes, ex aorte trunco difcedere, & duorum tantummodo digitorum transversalium intervallo sub renalibus excurrere; veniam pariter plerunque, arteriamque ex cava, & renali emulgentem sui lateris entam esse, nervos licet exiles testes obtinere, a sexto pari vago, & primo lumborum pari derivatis: elabratum vero semen ex parafatis per vas deferentia in vesiculas seminalias deflueret. Quae omnia ratione originis, proximitatis, annexios, ut in contradictibus nervarum appendicium ordinibus contingit, facilime probant, posse ab una in alteram partem, semperque inter lumborum confinia, morboœ incommoda viscilia excedere, & reciprocare. Quibus positis, dum emento, & quidem feliciter, pueritæ curriculo pubescens adolescentia vigor commovetur, pari paſu irrequietus spiritus in explosivo actus percit, quaqueverum rapinunt, & urgent. Quamvis vero de his rationem, & lumen reddere posse egregius Patiens videatur, nihil tamen minus tunc dolor, aut absit, aut non perfertur; postque, vel nitentibus in axim arteriarum, vel extraneis, internisque vigintibus caulis, in praedispositis, vaſorum, & glandularum ordinibus, imæ spinali medulla conterminis, morboœ phenomena peraguntur.

III. Eodem pariter pubertatis tempore in aliquibus melanocholia labes animæ lararium aggreditur, animi pathemata, perfentuntur, fixæ opiniones determinantur, infortunia, & calamitatis aut adfunt, aut apparent; denique indefiniter raptis spiritibus animalibus ad intellectualia molitimi, chylificationis opus labefactatur, fermenta languent, humorum circuitus non urgetur, atque in ipsa magnorum vaſorum ordinibus sanguinis motus retardatur, ubi vita producitur. Ideoque cum hic character in nutrice praextiterit, atque ab eruditâ scheda Brixianam transmissa clarissimi Adami Professoris Taurinensis, ubi Nobilis Æger deest, exprimatur, flattendum est, ad alenda exarata symptomata admidum consipire.

IV. A majori partium organicarum occidentalia, & soliditate (hoc in casu temperamenti aridura, & fuscitate atati obstantibus). Quo magis enim pellicea fibrarum, & contractilium canalium productiones a primæ origine difiant, eo magis ad majorem firmitudinem, rigiditatem, & duritatem inclinant. Quod licet in pluribus robur adaugeat, attamen in causa nostro, attentis aliis concaufis, nervosos furculos, aut occa-

sione violenti motus , & calidi alimenti , aut tranitus ob irradiationem spiritalis laticis , vel extendi , & elongari , vel laxari , & aperiri non posse , conjectandum est .

V. Qualemque fit noxium illud , quod in affecta lumborum regione suas vires exerit , suspicari etiam licet , mecanico , licet occulto , quodam operantis natura magisterio , per emulgentes venas , perque renalia cibra , cum urinario lotio secedere ; per qua cum illa tantummodo separari possint , qua sunt determinatae magnitudinis , molis , & figurae : diuretica vero activiora confeantur illa , quaе volatili abundant , & in vino lateant tartarea particulae , & impura sulphura , reliquum est , ut opinemur , morbosa cautas hujusce genii qualitatibus affimilari , ut ex Patientis urine inspectione , & si opus fuerit , chymica sublimatione poterit dignoscari . Etenim si haec dotes absent , urinaque albicans , cruda , & aqua mingetur , comici licet , aut posset , ex peculiari renum structura , tartarea sedimina repelli , & intercedente fermento in rebus succenturiatis existente , ad coagulationem , & ad intestinum motum reduci .

VI. Iliaca quandoque , aut colica passio lumborum dolorem efficit , aut simulat . Verum cum nec imi ventris pathemata , nec excreta admoneant de intestinali apparatu , celsare videtur occasio dubitandi .

Hic propterea de caufis optime constat ratio non in solitaria lympha , eaque ad falino-muriaticam indolem evecta , dolorum feminum excifere : cum ipsam undeque circumfluis , & alibi , puta gingivis , utpote laxioribus , & similibus sua activitatis damna inficeret ; quinimo probabiliter & ipsa vitiarebat nutritio , quaе adhuc consiluit , & que suadet , hunc morbum diverso grevi procedere , & absolute discriminari ab illo , quo Nob . Frater e vivis sublatus est .

Neque solum irrequia ætherea animalis spiritus effluvia , aut fanguinis acerrima spicula culpanda sunt , sed quandoque partium impetus facientur vapescencia , & inertia , liquidorum vero lento , & viscidas , quaе in tæbrofisi , compresfis , & difficilibus tortuosis circulationis ambagiis quisquam , & vasorum parietes ad latera premunt . Non enim tantummodo dolorem inferi , quod punctum ferit , sed etiam quod comprimit , quod distendit , quodque malam modificationem , & veletuti divulsionem in fibris fulcitat .

Quæ

Quæ cum ita probabiliter fint , conjectandum ulterius est , quod licet ex gastræ ventriculi aciditate alimentorum sarcina sufficienter dissolvatur , (nulla enim de stomacho querimonia , nulli intefinalis tubi , quod sciamus borborigni) , atamen ubi per metacariorum ora nutritiæ massa in sanguinem devoluta est , multas ex supradictis caufis subire potest difficultates , ratione motus , assimilationis , & circuitus . In defrito etenim temperamento probabiliter latebunt irrequieta bilis principia , qua primo occurru non solum latice nutritiū inquinare , verum etiam totam fanguinis massam confundare non desinunt , æstuosa , & secca , ne dicam suspenſa , ut verbis Hippocratis utar , viscerum temperies , qua alternis arteriarum motibus non respondet , immo introualentibus liquidis calorem adanger : quæ quidem labet , & latice nervo communicatur . Qualis etenim fanguis , talis spiritus est : unde in glandulis corticalibus cerebri ex bilofo , & acido sanguine parem latice nervum sublimari necesse est , qui dein medulla spinalis occurru in lumbares vertebraes derivatus , exarata symptomata augere , aut producere poterit .

Abit tamen , ut ipsam medullam spinalis substanziam organico veluti vitio labefactatam , & offendam autem . Dolores enim , abque febre , & cum aequali pulsu per quinque dies integre non quiescerent , & inferiorum artuum motus , aut sensus vi- tarentur . Quæ cum non contingat , non de vito , sed debilitate non de facta continui solutione , sed irritamento , punctura , flagratione , rigiditate , aut parchi , preffione , impulsi , cum aliqui fibrarum divulsione , remoto obfuscato tamen redeunte , dubitandum est .

Ne igitur melancholici succi in atram bilem converfi , difficiliorem reddant curacionem , & ne temporum mutationes , aut veris adventus , ut prateritis duobus annis contigit , morbum exasperent , in id incumbere debet arte medica , ut æfluanta visceris humectentur , salina spicula dissolvantur , tardigradi humoris ad circuitum , atque ad excretoria diverticula deriventur , partis affectæ dolor mitescat , & tonica actio restituatur .

In hunc finem multa ex Aerario Chirurgico despumpta , in usum posita fuere Brixiae , & alibi , & praesertim circa fanguinis milionem , multoties jam repetitam , & qua exulantibus plethora , & doloribus acutis , inflammationi quandoque viam sternentibus , ulterius non adeo frequenter est iteranda . Excepto

tamen casu , quo bis jam experta hirudo haemorrhoidalibus venis applicata, aliquam afferat utilitatem, quam afferre deberet , si natura operantis molimine , & documento, excretoria purgatio per fedula vasa prima enata est . Quod si adversus rationem tertiam , aut quarta operatio votis non respondenter, abstinentium effet , iuxta mentem divini Senis , per partem affectam non esse evacuandum : quia licet flagrantum ichorum exitus promoveatur , attamen adaperto emisario , a diffusis etiam totius corporis partibus humores confluunt , & affectam lumborum regionem pervadunt . Cumque per arta foramina , ex subtilissimis sanguifuge denticulis inficta , conuentu ubertum liquida fecedere , & percolari non possint , reliquum est , ut retrogradi motu , aut in lymphaticis venis , aut glandulosis interstitiis , & porositatebus subsistant , nataque fermentatione , acrida , & lenta evadant . Potius itaque acidarium qualitatum sarcina , muriatice , & biliofici ichores , aut naturalium etiam liquidorum concursus , & impetus , dolores & ipsa ad cibum aptus , posse alio divertit , & avocari , medio fonticulo in brachio inficto . Quod remedii genus aliquibus licet primaria latrice facultatis Luminibus , theoricu tamen examine artis dogmata super cathedram depradicantibus , suspicuum , nulliusque ad juvandum aptitudinis videatur , vel qui humores nutritios sanos fundat , vel quia debilitatem inferat , vel quia natura ingenium separandi malum a bono non habeat : attamen qui & Auctorum protectione fultus , & quotidiani practice Medicinae experimentis ab Aerorum leculis , rationem periculis illufrat , rebelles aliquoq̄ infiltrates hoc tantum auxilio profligatas videt , & gratulatur .

Itaque si alia usque in praesens optatam opem non attulerint , sive in beneficis videmus , aperto fonticulo morbum solvi : si denique haemorrhoidalium vaferum intumescientia dari in hoc microcosmo heterogeneos succos , exitum querantur , demonstrat , cur jauha longa a parte affecta non aperietur , per quam tota sanguinis massa despumefere possit ?

Lumberum interca regio cucubulis , frictionibus , suffusim-
tis non est irritanda , sed oscillans , & elastica solidorum cir-
cumstantium vis in statu veluti naturali servanda , viperino adi-
pe , & unguento malvino simul mixta , & urgentibus dolori-
bus , poterit adhiberi linimentum populeon . De balneis ultra non
loquar , cum jam experientia vocem extollat : si enim fuerit u-
tilia , iterari poterunt . Quando tamen ab illis gracilis reddit ,
cau-

caute administranda : semper tamen universalia , dum femicupium , aut pediluvium suspecta essent .

In pharmaceutico fonte irrita fuerunt ventrilia medicamina , lignorum decocta , cinnabrina , antiscorbutica , chalybeata , succinata , acidularum potus , & ipsum lac (1) : quare alia pertinentanda . Ideoque semper vitatis , & abire jussis purgantibus validioribus , lenienti aliquo expiatis primis viis , declinante hyeme , poterit in ipsum poni proposita aqua lactis B. M. cuius vires , adventante vere , aetunda sunt infusione vegetabilium , scilicet hepatica , trifoli acetoſi , agrimonie , fumariae , fonchi , endiviae , boraginis , millefolii , marrubii , cochleariae , & similium .

Polt hac , perpendendum est , quenam ex praeditis causis morboſe veluti induit natum urgentis symptomatis . Etenim , si ab exercitu , hypochondriorum , aut hepatis renixu , aut cogitantis anima pathematus , de melancholio confit praeponitum , ab accido frequenter embammate nocendi activitatem mutante , configiendum est ad illa , qua , fuarum partium specifica activitate , valente inertes fibram elasticitates erigere . Inter que laudandum venit fibrum diaphoreticum , & arcanum duplicatum exhibitum omni mane in decoctione calami aromatici , veronicae , foecidi , abythni , & corticum citri , vitato semper omni mentis labore , triflige animi aegritudine .

Sin vero aut ab urine , aut a Patiens examine de renali , aut hypermetrico canalium ataxia , aliqua effulgebit conjectura , prouinde respondentium liquidorum diathesis dolorum recidivam promovat , aptandum regioni lumbari ceratum ex torpedine (2) est . Intus vero aqua defil . ab anguria (3) , cortice mundata , aut emulsonibus extra paroxymum ex aqua fragariae , o-nonis , ex amygdalis , semenibus frigidis , & oculis cancri fluvialibus , in paroxymo , ex papaverinis ipsiſ , si lubet , quando opata suspecta sint , succurrendum est . Denique a juvantibus , & lalentibus , ab exercitis , & retentis defumpto agenti lumine , patebit ater , & clacsect , aut quenam ex supra dictis

(1) Nec inutilem , quia Ise in corpore diverso modo agit , ut sit Hieronymus Brisianus Salensis in Physiologia lib. II. pag. 83. *Lac e-
stus coquunt pernit , cognitum difficit in ve-
rum est , quod eadem utramque Egypti pro-
paranda est , ut etiam Jeanus Boissier Mont-
evidit in Opere suo volumine , curatio Hieronymo
Brisiano Philosopho , ac Medico Brisiano
celeberrimo , editis pag. 787.*

(2) Aphaxis , quod aliqui endanadussum di-
cunt , seu fungus talpe animalis , cum torpe-

dine pice batito , & cera id efficient .
(3) Quae admodum potest esse utilis , si ve-
rum est , quod eadem utramque Egypti pro-
paranda est , ut etiam Jeanus Boissier Mont-
evidit in Opere suo volumine , curatio Hieronymo
Brisiano Philosopho , ac Medico Brisiano
celeberrimo , editis pag. 787.

diuersis causis præpollat, cuique indicationi satisfaciendum sit, aut novum micabat sydus, quod Medicas mentes dirigit.

Duo tamen silentio prætercunda non sunt: & quidem præcipue: an in temporum mutationibus æger magis laboretur. Tunc enim a vario non minus pondere, quam impetu ventosi interdum aeris, corpora magis commoveruntur, & agitantur, præcipue si accedat atmosphærae vitium, aut si infenibilis transpiratio inculta supprimatur. Quia si contingant, præcavendum est; levi premiffo ecoprotico, mox exhibitis corroborantibus, inter quae elyxir proprietatis Paracelsi, tintura essentialis absinthii, decoctio florum paralysii, tiliae, folia melissæ, radix valerianæ sylvestris, ceteris præfabant: præcipue circumflantis aeris vicitudinibus, quantum fieri potest, vitando.

II. Multa dicenda effent de potu & cibo. Confutus aque usus summopere laudandus venit, qui qualilibet caufam docere, & solvere potis est, dolores & inflammations præpendere. Quando tamen galtri ferunt nervatio, hypochondriorum borborigmi, viscerum pars formidarentur, posset aliquando subtiliter cerevisia lupulata, aut pomacea, vel Anglica avena, scilicet Hannovericæ, aquam fontis edulcorare. Quibus, vitatis bradyops, succedit diætætica methodus ab crudelissimo Professore præscribenda.

OBSERVATIONES

IN LUMBAGINE M.

I.

101. NON sum nescius, a veteri nostræ facultatis principe, ejusque commentatoribus (1), lumbaginem ad dorso-lem tabem referri, tamque præcipue a genitali female nimis irquieto, & exente, proficii: ut ipse Hippocrates in Satyro Grypalopece (2) vidit, & in Hollandis, tum propter rationem vidit, tum loci ipsius qualitatem uliginosam obseruavit Baldinius Ronfius (3).

Sed animadvertisendum, lumbaginis nomen lato modo effundendum, & sub codem comprehendendi etiam dolores illos, qui a copioso fanguine, ab oculis, & exsecatis meatibus, nec

non

(1) Vide Petrum Salium.

(2) Peplid. Scit. 8. Test. 52.

(3) Epist. 32.

non ab humore melancholico, aut catarrheumate, & a prava distillatione, quam aliqui guttam dicebant, dependent.

II.

In lumbagine missa sanguinis per sedales venas interdum suspecta.

102. L Imitate insuper Hippocratis adagium intelligendum est, ubi ait: *Lambis dentibus expectandam evacuationem per hemorrhoides*; neque tempore ab eodem documento hirundines marisca aptandi indicatio sumenda: quod sicut, si morbus a fanguinis quantitate penderet, utile esse posset; ita, dominante lympha, aut in exsiccatis poris, & solidis effet damnandum.

HISTORIA XXXIV.

ISCHIADICUS DOLOR IN OBESA.

103. M orbis affectiones a doctissimo Professore exaratae in egregia Muliere, confitentis atatis, temperamento calidi, & humidí, summeque plethorici, videntur pendere ab universalis vaorum cacochymnia. Etenim poli mariti obitum, pollente animi morore, atque inter sedentarias, & domesticas curas frequentissime igni exposita, accendeat forsan aliquo errore in vicus regimine, sensimque imminutis catalemenis, interna oblanguefere ceperunt fermentationes; prouindeque acidus lento emergere, qui non solum in febaciis, & pinguisieris glandulis, præcipue circa omentum, & corporis ambitum disseminatis, corporis plenitudinem molitus est, verum etiam cruentum, & lymphas semper magis nuptus, circulationis lege ad capitis arcem afferit, ibique in corticalibus utriculis hærens, vertiginosa symptomata, cum capitis gravedine, & memoria lapsu, iterum enata prodixit; prouindeque idem vigintibus causis, idem lento ad finistrum femur perductus, ischiadicum dolorem sufficitavit, nunc & in dextero incipientem. Licit itaque duo videantur morbi, primus scilicet in capite, qui ob flagrationem, & nervearum productionum comprefissionem, acute statim temporibus periculum minitatur; & alter tanummodo chronicæ in humiliori parte longitudinem, & ferotiam victoriam indicans; nihilatenus ex eodem fonte ambas

bas ægritudines oriri, ex supradictis jam satis constat; iuxta vulgatum illud: *cansa est eadem, sed locus differentiam facit.* Ob id errare erit difficulte in eliciendis indicationibus, que sane id collimare debentur, ut deterris faburris ventriculi, intellinorium robur firmetur, universalis lensor dissolvatur, infarcta vifera aperiantur, & capitl succurrendo, inferiores excretorie via referentur.

Quoniam vero fanguis peccat in qualitate ob visciditatem, ut præterita ejusdem missione docerunt; & in quantitate, ut antiqua immunitio, & sanguiferorum, ob compressionem ad apice, angustia suadent, sic potissimum ad ejusdem motum conciliandum utilissime semper erunt ejusdem extractiones (1), habita tamen respectu ad extatem, & ad turbulentis viscidissimæ lymphæ dominium. Propterea sicuti menstruali venæ sektione, olim nec inutiliter in usum pofta, abſindendum putarem, sic ipsam faltem, praefente Majo, ex brachio, & pede efce exquendam suaderem; iterandam futuro Octobri, faltem ex pede, præferint si capite iterum laboraverit.

Universalem liquidorum dialylinum, & per conseqüens faciliorem excretoriō canalium occursum promovere admodum poterit sal Anglicum amarum, superbibendo aquam retutii, proinde in usum ponendo pilulas de ammonico Quercetani, alterius diebus, secundum Hippocratis documenta, referente Lælio Aureliano: *Ischiadicis dysenteriae utilem eff.* Ubi vero constabat de purgatis sufficiens visceribus, transitus faciens erit ad aquam ex radice peonie, iwa artetica, & antimonio paratam, aut ad betae (2) succum, aut denique ad arcuanum *chamaœœtæ* S. Closi. (3).

Balnea (4), acicula, & luta vitanda erunt; non enim humectandum, neque laxandum est, multominus exsecandum, sed potius lenta quisquidate dissolvendæ, affixa, si lubet, cucurbita (5), attenuanda i liquidorum circuitus, & iporum exitus per

(1) Hemorrhaides apririj siff cum exregis Egyptiane, Christiana de Helveticis obliter. &c. Ithaca.

(2) Coquæ Polonicae cum de articulis lakeris, & foliis excedentibus: medicina non difformis.

Cum leta furca passat, vos nolle difformis ad seruidiam vestram est, pollex regnus, & audire.

Hippocrates, lib. II. de Ditta n. 49.

(3) Est feliciter oleum ex femine ebuli cum farina amylo incorporatione, & ad 5. 6. in juscule

exhibuum.

(4) Balnea illa laudantur, in quibus myrmecæ, hoc est, ex formicis, & cibis una ballericæ. Quæ sunt exterminatae, non adscitæ, & adscitæ exterminantur. Pro quo, partitæ aptianda dicuntur ex asparago, & pix arida cum sulphure. Autors est Paulus Aegineta, Lib. III.

(5) Sennusus afferit auxiliaria. Oribasius Lib. IX.

per superiora (1), aut inferiora emissaria producendus. Hoc autem, reludante praesciptis remedis morbo, obtineri poterit potu, futura hyeme, viñi medicati, proximo autumno preparandi præcipue ex cephalicis specificis, deobstruentibus, & mitte purgantibus, scilicet ex cortice rhud, capparis (2), chamaedryos, gentiana, aristol. rot., agarico, primulaveris, pulegio, centaurea, chamaçpte, rumicis fylvestris radice, hiberide, seu lepidio sylvestri (3).

Sedentariam vitam, & præcipue apud ignem abhorreat. Motui, & præcipue rheæ indulget, & exulanibus, quod fieri potest, mentis operibus, diæta Medicis respondet aforis mis.

HISTORIA XXXV.

CLAUDICATIO OB ISCHIADICAM AFFECTIONEM.

104. **I** Schiadia affectio ab ineunte usque adolescentia in Patientie 25. annorum, temperamenti calidi enata, proindeque per intervalla, præcipue ex catameniorum immissione, & temporum inæqualitate revirescens, nativam ab utero debilitatem, & parens femoris cum coxendicis ligamentis ostendit; ideoque nil mirum, si dein iisdem ex laboreto motu relaxatis, ibique ex dolorifico stimulo convulsis, aut divulgis tendinoforum partium villis, aliqua interfluentium liquidorum quies subfecuta sit; quorum quidem principia, & qualitates quia homogeneas, symbolicas prædicatoris, si tredecim abhinc annis post malignam febrem integre depilata, & crufaceo in capite herpete vexata per quinqueannum remansit? Cum autem nuperis hisce annis aliquatenus claudicans (4) incellerit, & proximo calapofo vere sinistrum crus cursum, breviusque evaserit, attenta præcipue ejusdem macie, & subtilitate, atrophiam, & amyot minitante, & docente Hippocrate: *Quibuscumque a coxendicis dolo-*

X

(1) Jam vero tonitrus propter excedentiam doloribus magis, quam infra excreciones accidit.

(2) Vide Pliniam, lib. XXV.

(3) Ut admetit Hippocrates, lib. de Internis affectionibus num 54. Ex coxendicis moribus.

(4) Cui Galenus radices erici, aut myrica

la molles claudas feri.

dolor molestatis diuturno excidit coxa , crux tabescit , & claudicant : urgent indicationes , ut menstruationes sollicitentur , affectae partis nutritio producatur , relaxata ligamenta roboren- tur , & tonica proportio , & actio restituatur .

Secka itaque saphena (1) dexteris pedis, affecte regioni appetitum remedia a Brixiano olim civi (2) propofita, aut emplastrum saponis, vel macherionis viride, vel ex lixivio, cerasatum barbarem, & diopalmare mixtum, emplastro amythaonae, aut hiecia (3), petroleo, ol. camomellino, myrtino, vulpino (4), lumbicorum, & balauftis in pulverem redactis, aut vinum cum bellis Hispanico, vel nofrate, quoniama Atticum ab Hippocrate (5) propositum, abefit; aut denique fiat experimentum ab eodem Hippocrate propositum (6) affigendi cucurbitum, aut exasercationem promovendam, ut olim docuit Christopherus Goetzius (7); & quoque confabite de majori ligamentorum robore, baculo, falcem domi, procedat, ne corporis IRS moles supra affectionem fervit gravitans, laxitatem confirmaret, aut integrum luxationem officiat. A purgantibus, & extorforiis pharmaci penitus abstineat, nisi infest fecum inopia, qui suppositoris poterit tolli. Partis etenim menses liquida non exundare, sed deficere ostendit. Error, quad liquida, non est in quantitate, sed in qualitate: ergo non evacuandum, sed corrugendum, ne ulterius soluto fanguinis crassamento, roriditate humiditate consumpta, proclivius flaccient fibra, ad contractum inclinet interni vavorum parietes, compressiones facilientur, & spirituum transitus intercipiantur. Per totum igitur Septembrem, premislo fuco cyrenico, feu sphyno, quem officina, afam fecitdam dicunt, ad ervi magnitudinem, fumere poterit, premisla catopota ex tulpe armeno Aegineta, matutinum haustum decotiosis exavena, radice bardane, floribus bellidi, rofirnarini, fol. tormentilla, biflorite, tantillo clyxir P. Paracelsi actuatum.

OB-

(1) Inverso etiam modo. Hippocrates lib. Vl. sec. 5, locum secandi venam docet; acit enim: *In fluxionibus ad cocca venas retro aferre eas.* Quod utrum utilius esse possit, Practici dicunt.

(4) *Vulpes tuta incolta in alto anicetus, morbi faciens.* Oribatibus, lib. IX.

(5) *De Passifloris* pag. 362.

(6) Lib. de Locis in homine n. 34.

(7) In Bibliotheca Chirurgica Mangetti, lib.

(3) Hieronymus Sachetti Aetlanus de Podagris, & Arthritico morbo retractor, cap. XII. de Prostitione, pag. 90. hoc habet: *Quo
vix parte remanserat, ut non sicut flauitores, cetero-
rum fuit, quod nunciam utinam fluctuante fibra os-
tis, non traxisse, & terra frumenta, & rufa, de spuma,
& fuscata, ramulis, & lichenis.*
N.B. Vnde Galvanius lib.

(3) Vide Galenum, lib. 4.

(4) *Vulpes tota insolta in oleo amicetum, morbos sanant.* Oribasius, lib. IX.

(5) De Passionibus pag. 363.
 (6) Lib. de Loci in homine n. 34.
 (7) In Bibliotheca Chirurgica Mangetti, lib.

IX. hæc exstant : *Adolescens quidam deu ischiade*

laborabat, & cunctis multis, ac diversis a variis quo-

que Medicis prescriptis usus fuisset remedium, rusticum medicamentorum usum ad hanc causam, qui affectum fa-

*meditariam vocavit ad sui curias, qui asservit, si-
lentem civis sumi debere ab vetere, si ea faciat affectus*

ad rubeinem usque caderetur, & vino albo gentya-

so posse abluetur; quo peracto sanatus est.

O B S E R V A T I O
IN ISCHIADICOS AFFECTUS.

105. **C**oxendice laborantes non tumultuarie cadem semper
methodo curandi sunt, sed antequam olla cariem con-
trahant (¹), magno ab Hippocrate (²) via difenda est. Itaque
si ab infolato morbus pendat, *fomentatione madefacto*, *cibaria*,
pocula, *cetera*, *que dantur*, *tepidia*, *liquida*, *humidiora*, *de-*
coltague dato cibo, *cino*, *panece*, & *polte mazzeo* (³) *atiripo*,
non multumve *subfucta*, & *mollis* *nitor*, *cinum* *alium aquosum*
potato (⁴), *corpo* *quesito*. Si vero morbus bile gignatur, *vera-*
to, & *scammonia* succo per inferna purgandum, glande etiam
ex *thlapi* (⁵) ; quibus tamen, fecundum rationes in differentia-
tione de abuso. Purgantium in aere Brixianis a nobis exaratas
(⁶), mitiora sub hoc coelo substituenda sunt. Porro si *pinita*
langueat, enidio *cocco*, *vel* *lycophyse* *cum foveris portu*, aut af-
fecte parti aptanda *coftus* (⁷), *garum*, & *marvia* *ex pecten*
fwle conditis ; quibus non juvanticus, ad *ferramenta* urentia tran-
fit. Si vero a *anguine*, *cucurbitulum* (⁸) admovet, venaeque
poplitum aperit (⁹) (¹⁰) (¹¹).

X 2 HISTO-

(1) Quod olim vidit Joannes Fridericus Ba- loco magni Magistri mandatis.
Vetus. (5) Oribasius, lib. IX. eandem in ischiadicis

(2) Lib. II. de Passionibus pag. 363.
(3) Panem quidem nauticum tollitumque con-
proponit.
(4) Brixiae anno 1740. Typis Matti Vendramini.

(7) Quem cinnamomum album aliqui appellant, & cui Zedoatiam, vel Ziaziber Etmul-

(8) Admodum utilem etiam in affectu pitui-
lens substituit.

erum, & per totam coxam producente, dubitandum sit, a pane bis cocto integre abstinentio. Paulus Aegineta, lib. III. pars affectus adiurinat. (c) Legenda et observatione C.V. in Actis Germanorum.

(9) Legemque et observatorem C. v. in his casis
resortus est Antonius Michelotto productus; ubi
resortus casum cuiusdam virginis, que post incas-

fum adhibita cataplasmata ex pice , sulphure , piperitido , sicibusque , tandem *laetitia cararia*

(10) *Oribatius aptat* *faviformis* *schabatum* *cross* *ad-*
ditionis *continuata* *ex* *toto* *convulsus*.

(4) *Affuetus sum, Hippocratis oracula venerari.* Sed cum milles audierint *Agrotos* ne *funeris suorum labii tangere posse album vi-*
pe festo.

lumines quidem libis tangere posse. Atque enim, quin fluxiones affectis partes impant, canticos vellem Tyrone in exequendas hoc cyprinum : de quo vide Plinium, lib. XIII. cap. 2. et Celsum, lib. II. cap. ultimo.

Canis lupus lycaon in the Americas.

HISTORIA XXXVI.

MORBOSA ENDEMICA CONSTITUTIO,
QUEÆ BRIXIÆ an. 1735. GRASSATA EST.

Rem dignam Clinico, proximisq[ue] tuis admodum ulti-
tem geris, Vir ornatissime, cum hic ortum mor-
bosæ vicissitudinis influxum sedulo perquiris, quibus signis se
prodiderit, quibusque remedii debellari patiatur. Mihi ta-
men licet tuis petitiōnēs non difficiat, cum quandoque alienis
periculis dicere, prudens confluum sit; ob imbecillitatem ta-
men meam necio, an tuis votis fatiscero, præferim quia
ob Medica negotia subfœciva horæ defunt, quibus pro re nata
studiis hifæ peculiaribus incumber possum. Addamus infusor
diras, quibus vexati fuiimus, aggritundines, protheciformi vultu,
implicataque signorum syndrome, procellifile; unde ægre etiam
potest fatales eventus, atrofique dies, conjecturae deduci possunt.
Popularis prius invalidi opinio, effe pleuritides. Etenim so-
lummodo primo febris inflammatoriae infatuæ frigus, algorque
præbant, dolor pungens ad latus, aut omoplatum versus,
fiebat, pulsus durus, tussisque cum sputo cruento, nunc
viridi, nunc flavo, nunc ad arcam inclinante. Veruntamen
cum cetera non accidunt signa pleurae, aut intercoftalium
pectoris musculorum inflammationem portendentia, & suffocans
flortor in secunda, quarta, & ante septimam, plurimos suffo-
calet, de pulmonis sapienter cogitatum est; præferim quia
inequalis pulsuum vibratio certo ostendebat, cordis regiam op-
primi, in valsi majoribus encyclicum motum intercipi, ibique
a flagrante crux mortem parati, ubi vita producitur. In
aliis vero, & præferim senioribus, non sanguinis, sed lymphæ
tenacioris copia in tenuissimis pulmonum lobis quietens,
culpanda fuit; & licet in aliquibus idem evenit fatum, mor-
bus nihilominus mitioribus symptomatis incedebat, & per-
feverabat. Alborum porro liquidorum concretio, nervorum quan-
doque origini inhaerens, apoplexis etiam induxit, nunc fortes,
nunc debiles, secundum divergant, aut omnino modum nervorum
obstructionem, aut compressionem ad latera. Horum igitur
morborum aeris fuscitatem caufam primariam fusile patet; tum
quia universalis caufa assignanda est, quando plures regiones,

una

una simili vexantur; tum quia ledendi modus ab aere tantum
modo pendere potest, quod facilissime patet observant, ma-
chinam nostram pelliceis vaſorum ordinibus, & contrâtilibus
fibram, villis coagmentata, a pertinaci circumflatus aeris sic-
itate, diverso modo corrugari, & circulantium liquidorum
motum proclivius urgeri, aut præpediri; ex quibus morbo-
rum flamina pedetentim gliscere, aut evelfigio emergere nemo
in arte veritus negabit.

Huic externo prementis atmospherae vitio addamus inspira-
tas, internique tenillissimi pulmonum vaſculis adjunctas, ejus-
dem noxiæ nitri, aut quarumcumque aliarum adventitarum
qualitatibus particulas, a quibus fibre irritantur, convelluntur,
contentaque fluida ad inflammatoriam diathermam disponun-
tur, præcipue secundum varias idiosyncrasias, hoc est, hujus,
vel alterius temperamenti dispositiones, ob quas externæ cau-
fe aut non ledunt, aut junctis viribus occidunt.

Nec autem ulterius ileam, quod rei caput est, & quod quæ-
rere videris, amicorum optime, scias necesse est, purgantia
medicamina in uum male cellisse, morboque perhæpe exaspera-
tisse. Solæ, caue abundantia repetita, sanguinis miflo in pri-
mo febris inflammatoriae ingressu optatum saepè tulit emolu-
mentum, pectorali immortalis Baglivii decoctioni addito sper-
mate ceci, frequenter & calide fortillatae, & aperto mediis
veficationibus in utraque coxa opportuno emiflario, ut laxatis
fibram pulmonarium fibris, facilior expulsiō producetur;
foliotoque a sale volatili cantharidum sanguinis lentore, excre-
mentitariae muſculis feliciter excernerentur.

Hæc sunt, quæ in exaratis, jamque favente Deo præteritis
aggritundinibus, in uum revocavimus. Quia vero, acido coher-
enti liquidorum genio, quandoque fundens dissolulio succedit;
sic in aliquibus, post enarrata a coagulo incommoda, obser-
vare contigit accerrimam liquidorum omnium subtilitatem, ita
ut cor. c. gelatinis, electuario diaſcor. Fracaforsii, & lauda-
no opatio, pacanda sape fuerit sanguinis dyſcrasia. Plura
adhuc supereffent dicenda, si otium permetteret. Quapropter,
oro, parce raptim ferenti, meque habe tibi addictissimum.
Vale.

O B S E R V A T I O
IN ENDEMICAS CONSTITUTIONES.

107. **Q**uoniam, ut jam in Praefatione diximus, Medicina per obseruationes perficitur, ita sumunopere opandum effet, ut quilibet in propria regione graftantes interdum epidemias, endemicos favientes morbos, aut etiam non endemicos, describeret; quodque juvabit, in vulgo mitteret. Lux enim, qua affordit ad Hippocrate, Sydenhamio, Lancisio, reliquique magnis Viris, prodeat quidem, sed adamulism non quadrat, nec Medicam rem, quantum fatis, illustrat. Graecia, Anglia, Roma distant inter se, differt cœlum, tellus, aer, aqua, simplicia, ventorum vires ic que omnia quantum in hominem pollunt, ac valent, confundens Langius (1) est. Ergo quid pollet super Brixianam Boreas a septentrionali plaga adveniens, qui inferat horizontale planum nunc lacunam, nunc lamis & paludibus conspurcatum, quid nos asperetus, quid altani, & cœlesti portendant: uno verbo, quid pecularia hujus regionis temperanta ferant, prope Aegrotum letitium cogitanda sunt. Et quoniam in exhibitione folius gaganis (2) tot, ac tanta examinanda sunt, ite & in executione ceterorum omnium non quid alibi, fed quid sub hoc celo evenit, scindens eff: ut de Gallicis endemicis doctu*ris* Vir (3): Che cada errato grandemente chi pretendo di trasportare il calcolo di Parigi alla nostra Italia. Quandocumque sicuti empirice suspetta est, quia fecundus Aegrotus, ob diversum morbi genium, par primo non fuit, ideoque multitudine exemplarum, & cuno ipso remedii vis: ita quo magis per fedulos, atque elucubratos hominum conatus, endemiorum morborum ethiologia, & praxis illustrabitur, tanto magis endemicis pariter, & patruis remedii morbi felicis averruncabuntur. Ait enim Celsus Martinghuis Brixianus, lib. III. de Prævidendis Morborum eventibus: Nemo tamen vel magno præditus ingenio, innumerabilibusque præceptis eruditus, fœre frequente exercitatione absolutus unquam artificare, quidquidem magna laude dignum conserue poterit.

Mo-

(1) In Homine Barometro :

(2) Vide dissertationem nostram de usu Par-

(3) Lezione Accademica sopra l'origine de' conti del Sig. Dott. Giuseppe Annunziati Mediceo.

in Firenze, recitata nell'Accademia Fiorentina
il dì 17. Maggio 1725. All' Illustriss. Sig. Francesco Roncalli Medico, e Filosofo di Brescia ec.
Regista in Operibus clarissimi Vallisnerii, & ab
eiusdem Academiæ discipulo.

Morosi propterea, & a critologia tui, quia nihil scribunt, ut air Ramazzini, non tam facile fromachentur, si vident operae agentia, de quibus magis adhuc. Quandoquidem & nova semper inventuere detectiones, que Medicam Republicam ditant, & novis rationibus, atque periculis Medentium mens edocta, cautiua, & tutius ergotros tractabit. Hujusve veritatis tellimoniun nobis exhibuit non solum olim doctilimus concivis, quando de auctri potencia, ac vi in Brixiene folio locutus est (1), sed etiam nuper Paulus Valcrenghi Cremonensis in edita Medicina Rationali (2), a toto Medentium ordine accepta, & commentata, ubi morboe plurimorum anorum endemicae constitutiones encantantur, & curativa methodus producitur. Famigeratissimus itaque hominibus viam monstransibus, certi tandem aliquando sciam, quod, praetence Platone, scripsit clarissimus Vir Julius Pontedera (3) : atque dicit de sua Patria bene mereri: idque praecepit agant, ut air Paulus Galerius Brixiana Cathedrals Canonicus eruditissimus (4), non ad vanam scienti offlentationem, sed studio inquirende veritatis.

HISTORIA XXXVII.

SPASMODICA VENTRICULI AFFECTIO CUM
VOMITU , TUSSI , ET HIPOCHEONDRIACIS
AFFECTIONIBUS .

108. Exponente, aut, melius dicam, respondentे Alexan-
dro Macoppe; quia praecedens morbi historia deest,
Auctor enim in progressu accitus fuit, ideoque tantummodo de
eventu, deque sectione cadaveris rationem reddere potest, ut
infra post clarissimi Viri consultationem patebit.

CON-

*di nasci. In com-
pag. 2.
o Stato de Ceno-*

165.

CONSULTATIO

VIRI CLARISSIMI

ALEXANDRI MACOPPE

In Patavino Archigymn. Publ. Prim. Pract. Med. Profess.

109. **S**i dolores, uti fere contingit in omni morborum genere, liceat ab eorum sede, ac parte affecta denominari, profecto dolorifica sensatio exorta mens Maii anni antecedentis in Nob. Muliere hypochondriaca, hysterica, melancholica, scorbutica, prout definibitum accurritatissime a praeclarissimo Professori, dici potest dolor hypochondriacus, dum platis horis a prando, scrofulacium cordis, stomachi, atque hypochondriorum regionem obsidens, levius quidem, ac sponte cedens, sed simili sape recurrens, mox in molestiam tuis mutans, copioſa, ac viscida materia ferens, diu noctiam in ac demum matutinam etiam horis recrudeſens, eruditioribus acido-acribus, colaram, sterni, ac totius thoracis angustia, insigne laſitudine, ac macte ſubſequentibus in eorum symptomatum ſatellito non inepte diceres, hypochondriacum dolorem in morbum ructuſum Hippocratis quodammodo faceſſe. Utetique tamen res fit de doloris denominatione, hand sine ratione ceferi potest, ipſo effe, ac cetera epiphanoena, hypochondriaca, hysterica, spasmatica affectionis ſobolem, sex abhinc annis a Maritis obitu exorta, morore, ac feneſite retardantibus vixidum ſanguinis, ac liquidi nervi, ſeu ſpiritus animalis, motum, quo varius, ac debilius contractis, excitatisque muſculofa ventriculi tunica, vaforum, ac canarium omnium oſcillationibus, primam ſe prodiit in ipſo ſomato apprexiſo, & excitorum omnium inopia, atque ob ritrattationis, ac communionis nutritive ſucci deficitum, nata ſunt cruditate acido glutinosa, que intra muſculofam, ac nervosam tunicam impatit, ſimilique nervis adiacentium partiam infenſa, triftent ſensationem quatuor horis a paſtu in reconfita regione excitant, bipartitum ſexientem, donec, peracta caſtione, exanimiatur ſtomachus, premente, ac divercile ſtimulo ſenſiles fibras. Hinc vigente eadem liquidorum divergendorum inertia, poſt aliquot menſes recurrēt dolore, ipſoſe acido glutinofo in vasa introducto, ſanguinis, ac lympha vifiditatem, ac cratitatem inducente; quibus intra pulmonaria vafa lentefentibus, tracheales glandulas obſidentibus, atque colios ductus irritantibus, tuſſis exorta eſt, cum copioſa,

ſa, ac viscida materia ſcreatu, ſubinde recrudescenſibus doloribus, iſque repetitivis matutinis horis, cum ructuum preventu, thora- racis anguſtia, translatu glutinofo acido ab intimo ad medium ventrem, afficiens membranam, ac muſculos cum externos, tuum internos, ac poſtimum diaphragma, ſpasmatica ſui diſtrictione aflophagia coarctante, ac dilatentum ſtomachum comprimente, frequen- tis eructationis cauſa; quo in cafe nutritius ſuccus imperfete ſub- atus, agre recipiut intra fibrarum poros conviventes, ant ab iſdem coarctatis excludens, unde ſubrepit universalis maces, ac laſſitudi. Hifce itaque ſappofiti, idea reſulat morbi difficultis ſa- nationis, quatenus ſolidis nervois infixus appetit minitans ſpas- te, ac congeſtione removet neſcias, effacientibus remedis battemus in- ſtitutis nulla ope, diſtinctamente conſervantibus. Quia tamen difficultas non omnino excludit medicamentum omnium uifum, immo arim exigit ad alia, atque alia experienda, inhendo iſdem intentio- nibus, qua ſunt, acidum peccans ſubigere, glutinofum attenuare, ſpasmoidicas irritationes fedare, euioniam ſtomačha, ſolidisque ner- veis reſtruere, liebit ſequentem methodum inſtituere, incipiendo a ſtomačhi dilatentibus magis, ac laxantibus, quam irritantibus emeticis, aut catharticis pharmaci, ob ſpasmoidicas ventriculi, aflo- phagi, ac ſepi transversi conſtrictiones, adeoque primū exhibetur ſal Anglicum catharticum ab 3. i. ad 3. x. diſtillatur in jure te- nui parva pulla 2. x. ſuperlibido poſt horam ejſdem juris 2. v. ſuis interiectis ſpatiis, potum aquarum thermalium in modum, quod ſi reperatur, interſpici diuornum diuerni intervallo: quod ſi ventriculus id ex gravi ferat, dolore poſtimum recrudescente, loco fa- lis cathartici, ac juris propofiti, aſſumatur, iuxta mentem Hippo- cratis, lac aſſimilum ad heminas, ſelicit ad 2. v. pramifis 1. iv. vel v. ſyrup. aurei folati, vel ſyrup. de floribus perſicorum, to- tideum vicius repetitor. Hinc trauiſus ſat ad incidentia, & at- tentantia, ſed ipſa etiam minimam ſim ſtimuli habentia, epice- rrafica, alchalia fixa, lixivoſa, ſaponacea, inter que elegatur ſapo chymicus Stalbii a 3. b. ad 3. ii., additis guttis aliquot ely- iris propriet. Paracelſi ſuperlibido decoct. theſi, in jure pul. fol. a- grimon. aſſynct. pont. mentha, ac cortic. citri, in cuius uisu ſi ex- acerbauerit dolor, addatur ipſi bolo granum unum, vel alterum. Ethyropis vegetabilis, quindecim diuerni ſpatio repetendum: quo tem- pore non reſpondente alvo, exhibeantur immediate ante canam pilul. tartar. Bont. a 3. i. ad 3. iv. cum landan. nepten. Queret. g. i. ad g. ii. mox ad diuina chalybeatam configundendum eſt, ac niſi hyems obſta-

obstaret ad acidularum martialium , cum naturalium , tum artificiales potum ; in quibus primum locum obtineret chalybs in substantia datus , ob acidum abundans , pinita copiam , ac laxitatem fibrarum sed quia Nobilis Matrona esse videtur in fibrarum ordine admodum sensibilis , fortasse ingeustum martem , prout in ventriculi fundo , in vitriolum emeticum convertitur , agre ferens , idcirco utatur magister , mart. Mys. 3. i. cum succ. abfint. concret. q. s. in forma boli , vel tinturaria mart. succ. pomor. aut aurant. pp. vel tintur. mart. tartarizat. a 3. i. & dilutis aqua. metiffs. naſtart. aquat. flor. chamamel. cinnamon. bordie q. s. spatio unius mensis . Tandem corroborantia amara , simulque , aut acida , & attenuantia ; tintura nimuram effentalis abfint. a gult. xx. ad xxx. elyx amarum stomachicum temperatum , a coctelear. i. ad coeb. ii. poto Thè , aut Conſe dilutum . Quam mebdomad dirigendam , corrigendamque subiicit oculatissimo judicio prefantissimi Professoris .

OBSERVATIONES

I.

Morbi eventus .

110. Non solum ea , qua superius Patavinus Professor memoravit , verum etiam multa alia , qua propoſuerunt sapientes Viri Antonius Pluda Medicus ordinarius , & Franciscus Nicolinius , nobiscum interdum in consultationem vocatus , in usum poſta fuit ; sed morboſis ſemper magis in dies auctis ſympotatibus , praecipue circa œſophagum , nunc tranſitum foliorum cibi non permittentem ; nunc eſcigio manfa , & deglutiția eructantem ; nunc in ſpaſmodicam ataxiam convulſum ; deinde circa pecloris arcem nunc tulli , nunc anhelatione laborantem , nunc ratione primarii muſculi inaqua-les , exiles , intermittentes pulſuum rythmos efficientem , tandem circa abdomen in magnam amplitudinem extenſum , ſqualida , ſiccata , atropha , ſituriens , confumpta , ad ſuperos Nob. Aegra migravit .

Sectio

II.

Sectio Cadaveris .

111. De decimaquinta Augufti ann. 1738. hora prima , fecundum fuit cadaver ſupra ſellim murulum in clauſtri S. Barnabæ intercolumnio , a D. Lelio Onori , nobifcum attente obſervante D. Antonio Pluda , eo quia multoties ob egregie Patientis merita , de difficultima agrititudinis diagnosti , adminiſtrata omnia artis praefidii ſpernente , cum codem fermo fuerat institutus .

Primo autem ferri ielu communibus feclis integumentis , & peritoneo , ex abdome ſerua corrupia colluvies exundavit (1) , que ſummo inflar (probabiliter in quantitate quinquaginta librarum) folum humectando , tam graveolentem ſequente que putore nares adiftantum , ipſiſque Anatomici , percussit , ut ab opere , & obſervatione recedentes , ut evanesceret aura illa virilenta , ſinere ad aliquod tempus debuerint .

Sufcepto iterum opere , extiſque patetatis , repertum eft omentum non longe a ventriculo in arctum glandulofis concretionibus , aliquibus in locis avellanis , in aliis amygdalas , quod magnitudinem ſuam , repreſentantibus , potius albi coloris , & renitentis duritici , quas Sectio ſtrumofas , ſyrrophas appellavit . Harum nonnullæ majores illo , duodenoque ita adſtabant , adſhrebant , circumprimum , & arctando , ut , penitus in axim nitente , & coante intefinali tubo , alimen-torum defecſus , & diſtributio , aut omnimode , aut quafi omnimode intercluderetur .

Circa pylorum etiam , & in interna ſtomachi rugosa tunica , glandulosa hac corpora radicata implantabantur . Quodque magis conſiderandum , ſtrumofum pariter ſolitarium corpus majoris molis ſuperius ventriculi iter , œſophagum ſcilicet , compremitbat , ita ut morboſe concretionis radices inter tunicas membranofas canalis adacta , quovis momento illud convellerent , aut convellere poſſent .

(1) Quo fane in evenu pichella verificatum praeceptum , ibi ait : in ruſſula vester inflator , vidi Hippocratis , libro II. de Mortis . fezione III. de donis fit .

III.

Anatomie therapeam illustrat, & morbi rationes redduntur.

112. **P**Atet in praesens, quare tanta morborum caterva nunquam denita fuerit; cur alimenta liquida facilis admitterentur & cur vomitiones favebant, & qua de cauा nutritio defecerit. Licer tamē in hoc casu Medica ars culpanda non sit, (agebatur enim de morbo organico interno, quod pharmaci tolli nequit); attamen dicamus alieno periculo, nec fere semper in morbis liquida a nativa crisi aberrantia accidemus; & quoties de mala solidorum proportione, aut viatio probabilis eluet conjectura, mittantur ea, que liquida etiam perturbare possunt; quando tamen liquida alio avocata, aut correcta, aut particulis solidorum virtutem producuntur orbat, sollicitae magis curationi non conspirent.

IV.

Casus duo haud diffimiles recensentur.

113. **S**Imilia propomodum casus refertur in Actis Physico-medice Germaniae, observante Christiano de Helvich (1), cujusdam scilicet Matronae durissime scirrhosa circa pylorum laborantis, quo per plures menses comitu fatigata, tandem descessit; & proindeque extis anatomico cultro patefactis, vidi- mus, inquit Helvich, ventriculi fundum rotum scirrhosum, ad duos polices crassum, atque ita induratum, ut acie cultri vix penetrari posset: vidimus insuper tantam pylori angustiam, ut Adstantes mirari deserirent, quod ingesta solidiora, durante aggritudine, per vomitum semper redditia fuerint; cum manibus quasi palparet, quoniam omnis fere transitus ad intestina fuerit impeditus, atque praelufus.

Casus alter haud diffimilis legitur in Historia Academie Regiae Scientiarum Parisiensis ad annum 1703. M. Littré a ouvert une femme, en qui les Glandes des Intestins Jejunum & Sloen s'étoient tellement grosses, qu'elles remplissaient entièrement en quelques endroits la cavité de ces Boyaux, & par conséquent ne permettoient presque plus le passage des matières qui y devoient couler.

HISTO-

(1) Observatione CIVIL. pag. 427.

HISTORIA XXXVIII.

FLUOR ALBUS CUM VOMITU, ET PTYALISMO IN NOB. MULIERE.

114. **C**Holderia affectio ex violentissimis animi pathematisbus, sex abhinc annis, in Nob. Muliere Venetiis de gente, floride adhuc etatis, & effluuantum viscerum oborta, cum flave bili vomitu, & convulsivo intestinorum tumultu, rugosarum ventriculi cellulas velicata non minus, quam labefactare coepit; ideoque vitia fermentativa, & peritilatice motus loqe, & non integre subactis alimentis, confuspari debuit chylotus latex, qui in rubrum fluentem devolutus, & cum ipso circumfluenus, aut in penitillinis viscerum maandris, & muculorum interflitius flagrans, aut nervorum appendices, praecepit ad hypochondriorum, & uteri confinia comprimens, melancholica, & hysterica symptoma produxit; unde etiam extra manifestam causam aut se fatali morbo conficitam, aut manican credebat.

Morbolis propterea hifce fibi invicem causis, & effectibus attrita, & salino-acida in liquidis aucta diacrisi, & in dies factiscentem solidorum energia, nil mirum, si ad annos usque per intervalla erratice febres recrudescerant; proindeque emerit uterus fluor, ex fero vitio in glandulis vaginalibus (1) corruptio, nunc albus, nunc rubeus, ex laxata uteri compagine, nimisque hifcenibus glandularum, & vafulorum offioliis, ideoque de maciei initio, & de crurum debilitate conqueratur.

Quod tamen impræsentiarum urget, & Nob. Patientem vexare non definit, est perennia a capite destillatio, cum frequenter expunctione catarrhalis materia solum humectantis, aliquando etiam cum tussi, præcipue matutinis horis post somnum; quia tunc temporis teriane oscillatorio trachealium fibrarum motu, catarrhalis ichores colliguntur, dataque porta ruunt. Cui accedit ejusdem tenacis, & viciidivula lymphæ vomitus, aliquando etiam ciborum, cum quadam ventriculi debilitate, & pertinaci appetencia, & cum hysterica affectio nibus interdum recrudecentibus, quandoque comite aquoso urinæ

(1) Opinio Dolai. In Encyclopaedia Medica cap. IV. pag. 409.

rinæ profluvio. Quæ omnia sicut clare ostendunt aliquam in solidis laxitatem , vitio primæ digestionsis , & aliquam sanguinis dialysim , qui totus in serum liquefit , sic quicunque in arte verfatus videt , quo medicæ indications dirigenda sint , eosci-licet , ut stomachi rugæ detergantur , & roborentur , serosa coluvies ad excretoria loca derivetur , dominans acidum corrigitur , obvius cœcuratique muriaticorum faltum cupidibus cruo-ris cum sero connubium promoveatur , balsamice , & nutriti-va particule in sanguinis mæsa augentur .

Ad curationem quod spectat , mercurialis mihi admodum suscepta videtur . Et si enim feligerent Belloste pilule , que ceteris mitiores in agendo sunt , & etiam Brixie tenuientur , multoq[ue] morbos domuerunt , qui alii remedis non celerrimi nihilominus irrequietum metallum , quomodoq[ue] preparer-tur , fumam natum sapere debet , si debet agere , quod natum est . Ideoque cum magnas ejusdem in corpore animato utilitas videamus in adipolis , ubi sanguis crassis conflat principiis , tardoque gressu , emphraxes producendo , procedit , ubi tenaces lymphæ glandulas , & fermenta omnia infarciunt , usque ad gemmolas ad extiam cutim prominentias , de solven-ti ejusdem qualitate dubitandum non est . In cafu autem no-stro , ubi tota sanguinis mæsa colliquata in serum disolvitur , & lugenda fedulitate ad majora emisaria diffunditur , cum genarum squallore , & aliqua etiam carnis confusione , ejusmodi remedii præscriptionem quis laudabit ? Addamus infiper , quod , cum ectoproticis ruptum sit (purgatio enim succedit , non nimis laudanda , ne rorida humiditas absumatur) palliative tantum , non eradicative curaret , ad anum scilicet derivato a quofo apparatu , non vero in sanguine ablata ipsius origine . Quod quidem humaniter ipse Belloste confirmavit . A Patriciis enim domesticis vocatus , & accedens , dum oretenus consultatio cum ordinario Professore Venetiis , ubi Ægra degebat , a nobis agebatur , dumque de suis pilulis sermo erat , nostris rationibus viclus , & adnuens , docta ingenuitate , quæ illi , jam pridem amico , me magis addixit , confessus est , ob uberen morbofum pyralatinum , & perennes a capite cum copiosis spuma-tinibus destillationem , in constitutione ad macritudinem ver-gente mercurium esse suscepsum .

Experimentis itaque omnibus prætermillis , relictis quoque purgantibus , & venæ sectione , interdum s. i. s. electuarii de febe-

sebesten (1) , quandoque , sed raro expiatis primis viis , proficiens erit usus decoctionis radicis chinæ , rafraxe eboris , falfafra , & polygoni (2) in sero lacte distillato , quotidianè matutinis horis sumenda , addito semper bolo , aut tinctura chalybis , prout idiosyncrasia feret , cuius admirabiles vires , iuxta Cartelianorum mentem , in spiritibus vivificandis , laxoq[ue] fibrarum tono restituendo , præcipue in hysterics affectibus , & uterinis fluoribus , non est , quod memorem . Pulvis in furno coctus ex albuminibus , & corticibus ovorum , corallis rub , amylo , succino (3) , & lapide haematite , aut succus betulea (4) erit apicissimus . Willius , & Abraham Frambezarius decoculum (5) propinarent ; Sylvius vero in hoc cafu opata , & tamariños mille laudibus extolleret . Post hæc transitis faciens ad jus pulli , in cuius cavo ante ebullitionem pofta fucina fol . portulace , lyismachia , dryopteris , plantaginis , tormentille , cupressi , sempervivi , melipila , lapathii agrestis fructus , aca-iae exprefio , faba Ægyptia , leporis coagulum , tamarcus , rhiz , diphryges , cadmia , symphit , nummularia , burfa pa-floris , flores bellidis majoris , vel minoris (6) (7) , hagni , aut radices caudæ equine , filicis , & filipendulae & præcipue veris tempore , que leffas vegetabilis nutrit : aut ad tincturam catechi , vel jus viperinum non tamen succofum , sed fatis di-lutum : sique dolores acciderent , rosmarinus , & cachrys (8) adhibendi fuit . Quibus felicitè absolutis , ad jam expertas vires , & utilitates laetis affiniti configendum est , aut ad can-eros fluviales in vino coctos , fummpore ab Hippocrate lau-datos . Internos denum stomachi parietes roboretur aut extra-ctum abyntih , aut usus , non abusus succollat : externe vero laudant fokus ex hordei furfuribus , salvia , hyperico , loto , & serpylio ; sed præ omnibus remedis , futuræ proximæ nu-ptræ proderunt .

O B-

(1) Vide Schroederum Phurm. Med. Chymic. Clavis I. pag. #3

(2) Opusculo distillando fluctus & præcipue flumen : hidam pag. a62.

(3) Seligant , si fieri poset , quod ex Bor-ruſia ad maris Balhili littera adferatur , au-talitem ex Cambie occidentaliter littore . Vidi Martinianum in Atlante Smico pag. 67.

(4) A Dolio in Encyclopaedia Med. lib. V. cap. 4 proponitur .

(5) Hieronymus Mercurialis curabit Ægrop-tos decocto foliolum querens i leſtici vero Ro-dericus de Rode .

(6) Præcione fætida ferit usque Janus , fe-conds die a plumbosa fab eropodio noctis .

(7) Hagnum , hoc est vitiscum , fummpore laudat Hippocrates , si enutes exstant , Tract. de Fomentarium morbi .

(8) Idem .

OBSERVATIONES
IN ALBUM FLUOREM MULIERUM.

I.

Ubi praeipue de adstringentibus caute administrandis.

NON raro hoc illuc Medici accerfuntur, ut coryzam uteri suppressimant, sed eventu votis non respondent, vel *Ægrotis* in pejus ruerintibus. Hinc etiam apud *Auctores magni nominis* praescripta videmus syrum cydoniorum, myrrillorum, bolum armeniae, alumen crudum, sanguinem draconis, terram figillatam, vitriolum (1) martis, gummata, fantalos, faturnum, balneum (2) ipsum aque frigidae, que quantum suffeta interdum effe polluit, multis probando non immorabor; id unum contentus admonui, nonnisi summa cum circumfpectione ad hujusmodi adstringentia effe tranfundum; cum via illa corporis sentina sit, per quam humores illi feedunt, & abeunt, qui in viceribus suspensi, turbas in cruce excitant.

II.

Specifica fuscetta.

NEC minor em admirationem nobis inferunt Cartesiani in praescriptione camphore, Prætotius syrapi iteroris astini (3), Bevervik carnis fumo indurat, Dolæus (4) sulphuris, salium volatilium, foli artemisiae, falsi tartari, resina jalappa, mercurii dulcis (5), quibus, & præcipue potremis, ingenue facetur, nos vicevera immunis, & supprefsis, ut iterum menstruales evadant, posse mederi. In tanta igitur systematum diversitate, & remediorum supellecile, Medicis iudicium, ut discernat, in mediis eff. Quamvis, ut vera fatigat, & solutiva mercurialis possent etiam adhiberi, si moribus a tumefactis, & induratis uteri glandulis penderet, ut optimo in cadavere vidit Bernardus Valentini (6), aut etiam adstring-

(1) Opinio Roberti Boyle, qui fitene, fecunditate mulierem pulvere sympathetico ex variolo Hungarico parato.

(2) Leo.

(3) In Empirica. Id etiam proponit Senner. tu.

(4) In Encyclopediâ lib. V. cap. 4. de mensura fluxu immodico pag. 413.

(5) Ibidem.

(6) In Epitola de nova matris, & morbo.

stringentia, & styptica, per metrarchytem quoque adacta, in usum ponit, si a laceratis, occasione v. g. partus, aut quomodolibet corrofis, & adaperitis canalium in vaginam, aut uterum hiantium extremitatibus, corpori in reliquo bene se habente, albus fluor originem traheret. Quo calu feligi etiam possent illa, que ab Hippocrate tanquam specifica ad suffitus efformandos proponuntur (1), nempe fumus hordei fracti, cornucervi, cum olivis non maturis, rhoon, succus felicet e moris expressus, bubulum sterlus, cupresalus, papaver, myrra, thus, bitumen, apii semen &c.

HISTORIA XXXIX.

NEPHRITICUS DOLOR CUM CALCULORUM

EXITU.

Nephriticus dolor circa juventutis terminum exortus, una cum arenularum, & exiguum calcularum exitu, deinde ad multum tempus indicans faciens, tandem numeris hinc annis iterum in motum positus, & nunquam integrè cedens, in egregio Caflinenfi Monaco fervida conflitionis, uberen ostendit falinarum, & acidarum qualitatum fobolem, que licet in grandiori calculum nunquam concreverint, tamen virtu forsan primas digestiones, producere, mox noxi vini potu, & sulphuree dominantis bilis astu astringere, accedentes tauricis principis, & gelatinofo glutine (quod Veteres lapidificum dicebant) medis cava, & emulgencibus, ad renales thecas deferuntur, vel ratione suae gravitatis, & ponderis, ut potest inferior excretorum emiflarium, vel ratione specificæ molis, & figura renalibus acinis respondentis, vel denique ratione urinofæ miscella, & lixiviose naturæ, cui indutum, & proprium est in vesicam labi. Non ardaum itaque erit intelligere, quomodo circa lumorum regionem, sinistrum præcipue pelvum, & ureterem vicinum torqueatur, cum illud sit iter, scilicet inter peritonei duplicaturam, & supra muculum ploam, per quod extranca tranfuent corpula, idcirco contragiles villi, fibrae, & membranofæ partes, ex quibus supradicta vasa constant, ab intromiscienti colluvici alperitate, & rigore pun-

Z

pun-

(1) Lib. II. de Feminarum nosc.

punguntur, & vellicantur: ideoque ex divulsione dolor, qui cum impreffinariis supra finitima in latus praecipue faveri, & Nobilis Patientem vexare non defnat, neque ulta adit hernioi prolapsus umbra, & latensis tumoris, aut organici morbi velffigium, ut ocularis infiectio, & taclus docueri: coniudicent eff, signanter ubi ureter velice connectitur, ex laborioso itineri, & festinanti equitatione Romanus verius, olim supra succulatorem (1) facta, membranosi oculi circulares fibras fuisse irritatas, divulsas, compresas, & di- ferendo modo modifcatas, eodem quassati corporis momento, turgente lotio, & fermentificibus acoribus non minus, quam furabrofis, rubrifacient aerenulis, que adhuc perverferant, referto, morbi productionem confirmantes, & seniles vallis diffrahente. Cumque ea fit mechanica lex pelliculorum omnium, & membranofos canalium, ideoque & urinam deferentium, ut quis flimulo in undosam convulsionem excitati, finitimus us extremitatis productionibus, & infectionis praeferunt locis, quibus inoculantur, morbofis ataxias dispendant, iterumque diffrahendo defigant: quoties inibi aut nodosa circumstabilit con- junctio, aut valvula (forsan faciens fecundum Bartholinum) obfculatum, aut denique naturalis, ut vult clarifimus. MORGAGNIUS, ureteris anguitia, non poterit, quin ob supradictas, cauge majores, quam in reliquo canali, descendenti lotio re- fiftentias, & frequenter mictiionem vicifitudines, inibi morbus suam fedem faciat, & dolorofa symptomata in abdominis imo revivificant. Id perbelli patet ex eo, quod in lecto tor- miente mitefcant: flante vero, augentur, feilicet ex majori preflione, quam subfinet inferiori ureteris oculum, & emi- farium ex quali perpendiculari deferente tubo, quam horizon- tali.

His potis, bifarium agere poterit ars clinica, scilicet ut
efficiens causa destruatur, salina tartarea colluvius distractio-
nis adfuit arenulæ, & terreae particule, non concrefant,
aut glutininentur, sed citra dolorem data porta ruant: iterum
tamen dividendo tempus curationis, & praeferventia, & re-
gionis affecte admovendo chirurgicatum manum, ut pars ad na-
turem tonicum motum reducatur.

Abire propterea jussis purgantibus, validioribus, solisque casæ

(1) Ut ait Hippocrates de Morbis Popul. sect. 7.: *Qui equitaverunt, aut amplius iter fecerunt, aut alias labores exequibus persecuerunt, his ad homines impotentes resolute oratio sunt, ac dolor &c.*

sig floribus immunita intellinorum difficultate (1), (si a cathericis per os sumptis alienus est, adhibere citram posset. Oribatibus medicamentum (2), quod odoratissimum pro alcum parat; aut illitiones fedis, & umbilicis purgatorias, chezantia dictas, ex cyclamine, nitro, verato nigro, & albo, colocynthide, sciamoneca, elaterio, grano cnidio, caricusibus pinguisibus, & selle taurino paratas, quibus olim Paulus Aegina (3) utebatur, prout adstant doctissimum Professori videbitur) fumere poterit per triginta dies matutinum, & vesperinum tepidulicium cyathum distillatis octo uncianis pro qualibet vixce ex rad. bardanae, saffras, collopendrio vero, pino, sylvestri, betula (4), schizantho (5), fol. perfarici (6), agrimonie paucim. i. rad. faxifragae, peucedani, quod feniculum porinum dicunt, liquoritiae, raphani $\frac{1}{2}$ zii. lumbricis terrestribus n. xl. vino purgatis, secundum artem preparatis, & inf. in aqu. comm. viii. addito tempore distillationis laete vaccino e. viii.

Lac sincerum; & eviglio emulsum autumnali tempore suspectum erit, ob caseofum incrassans, & acidum latens, quod disjectas arenas potest in contactum, & amplexus allicare, & solidare. Quando tamen docta mens fugit, aut Pariens inclinetur, poterit adhiberi coctum, aut thea fuggitatum (7)(8).

Indicationibus vero suaviter urinam (cavendo precipue acta dolorum a diureticis validioribus) ciendi, & Aerum preferandi, apprime satisfacere poterit usus specificorum, puta sucii parietariae, bdelii (9), terebinthinae Venetae, sanguinis hirci,

Z

(7) Paricaim modo Hippocrates & videlicib.

(2) Quia, qui alatum lubricato habent, difficultate calcato corrumpuntur. Bagelius, lib. I. Præcessus Medicus, p. 74.

(2) Cap. XLVII. hic habet: *Felis terrenus* et *echinus*, melantes, aut nitri, utroque dentarii vi. granis dentis eius viii., clasteri dentarii. Leucanthemum viride certai oleo scirpi, et opiniatur ad uniuersitatem, sumptu et ore unius dentarii: *hunc unius eductoris* i. qui parvula gaudet, si bene coactis hoc annos admodum debilitatis, sed aliq[ue] magna dente, animo secesseretur.

(3) Cap. IX.

(4) Cuius vim in detergendas urinæ viis tantum magni faciunt Auctores, ut illam aliquando

diabetis cancerum crediderint. Vide Ettmuller
sum in Collegio Pract. pag. 562.

(5) Non solum quod ex Arabia, sed ex A

(7) Par enim modo Hippocrates (*vide lib de Morbis popularibus, n. 55.*) curavit quedam Clomington in Albdenis nephritis. Hunc manu quidem datur hoc exprimere, & agne sanguis pars, ita ut amboas copiofusas totius effectus lenirentur. Ad usq[ue]r autem venis velut afflatus, obfusca, beta, & canescit, unde nigrescunt tem-
perantur, & adhuc subtiliter & urinam rectifican-
tibus, datur etiam cunctis populis. Hoc vero vultus ra-
tione conseruatur, & aliud substituit, & urina pa-
re probantur. Vide autem hoc donec urina rectifican-
tibus.

(8) *Ad rheumaticos hos lumborum dolores potuerit*

*lactis coeli ex ea aqua decantatione therè manè sum-
ptuus ad Th. i. circiter, solitissime suma expertus.
Hic idem resedimentum tadiaricis. Et calcolobus fortal-*

*Pisc faciem venetiam postagressus, & taciturnus foras-
se non abesse. Baglinus in lib. I. Præcess Medi-*

- cas pag. 74-
- (3) Quad multistriatus dicens Galenus elegit

leporis (1), spiritus salis, decocti malvarum, aut naustriam aquaceti cum butyro, & melle, diverso modo secundum circumstantiam exhibitorum.

Parte affecte non admovenda robortantia, qua subiecta foliada crifpent, exficitentque; multa minus laxantia, que inertiam, & debilitatem in fibris promoveant (nisi actu ferociantis doloris, quo portæ aperiendæ, & inferior transitus fomentationibus, femicupiis, & balneis (2) promovendus), sed solidorum vis in statu primigenio naturali reducenda, & conservanda, linimentis ex pinguedine urfina, & viperina.

Seligatur aer temperatus, & cubiculum versus meridiem. Vitet vitam fedentariam, sed tamen fine labore. Vinum fit multa aqua dilutum, quinimo autumnali proximo tempore simul fervescatcum; addendo, acta prima mustacea fermentatio- nis, manipulos florum fimbaci, utpote magnum in hinc ægritudinibus praefervativum. Exulantibus animi morboribus, & quoconcupis mentis labore abhorreat pariter alimenta caesofa, pinguia, oleosa, & falsa: amet refrigerantia (3), & leviora, vitulum, leporem, pullos, alaudas (4), & cetera volatilia (5).

O B S E R V A T I O I N M O R B I E V E N T U M .

118. AD Nob. Ägroti curacionem celeberrimus etiam Macop- pe radicem *partem brvae*, aquas acidulas chalybeatas, nitratas, distamque, saltem semiflaccas, immixtis ecoproticis, laudaverat. Verum usu diluentium, humectantium, & præcipue praescripti destillati pristinæ incolumenti integre restitutus est.

HISTO-

(1) *Leporis fenguis*, & *pellion rotam in ol-*
la *ad coquendam* *in* *alio* *tempore* *ad* *coquendam* *in* *E-*
statis *apud* *castra* *poter* *ad* *coquendam* *annos* *peccato-*
mox *deleperit* *Lapis*, & *cincivitis* *foras*. *Hoc rege-*
riuntur *nos* *ipso* *peccato-*, *no* *doloris*. *Sextus*
Plutophorus *Platonicus*, *lib* *de Medicina* *ex a-*
nuntiis.

(2) *Balanis curata*, *multa calida laxans*, &
tephrafaria, *qua parte maxime detrahit adhuc* *Hippocrates*. *Et deinde*: *attenuata*, & *molles-*

(3) *Molopponas emarginata*, *Or potus apud al-*
terram *pura* *destillata paludicorum*, & *calidissima*, *vel*
fusca, *vel* *maxime* *fusca*. *Dugilvus lib*. *I*
Prax. Med. *pug* 74.

(4) *Cordium in contractum* *ad tactum* *in E-*
statis *apud* *castra* *Germanie* *etiam* *malum* *lentum*
hastatum: *videlicet* *Ermellinus*, *ubi* *act*: *ha-*
cius *caro urinosa*, *lubidum*; & *calidum* *prærit*,
obseruandus *citius* *Hofmanni* *in Hercule Mo-*
dico *pug*. 172, *qui experientia propria confirmat*
actu *et* *modis* *curare* *possit*.

(5) *Cerera* *speciosa* *in* *modis* *mebris* *propo-*
nuntur *a* *Levino Lemino* *de* *ocellis* *natura* *mi-*
raculis, *lib*. IV. *Hoc* *eff* *fixifraga* *emperum,*
cribrimon, *lithoperna*, *vulgo* *milium* *foli*,
venefica *foli* *species*, *actio* *in* *cerasi* *specie*
robusta, *atque* *obtusata*, *dauca*, *spina* *hor-*
tente.

HISTORIA XL.

FEBRIS, DOLOR IN COXA, LIENE, HEPATE,
SINGULTUS, URINA NIGRA CUM
ARENULIS, VENTRIS TUMOR.

119. **F**acilius esse ägrotare, quam perfecta valetudine perfrui, norunt præcipue illi, qui anatomicis experimentis humana extra observarunt, videbuntque, ab exsufflamentis partium textura microcosmum coagentari, quarum una tantummodo vel corolla, vel violata, vel quocumque alio modo a regulari statu abfcedente, aut morbus, aut extremum fatum in limine est. Explicatu perdifficile puto: quomodo solida, eaque multa, & majoris usus vitari potuerint, quin illa labes sensibilis ad multum tempus irreferat, ut evenit in Ägro modo describendo, in quo denato multa reperta sunt, que probabilitate paucis diebus fieri non possunt, & tamen usque ad fatalis morbi initium perfecta salutis gavisus est. Quia vero tunc temporis, ob domesticas, neque modicas curas, cadaveris sectioni, difficultiam antecedentis morbi dia- gnostici fortasse explicanti, adesse non potui, sapientem Vi- rum Aloysium Garbellum hortatus sum, ut quae observata ab eo fuere, publici juris faceret, sidemque nostras morbo- rum historias ornare dignaretur.

E P I S T O L A .

FRANCISCO RONCALLI PAROLINO

Academia instituti scientiarum, quis Bononia est, nec non
Collegii nostri Medici Socio.

A LO Y S I U S G A R B E L L U S

S. P. D.

120. **M** Ieram C. V. Joanni Baptista Mazino Collegii nostri Socio, in Patavino Gymnasio Publico Prædicta Medicina Professori, editiis libris celeberrimo, lucubratiunculam me- am,

am , petens ; ut si quid in ea minus recte scriptum deprehendis-
set , obelo confoderet , fin autem videret non esse medicina locum ,
una litera emendaret . Vism illi est eam non improbare : verun-
tamen cum illius iudicione plurimi facerem , lict me imbecillitatis
conscius , suplicaver ab amore . Et ab insta ei humanitate pro-
fectum , addidisti tu pariter illius calculum tuum , atque etiam
autor fuisisti , ut , quoniam ad implexi morbi examen , multa , &
quidem rationabiliter meditando , multiores fuisse nobiscum in con-
sultationem accitus , ita hinc tua morborum Diatriba , ubi exgo-
rantis natura rariora phænomena explicantur , hanc quoque me-
am comitem dare per te mihi integrum est . Pareo tibi , nimis
fortasse amice studesti : sed tamen , ut verum fatear , non nihil
padore suffusus , ac refitans : nesciisque res cadat , vestris judici-
is me satis superque inebet . Vale .

Brixia Kal. Januarii A. D. 1741.

JOANNI BAPTISTÆ MAZINO

In Patarino Lyceo Medica Aris Professori , ac Collegii
nostræ Medicæ Socio .

ALOYSIUS GARABELLUS

S. P. D.

121. Ut te fidenter aedam , V. C. , & lacubratiunculam hanc
meam tibi difunditndam offeram , facit perfecta huma-
nitatis tua , & doctrina non vulgaris : quarum altera facies aditus ,
altera rectum , & quantavis pretiū jaducere pollicetur . Decimusquin-
tus jam prope effluxit annus , ex quo Patarui , ubi tu Veneti Se-
natus , Triumvirumque suffragii honorifice probatus , Medicam
artem in illo omnium disciplinarum celebratissimo Gymnasio magna
cum laude proficeris , emenso studiorum meorum curriculo , Lau-
rea , ut vocant , auctus , in communem Patriam redi . Hic ve-
ro , ne otio , ac desidia corrumperem , si boni quid in Patarini
Academia labore , ac vigilantea comparaveram , summa ope
nitendum ratus ; & multo etiam magis , ut porro pergerem , &
jacta illic semina forem ; cum probe noſſem , me in longa , an-
cipitisque artis cultura versari , nungquam defisi , quin quotidie
semel , iterumque agros invicerem , senas tentarem , adotarem
que symptomata . Verum neque id mibi tanti esse facendum duxi ,
ut in eo , neglectis aliis subsidiis , conquecerem . Itaque eidem flu-
dio

dio addictos in aedes meas admittere institui , ubi tum veterum ,
tum recentiorum scripta , nulla non luce , quoad ejus fieri potest ,
diligenter evolvimus , excitatis etiam disputationibus , in quibus
mutua ingeniorum collatione aut disceremus , aut doceremus . Ve-
runtam cum humani corporis anatomie potior hæc aris pars cen-
seatur : sitque revera liber illi excellens , quem summus rerum O-
pifex ineffabili profusa ratione compedit ; cadavera quoque seare
agressus , eorum praeter ceteris , si quos latens morbus conservet , cu-
jus causas indagare est opera pretium : multa ibi , & varia de-
teximus , qua nisi oculi fuisse subiecta fidelibus , nequidquam
conjecturari aequi tentassimus : sed inter alia illud in admiratio-
ne me rapuit , quod tibi hic decribendum suscepit .

Porfiride nonas sexiles labentis anni 1740. acceptis invicem de-
cumbentem Sacerdotem , annua agentem quintum supra sexagesi-
num , id statim emensum integra valetudine , nullo unquam gravi
morbo tentata .

Erat ille fanguineo-bilioſo temperamento , fibra valida , carnoſo
habitu , facie rubicunda : sed vel sanus urinas reddebat sedimento laterito , fundo matute , ac ejus parietibus tenaciter inhaſerent-
e , cum nulla tamen renus moleſta vexaretur .

Laborabat se , quam continuam abque illa moleſta exacerbatione per quinque dies deprehendi , nulloque alio ſipata ſympo-
matum , quam ſinistra excedens dolore , qui in lienis regionem , in-
de in ſinistrum latius transgrediſſet eī , quo decubere non poterat .
Sudor hīc diebus tot corpore diſfluēbat , alrone dura nibil exerce-
bat .

Nox ante undecimum diem Auguſti gravis fuit , & febris illa
die incrementum ſumpſit , nullaque ſudor apparuit : dolor acutus
hepati regionem prebendit , relicto tenei : & ſlatim Ager capiū urinam
nigrā ſanguinolentam reddere , qua inde ſappreſſa , acutus
in rene dexterō dolor ſecutus eī . Singulat⁹ acutus acceptis , & lingua ni-
griecans , ac arida fadū confiſciebatur .

In confluum vocato prælantissimo Viro ſoldali noſtro Franciſco
Roncallo , quamplurimis remedis tum interni , tum externi , li-
cet incæſiū , huius ſalutis propifticandū curavimus .

Die 12. Auguſti , dolor in regione hepati mitefere viſus eī ,
& deno ager arinam nigrā ſanguinolentam reddere cepti . Vel-
peri exacerbata fuit febris una cum dolore dexterī renis , quin a-
liquid , vel minimum urina apparet .

13. Postquam noctu magno febris ardore , & dolore renis vexa-
tus

tus fuisse, nilque lotii reddidisset, ventrem tumentem vidi, & catheterem in vesicam adacta, nulla urina gutta effuxit. Tandem summo cum dolore, multo rando parum urina nigra sanguinolenta reddidit, subhidentibus aliquot arena globulis.

14. Paucas arenas una cum urina nigra sanguinolenta vidi.

15. Dolor renis immunitus est, singulis frequens fuit, & urina copiose cum dolore fluxerunt.

16. Dolor latus dexterum vexare cepit. Hora tercia noctis erupit sanguis & nare dextera ad v. iii. autoque singulit, febre, & magna ventris distorsio, ac syphole, dolores evanescere.

17. Se pejus habuit.

18. Sub aure dextera tumor enatus est.

19. Deglutio lefa, cum aphonia.

20. Quia fuit decimaquarta a decabitu, motus tremuli manuum, urina nigra cruenta abunde fluxerunt, Eger mentis compos hora vigesimquarta obiit.

OBSERVATIO.

A Litera ab obitu dictis factus cadaver dissectum est, apteroque abdome mine, primum sepe obtulit omentum, non solum amplitudine, crassitate, soliditate mirabile, sed quod magis me intuentem affectit, ubique arendula referunt, prout satis indicabat inter secundum fibras, ut non tam cultus incide videatur, quam serra reciprocante scari, primorseque digitos concretantes vellicaret. In pelvi renis dexter paucæ arena apparuerunt. Hepat mole austum vidi, in parte concava levissens. Nimirum cadaveris factor difsecantem afflueruit, quo minus alterius progrederetur: quod nisi obfittisset, fortasse ope microscopii deprehendi posuisse, & unde, & quibus duilibus arenula illæ provenirent, & quo tendent.

Non me tamen latet, prater arenas, calculos, ac lapides in vesica, ac renibus, frequentissimum enascent malum, imo nonnullæ quae in corpore humano & arenas, & calculos, & lapides inventos, in capite, in pectori, in corde, in hepate potissimum, in liene. Et spes validi calculos per annum excretos, demissa prius magna arendularum copia & neconon hoc ipso anno arteriam magnam prope cor calculis undique ambientibus. Omentum vero arenulas referunt cum ab aliis non adhuc, quod sciam, observatione fuerit, & mibi contemplandum senerit, tibi V. C. communicandum putavi, ut si quid ex fideli morbi historia collata cum anatomica observatione argui posset, quod novum aliquod lumen in re medica afficerat, mibi nonnulli placere possim, cui primum id observare contigerit.

Ego

Ego equidem fator, hanc anatomicam observationem mibi an-sam præbuisse opinandi, non omnem aqua potum in sanguinis maf-sam inflnere, eique commiseri, nec ab ipsa mafsa sanguinis per arteria emulgentis ramos in renes derivata, & renalibus glandulis fecerni: enijs quidem rei suspitionem quoque inieci citius a potu aquarum, præcipue mineralium, ac diureticarum per urethram ef-fluxus, facilisque transitus earundem per album, si libera per vesicam via non pateat, & quorundam diureticorum græcolementia, urina flatim communicata. Addit, quod nulla quoque cordis oppreßio liberatorem aquarum haustum subfusque folcat, neque major arteriarum, ac venarum extenso, neque ulla pulsum mutatio. Unde alias aperiri vias crediderim, per quas commet urina potus, & citato gradu, si non ad vesicam, ad renes saltē dicatur. Hinc etiam cum nulla fiat aquarium immutatio, nullus extraneus ab iis combitatur color, odor, & sapor, ut testatur, qui redditas per urinam aquas iterum haurierunt, fatis nos docet: videtur, eas cum sanguinis mafsa circulationem non habuisse: fieri enim non posse videtur, ut una cum sanguinis heterogeneis particulis aqua miscantur, & nullam ab istem affectionem secum trahant, quemadmodum, ut urina, sanguinis dicta, glandulis renum secreta demonstrant.

Quod urina potus breviores vias reperiunt, atque nullo alio li-quido nuptæ, extra corporis regionem excernantur, placuit Francisco Roncalio adnatore (1), referenti observationem. Horfis de oleo amygdalarum dulcium ita excreto, quale fuit ingelutum, ut refert Christianus Joannes Langius (2), & de vino rubro non immutato, ut refert Hoeferus (3). Effe igitur breviores vias, illaque & ventriculo per omentum ad renes urinam, potus di-ctam, rebere, suspicari non absurdum videtur, idque ex vasorum communicatione intra ventriculum, & omentum ab Orbene Henrino observata (4); & ex connexione omenti anteriori cum fundo ventriculi, posterius cum intestino colo, & ex connexione coli cum renibus, ut Hoeferus nos docet, collegi potest.

Ad augendam suspitionem meam accedit omentum arenalis refer-tum, quod brevis cursu potus urinam traduci ad renes, quam longo arteriarum, ac venarum stire, nos quoque docere videatur. Enivera si spéculentur in hac medica observatione primum urina laterrita abhuc ulla venum molestia reddit, si vigente febre sanctorum similes si earundem immediate subsecuti suppreffo acci-tijff.

A a

(1) Lib de Aqu. Hirmerib pag. mibi 91.

(2) In Hercul. Med. pag. 171.

(3) In Prax. Med. de morte circa uitam pag. 55.

(4) Observat. L

riſſimum dolorem regionis hepatis , ſi arenularum efluxus abſque eo , quod mihi videre congerit in renibus aliquod uitium , prater aliquot in pelvi arena globulos i hac profeſto me docere videntur , omenti uitio nimis arenis referto , ſupprefionem potus urinarum congiſſe . Urina autem ſanguinis diéta ea feciſet , que tum e fluidis atritiſ proficiſtetur , tum e fluidi diuina , ac febrili circulationi ſoluitur , & ex morboſo quoque paribus conſat , cum modica , rubra , terrefris , & acris effe ſoleat (1) , e renalibus glandulis ſecreta ſua feritate viam ſibi praeculerū potis fuit , irritatio nis nempe , ac convulſi ſaluum vi ureteribus & quinquo circa propios axes continuo rotantibus ſalini corporibus , quibus urina ſanguinis ſeat , ſuorum ſuperficierum appetitare , fuſiſue acutis angulis , laceratis quorundam vafculorum ſanguiferorum partibus , urina ſanguinis ſanguinem miceri opus fuit : unde urina cruentata originem duxit . Utterius per omentum potulentia ad renes pervenire ſufpicatur Joannes Dolanus (2) multis fretus rationibus , & precipue , quia animalia , quæ carent omento , nullam mingant urinam , ut aves , pīces , ihercū , ſi omnia , que minunt , omentum habent , animalia , illud neceſſario poſtūm eft pro urina potus traicende , & non ut adipem dumtaxat ubique convehat .

At ſi hifce conjecturæ argui poterit , vias effe , que a ventriculo per omentum ad renes , aquas precipue diureticæ deferant , non deſunt tamen , qui alias peculiares duetus effe ſuſcipiuntur , quibus urina , ut vacant , potus , ad reſcam , a ventriculo , & intefiſiū expedit ducatur , hac forteſe ratione ſuſpiciuntur , quod a nuper inieciſt clyſteribus terebinthina paratis , reditua urina violas oleant . Verantamen cum ſubtiliores terebinthina particula peculiari duetus non indigeant , ut ad reſcam perzendant , urinam que violarum odorem impertinet , hinc ſit , ut hac opinio mihi non uſquequaque ar rideat : propterea quod nihil loſa in coruſ ſeſcam reperit ſit , qui uiatius renibus obierant , ceteroqui in ventriculo , & intefiſiū vi tri nullo apparent . Hocſe tamen duetus ad reſcam tendentes , ne quidem audes ſuſcipiari , cum ex celeberrimo anatome Profefſore Joanne Baptiſta Morgagno explodantur (3) .

Alia hujuscemorbi phænomena , cum in rem praefentem non ſint , miſa facio : quemadmodum & cetera tibi Vir Cl. dijudicanda , ac emendanda relinquo . Vale .

Brixia Kal. Septemb. Ann. 1740.

OB-

(1) Boerhaave , De virū medicamentariorū .
De diureſiis .

(2) Lib. de Hydrop. pag. m. 22.
(3) Animad. XXXVII. Ađver. III. pag. 75.

OBSERVATIONES

IN NEPHRITIDEM .

I.

Signa diagnostica calculosa affectionis .

122. NEphritidem cholicali mentiri , vetus adagium eft . Quandodo tamen in praxi fequentia aut omnia , aut plurima ſigna vidi , ſemper calculi , aut arenulæ latuerunt . Hæc funt dolor immobili præcipue in latero , urina clara , tenuis , interdum fanguinolenta , ſlupor curvis , aut pedis ejusdem lateris , dolor acutus ſecundum ureterum duetus , magnum cibi faſtidium , cum naufa , & vomitu , interdum flava bilis , que aliquando , fed fallo , cholicali repreſentat . Urgente dolore , curvus fit Aeger , & palo infixo punctum feriente conqueritur (1) .

II.

Vinum calculis producti .

123. DE calculorum vero productione non eft , cur plura addam : cum iam multa de iſdem meditatiſimus in noſtro opere de Abris Brixianis , ubi ſummam in nephritis de aquis expeſtandam eſſe utilitatem , proponimus , ut perbelle conſat ex Operc Marci Antonii Aemili Philoſophi , ac Medicis Brixianis (2) : & etiam ab experimentis in Historia Regia Scientiarum Academica , que Lutetia Pariforum eft , deducitur (3) , ubi haec proſtant : M. Billerez , Docteur en Meſcine &c. Il mit au moins de Juillet dans deux bouteilles 6. onces de chaque eau , & dans chacune un morceau de 50. grains de même Calcul . Au bout de 4 jours l' eau de Bouggaille étoit déjà couverte d'un broutillard que cacheoit la pierre , & en agitant un peu la bouteille , le broutillard s' étendoit davantage , troublant toute l' eau , & enſuite s' étant precipité , il laſſoit voir la pierre affe diminuée de groſſeur , & changée de figure &c. Id .

A a 2

(1) Vide Hippocrate , lib. de internis aſſectis n. 25. & lib. de Coacis n. 5.

(2) Tractatus de Thermis Milazensis , & il- latum natura . His Aegrotos optime ad accipientem calidum preferuntur ; & ubi inter extera , pag. 52. huiusmodi refert Augustini Batoni : inſolite

Milazensis , & Physica , & Chirurgia Delfini &c.

(3) Anno MDCCXX. for la diſſectione du cal-

culi humain de la Eaux communes pag. 52.

Id unum animadverentes, quod cum plurimos vidissimus abstemios a nephritide liberos, suscepit vero vini potu, illico, aut paulopot calulis obnoxios, coniiciendum certo est, taretare vini sedimina ad illorum productionem summopere conspirare. Quia de causa cautiores vellem patientes in mercatio-
ni vini potu, & in ejusdem selectu, illud vitando, quod in arenoso, aut creto solo producuntur fuit. Præter hanc, no-
stra opinio est, calculos frequentissimam, & facilissimam esse
in humanis corporibus multorum morborum causam. Videatur
in Dolzœ (1) historia fetus integræ lapidefacti post 28. anno-
rum gestationem in Columba Chatry Senonensi (2).

III.

Diuretica vitanda sunt.

(124) PRæterea juber insuper, quasi dixer, conscientiae onus,
ut admoneam, quod cauti sint Tyrones in admini-
strandis remedii diureticis, calculationique, ut ipsi ajunt, pel-
lentibus, quibus non sine admiratione, non sine Agrotianum
damno, addictos quamplorim primarios Medicos plu-
ries vidi. O perniciissimum rem! non vident, in impedito
itineri transiit fructu tentari, nec in partem affectam liqui-
da omnia esse pellenda. Profecto si ab hærente calculo tenella
væcula diffinta sunt, si a corriuantibus humoribus co magis
inflantur, tanto magis extenfa in latera vaforum omnium fi-
bris, decurtabuntur cum majori angustia fines (ubi docente
Malpighio (3), sensus doloris manifestatur), & extremitates in
pelvis, in vesicam hiantes; unde augebuntur impedimenta,
& continuo solutioines, cum violentissimi cruciatibus, & inflam-
mationis metu. Paucis, potius laxitas, mollitics imarum par-
tium promovenda clysteribus, sanguinis mifflone, balnis (4),
semperque paucis sumptis remedii, ne dicam, alimentis. Quan-
to enim minus univerfa vaforum omnium congeries onerabitur,
tanto facilius perenni syftoles, & diaftoles motu oscillans foli-
do-

(1) In Tractatu de Scrofula lib. III. pag. 415.

(2) In Actis etiam Regie Academiae Parisiensis, MDCCLIII, pag. 75, fit mentio: *Ser se Cervus perfice &c.*

(3) In Consilio 68, pag. 122. cent. I. a Hie-
ronymo Galpuri evulgata.

(4) Tanto magis, si vera est Bagliri assertio,

pag. 331.: *calidio tempore, donec fuit in corpore insulæ, seris excessu indurata. Erenim molles fer-
vati continentia vasa cum fibrarum divulsione*

minus lacerabunt.

dorum vigor excitabitur, & expressio extranei hospitis effi-
cietur (1) (2) (3).

IV.

Arcanum Stephens ad dissolvendum calculum.

(125) CElbrebs sunt, præcipue in Gallia, & Anglia, pulve-
ria a domina Stephens inventa pro solvendo inven-
tiva, & renibus lapide. Verum cum effectus non semper ref-
pondeat, legendum est opaculum, quod olim in Anglo
idiomate produxit Medicus Harley, & videnda collectio, quæ
nuper Pariliis cufa est (4), antequam arcana illud magno
pretio ematur.

V.

Calculus solvitur a mercurio dulci.

(126) RAtioni consona sunt, quæ vidi in *Tractatu* (5) de
*Imperio Solis, ac Luna in humana corpora, & mor-
bis inde oriundis*, ubi haec scripta sunt: *Hinc sit, ut datu-
s inde mercurio dulci, plus proficiamus in incipiente hoc morbo,
quam quibusvis urinam moventibus medicamentis; referatis nimi-
rum a nobili pharmaco tenuissimis vaforum obstrunctionibus, & pro-
babit, quæ bas plerumque sequitur, salformam humorum cohäsionem.*

Promota igitur arenofarum concretionum solutione remedii
jam descripsit, & unicuique in propria praxi obviis, cur su-
specta erit mercurii administratio? Si ab ipomet, ceteris for-
tafæ omnibus activiore, tolli, extenuari, & in nihilum redi-
gi possunt omnes illæ colliformes amuræ, quibus fabulosæ a-
renute, fortafæ disjectæ, solidantur, firmanturque invicem.

HISTO-

(1) Vide Medicam Langianam Praxim de
morbis circa urinam, pag. 65, ubi agit de ulce-
re vesicae & diverticuli & clysteri, & purgatorum re-
ceptaculorum, & apertorum & obstruorum nephriticis
lithos, & apertis medicamentis & purgatorum rela-
xantiorum, & cunctis reactiis palliis calculis.

(2) Recueil d'Experiences &c. In Parigi,
presso il Piget 1740.

(3) Richard Mead Medicina Delloris Societas
Regia Sciæ, & Medicis Regiæ.

(4) Fredericus pariter Hoffmannus in Consul-

HISTORIA XLI.

URINÆ PROFUVIUM.

127. **P**Errenes vigilie cum fudoribus sex abhinc annis enata in N.N. habitus picrocholi, cum successivo ielchiadicò affectu, & acuto pone finistram aurem dolore, mox totum occiput occupante, necnon morbofis circa ventriculum sensationibus, sicuti purgations, dulcianitia, fanguinifque menses olim postularunt, ita indicare videntur nativam, ne dicam hæreditariam, liquidorum ad acerrimo-falimum indolem, solidorum vero ad siccitudinem, & corrugationem inclinatorum, texturam: itaut aliquibus accedentibus in viñus regimine eroribus, perente aequilibrio, ægrotare coactus fuerit.

Quibus quidem politis, & pro veris habitis, nil mirum, si frequentissimi itineribus, intimius commota animali œconomia, capite præcipue a solaribus radiis verberato, immutato eduliorum, & viñorum genere, & multiplicibus negotiis indefinenter implicato, & transversum acto, duobus circiter abhinc mensibus Nob. Äger diarrhaem contraxerit, ipsaque suppresta, post decem dies in promptu fuerit febris, in primo infusili frigidis stipata horripilationibus, proindeque cum aliquo lateris dolore, fanguineum emerferit sputum. Cum enim illud sit morbosum in tunc corporibus fibrarum ingenium, ut quovis irritamento in axini nit, & quodammodo corrugari debeat resulantibus ab ipsis vañorum omnium coordinations, facilime contingit, ut haematis orbis intercipiat: ideoque aut media acriitudine ex corroso sudet parietibus, aut ex adveniente unda adactus, fractis ob inflammatorium impedimentum, divulsisque villis, querere locum cogatur.

Quia vero medis casia floribus, iteratique fanguinis mifionibus, emulsiōnibus, aqua Nuceria, & laetis sero, jam sufficienter ab acuto morbo evasit: si bene tuam, doctissime Garuffe, mentem assequor, illa adhuc duo superfunt, que ante oculos ponenda sunt. Primo nempe urinæ profuvium, quod antehac incepturn, in praesens cum aliquo finistram renalis regionis dolore magis acutum videatur.

Secundo totius corporis macritudo, & nuper hisce annis ægrotandi veluti facilitas, ob qua in praesens ponenda sunt Medicæ artis praefidia.

Licet

Licet tamen mihi urinas quantitas, vitio primæ digestio-
nis, exque patulis brevibus viis, & deferentibus ad vesicam
porositatibus, possit pendere multoties alba, cruda, &
aqua est: aut ex rerum debilitate, & vesicae colli laxitate,
ab universali siccitate abcedentibus: nihilominus probabilis vi-
get conjectura, morbo hac symptomata ab eadem universali
causa defuserit jam descripta oriri: atque, intervenientibus
gastricis, pancreaticis, biliosis, & synovialibus fuccis, a dulci,
& naturali crasi aberrantibus, fibrarum, & contractilium
villorum omnium sytema vellicari, adeo ut, auctis supra in-
terventu liquida solidorum momentis, subtiliora, & seroflo-
ra exprimantur, mediisque emulgentibus, utpote magis aper-
atis, per imum facilius vesicas emiliarium separantur. Cujus
quidem morbosus effectus innovatione, ac perpetuante, lap-
panibus indiscernerit lymphis, nutritio etiam vitiarum, balan-
ica, homogenea, sclacea, unctuosa disolvuntur, non aptan-
tur, non queuant, & ecce macies.

Ab isti, ut diabetes fluxus in praesens pertimescendus (1) fit, longe enim ab Ägypto (2) vivimus: adiunt quippe
vires, lotum superat naturalem quantitatem, fed fine excellit,
& non semper eum potu concolor (3), illi pinguedo non fu-
pernat, corporis aliquoq' necessaria humectatio, tempore a-
cuti morbi, illud auxit: deest febris, & interna sitis, favet
ætas, tempus, & Clarenſia adstantis Professoris folertia; re-
liquum igitur tantummodo effit, ut ancillentur, opemque fe-
rant remedia illa, qua pollunt viscerum æstum temperare, fa-
lia abborbere, solida laxare, haematosim perficere, corpuque
nutrire.

Omilia itaque vitandorum omnium descriptione in casu, ubi neque (4) purgandum, neque minundum est, sed potius
addendum: admodum probamus conservare floris casiae cum
tamarindis, quoties aut calor, aut alvi difficultas, aut sumen-
dorum necessitas pofcat.

Deinde opus pertendantum laete aut solitario, aut cocto,
aut cum aqua soluto, aut in alimentis, prout ventriculus ma-
gis ferre poterit, præmitendo pulverem testaceorum. Quo qui-
dem

(1) Qem ipse Galenus 6. de locis affectis (2) Signum diabetes. Paulus Sobzai, in Me-
cap. 3. bis tamini videt. dicina Practica, tract. I.

(3) Ob potum aqua Nisi frequens inibi est (4) Id docente Sennetto Practica lib. III. Par-
diabetes. Videatur Rabbi Moses, parte VIII. A- te VII.

dem votis non respondentे, substituendum est sacharum lactis affinitи, aut lac artificiale ex aquis destillatis lactuce, plantaginis, portulace, anguria, nymphae, & amygdalis dulcibus, additis terra lemmia, magisterio perlarum, & corallorum, succino, & papaverinis, si lubet. Cum enim quies in liquidis producenda sit, ipsa etiam narcoticа licta videntur. Post haec, carne viperina, radice chinez, fantalisi, rafuria nutriens haustus erit parandus, & omni mane forbillardus, non omitendo gelatinas cornucervi in domesticis jusculis. Sique urinæ profluvinum incrementum sumeret, renali etiam regioni apponi possent fomentationes ex nepeta, porcinæ fabæ foliis, hyoscyamo, & similibus, quibus magnus Hippocrates aquos mulierum flures (1) sedat. Vitet mentis labores, & corporis motum, tam super rheum, quam succusatores factum. Vitet fructus horatios, falsa, acida, carnes assas, amet elixas, quietem, ex qua nutrituræ malfuste aptantur, & nutritio perficitur.

O B S E R V A T I O IN URINÆ P R O F L U V I U M .

128. IN urinæ profluvio mihiū vinum rubrum (2), amygdalarum lac (3), feminae coriandorum (4) non est, cur memorem: cum plura super hoc argumento alibi (5) a nobis scripta sint. Multo minus refracibimus rationes illas, quas numero de fluore albo (quoniam ipse Sydenham, paria (6) praescribit remedia), non tam facile supprimendo, profouimus: cum interdum hydrops ipsa ad matulum ab utili lympharum omnium excretione pendere possit. Miflis igitur murarum partium debilitate, & deferentium pars, id medentis obtutu praeſens esse debet, scilicet fere semper a sanguinis acronimia praecepſ lotii fluentum, soluto praecepſ epinephridio, originem trahere. Quia de re incrasianta, temperantia, vaginamenta indicata sunt, itaut falini apices nec fluida uterina seindere, nec solida cum mejendi stimulo pollini vellicare. Videatur Zaccius Lusitanus (7), qui latè affino chalybeato, & cum phylonio perfuso permixto, diplacum desperatum curavit.

HISTO-

(1) Lib. II. de Farmacopei medicis, pag. 178.

(2) Hoefffner in Herculeo Medico, pag. 171.

(3) Hildanus in aferentia, cap. V.

(4) Joannes Pigtray in sua Chirurgia.

(5) In tract. de Aquæ Diuinitate.

(6) In Procell. instigatio de Morbo cœti, pag. 711.

(7) Lib. II. Præc. opere. 7.

HISTORIA XLII.

ULCUS VESICÆ IN VENETO MERCATORE.

129. U^Lcre colli vesicae Patientem laborare, demonstrant nrae exacerbatur, tum sanguinis mihiū per intervalla recurrens, accedente perenni fistulidio mucosi, albi, & tartarei sedimenti ad fundum matulæ: quod cum usque ab infanthia obortum fuerit, & indefiniter nunc magis, nunc minus virulentum, & auctum per excretoriam urinæ incernicula deflexerit, nil mirum, si in p̄fessis profundius incultum, internisque vesicae paries depauperat, remedii, & quibuscumque alexipharmacis reluſetur. Quod autem ultra solius muculi confinia ferpat, & vesicae cavitatem occupet, suadent non minus purioris sedimenti quantitas, que magnam ostendit interiacentium vaſorum corrollionem, quam præcedens, & universalis causa a tota pendens. Cum enim aliquando etiam renalibus doloribus vexaretur, fintque fere tempera inferiorum cruciatus praedulæ, arguendum est, ex liquidorum dyscrasia ulterius fundi, & liquari mastam sanguinis, prontorique lapſi, mediis emulgentibus, ad renales thecas corrvari. Cumque & ibi forsan, ut in vesica, coava lateat debilitas, & interiacentium glandularum, & folliculorum inertia, per conſequens leditur separacionum ordo, interneque canalium, & viarum ducentium tunicae abraduntur, follicitantur, convelluntur; ideoque aut vitioſe dehincenibus, aut convulvile oſcillantibus extra natura leges, fit multigena humorum exprefſio nunc magis, nunc minus cruenta, nunc filamentosis, albifque mafulis turgida, que si attenta falebroſi ductus ruficitate, præcipue ad internum urethrae oſculum, fibi invicem in amplexus solidantur, urinæ tranſitum impedit, irritamenta in affecta parte revirescant, & augentur, donec defendantis urinæ impetu, aut externa preſſione morboſum repagulum dimovetur, & ex meatus urinari angustia excat.

Hujusce propterea morbi fedes, ac cauſa in universalibus liquidis, & in peculiaribus solidis, urinæ ſcileſt elaborationi, & tranſitu interventibus, querenda eft. Quarum prima in potremis flatuenda videtur. Cum enim usque ab infanthia album ſedimentum in urinis lateret, beneque nutritus, & va-

B b

lens

lens ad juventutem pervenerit, flat profecto, aut a matris utero, aut a nux nutritis lacte prima morbi femina contraxisse, que pedentum, & profundus insculpta, fœva hac in praefatis symptomata producat. An vero ulterius de latenti luc venerea in nutritis venis dubitandum sit, mihi non fatis confat. Hoc certum tantummodo est, aut ab intus genita, aut adventitia, caque muriatica, & infenſimla aciditate mortuum augeri, & vicissitudinario lacrymabili motu ab universali ad affectam partem, & contra, symptomata reciprocare. Cumque, infuso Ägrotu, urina pedentium defillet, coniunctionem est, vel consumptas ab ulcere esse circulares mufculi fibras, aut ad atoniam dispositas s: ideoque perire spiritum animalium influxum, & irradiationem: quod apprime eluct ex eo, quod non tam a violentissimi doloribus conqueratur, scilicet ob organum laxitatem, & aliquatenus sufflamatum nervi laticis influxum. Quod siicut hoc certo contingere circa urinæ promptuarium flauidum est, sic ad expidicandam veritatem, ulterius argendum est, hocne vitium in aliis glandulis, visceribus, chylisque officinis lateret, neque ipso cordis thalamo parceret. Idque potius affirmative probant calor, & humiditas temperamenti, squamidus faciei color, & vitiata nutritio, qua licet deficere non videatur, attamen ex pallidis genis, ex debilitate ad motum, plenitudo videtur potius pendere ex mora flagrantia viscidiſcula lymphæ in subcurvantes miliaribus, & sebaceis glandulis, ubi minor nifus mufculorum, major laxitas incerniculorum, quaem semper mora augetur, quam in roride humiditatibus homogenea coaptatione, in qua opus perfecte nutritionis consistit. Præterquamquod perennis haec aquosi laticis scaturigo, qui & defluit, & corpus circumquaque replet, nonne vitio fane pancreatis, effixa bilis, & glandularum mesenteriacarum promovetur, arque a vapidu fanguine, feri confortum repente, morboſe perficitur? Quia fane polito, & visceræ penituslimis emphræbus laborare, & glandulas conglomeratas infarciri, arteriarum anastomosæ obsecari, necellum est, accidente organorum inertia, & in dies fatigentibus oscillationum momentis.

In arduo autem hoc discrimine ventriculi prius digestiones actuanda, mafia sanguinis corrindæ, excrementi humores alio vocandi, urinoli fales cicurandi, scabiosa, ut cum Ori-
bafio loquar, vesica, & depaſens ulcus detergendum, poſta-

con-

confolidandum, & emergentibus symptomatis fedulo incumbendum, admonente Hippocrate, antequam *vesica penitus scindatur*.

Cum autem observata fuerit in præteritis sanguinis mifionibus obscura lentelcentia crassis referta particulis, circuitui refluxantibus, sero forsan apparatu fejunctim, & in Lymphaticis tantum canalibus confluentem: attente animadvertemus erit circa venæ ſectionem, qua indicatur a sanguinis lentore, prohibetur a dominanti fero. Raro itaque executioni mandetur, & in parva quantitate, ad motum potius conciliandum, quam evacuationem, ſemper ex manu. Nec spernenda in eodem fonte injectiones, qua licet quoad prædictum uifum, & Ägri querimonias, difficultes videantur, cum proiectus medio ſiphone medicamentofus liquor ſuperare non poſlit coeuntis mufculi impedimentum, niſi argenteo catethero veſica oculum aperiatur; attamen quicquid videt, quod, quandoque poſſunt adhiberi (1), fed raro, ſemelque tantummodo in die, ne frequens stimulus & crurio exiuit, & inflammationi viam ſternat. In eafa tamen noſtro cum indeſinenter abſque voluntatis nutu ſtillicidium deſluat, ſic quoque & abſtio urethrae oculum facilius pervadet, & meatus reſiſtentiam, & diſcultates poterit ſuperare. Laudatur præ aliis aqua terutiana, lac, & ſuccus cyclanini cum melle roſato, aut cum cucumeris feminæ (2), dein vimum aqua alteratum ſcorde, & dictamo creticō, & tandem ovi candidum cum pompholyge, vel decoctio chalybeata vulneraria, additis foli plantaginis, & roſi rubaeum, polygoni, confolidæ, floribus hyperici, & meliloti, opus perficit; ſuperaddito cataplaſmate ex patinalis, noſa paſſa, galla, acacia, hypocrate, alumine &c. (3).

Vigintibus vero paroxymis, atque doloribus, palliative agendum, unguento ſciliſ populeon, & philonio, aut fomentationibus, inſelli, & inde unguento malvino, oleoque de curbita pars oblinienda.

Cautæ vero diureticis utendum: quia eti refractis viribus ad vesicam perveniant, attamen per partem affectam evanuant, qui modus ſemper ſuſceptus, ut alibi diximus, effe debet. Vitas purgantibus, lenientibus alvus promovenda, & proinde ammoniacalibus ventriculi per epicasim rugæ detergenda, in-

B' b 2 telli.

(1) Id etiam perficit Galenus, V. meth. Med.

(2) Ut fudet Paulus Aegineta.

(3) Ibidem.

testinalis tubus mundandus , & vasa chylolympifica adamussim expienda sunt , ut ad fanguinis claustra expeditior pateat , & alimentorum , & medicati libaminis aditus . Duplex autem methodus , utraque rationalis , se nobis offerit . Una facilis , plana , semperque usq[ue] adhuc adhibita , que morbi augmentum compescat , salina spicula dissolvat , fanguinis calorem temperet , & fermenta omnia reddat vegetoria , quod & in praesentiarum moliri posset medius chalybeatis , viperinis , gelatinosis , lacteis , & antecorbuticis . Que utique omnia juvare deberent , sed integre curare non poterunt .

Facem itaque praeferent Raymundo Joanne Fortis (1) , alexipharmacum , & sudorifero decocto opus tentandum esse conferem , haec secunda methodo incederem . ϖ . falaperill. ell. rad. chin. $\ddot{\text{a}}$. $\ddot{\text{a}}$. fantal. alb. fassafas , lentic. e Chio $\ddot{\text{a}}$. $\ddot{\text{a}}$. ii. antimon. crud. lapid. pum. $\ddot{\text{a}}$. $\ddot{\text{a}}$. inf. pro noctem in aq. com. $\ddot{\text{a}}$. ii. mane bull. ad confump. tertia pars pro diuibus vicibus , hoc est , summo mane , & post prandium longe a cibo , & cum iisdem lignis p. decoctum secundarium pro totu[rum] ord. per dies quadragesima .

Dum haec fiunt , doliola aqua ferventi repleta , omni mane ad latera patientis ponenda sunt , & suaviter fudores promovendi per quadrantem , per dimidiā horam , per integrā , si lubet , habito respectu ad sudoris majorem , vel minorem promptitudinem , atque ad accidentium syndromen . Cum enim curationis cardo consitiat in eo , quod longa a vefica serofum fluentiam deriverit , itat pars affecta siccetur , atque ad consolidationem disponatur ; nemo non videt , eliciendi sudoris necessitatē , qui dum ad corporis ambitum effluit , non liquante , sed roboranti libamine renovatur , sicque tota fanguinis unda & immutatur , & reficitur . Et licet fieri non possit , quinimum lethale force , omnem urinam alio divertere , attamen ex minori ejusdem quantitate neque vefice uetus irrigatur , neque stillicidium , aut mingendi conatus sollicitatur , sicque vefica cavitas ad minorem extensōnem , & motum , atque ad aliquam siccitatem perducitur . Subinde pitulæ balsamicæ in uolum poni poterunt ex corallis rubris , belzoino , & balsamo de copaya , superbito haustu aque tepide ex andracne , aut anguria defillata , aut ei detur *Ammoniacus bolus* , aut *ferulatum usbarum cinis* , quantum tribus digitis prebendi potest cum passo ,

(1) In *Consultationibus* .

passo , aut malabarum mensis *Majo collectum* , aut denique subflittendum remedium , quod memorat Archigenes in epifolia ad Atticum : nempe papaver album tostum infersum in decocto juncis rotundi odorati , calami , & glycyrrize , aut pini cortex , tanacetum , pompholyx , aloë , & cucurbita crenata , quo proponit *Oribasius* (2) , aut denique *medicamentum renale ex bellariis* , quod ad vesicas , ac renum ulcerationem olim adhibebat Paulus Aegineta (3) .

O B S E R V A T I O N E S

I N U L C E R A V E S I C A E .

I.

Diuretica vitanda sunt .

130. Si forte aliquis in hoc casu opinaretur , spina celtica (3) , aut aliquo diureticu[m] arcano , coque fortasse aetivis viribus praedito , morbum tolli posse , præter ea , que in confutatione diximus , sciat , summopere distare a nostra medendi methodo , quæ potius contradiuretica , fit verbo veniam , si darentur , in hisce angultis meditatur . Manet siquidem alta mente repotitus , quod scriptit Raimundus Joannes Fortis (4) (5) , & rationi confona nobis videntur illa , que n. 124. de diureticis iam diximus ; tanto magis quia vidi paucos laborantes , abfus frequentissimo mejendi stimulo , qui ut quisque videt , ne totum corpus cum pinguedinis dissolutione colliquetur , augendus non est .

I I.

Cante liquores medicati in vesicam adiugandi .

131. DE remedii pro ulceris curatione in vesicam adiugendis quisque propriam consulat praxim . Plurimi enim sunt , qui detergentes , mundificantes ; plurimi , qui adstringentes , confondentes deprædicant ; nec defant , qui spiritum mercurii dul-

(1) Cap. Clf.

(2) Cap. II.

(3) Cap. II.

(4) In

Consultationibus , &

Responsumbus

medicinalibus , pag. 390 . *Homericus* igitur alia a-

succedit .

(5) Trallianus pariter lib. IX. cap. 5. narrat

Pharmacopæam Schröderi Hoffmannianam ,

libro

unusq[ue]

vulnus

magis excoupto .

Classe I. pag. 487 .

(6) In *Confutationibus* , &

Responsumbus medicinalibus , pag. 390 . *Homericus* igitur alia a-

succedit .

(7) Trallianus pariter lib. IX. cap. 5. narrat

Pharmacopæam Schröderi Hoffmannianam ,

libro

unusq[ue]

vulnus

magis excoupto .

(8) In *Confutationibus* , &

Responsumbus medicinalibus , pag. 390 . *Homericus* igitur alia a-

succedit .

(9) Trallianus pariter lib. IX. cap. 5. narrat

Pharmacopæam Schröderi Hoffmannianam ,

libro

unusq[ue]

vulnus

magis excoupto .

dulcis (1) in aliquo vehiculo, interdum vinofo, dissolutum mille laudibus extollant. Veritas (fape vidi) una est, quod Patientes viri, postquam primam, vel alteram medio metallico cathetere ultra vesice collum injectionem tulere, potius cum antiquo morbo amant confundere, quam, per tormenta (2) multoties instituta, curationem pertentare.

HISTORIA XLIII.

FEMORIS FRACTURA.

NOb. Patiens sexagenarius, temperamenti calidi, & humidi, habituque athletici, ex fanis Parentibus genitus, hypochondriorum obtrusionibus olim, aliquando vero arteriae defenscentis pulsatione vexatus, dubius abhinc annis conqueri coepit de intestinorum doloribus, qui circa pancreaticis regionem ad umbilicum usque defiebantur, & etiam circa maneflana caufam exacerbabantur. Adhibitis propterea remedii purgantibus, felicit oleo seminum lini, amygdalorum dulicem, aquis thermalibus, rhabarbaro, ammoniacalibus, aliisque quamplurimi, in pejus ruere vifus est, rorida humiditas abfumi, fibraque exficiari. Quapropter clavo profremto vere, facta confutatione, in eam deveni fententiam, a remedii cuiuscumque generis esse abstinendum. Solo itaque diæctico regime ad plures menses exulanibus feliciter doloribus, nescio quo fato, die secunda Iulii præteriti, dum rheba vehebatur, equis ex improviso fugientibus, fatius duxit defilire, quam ex frementio succulifatorum feritate in profundis trahi periculum. Conflito idcirco in arena capto, nescio an dixerim timens, an nimis generosus Vir, paulatim defensens supra lateralem pertican, ambobus prius crecbris cruxibus, sed dedit præcipitem, & pronum supra terram; sed feyllum vitaturus, offendit charybdim, majorem felicit vehiculi rotam, que & vestigia supervenienti dexterum femur fregit. Ob id ad propriam domum translato, facta extensoне, iratiique offis ad extremitatem mutua coaptatione, rotata induita fascis, & subligaculis, coxa in recto, & piano decubitu, ut aijnt, servata fuit, abfque tamen capsula lignea, que suspecta iphi fit.

(1) Vide Parvum Hildatum.

(2) Catheteris usus periculosa. Gal. 4. Merb.

it Hippocrati (1), & parvi prope truncum emolumenti.

Dic morbi decimaseptima, dum in alterum lecti latus transferitur, vix mota ex suo alveo laboranti coxa, ex diversis operantium viribus mutata direccione, & rectitudine, ossium crepitus Adstantium aures, & cor ferit, ideoque iterum intra suam fedem pars, abfque novo fractura chirurgico examina, manibusque reaptato coaliu, qui utili fuisset, colloca-ta fuit.

Paulo vero post, intestinorum dolores circa abdominalia visceris favore ceperunt, antiquam veluti agrititudinem simulan tes, qui tamet, upote ex faciem tarditate, clysteribus, & suppositoriis adhibitis evanescere.

Nunquam tamet evanuit interni curvis, quasi duplo majoris tumiditas, que licet in luxatis, & fractis frequenter sit, præcipue ob prædipum ex circumligaciliis liquidorum circu-um, attamen versus sexagessimum sensim darecente glucine circa ossium extremitates, laxatis aliquatenus fasciis, septuagessimo die adhuc subfistile visa est, impedito omnino cru-ris motu.

In hoc rerum statu in consilium vocatus, adnotavi primo male conjunctum femur, quod quidem cum oblique fractum in medio fuerit, in angulofum macromen defensitum ambobus ossis capitibus, & deficiente in extremitatibus planitate, declinato obcurvi sejuncti femoris apices viceversa carnis fibris in fixi, obtemperare debuerunt contractions nervorum motui; ideoque tota coxa per digitum transversalem decurta est, ut admoto patella docerunt, cum metu etiam, ne juncula ossis extrema variis acuminibus aspera, adhuc per aliquod spatium differt inter se, alterum enim sub eute protuberat. Quia tamen jam confabat de aliqua nodositate, & glutinis formatio-ne, ut manuus tractatio, sublati sine coxa flexura pede, siuadebat; sic qualicumque effecit unio in tali statu, reliquendum putarunt, optando ut in maiorem duritatem solidiceret, aptaque forsan fieret ad sustinendam corporis molem.

Suspecta secundo fuerunt qualecumque affecti pedis tracio-nes, que, ut ad debitam extensionem perveniat, tantummo-do actu primæ repositionis facienda sunt, propriis Chirurgi manibus, ministrorum adiumenta, ipsoque Polyipaston, quod olim ab Archimedē inventum fuit, ut eruditissime exponitur

a No-

(1) Capite de Fractis, pag. 636.

a Nobili , & editis Operibus celebrissimo , Comite Joanne Maria Mazzuchelli (1). Proindeque alta semper quiete debet decubere (2) , exemplo cujuscumque plantarum infisionis , aut lignorum glutinamenti .

Tertio , observabile fuit per tres digitos tranversales decursum cruri (adnotis recto Argro inferna artibus , affecti calcanei extremo fani sinistri cruris interno malleolo respondentे) ideoque detraicto tranversali digito , quem rapuit supra genu femoris rupti dicta duplicitas , adhuc tamen solum crux a genu ad pedem per duos digitos brevius altero repperitur .

Post hanc , que veris limillima nobis visa fuit , ad expli- candum cruris brevitudinem diu hercere coacti fuimus , adhucque heftitamus incerti , utrum ob pupillum ossium compagem examina effigentiam , integram , aut dimidia luxatio artis auxilia posceret , & difficiliorem redderet curationem , juxta illud adagium a Præticis melioris note scriptum : Pars luxata decur- tatur .

Quoniam vero Patiens syphilitic , ab aliquibus mulfittata , vix laborasse sciat , viribus pollet , bene dormiat , vefcatur , & uiniferalle , dempta parte , æquilibrium haec tenus pollicetur , li- cit levi per intervalla tumore in juventute circa talos vexare- tur , per totum tamen morbi decursum , crux eadem figuram servavit ; quare relictis rationibus , quod humorum deluxus olla laeserit , reliquum est , ut opinemur , in primo sui jaclu supra inæquali folium , infelici ejusdem lateris folo , sollicito nimis pede , impetum forsan recipiente , & duplex infortunium obuenire , aut lefionem in genu , aut divulsione tibiae a fibula (3) , aut ipfarum infernani unionem , & apophysim astragali diduxisse ; patens integra fractura chirurgicum opus po- fente , neglegto , atque præterito cruris examine . Non enim omisso femore , ima cruris brevitas explicari potest , quam ad- misso ossium vizio : quod siudare videtur morbi diuturnitas quintum mensem exuperans , partis profunda durities , & ni- tor interdum cum aliquo rubore , perennis usque ad calcaneum immobilitas , & meis oculis malleolorum latitudine , scilicet uni ab altero interna longinquitas , quæ attento obstruente farci- ne , in articulorum interterritis forsan concrecente , & gumma- to examinari non potest .

Obſtant

(1) Notizie storiche e critiche intorno alla vita , alle invasioni , ed agli scritti di Archimede Stracafano , pag . 40.

(2) Hippocrates pag . 625 . Tract de Fractis .
(3) Vide Parvum , Tractatu de Luxationibus , pag . 477 .

Obſtant vero , & supradictam nostram conjecturam infir- mant adſtantum Clinicorum , a nobis aliquo magnificâ opini- ones , ex nervorum contracção brevitatē defumentes ; obſtant recta pedis figura , & dolorum absentia , aliquis , imperfetus tamen , pedis motus , nulla inflammatio , nulla convulſio . Sed si nervorum contracção breviores redderet artus , in spasticis , & tetanici affectibus mutili , & claudi homines surgerent et lecto : multaque juncture necessariae essent , ut in examinanda parte se invicem prementia olla , subtilioribus factis cartilaginis , & veluti contulsi articulationum summitatibus , ex majori adhæſione pars decurari posset : sed cum crux cor- pus indeſinens jam fuſſenter , ad ulteriore contactum olla urgeri non poſſunt . Addamus tibiae pariter , & fibulae non fra- clea crux componentis longitudinem , quam fine piaceulo brevia- rem nemo diceret : ideoque , quando ipfarum divulſione brevitas non respondet (responderet , si eſſet admodum exigua) dubi- tandum supereret de genu , aut talo . Quandoquidem decurta- tionis non ſemidigit , fed duorum integræ tranverſalium ratio querenda .

Si morbus eſſet in genu , pedis proportio non mutata nihil probat . Si vero eſſet in talo , animadvertemus ipsum anterius , posterius , in latera , quod difficultius , ob malleolorum refiſſen- tiam , luxari poſſe . Quæ omnia evidentissima fūnt : sed poſſe etiam inferiorem tibiae cum fibula unionem diducere , & veluti aperire , abſque quod neque anterius , neque posterius afragalus cavitate , atque protuberantiam faciat ; præcipue fit leviter ſuperiori apophysini violaverit , adeoque adhuc intra malleolos inclusus , nullibi promineat , & abſque illa contor- fione pes ſuum habere figuram videatur , tumore lumen obte- nebrante .

Circa fractum femur per totum morbi decursum nullam un- quam mentionem fecit aliquis doloris , ubi tam magna conti- nui ſolutio , perioſci diſcrepicio , & carnearum fibrarum ab of- feſis apicibus laſio . Nil igitur mirum , ſi in afecllo crure nu- feſis dolor , ubi nulla divulſio , nulla corroſio , nulla vellicatio , nulla diſtorio , fed ſolummodo decurtagio , ob quam nervi , tendines , & vafa in latitudine craſſefunt , ampliantur , & in illa veluti molitiae , ab innoxia lymphæ accufua erit , fibræ omnes humectate , & laxata fine dolore quieſcent .

De ſuperflite pedis motu ultra non loquar ; quandoquidem

si irradians motorius nervus offensus non fuit, sive recta proprio subficit, calcaneo, nec metatarsis in latera declinatis, & motum a talo infra, ubi integra pedis salus, posse persevere, quis negaverit?

Quando femoris capit ab acetabulo coxendicis exire, & magnam luxationem constituit, nihilominus videmus, claudos licet, & negros ad milliaria incedere, scalas sine dolore ascendere: ergo in luxationibus non semper motus partis perit.

Ad inflammationem, & convulsionem quod attinet, perpetua pars affecta, totiusque corporis quies, & diaeta sanguinis impetu retardatur. Et quamvis alba vena, intercutanea glandula, & interflitia, quinum ipsa forsan membranarum porositas, & muscularis fibrae exundantibus facient lymphis, attamen interno fanguiferorum commutare libero remanente, & media sytole cruris appulus, & medius venis ad cordis thalamum reditus felicit, semperque abesse febri, reciprocant. Ideoque cum liquida quietem natca, & amplum tumorem totius cruris constitutient, pendent tantummodo ex particulis infidis, inertibus, aquosis, atque ad fermentationem ineptis, neque inflammaciones, neque suppurationes, multoque minus nervorum irritantia, & convulviva symptomata haec tenus natia sunt.

Quia vero haec possunt esse, & non esse, videntur destruere non posse timorem viti solidorum: quod mechanicus principii demonstratur, atque, si olla corporis formam, & reitudinem praefant (¹), ad mensuram reducunt. Hoc est, questione unico constat puncto: utrum scilicet humani artus, citra luxationem, nec quidem modice decurari possint.

Quis enim erit in practica medicina tam hospes, in mechanis tam parum eruditus, & proletarius, ut negare posset immensum pondus, & percussione vim, quam sufficere debuit calcaneum? Quomodo subinde dictandae certitudine dici poterit, internodis ne capilli quidem latitudinem a seinvicem distare, cartilaginea ossium vertices operientes non esse contufas, tibiam, & praecepit fibulam, non sufficere incurvatas, & virtiose forsan restitutas? Que cum fieri possint, post conglutinatum, licet ægre, femur, post centum transactas a conglutinatione dies, post diuturnam semper in lecto immobili detinendi de cruris necessitatem, non ad ravim usque clamanda fluxio pro causa

(¹) Hippocrates de ossium natura, pag. 513.

causa morbi solitaria, sed fatendum sane erit, quod tribus abhinc mensibus propositum, felicit non coxam solum, sed rotum crus, excepto pede, agrotare.

Denique potremus omnibus in dubium vocatis, quando circa formidatum, licet modicum, osium vitium, membrum extensionem, & mensuram suam amittere posse, Patavina Oracula decernant, id unum dici posse pro stabilienda ægritudine idea: contingit Illusterrimo Patienti, qua scripsit Hippocrates (¹): *Qui zero defilierant, calce se se exeperunt, & festinaverunt, ossa discessa sunt, vena contusa, nervi confracti, fideata, & lisa ossa. Ideoque, & in casu nostro, ob validam conqualitationem, contulitionem, & impetu, totus cruris synthelium subversum fuisse: quapropter fastigente in dies solidorum vi, distractis, vel cordeatis fibrarum, & utricleorum ordinibus, confluentia præcipue alba liquamina stases, & congelationes produxerunt, quæ veluti fluxionarii effectus spretæ fuere, sed in præscens tanguam morbi primaria fedes medicam, & chirurgiam open poultant.*

In tanta igitur caligine, aut, ut melius dicam, metus mea imbellitatem, quia in hunc rebus plena periculi commentatio, tua virtus confutabilis, Vir Illusterrime, ut nobis lumen afflans, quod nostras in hoc labyrinto dirigens curas, morbi diagnostici explicit, & remedia indicet pro pristina valetudine, quam Nobilitissimo Patienti appreciatur, tibique sua jugiter obsequia devotet.

Brixie 10. Decembbris 1738.

CONSULTATIO

VIRICELBERRIMI

JOANNIS BAPTISTÆ MORGAGNI

Publici Primarii Professoris Patavini.

¹³³⁻ **A** Trente, ac libenter legi, que *Vir Clarissimus* scripsit, cauam inquisens, quamobrem post fractum ante hos quinque menses, & que excurrevit, os femoris dexterum Nobilis Viri, & feliciori sorte dignissimum, respondens crus non modo adducatur, tumcat

(¹) Lib. de mochlico, pag. 657.

tumeat totum, & immobile sit, sed duobus digitis transversis, si cum altero conferatur, brevius appareat. Nam cum totus artus inferior sinistri tribus digitis longitudinem excedat dexteris, neque sinistra tamen rotula ultra unum digitum infra dexteram inventatur; videtur hinc confit, de tribus illis immunita longitudinis digiti unus, haud amplius, femori, duos reliquos cruris esse affigandos. Quarit igitur infra rotulum cruris brevitas causam, hancque conferendam præcipue concit in os tali, quod Nobilis Viro ex rheda sive deflentis, sive cadenti, ex vi ab alijs ad humum calcis osse impulsum sit, ut cunei instar adactum, imam tibiam a fibula diduxerit, sequi inter utrumque, si recte ejus mentem affectuor, tantum conjectari, quantum ad eam, quam dicebamus, cruris brevitas intelligendam, & quia hanc consequitur, ob laxatos videbunt mucus, tumorem sit fatis.

Quia in rerum explicatione equidem mibi jam diu spectatum Clas-
sificationis Viri ingenium agnosco. Attamen cum ipse quoque, qua est
ingenuitate, minime disimilat, qua conjectura huic obstant sua,
michi veniam facile daturum spero, si eadem & veri inquirendi,
& Nobili Viro inferiordam fibula permutem, non reticam, quia me
excusum ratio cogat affectum adhuc sufficiere. Non querar autem,
num ejus calcis afflitionis revera vis tanta esse potuerit, quanta sit
oporet ad ligamenta, sicuti celeb. quoque Winslowius (1) numerat,
quinkue, eaque firma & valida in athletico præfertur corpore, pe-
nitius discerpenda, per quae ligamenta, ima damataxat (nam cetera
scientia omitti) tibi, & fibula inter se colligantur: que res
utique adeo difficilis est, ut horum uterque disjunctionem ossium
Paratus (2) quidem olim, & nostrarum state Clericus (3), Palpinius
(4), Janckers (5), alique memoraverint, sed tantum nemo eo-
rum, quos nunc legimus, ut inter utrumque os adactum
sunt, tali videlicet scribat. Nec magis quaram, nunc in ejusmodi
parte, non carnea, ut medium femur, sed tot tendinibus stipita-
ta, id fieri potuerit sine ullo eorum symptomatum, quorum tum
numerum, tum gravitatem intelligere fatis possumus, vel ex funefis
historiis, aut foliis contorsionis articuli tali, aut luxationis infima
tibia, quas Nicolaus Tulpius (6), & Theodorus Caroli (7) liter-
arum

(1) Exposition Anatomique. Traité des Os ch. 18.

(2) Rati. 175, & seqq.

(3) Medic. A. V. ch. 15.

(4) Classis comp. Traité des Operat. qui

fe font aux Lux. ch. 15.

(5) Anatomie du Corps Hum. P.II. Traité V.

(6) Confess. Chirurgie Tab. 65. n. 13.

(7) Obs. Med. I. IV. cap. 10.

(8) Ephemerid. Nat. Carol. Decur. II. A. 6.

ch. 67.

rarium memoria mandarunt. Neque ob eum tandem, qui superest,
pedis motum, inquiramus, num istuc habere locum possit, qua pra-
stantissimus Salzmannus proponit in dissertatione de Articulatio-
nibus Analogis, quæ fracturis ossium supervenient. Hac omnia
ultra in presentia separant, coque libertus, quod istud doce,
ingeniose occurvere voluisse video Clarissimum Virum. Illud u-
num quarum: si talus igitur inter fibulam, ac tibiam intrufus
est, qui fieri possit, ut mallulus interior pra exterior tanto ma-
gis non prominat, quanto infima tibia pra ima fibula latior est,
sive in pes totus nunc exterioris cruris lateri non respondet? Ne-
que enim ad tantum longitudinis tibia excessum occultandum, aut
tumor istiusmodi est, aut infima tibia epiphysis leviter viola-
ta. Nam rurum neque immans, & utrinque, si recte intellego,
pariter diffusus est; sive autem epiphysis violatio non ea est, qua
tantum ascendere talum patiatur, quantum ad crus duabus digitis
brevius faciendum requiritur.

Unde igitur hanc cruris longitudinem immunitonem repetemus? Unde sive a tibia, & fibula brevioribus redditis. Neque enim aut ex eis atas, aut ex perquam in adultis varifissima, istuc reram
conditio verisimilis est, ut ejusmodi ossa curvare potuerint. Unum
est si femoris, in quod veri similitudinē totus artus immunitonis ca-
dere suspicio queat, ut cuius fracturam ossis, cum obliqua adeo
contingit, extremon autem fracturam alterum sub ipsa cruce pro-
tuberet, non difficile crediu est, ea ratione cooptatam nunc esse,
qua ad veram totius artus brevitas efficiendam sit fatis. Ad
veram, inquam: multum enim veror, ne in dimensionibus capi-
endi aliquas, ut in ita affecto arta, aut ad popitem, aut ad
ealem, minus facile animadvertenda angulorum contradictione faciat,
ne brevis, quam revera sit, esse videatur. Illud etiam veror,
ne tendens forte, qui infra ejusdem artus rotulam desinat, in-
farctu aliquo, ut in tumido cruce, crassiores, dorsoresque facti,
inferiores rotula fines quadammodo amplificent, ac producent, ut
aliquid propter de non vera brevitas cruri adiciatur. Quorum
nisi alterum, dimicentium, quantuvno diligenter morum, fo-
liariani clusit, ingenuo fateor, aut alia aliqua in æstro latere,
qua sit adhuc observanda, aut ex his, qua mecum communica-
ta sunt, nihil præterea esse, quod ego quidem de istis brevitatis
causa possum conisci.

Quod vero crux adhuc tuncat, & sine motu jaceat, utrumque
in ea, qua femori contingere, & adhuc contingunt, magna ex
parte

parte reici potest. Musculi enim, qui crus propriæ movent, ali, huius robustiores, a femore exoriantur; cuncti vero per femur ducuntur: per idemque omnia seruntur vasa, que humoris in crus inseruntur, aut a cruce avehunt, unde ceteroquin vel ante fracturam non faciliter reduci convevise, antiquus lymphaticus, per intervalla, pedum tumor ostendit. Quod si alia inter deflendum, cadendumve sic affecto cruri leso accessit (neque enim, ut tali ascensum, sic aliam omnem inde profectam cruris noxiam difficile crediderim) huic quoque in parte illud utrumque incommodum est impundandum.

Quid ergo mei consilii est? Neque tantum superest animi, ut auditor fin, ista præsternit atate, os femoris frangi rufus, ut Celsus (1) docet, & dirigiri debere, quod si aliquoquin, ut idem (2) admovunt, nunquam in antiquum statum revertitur: nec recifimus animi tantum decti, ut omnia temporis committendi esse, censam. Evidem a longo, meliorique tempore multum spero, si modo resistenter in crure humoris infuspi semper, inerteque sint, & ad fermentandum incepti. Vaforum enim, qui in femore nunc pressa, aut distorta sunt, vix sensim magis magisque expediti, ac dirigi poterant, ut parvum adentes ad crus humoris ea vi transmittant, qua redditum ipsorum magis promoveat i partim redemptores, aliquanto facilius excipiunt, atque abducant i unde crus demutemferat, minique propterea resipere queat: moventibus musculis, quorum vena & ipsa paulatim solent confirmari. Atamen siquid fieri in sanguine forte redundant, sensim cum per alcum, tum per venes hac præsternit tempore subducere, quo minus est, quod posset in crure resipere. Huius autem quia resolvere, ac disertere valent, admoventem, leviora primum, deinceps, scutis res procederet, ex ordine validiora i alias inferpendo, alias fasculis, hoc præcipue tempore, & vesicis inclusa. Meliori vero, si Deus annuerit, tempestate, ut interior diaphoreticus, si exterioris, & formativis, & balneis, & Eugenici præsternit latus conniretur, ut vires accederent, tumor decesseret. Qui donec perficiat, cum multimodis noxius est, tum certe prohibet, siquid in crure, ad immunitatem præsternit articulum, vitiis sit, ne facile dignosci, & quod gravus est, ne chirurgica manus, quando adhuc licet, ullo modo allevari possit. Ceterum & veraceum ventriculus, atque intestinum nativo adhuc calore præditis, suis vel circa femur opportune esse poterit locus. Sed plura non addo, ignarus quanam, & quo

(1) De Medicina L. VIII. cap. 10. num. ult. (2) Ibid. num. 5.

successu sint hacenus adhibita. Quin & ipsa qua attigi, ne ipse quidem probaverim, nisi quatenus, & quando ab doctissimo Medicis, Chirurgisque protent, quibus res omnes, & statu Nobilis Viri perfecta sunt, & primisque ab eo Clarissimo Viro, a quo in nonnullis ita difensi, ut in aliis adspiceretur, in omnibus sim, quod potero, libentissime obsecuturus.

OBSERVATIONES IN MORBI EVENTUM.

I.

134. PER plures adhuc menses totius coxae segritudo perseveravit, cum magna affectu regionis inumcentia, que longum meruit remediorum experimentum. Tandem, superis, & nature insito vigore annuentibus, solidato femore, detumficerunt corporis partes, postque leves pedis tractions, & malleolorum compressiones a sapienti Hiacyntha Mompiano praæscriptas, nobisque interdum videntibus, a Chirurgis peractas, in magis extenso erute pedenterim redit infra rotulam longitudinali proportioni, & articulationis motus: ad id summe conspicitibus consilis non solum clarissimi Antonii Pluda, qui agendis semper præfuit, sed etiam docti, & in illa Medicinae parte, que manu medetur, dexterri Viri Dominici Bafiochi, qui in Florentina Academia Chirurgicis institutionibus ornatus, atque non ita pridem ad curationes in majori Brixiano Xenodochio, & in hoc quoque casu, pro re nata, accidens, de Nobilissimi Patientis salute, optime meritus dicendus est.

II.

Ratio claudiginis in Egro.

135. PATiens tamen incedi, sed claudicat. Factum enim a nobis prognosticon ditantia inter fracti femoris apices, per aliquad spatium, morboſi evanescitibus lymphis, & velligio patuit: tamque una extremitas, inferna felicit, in externo latere eminuit, adhucque protuberat, ut valde ab alijs femoris trunco debeat necessario distare. Quare, sicuti sumptuose admirandum est, quod in tanta interna continuo solutione, & pedissequa vaforum laceratione, fermentacea humorum

rum corruptio non evenit, & remota a se invicem offa nodus ferruminaverit; ita obvium, nec criminandum est, quod post jam factum fracture (1) gluten, sero vocati Professores, & parata ars, tantummodo, qua in reliquis potuit, executioni utiliter mandaverit (2).

HISTORIA XLIV.

TENSIO IN ABDOMINE, ET MUSCULIS INTERCOSTALIBUS SINISTRI LATERIS.

136. **M**orbos serumnas in consultationibus Brixiam transfigurando traditis, graphicè descriptas, quas multis abhinc annis passi est Illustrissima, & Excellentissima N. N. a labefacto chylofis magisterio, a fermentorum inertia, ab uteri ataxia, & hypochondriorum aucta pendere conjectandam est; quae omnia ab erroribus in virtus regimine, ab animi patetemibus ulterius in motum posita, atque ad nocendi aptitudinem evoluta, talem dyscrasiam in sanguinis, & liquidorum massa perferunt, ut vivita intellimi, & progressivi motus lege, per transpirationem, per urinas fecundentibus subtilioribus aquosis particulis, viscidi lento, fortasse peculiaris idiosyncrasie aucto intercedente, in visceribus, in musculis, secundum similitudinem trunci rectitudinem decubente debuerint. Quoniam vero timor (3) obstruitionis in liene ab observationibus clarissimi Viri, Morgagni (4) scilicet, expulsus est, & potrem epistola (5) admonet, in praesens signatur Nobilissimum Mulierem

(1) Claviger Autore fracturam ablique claudigine reparare difficultissimum dicunt.

(2) Non enim omnibus eventu, quod mortuus est, C. illius, p. 51. & 52. & 53. tumidum feliciter viri, in quo polli consilium confitit.

(3) nova quadam in fractura loco evata est, & adhuc exinde, Acta Acad. Lipsiensis, Tom. I. pag. 363. referunt D. S. & P. Medicus Doctor Parisiensis, de altero Negro post

fractura in transversam alia, & ratis si qui vintus qualitercumque responsum & diversa brachiorum extremitatis patens recuperat, hanc ipsa polli natus rati facilius leviter, & cito soli & iugum fracturæ rediret. Videlicet adixa Tabula III.

Figura III. exhibens ossium configurationes, in

deutro observatas, & perfectam, quae dixerit, articulationes cum apophysis fusi, ex facie ferente callo efformatae: quod sane mirandum, sed non paucum in Egriis expectantibus est.

(4) In prima Consultatione D. Petri Zosella, Le galpinzini, che occupano nell'intervalle le coste, & il petto, & il petto.

(5) In secunda Consultatione: Manus legit

patas ritteriori a milia, & tremula, & glandula aduersa del sofferto erat.

(6) In Epit. D. Francisci Vecchi p. 2. Novembre 1740. Sollicita la spedizione del parere Roncalli, particolarmente per la guarigione della precita tensione.

rem ab aucta musculorum intercostalium, & abdominis mole torqueri, & pro hac consilium peti: iubet nostrum onus, ut, missis iis omnibus, quea jam descripta, aut fortasse facta sunt, & casum hunc circumventum (agimus enim cum doctissimis Viris, quibus nihil ignotum est) in medium afferantur ea, que morbum hunc extirpare possent, ac deberent.

Neque vero ad tumidam musculorum tensionem quod attinet, morabor in illius formationis modo: cum quilibet vel leviter in phycis, anatomis, mechanicis initatus optime calleat, humanam hominis fabricam solis fluidis, & solidis tubis integrari, atque a primis in gyrum feliciter abeuntibus incolumentem pendere. Quia lege, quoties mucilagine, & viscidi humores in sanguine dominabuntur, actu circuitus poterunt in hanc, vel illam partem decubere, ut evenit propria Nobilissima Patienti, in qua aut coeva ab utero latuit sinistri lateris solidorum debilitas, aut traeha temporis ab externa causa, aut ab interna, scilicet ob infarctum intestinum colon, & adjacentes membranas, compressio, interdum a flattibus, aut a corrugante aciditate fibrarum crispatura, & ficticas, ob quas causas aucta pedetentim stat, tena, & in aliquam molam aucta durities omnibus remedii usque in praesens reludant, enata est. Quoniam vero annofa ejusdem perfeverantia inflammatoriam a sanguine indolem excludit, aucta atrabilare fermentum, quod tangendum non sit; reliquum est, ut resultans haec ab aliis potissimum lentefontibus liquamini bus uno, tenio, & tumorofitas attenueat, ac diffolatur. Opus sane magnum, sed non adeo difficile, dummodo Patiens ad oblatu, & aptanda se paratam exhibeat, praescriptam ab Adstanti diatam observet, hilarem vitam ducat, & non, more magnatum, & summarum personarum, sed more ceterorum hominum medicis manui obsecundet: ut apprime ad rem nostram notat Ramazzinus in Orationibus jatrici argumenti; Commodi scilicet Imperatoris, qui a Galeno vulgare remedium voluit, & convaluit.

Duplici autem modo tentandum opus est: uno, qui internas causas respiciat, & tollat; altero, qui remediis ab extra applicatis tensionem solvere possit.

Quia vero doctissimi Professores in hoc casu, de acido, de auerto, de mucilagibus, de opillationibus, de obstructionibus, uno verbo, semper de liquidorum lento, morbos hy-

pochondriacis etiam affectiones, nuncque suppreffionem cata-
meniorum producente, fempfer locuti sunt; idecirco remedium
illud adhibendum est, quod valcat etiam ultra infenestratum
tubum in glandulis, in quibusque utriclebus, & visceribus
lentefcentibus amuracis solvere, atque ad inferius emifumari
trudere. Pilule autem Bellidet hoe efficerunt poffunt, & fortalit,
Deo dante, efficiunt, si legitime a Taurina habebuntur,
intercalatis diebus eisdem utendo, etiam statim in hac hyemal
confiſtutione, & ad multum tempus. Nec timeat Nobilissimi
Patiens: centies enim, & ultra ipfas adhibui in delicatoribus,
quin aliquid danni evenerit.

Laboranti regioni sinistre pectoris , & abdominis aptetur ,
sed per hebdomadas , magnum illud arcanum Fulvii Gherli ,
jam num. 24. pag. 43. expositum .

Gruis adeps (1), emplastrum circuta, vel noctiorane, vel fterorum anteris, columbi &c. cum lixivio, aut urina pueri fabrefactum, tumefecens tenifonis dissolutionem praefare potest pretermittit si ad affectionem latus Catellus Meliteanus vivens frequenter accumbet, fuoque calore, respiratione, & fytole, applicatis remedii vim addet (2). Ad excitandam ventriculi digestionem, aptare poterit regioni mucronatae oleum mafstich, aut ex capparibus, aut panacei tritum, vino Cyprio, quod ex sinu Iffisco adiutetur, aut Rhizatico (3) mædificatum (4).

De suppuratione in affecto latere producenda, ut a centrali-
bus partibus ad cutim morbus semper magis allicitatur, ultra-
bus loquar, quod tantummodo in cura coacta facientem est.
Ut vera tamen fatcar, Summus Vir, cuius curatione una cum
D. Constantino Roncalli Parente nostro, praeclaro doctissimo
Professore Paulus Gaudencius, & Joannes Baptista Mazinus,
nec

(1) *Lacorum duritas, & concretiones difsent.* Sextus Philoponus Platonicus. Lib. de Medicina ex antiquis.

(2) De Carteis admotis , & nutriti calo-
renes fontibus, iugulo Levinus Lemius de
oculari naturae miraculo, Lib. II. cap. 13. ubi
annuntiatur: *Natu spumen equum sed hoc pra-
dictum, quibus calor eiuscet, vocatur, non regem su-
mam, dicitur enim variogram .* De Carteis
admitit in Georgio Dethardingus, obser-
v. ad cartesim moderata . . . Tendens fuisse molas
legenda cum Epiphile Medici praeſentiam Aloysii Mu-
nilius Medicis Brixianis preſentiam, qui dicu-
lis Galeni , & Aetio documentis , ubi ventris
dorsus nequa tempore spinis etiam eodem tem-
pore aptanda doctilime probat : si quando ig-
tur nubes perire venturis ut sequitur Gedenca re-
pente, que dicitur, ut postea Gedena re-
petit, videtur, que dicitur, ut postea etiam tunc
pertinet, ac tunc, ut nubes alteri, etiam tunc
pertinet, ac tunc, ut nubes alteri, etiam tunc . . .

(3) De quo mentionem facit doctissimus Scri-

peor Petrus Angelus Lavizarius. Memorie Isto-
tiche della Valtellina , pag. 2.

(4) Ad remedii hominum quod attinet, legende fuit Epiphile Medicinalium Aloysii Mumellae Medic Brixianus praestantissimi, qui disculps Galen, & Aetii documentis, *ob ventris con-
doso neruoso* & *remedias spine etiam* *centrum* *pro-*
*perta aptanda doctrinam probat: Si quando ig-
nitus nopus sicut ventrejuveo & juvare, mihi
descens rationabiliter illi, & secundum Galenam age-
re videtur, qui dicit, & anteriori tunc ventris
parti auxilia applicant: qui vero alteri tantum
panseferent, quibus ratione tunc Dic. 75.*

nece non R. M. Vicaria Capucinarum (1), manualem operam dante D. Andrea Virginie xenodochii *Incurabiliis Chirurgo*, atque N. N. Clericus Regularis sub regimine docti Viri Josephi Aldigierii, & D. Pompeii Mandini, tenfiva muſculorum abdominis duritate olim laborantes, media suppuratione in affecto latre, prifina saluti, nobis etiam adstantibus, restitu-
tiare fure, & adhuc ſuperavit, vivunt.

O B S E R V A T I O

MERCURIUS CONCRETIONES SOLVIT.

- ^{137.} **Q**ualequaria sunt figuræ, sphaerica scilicet, vel sphæroideæ⁽²⁾, quibus argenti vivi particule dantur, illud circa dubitationis aleam est, nil aliud inter amplissima natura regna reperi, quod magis concretiones, & præcipue ab hærente lympha producuntur, in animo corpore solvere valeat, quam furens ad illum devenientium est. Vide num. 126.

HISTORIA XLV

FISTULA IN SCROTO, ET PERINÆO.

138. **L**aboriosa, coadque ab incute **atate** misericorditer per intervalla, statutis temporibus, recrudefere in Nob. Patiente **atatis** conflentis, cum calore, ad humidam plethoram dispositi, ficut nativam colli vesice, & circumstantia fibrarum debilitatem ostendit, ita non mirum, si post convulvulos mejendi premitus, postque annosas semper cum stimulo solidorum oscillationes, tandem proximo præterito Octobri tumorem ad scroti radices, & perinai confinia produxit; qui deinde suppurratus, licef **femel**, & bis refecitus, tandem in fistulam abiit. Sicuti propterea de partium humiliori urina tractui inferiuentium inertia confitat, ita pari paſu, & de reliquis conicendum est, de stomacho felicit, hepate, ducatum, u-

(1) Hoc loco silendum non est, per arte factum media lanceola foramen quatuor transversalibus digitis supra dextera angina, post pulsibus leviter, nos docemus operam, dicit Opere ne nobiscum flupentibus, & eo magis quando vidimus. Aegram pastratim ad pristinam valetudinem officia penitus redactam.

(2) Vide Guilleminum in tractatu de Fluminibus, cap. 1.

triculorum, & fibrarum omni genere. Cum enim alias acuto morbo laboraverit, ventriculi idiosyncrasia medicamina non ferat, viciündicula lympha venas inficiat, aut nervosa paginae comprimat, & intercurrentem laticeum coinquietur, semperque in urina filamentosae innatent massile, quandoque meatum urinarium obstruentes, sic de universalibus quodammodo causis, ad peculiares productum morbum conspirantibus, dubitandum est: scilicet ex laxa canalum compage sanguinis circumut non nimis urgeri, alba liquida in secretoriis incerniculis aliquatenus quiefcere, glandularum fermenta otari, illamque sublatam esse proportionem, in qua perfecta salus confitit.

Hinc modis labefactata chyloſi, & hematofsi, collectæ cruditates acidæ ad lotii promptuariū defluxerunt, ibique quietentes, fermentantes, aut quovis alio modo ad deleteriam indolem evectæ, demum auxerunt propinquioribus partibus filum, donec, flagrantibus noxiis ichoribus, & subsequenti tanta morbo cumulata, tandem tumor, suppuration, & fistula enata est.

Quamobrem, cum innatum antiquum in separanda urina vitium tollere difficultissimum sit, (nulla enim excogitabilis panacea organicas partes aut mutat, aut innovat), ideo finendum, ut morbus cum Ἀέρῳ confundatur, solūquem eo artis meditamina dirigenda sunt, ut exarata symptomata mitiora evadant, acidam acrimoniam solvendo, inquinata liquida expurgando, cum ea potissimum ſpe, ut hæc methodus ad chirurgicæ manus auxilium non parum collimet. Levi itaque premilio ecoprotico, transitus fuit ad decoctum vulnerarium apprime opportunum, ſi ex paterno etiam hereditario femine lues Gallica in penitiflissimis vicerum meandris lateret.

Interim feroto, & perinax manus admovenda. Cumque attenta specilli intruſione, Brixiae obſervatus fuerit fistulosus ductus per longitudinem quinque digitorum transversalium ad ſinistrum urethra latus excurſere, ulque ad ani sphincteris productiones, morbusque de illis ſit, quos diu ferre periculorum effet, ob ulcerofi tubi profundam longitudinem, & incarcatoris ex mechanica fistule conformatiōne puriformes ichores, ex vacuis internis parietum indefinenter extillantes, qui, veluti ex ſalebroſa, & coante ductus ruficitate, in fundo obſignantur: ſic, penitus exſiliato vulgi, & barbitonforum aſylo, quod

fistulae

fistulae, fonticuli inſtar, pravos humores, cum Ἀέgrorum emolumen, purgent, ne tračū temporis multiplices occulti cuniculi in propinquis partibus enaſcantur, aut urethra lacceretur, cum urina exiū per fistuloforamina, morbusque difficultoris evadat curationis, ut videre eſt in libello noſtro de Fistulis Urethræ, Brixiae edito, cui &c: ideo lineis turundis communis digeftivo oblinitis, ulcerofus tubus fiauiter expiandus: proindeque ſpongiosus ad exigentiam modulatis, cum cera comprefſis, & preparatis, ulterius dilatandus eſt, ſed paulatim, ſemperque in ledo, & fecundum Ἀέri refiſtentiam. Infuper ad fistulofus ductus externa labia luxuriantes carunculae complanandas, & deſtrudende alumine rocha uita. Mox interni ſitulae parietes examinandi, & externa affecta regio dīgo compri- menda, ut clare conſeruit de cali exiſtentia: tertiū agendo, interna concameratio potest detergi abſutione, medijs ſiphone projecta, ex unguento Egyptiaco in vīna albo, aut decoctione hordei diſſoluto, vel oleo caryophyllorum, vel denique lixivio foſiarum reguli antimonit, aut praecipitato albo iphis ſpongiosis ſuperimpolito, quibus, dum tepidiueſtis ichoribus humectantur, & augentur, medicamentofum excedens unguen in callo latera ureget, callumque, ſi adeſt, abſumitur.

Hic rite peracſis, ad ferrum deuenientium eſt. Cumque fistulosus cuniculus obliquu aliquatenus, & tortuofus ſerpatus duclu, ſic pluribus, hoc eſt, tribus vicibus, ſectio peragenda, & paulatim a parte poſt partem ſinuofus cuniculus uſque ad fundum aperiendus, ſemper, quantum fieri potest, longe ab urethra, & vitatis fanguiferorum canalum diramationibus, que ad ſcroti baſim interfluunt: ſemper in prompu habendo adſtrigentes pulveres, aut aquam ſypticam ex alumine, & vi- triolo paratam, pro fistula haemorrhagia: quibus ſuccedere debet farctiorum uſus, terebinthine ſclicet, balsamum homogeneum, oleum hypericonis, fangus draconis, bolus Armena, coralli rubeti, & ſimilia: ita ut, media plumaceorum compreſſione, & adaptatiōne, caro ex fundo ſucrificat, non vero fistula iterum uniat, & cocat.

Adu tamen curationis, non ſpēndunt effet experimentum intruſionis uno codeme tempore in urethram ſyringe, in fistulam ſpecilli, quibus pari paſtu delicate impulſis, & ambulantibus, dignofcuntur meatus urinaria interjacentes tunicae, & propinqua caro: quinimo certior lux duceretur de diſtantia fi-

ſtulae

stulae ab urethra; & ubi syringa ad vesicæ collum pervenerit, de valvulae majori, vel minori debilitate, deque tot toleratis in separando lotio ærumnis major ratio coruscat.

Quando tamen haec methodus, licet sola, rationalis, & curativa (non enim aliis remedii has fistulas curatas vidi) quia tamen aliquatenus crudelis, aut Negro, aut adhanc Professori integre non arrideat, alia facilitori, palliativa, sed que fortasse curaret, procedere poteris: hoc est, specillo cavo ab Ambrolio Paræo (¹) descripto, & utque ad fundum fistula adacto, nec suaviter, sed fortiter, ut fummus apex in decliviori parte externum corniculum agat, & prementem alteram Chirurgi manum doceat de sui exitu: mox acu per specilli cavitatem, tuis propinquis paribus, excurrente, emisfarium appetiat. Sic etenim, deliquentibus ichoribus, antiquum fistula oculum, superimposito Peruviano balsamo, & diopalmata ceraso claudetur, extillantes humores quietescere non poterunt, nec cuniculos, aut novas suppurations moliri: ulteriores continui folitiones non producentur, pars siccabitur, & aut perfecta cicatrix operietur (quod facit Deus) aut faltem non longe ab ano, & circa haemorrhoidalia vasa morbus magis in aperito erit, ubi expurgationes conuictæ, & facilioris semper erit curationis. Quæ &c.

HISTORIA XLVI.

HÆMORRHOIDES DOLORIFICÆ CUM SUBSEQUENTI FISTULA IN ANO.

^{139.} Longam sinistræ mandibule affectionem, cum tardigrado tumore, ad suppurationem demum perducantem, ad examen ulterius non revocabo: cum in praesertim jam sufficienter V.C. evaseris, ideoque solummodo ipsam ratione signemente tenens, quatenus scilicet acidofalinaem fluidorum indolem portendit, ad alterum anteriorem morbum transibo, quo crudelius, & in praesens devixaris.

Et in primis dubitandum non est, te aliquatenus melancholico prudentiali abundare, vitamque decure studiis applicantis unde sepe fæpius spiritibus animalibus ad intellectu[m] molimini-

ne

(1) Pag. 393.

ne raptis, imisque per consequens visceribus vitoſe oscillantibus, naturalium fluidorum aut sufficiens non producunt disfusio[n]em, aut opportuna non abſolvitur depuratio: ideoque nat[ur]is ad lentecundum rudimentis, eo demum per vires coacer- vantur, ubi requirit lex mechanica circuitus, ubi finniū nat[ur]iva forsan debilitas, laxiorque partis constitutio. Exlege propter ea accedente in externis rebus regime[n], illico de furentibus, ut aī, fed exsic hæmorrhoidibus quereris, & præcipue cum rheda vœtus, pars affecta p[re]matur, aut cum præterlabentes adhuc, & aferante feces interno prominentia vafula ferient. Ob id rationalibus, licet haedens non adimplenta, erat indicatio, ut scilicet internis remedii univerſalis mafla dulcerebet, alvusque frequentibus injectionibus lubrica fervaretur. Quia tamen, hisce frustra adhibitis, preferunt post servidi quia intrusionem, alvus adhuc non exoneratur, quin hæmorrhoides accerim dolent, & postremis hisce diebus purulentis ichor exstallat, p[ro]p[ter]que certo ulcus portendant, in id debet eniti ars medica, ut confer, ubi morbus refidat.

Aliquo viro ani sphincterem laborare, non est, cur dubitemus: tum quia in ipso perfettior dolor: tum quia ad respondentem urethrae muculatum morbofa senatio diffunditur, una cum pubis, & testim intumescita. Id autem ex voluntate eluceat, debet adhanc Chirurgus fedulo incumbe: primo, varis circa anum compressionibus, callos, si adfissi, expirabit: secundo, speculo rotundo vitro, aut argenteo senestrato, aut denique digito in anum immisili, attente observet interni podis paries, utrum levigati naturaliter sint, an potius excoriianti ulcere alperi: quod tamen melius parebit, si linea turunda in anum immittatur, & per aliquot horas ibi quieteat: dum tali tempore cocunte ano, & per consequens adhaerentibus ad turundam internis sphincteris lateribus, ulceris character in ipsa turunda imprimitur, siue extracta docebit: tertio, tenui speculo meatus interne circumqueaque tentandus, cum hæmorrhoides, præcipue exæ, fistulosis sepe cuniculos pariant.

Quando mediis hisce experimentis non conflerit de sphincteris labi, ejusdemque interno aut ulcere, aut cuniculo, hæmorrhoidalia utique vafa culpanda erunt pro stabilienda saevitatis ægititudinis idea. Quod fane, quando licet in conjecturis conjectari, est probabilis, tum propter partis antiquitus laborantibus

tis debilitatem, tum propter laxam ejusdem constitutionem, multiplicibus vaſorum ordinibus coagmentatam, in quibus naturalis niſus abeft, laterales preſſiones urgunt, confusa denique canarium implexio, & diverſitas morata, & ſucceſſivam putredinem in liquidis molitur. Quapropter dolendum, haemorrhoides has internas iſhores nunquam fuditio, qui optati eſſent levaminis; ſic enim laeſitiae vaſorum extremitatibus, & putrefiente jam laxe haemorrhoidalium pellicularum conſinio, opportunity etiam contingere poſſet deterio, & ſuccelvia conglutinatio. Quia ut voto repondeant, conſiderandum etiam eſt, marinus ne aer, muriaticis ſalibus turgidus, noxiam diathēſim in fluidis naturalibus inducat, an potius Gallicum, fi adiuit, forsan nunquam delectum virus, labens aliquam imprimat, aut naturalem dyſcrasiam conſirmet; quibus quidem caſibus, aeris mutationem, aut ſpecificum remedium necelaria eſc, quis negabit?

De cetero quocties liquidorum periftatis a naurali ſtuſo lummodo aberant conſideranda ſit, ad acidō-acrem fane reducenda erit; aciā ſcileſt ab efficitibus, quia ipam vidimus stagnantem in mandibula, nuncque in haemorrhoidibus praefertim ſinistris maxime coaeravatam dolemus, cum non ſpernendo etiam timore, remorare aliquam in plexibus meſentericis nancifici, ibique obſtruſionem latere tauiſ non ſenſibilem, cum haemorrhoides interna ex ramo meſenterico inferiore arterias recipiant. Acrem pariter eſt, portendens dolor convulſus, propinquas muſculares fibras in conſentium trahens, & ſuppurationi materiam fanofam fundens.

Quapropter indicatio eo dirigenda, ut acidum corrigatur, acre mitteſat, & in parte aſſecta poſt debitum deteriorationem opportunity cicatris contingat. Succi depurati ſonchi, cichorei, fumarie, deinde aſſimum lac, poſtremo thermales aquæ, & præcipue ille, qua de vitriolica vena participant, internum o-pus abſolvent; oleo amygdalarum dulcium alternis vicibus ſumpto, quod pro coem infervire poterit.

Ad partem aſſectam caute emollientia adminiſtranda ſunt, laxiora etenim faciunt interna vaſa, ideoque stagnationem liquidorum ſemper magis producentia. Idecirco ad fedandum dolorem præter baſineum, aut ſemicuprum in aqua ferrarioem, laudante unguentum populeonis, cum tantillo opii in vororum vitulis diſſolutum.

Deco-

Decoctum ex symphyto (1), aut ex pomo Hierosolymitanō, quam nomordicam dicunt, aut ex serpentaria minore flore purpureo, vel ſuccus linariae, utpote in hifce morbis ſpecificus, tepide intrufus felicem preſtabit operam; quo haemorrhoidalibus vacuolis perfecte ablitus, tenuī ſiphunculo infiltranda erunt balfamica, aut immittenda turinda terebintho oblitina; cum enim agatur de interno ulcere, faniem fundente, opportunum remedium excogitari non potest, aut inveniri. Ubi autem hoc vulnerarium per aliquot dies adhibitum fuerit, in mundata parte, aut aniſiſcione morbi ſedes facilius patet, ita ut ad potentiora, aut farcitora tutius tranſitus fieri poſſit.

OBSERVATIONES IN ANI FISTULAS.

I.

140. QUæ num. 61. Medicinæ candidatis diximus circa curationem hyftericarum affectionum a ſanguinis plenitudine pendentium, hie Chirurgi iteranda ſunt, qui abſque ferro ad curandas haſtilas accedere non debent. Unguentorum, & balfamorum farrago, exdentium uſus, vincitur ipſe fecantes cruncnam vexare, & dolores cire poſſunt. Procul abeant arcana omnia. Sola Chirurgi manus in hifce caſibus proprie divina eſt; quia haſtila quaſi nunquam ſponte fanantur. Nec timendum, dummodo totus ſphincter non ſecetur, ſed aliqua pars remaneat ad feces, circuli inſtar, tubſtindendas.

II.

Callus, ſi fieri poſteſt, ante fectionem corrodendus.

141. SI callus adeſt, ante fectionem, ut diximus, turndis excedente imbutis, & adactis aut totus, aut pars abſumatur. Recenter enim ſeclæ partes huiuscmodi remedia non ferunt; ideoque poſt adhiberi non poſſunt.

E c
(1) Vulnerarium, & ex principiis celeberrimum. Hoffmannus.

Sectio

III.

Sectio fistula adperta tenenda est.

142. **D**Einde , ut optime animadvertisit Marchettus , summa cum diligentia agendum est , ut fistula adperta teneatur plumacolis medio subligaculo comprimitibus , semper in lecto . Pars enim attritioni exposita est , & unio fit per quietem .

V.

Methodus altera pro curandis ani fistulis .

143. **M**ODO relatum doctissimi Marchetti documentum ostendit , incertam esse proportionem , quam nonnulli suadere conantur : quod nempe in ani fistula durissimum callo circumdata , & etiam ultra totius sphincteris latitudinem penetrante , non transversali sectione utendum sit , sed tota fistula , quanta est , in gyrum excavanda veniat . De hac methodo olim mihi locutus est Venetius non solum egregius Vir Antonius Bello celebris olim Veronæ Chirurgus , nunc Saxonæ degens ; sed etiam Patavii doctus juvenis Franciscus Berzi , qui nuper a diuersis regionibus , Anglia nempe , & Gallia per regre rediens , multa chirurgica instrumenta ferrea , argentea , mirum in modum elaborata , fecum detulit , & tandem alibi praecocemptum opinionem , dum una loquebamur , mordicus tenuis , Veterum solam , & dividenter in ani fistulis sectionem excubilare conuallis est .

Verum nec adeo obsequientis animi sum , ut huiusc methodi de Institutores , & Patronos sequi velim : nec adeo obfirmatus , quin rationibus , & præcipuis experimentis , fleti queam .

Admitto equidem , totius fistulae , callique una excavationem curationi confipitare posse . Uno enim , aut bino iehu sit , quod excedentium uero pluriusque hebdomadis fieri nequit . Sed mente prævidens haemorrhagias , fortasse non modicas , & infusus tempus , quod necessarium est , ut effossa cavernula de-nuo carne impletatur , veretur , ne hoc in opere maius dannum ægrotu impendat . Accedit insuper , quod si fistula podici proxima est , si ultra sphincterem penetrat , neccesse est , totum circularem muculum scindere , cum metu involuntarii fecum exitus , nec non restitantis nihilominus in fundo artefactæ scrobis

MORBORUM .

219

bis exiguo sinu , aut cuniculo , de quo ulterius sic argui posset . Vel turundis , & plumacolis factam effosionem adaptam tenere vult Chirurgus , vel claufam , & comprefsam subligaculo comprimeret . Si primum : secta musculi fibre fibi invicem glutinari non poterunt . Si secundum : in fundo , quod frequenter evenit , oblongabuntur facilissime puriformes ichorilitates , quae fistulas recidivam , ut minus cautis evenit , minitabuntur . Stet itaque antiquus fistularum secandi mos : tam si penetrans est , quam contraria dummudo fistulosus , ut diximus , ducus musculi trium circaiter digitorum transversalium in adul-tis latitudinem non exsuperet . Siquid exasperat , & profundior fistula est , quamvis , & ipse fateor , in illo casu antiqua methodus claudiet , nihilominus antequam ad proprietam effosionem , & carcinicam deveniamus , aut actuali igne , media ferro cannula , fistula fundus tangendus , aut aqua phagedenica ex calce , & sublimato , siphone intrudenda , ut consumptis callosis lateribus , caro , medio balsamico liquore Prætoti , qui Patavii fit (1) , ex fundo succrescere possit .

V.

Cannula magnitudo , & proportio :

144. **C**annula ab Auctoriis proposta ita concinnata sit , ut fenestella oblonga ferrum ad tutandas oppositas partes in sinu suo admittens , illius longitudinis sit , que licitam , & non ultra , sectionem admittere possit .

Cannula infusor in viris non tam subtilis sit , quia operatio evadit difficilior , inversis intra fenestellam muscularibus coecutibus sphincteris fibris , nec sufficierent distensis ad operis lucem partibus .

VI.

Ani fistula utrum curari debeant :

145. **A**N vero curatio susciplienda sit , videndum , quæ diximus de curandis crurum plagis (2) . Par enim ratio intercedit , ut videri etiam potest in Bibliotheca Chirurgica Mangetti (3) . Scilicet observandum , an fistula post cachexiam , fuit oborta , an vero fistulas cachexia excepterit .

E c 2

HISTO-

(1) Vide Joannem Fortis , Tom. I pag. 407. (2) Lib. VI. pag. 105.

(3) Pag. 139.

HISTORIA XLVII.

DEXTERI PEDIS DISTORSIO CUM

SUBSEQUENTI DEBILITATE.

Antiqua pedum, præcipue dexteris debilitas in frequentes defensione flexuras, cum ankylosis esformatione, & fibrofaram partium nunc oedemate, nunc subrubra intumescens, sicuti in nervo syphematico morbo fani affectionem latere denuntiant, ita frequenter capit, & ventriculi querimoniae, cum universalis fudore, siti, languore, suppreffione, animique morte, hypochondriacis vicinitudines ab effuso, animalibusque spiritibus depauperato sanguine, penderent confirmant. Ideo morbus nobilissimum mulierem torquens, in sanguine, & spiritu flattus est: non excludo etiam timore, quod organicum latet vitium, tum quad humiliora visceris, si dolent, & prementi tactui resistunt: unde ab atono statu oscillans fibram motus perierit: tum quad membranofas varorum pedis diramations, nervorumque propagines motui, & sensu inviventur: ideoque ex levi aut parti labore, aut corporis pondere, in promptu fusi dolores, tumores, & reliqua hujuscem generis symptomata. Curationem difficulter portundent tot remedia incisum adhibita, quinimo ex prudentissimis indicationibus elicita, que mutari non possunt, si sanguinis deputacione, si aucta pedis magnitudinis resolutioni, & elatifice fibram robori collimat. Proximo igitur Septembri, usum fyrupi ex pale chalybis, descripti in Pharmacopeia Mediolanensi, laudamus, interpolatis quandoque purgantibus. Media quiete, & strato (¹) sublata inflammationis umbra, flagrantum ichorum motus, & resolutio promovenda mediis hammocrisia, & cerasato ex gummi ammoniaco, in acetato equillitice diffusato: aut adhibendum sicyonion, vel anicton, canchry, bdelium, & similia, que ad acoporum naturam accedunt: & ex populo nigra, aut abiete parantur. Proindeque nervosa appendices leniente, roborante cum pinguedine ursi, taxi, & humana, si labet, cum aqua regina Hungaricæ malaxatis. Post hac, observabit eruditus Bonus Ronzoni, cui hac subiciuntur, an aptatis fascis junctura fulcienda sit, ut nativus extremitatis viator revivifcat.

HISTO-

(¹) Sextus Empiricus referit Hippocraticum quidam vulnus in pede habuerit, eum sublimem pavit, praecipuum: Cum enim pedis medela sit quiescens, quantumque potest immotus fruetur.

HISTORIA XLVIII.

TUMOR ULCEROSUS.

VIdendi vis ab incunte usque adolescentia in dextero præcipue oculo, quasi ad strabismum inclinante, aliquatenus præpedita: deinde crufatum ulcus supra calcaneum, quinque abhinc mensibus incepturn, & incisante faviens, tandem in pertinaciam in nati extremitate, globulo scilicet, & orbiculo, radicatum, & post mille administrata a Salodienibus Profeleribus remedia tam interna, quam externa, cedere neciun, acidis, fæleginosis particulas in fæagine egregii Patientis designant, que aut virtutem digestio- nis, aut viscerum separantium in motum polite, atque ad communem corporis emundatorium, cutim scilicet, perducere, ibique stagnantes, concretae, atque ex fermentatione noxiore factæ, & minquam fatis correcta, antiqua produxerunt sym- ptomatæ, & praesentes arumnas confirmant.

Quamvis proprietas una cum doctissimis Viris Antonio Plada, & Dominico Bafiochi, facta consultatione, sanctum a nobis fuerit, nullum hactenus emergere pathognomonicum signum carcinomatofæ indolis, attamen rebellis morbi pertinacia, præter muriaciam virulentam, aliquam alteram etiam ostendit liquidorum dysferias, quæ ulceri dyspepsio, vel telephio affilimari apprime potest.

Ideo, ut peiores hi gradus vitentur, purgandum corpus est, hemorrhoides excitandæ, totaque sanguinis massa ad meliorem suarum particularum peritiasma reducenda, remedis fute in tracta jam schedula descriptis.

Reluctante adhuc morbo, aphinum lac, aquæ Montertoni Patavinae, balnea ipsa in usum ponenda sunt.

OBSERVATIONES
IN TUMORES ULCEROSOS.

I.

QUando videmus tumores ulcerosos quibuscumque re- medii, ad plures annos, reluctantes, quamvis non integre consentiant carcinomatofæ characteris signa, attamen summo-

summopere dubitandum est , neque nimis ægri chirurgicis tormentis torquendi sunt .

I I.

Signa certa indolis non tangenda .

149. **S**Anguis vivus interdum extillans , dolores lancinantes , sed cito abeuntes , & nulla ab adhibitis remedii utilitas , si in eodem casu , & subiecto eveniunt , spes salutis semper magis immuninatur .

HISTORIA II.

AFFECTUS PRURIGINOSUS .

150. **O**Retenus jussisti V. C. , ut data opera penitatis iis omnibus , que ad aggritudinis tuae productionem conspirant , consilium deinde meum pro ejusdem extirpatione tibi calamo patetacrem . Licit propriae in hoc summopere decipiaris , quando perfusum habeas , me ferre ea , que neficiunt Veneta , ne dicam Patavina , oracula , quorum documentis curatio tua haec tenus instituta fuit ; attamen tibi morem gerens , & sperans , fore , ut saltem animum aequi bonique confulere possis , en habe , que circa contumaciam morbi originem , tot usque adhuc adhibitis remedii relutantem , meditatus sim , que pro incolumentate tua , ut ipse auguror , obtinenda , facienda super sint .

Si igitur in primævo adolescentia flore falsa impetigo cum prurigine cutim commaculare ceepit , si in adolescentia morbus invaluit , coniendum est , falinam tui sanguinis acrimoniam esse originariam , & ab utero matris acceptam , tuoque viscerum fermentantium , & separantium vicio fortasse exaltatum ; ita ut vel ab imperfeto excretionum ordine , vel ab exenti bus lymphis falia sui juris facta , & ubi ad miliares glandulas pervenerint , tenuissimos villos seindant , fibellas rumpant , & exanthemata , pustulas , cutis feditatem , serpiginem , & praefantem pruriginosum affectum hinc inde efficiant ; & precipue in scroto , ubi partium ex motu attrito , ubi difficultior liquidorum circuitus , & reaflumpto , ubi urinæ non longe defecundant , & ubi fortasse nativa fibrarum laxitas , & parens liquidorum stasim admittit .

Si

Si originarier huic liquidorum omnium ataxie accessit Gallica lues , & peculiaris fortasse virofæ indolis , que fermenta omnia deleteris curatio magis imprægnaverit , & calcaria currenti addiderit , nil mirum , si methodice curationi hac tenus administratæ morbus relutatus sit ; quinimo temporis tractu , accedentibus in dieta erroribus aut a palati vitio , aut ab obseruantia regula produc̄tis , nec non consumptis in fludendo spiritibus , ideoque bile ad sumnum astum evecta , & ab aciditate pancreatici (in quo primaria tui morbi causa refidet) fucci ad nocendi aptitudinem semper magis disposita , & indefiniter sanguini communicata , in præterita hyemal temporis constitutione contingere debuit morbos illa ad ambitum syndrome , qua vexatus fuisti , & adhuc , præcipue circa scrotum aperfa impetigine variegatum , & acerrimos ioches fundens , & circa suppurrata dextera inguina , adhuc , inquam , torqueris .

Quoniam vero certo scio , te potius abhorre a verborum ambagibus , nec gratias tibi esse veteres Medicorum cantiones , quando morbi casas enumerant , indicaciones eliciant , prognoses premittant , & gradatim ad mille remediorum formulæ descendunt ; sic paucis sciat velim , spem meam pro curatione tua in ufo aquarum mineralium , non in montuosis regionibus , sed in plano Patavino agro featurentum , in ufo balneariorum omnimode collocatam esse . Verum quia siri adhuc distant ardore , & morbos urgent symptomata , illud feligere debes remedium , quod interim non solum totam sanguinis massam dulcificare pollit , sed etiam additum fermentum corrigere . Age igitur , ut purgatio per dexterum suppurratum emundetur ad aliquod tempus perseveret , & ut pharmacopola paret jus pullæ , cichoraceis , violis , & fumarie alteratum , & fervato methodico ordine , illius ufi adde aquas fistillatas , herbarum succos , falsumperillam , viperina , emulSIONES . Si cistedem premittere curabis pulverent testaceum , sed subtilissimum , ex rufra eboris , matr. perlar. & crystall. mont. rem utilissim facies .

Perculum pariter Saxonie , saccharum laetis asinini , bezoarticum Siculum , terra Nucerina diversimode secundum exigentiam in ufo revocata , prout adstanti tuo Medico videbitur , optato operi viam sternent ; præcipue si vietus ratio praesto erit , & animi pathemata exalabunt .

O B-

O B S E R V A T I O
IN AFFECTUS PRURIGINOSOS.

151. DE his jam num. 20. fatis superque aetatum est. Adnotare tamen habet, caute ad venæ affectionem deve- niendum est; sed quando fanguis in venis turget, cūcubitū lis tantummodo tentandum opus videatur.

HISTORIA L.
OZÆNA.

152. MUCAGINES filamentosæ, & crustacea frustula, jam diu ab ulcerosis naricibus exsumenta, factæ ozæna timorent inquietantur, ut magis patet ex introducta in spongiosis offibus carie, cartilagine, & columna corrofa, neque intacto fortasse remanente vomere ipso, cui triangularia nasi offa innituntur. Feger enim, quasi firmus, ex deprœfato acrothio incipit eff. Quamvis propterea huc venera nunquam laboravere, nihilominus, cum clare confiteat de falino-acerrimo particula rum in fanguinis mala dominantiam genio, ipsissima methodo, nulla interposita mora, ne morbi virus ad ethmoidica offa perveniat, difficile opus tentandum est; nempe decocto ligni fæchi, falsaperilla, fassafras, tormentillæ, biftorte, radice canæ montane, & florum hypericonis per dies quadraginta; non omisso in principio, & fæmel in hebdomada, durante curatione, cathartico ex pilulis capitalibus Paracelsi, ad crassiores faburas eliminandas. Post viginti ab incepta curatione dies (frustra siquidem non domita prius causa laboramus), unguento lithargyrii, & oleo laurino removendæ crustæ sunt; deinde Ægyptiaco in decoctione hordei dissoluto, mox aqua aluminosa Fallopio, infusatis, aut goffypinæ applicatis, interna ulcerosa concameratio, ad sanum usque detergenda. Tandem vel succo granatorum, & calamenthae, vel pulvere ex croco martis, plumbō usito, faccharo saturni, & farocolla confolidationem producere curandum.

His non juvantibus, Celsus ignem laudat, aliqui vero fonticulum in brachio, nec defunt, qui suffitum, Anglorum more, ex nicotiana, & cinnabari extollant.

OB-

O B S E R V A T I O N E S
IN O ZÆN A S.

I.

Ozæna a lue Gallica.

153. ANimadvertendum præcipue, num a virulenta syphylide originem trahant. Quo casu tam intus, quam affectu parti mercurius aptandus est.

II.

Arcuum Hier. Mercurialis pro curandis ozænæs.

154. A SINI lotium per narcs traclum plurimam utilitatem præflare posse testatur; idque etiam suadet ab aliorum experimentis.

III.

Nonnulla ad ozænam remedia.

155. RECipe mellis ror. t. ii. sulphuris viv. alum. crud. ærug. aris aa. t. i. albi graci, comar. fabinae aa. s. fambuci s. i. fol. hyperici, rorini ruta, plantag. salviae, puleg. aa. m. s. coq. in vino Canarino, e fer. pro ufo. Item laudatur fucus rad. dracunculi, geranii robertiani, foliatri, arti, vel pentartaria ope turundæ intrufus. Vide Chirurgiam magnam Joannis Vigierii.

Pulvis pariter ex lapide calaminari, rad. scrophulariae, pyrole, alchimille laudatur. Alia bene multa prostant apud Henricum Regium (1), & Fabricium Hildanum (2).

F f

PHI-

(1) Lib. L

(2) Observ. Chirurgica, Cent. II.

NON NULLÆ
AUCTORIS AD ALIOS,
ALIORUMQUE AD AUCTOREM
EPISTOLÆ.

PHILIPPUS GARBELLUS
FRANCISCO RONCALLI

Suo S. P. D.

A Dhuc nullus a te littera expectanti in diem ubi; cum tam
men unam, & alteram, neque id femei, spoponderis. Ali
tu sic nos improvidos putas, ut, interjecti tot comprehendantio
nibus, corrumpi a te cassum nostram, pati velimus? Seis jam
quid tibi impendat? Dicetur ius severissimum & exigeretur ad af
fem, quadeunque illud fuerit, damnum & tanta mora. Volupias
propera, qua ex amorem episodis capi soler, gaudium, cum
dilata redduntur, joci, feria, que invicem comminiscuntur, ex
pendentur acriter: nobis enim, tuâ culpa, funditus periire. Spes
ipsa, quam, velut offar, credulo obsecras, deceptus promisisti
amor, imm, qui una deceptas comitari solent, pudor, atque in
digatio sicut sepe minacions oculis teles, inferno tibi, qui vel
tantillis litteris diem dicandam vitare poteras. Seis quid superfl.
Deferto quadimoniū judices salles. Nibilo scitis reus eris. Excus
tientur bona litteraria omnia, & venibunt acerba vocē praenōis.
Bellam profectō rem: Juvenem probum, frugi, modeſtū, inter
eas opes, quas ſollicitus conquisicerit, repente decoxit! Nefete
bas faciliter amorem iraſci? pupillā propertea, & olim, &
nunc meritò dictum? At pudebat te, qua nos inter amicitia con
ſisteret, notam aliquando foro poferitati? Non puto, eft enim
enīcū noſtrū a natura inſtituta velle memoriam ſui ultra termini
nos mortalitatis extendere: licet nos tant fortatae non ſimis, qui
bus praefare hoc poſſe. Dij dederint. Vides, ab irato que immi
neant. Provide, eft adhuc venia Iocu, ſi te mihi per litteras reli
quiſis. Ut enim amantes irascimur facile, ſic deliniti non diffici
le fleſtimur. quod ut commodius impeſate queas, occurram ego
metipſe, ac praide: ut vel ex hoc intellegas quām male tu affer
ceris immerentem. Elapſis proxime Nonis, cum a cana inter al
meſicos, amicosque miſcendis, ut moſ eſi, fermōniis fedemus,
en Papilionem, qui circum lumina magno frepitu repente advo
lans in calicem foris decidit. Captus eſi. inſpicio. Magnitudo,
qualis Papilopevoni (ſic enim vocare placet, qui, non ſecus ac
Pavo caudam, alas ocellatas habent), corpore oblongo, variis ceu
orbitis interfecto. Alis ac doſo adiqua uropognum, ſed magis cen
tre, plumula molliflora, ſubcineræa, pellucida veſtis. In ſcapu
lis

lis vero , ac collo lenes vills subtilissimi , confertissimi , cum argento ravi , ad pectus subalbidis . Pedes seni , ferratis cruribus ; cetera , ut pectus , villosi . Caput terei , ore prominulo , corneo , rufo : dialus in fronte pinnulus , rectis , mobilibus , corneo , & in latus plerunque vergentibus . Oculi praegrandes , rotundi , exerit , leves , immobiles : interdui , ut videbatur , pulsi : per notem , admissa parumper luce , pro diversa hujus refractione , prasini , aquili , mitantes . Hac pervia , ac vulgariter : illud non ita , quod sciam . Eosque est , odore suauissimo , ambram inter , muscumque ambientem : qualiter etiam in anatum indicarum maribus olim obseruamus : quibus , cum maximè in concreto proni sunt , sub alas eis ador perfuncti . Nam non nisi in admirari periculum fecimus , qui salaciissimi sunt . Farnella enim cubante exclusi , irruunt aliquando cœco libidin in obvias puellas , prenstante sopro carum vesperis ut scandant . Cum primò , qui cum ceperat , odoratas ex adactu manus sensisset , moxit me ut experire : & , quamvis coryzæ multitudines , sensi presentissime . Hoc etiam accedebat , a contricta agitatum magis oleo : quietum minus . cuius rei causa in promptu epi . motus partium , hinc calor , exinde effluvia . Illud majori dignum inagine . Odorem illum à supino postfumum emitte : non ita , si pronum olfaceres : quod semel , & iterum experitis eventis . An , quia in ventre qm illam , ac quasi fodinam natura confinxit ? An verius , quia , ex vicinio corculi motu , quem sane frequentissimum videbanus , facilius inibi spiritum a calore exspiratio , atque emisso ? Vitreus inclusus phala triduo supervixit , sine cibo . Mortuo alvo , imam versus , paullulum subfudit . In oculis suborta cavello : sed minoris in dextero ambitus , ac profunditas , quam in sinistro , plumbula illa , qua resilebatur , alieno dilata & maximè in dorso prope uropygum , ubi serme glaber evasit : detecta cute pallidula , levissima , quares , an etiam mortuus & obesus sit ? Nihil minus : nisi quod odore non admodum saturo , & , ut ita dicam diluto . qua in re non ego solum , sed unà aliis aciore ofactu prediti periculum fecimus : neque enim mihi ipsi fidebam . Cum sit in hisboris hifce peculiaribus suapte difficultis , tum hanc satis adtentis fallax identem commenatio . Itaque jam non a vita motus illi , a quo calor , ac subinde balistinus exspiratio . quid si ex ambiente particularum epi , pluribus fortasse in corpusculum illud , cen in deserta jam capra Lixis , & Calonibus repente involantibus , atque ex collectis antea evasisi , qua supererant reliquias secum rapientibus , odorem illum

cir-

circumferri dicamus ? An patius , absidente animula illa , natura vicaris operis deficitus seminarium reparare pergit , adscitis undeque ad futuram , qua in immensa atomorum familia , cetera apta , vacare videantur ? Audiri qui sit in tam pusilla materia disquisitionis locus ? Nisi forsitan vos Togatos ad hac animam demittere pudeat , qua nos pagani mirari solent . Et tamen futurus aliquando etiam nos Troes : inque eisdem , quibus tu nunc , capsis , non quidem opera , sed volupitate , ac defecido studio , non capti pulcherrima artis specie , diu , multumque meruimus . Quod si ad hac petravanda non vacas , referibile aliquid , undecunque illud denunzi sit , modo ne nihil omnino : ut & fidei tua , & amoris in te novero , feret hoc quidem , sed tamen aliquando satiatis . Dulce est despere in loco . Vale plurimum .

Pontisvici IV. Idus Septembres 1722.

ILLUSTRISSIMO , & REVERENDISSIMO
PHILIPPO GARBELLO
PONTISVICI ABBATI
FRANCISCUS RONCALLI PAROLINUS
S. P. D.

Tibi jam diu promissum in epistola levis ingenii mei specimen adhuc verecundo , nec forsan damnablem silentio sustinetur , nisi repetita utriusque nostrum amicissimi Thomæ Fa-
ita monita animum addidissent , tueque mihi , ac ubique ter-
rarum notissimæ humanitatis mediatio , grata tibi fore meas li-
teras , non spopondisset . His demum accepti sciendi libido ,
quam nullo opportuniiori modo posse explere , mihi firmiter per-
fusum habeo , quam ab instituto , moxque Diis , tueque be-
nignitate finitibus , perpetuando epistolari commercio , a quo
tanquam ab inexhausta tua eruditissima penu apertissima ad in-
genii cultum documenta possim delibera . Et quamvis ob ma-
gnam studiorum viciſſitudinem , qua affidue distincris , nullum
tibi superfit otium , quo vel mea legas , vel tuarum literarum
non invidas : nihilominus cum ea sit magnorum Virorum con-
fucudo , ut quod ipsis ex provido natura munere , aut supre-
mo iudicio datum est , libenter ceteris impertiant , idem mili-
quo-

quorum obuentur sperans, jejuna hac epistola, tamquam promoto futurae audacie fœtu, sapientissima tua oracula adire non erubescit. Scias igitur, jam inceptam, tibique oretenus communicatam, de Brixianis aquis exortationem lentissimo paſſu procedere, tum quia multa in dies occurruerunt difficultates; tum quia cordi ſemper incultum manet tuum monitum, longa ſcielice cunctatione uti oportere, antequam publica lux fuſi labbris permittatur. Ob id fumopere gaudeo de follicito tuo Brixiam reditu; quandoquidem te confutam, meaque obsequia tibi commodius enixo corde praefabo. Vale urbis splendor, & literarum incrementum, meque tibi addicſimilum crede.

Brixia 27. Septembris 1722.

PHILIPPUS GARBELLUS
FRANCISCO RONCALLI

Suo S. P. D.

Scipferam ad te IV. Idas Septembres: urebat enim tam longa expectatio literarum tuarum, quam neque diutius simulare, multo minus ferre jam poteram. quapropter de hoc queſtus eram non ſemel cum Faiſa noſtro, nec fruſtra. Expreſſit enim a te epiftola ſe quam illi ne idcirco, an amore in me tuis acceptam reſerans dubito. utrique tamen debeo non invitus: quos pariter diligo. & a quibus amari viciſſim me puto. Reddita fuſi heri ſuper conam, & legi avidissime, praſpolanibus domeſticis & muſſitate etiam forore, qui tunc eſſet ſtadii locus, parata mensa. A cana relegi iterum: placuit. Ano ſpecimen illud ſtudiorum tuorum, non fecus ac qui a crenatibus plantis fructus primitus feruntur & erecto ſubinde animo in ſpenſa futuri prouentus: quam ſane & facis ingenio iſo tuo, & auges in dies magis tanta literarum cupiditate, tanta etiam nominis, quod claram in preſens, & capio tibi apud poferos immortale. De aquis tuis, quando una erimus: neque enim nunc vocat. Interea reſtē quidem, meo iudicio, facis, cum maturandum in re qualibet, ſed in hac poſitiffimum cenſes. Scis illud Lyrici-nomunque premantur in annum: ut propterea, quod ille de Poetis, nos de Scriptoribus certis dictum putemus: quorum opera cum primis in lucem prodierint, jam non ſua, ſed omnium ſunt i qui perinde, ut cuique placuerit, de iis liberrimè ſtatuunt. Ego certè ſic reputo. Efſe

ſe ingenui hominis, qui ſe ad ſcribendum conferat, revereri praſentium iudicia, timere poferitatis: cujus quō magis erunt ſoluta ab omni officiorum vinculo, eò etiam erunt periculofa: ſed longè amplius, quia eterna. Vale.

Pontivici XVII. Cal. Octobres 1722.

ILLUSTRISSIMO, ET REVERENDISSIMO
PHILIPPO GARBELLO
PONTIVICII ABBATI

FRANCISCUS RONCALLI PAROLINUS

S. P. D.

Post tuum ab urbe defecsum, Vir Illuſtris, toto animo cogitare iterum coepi oculorum egritudine, qua jamdiu diverxaris, & quam conſiliī gratia mihi communicare dignatus es: & ea magis, quia quotidie invaleſcī opinio, non fati foſta approbatione vini medicati, a doctiflmo Adlante praefcripti, proviſum fuſile tue valetudini. Ideo ut meo muneri, & officio ſatisfaciam, nec non de tota literaria republica in tui unius ſopitate benemerar, patiaris neceſſe eſt, ut morbi cauſas, locum affectum, ſympomatica ad examen revocemus, habitoque reſpectu ad originem temperiem, idiosyncrasiam, ſtatuerū poſſimus, num ſoldorum momenta oblangueſcant, num fluidorum motus, & componentes particulae a naturali ſatu abſcedant: ideoque ulterius pateat, que therapeja pro curatione inſtituenda fit.

In primis itaque manifellum eſt, te calide, & ſanguineę conſtitutionis, æltuantia abdominis viſcera ab utero accepisse. Inde crenatibus in dies atate, ſemper magis dureſtentibus foliis cuiuſumq[ue] uſus, aut ad oſcillandum incepitores fibra reditae ſunt, aut ſupra debilitem fluidorum reſiſtentiam magis violente; ideo ſenſim perente aequilibrio, accedentibus fortalite procatarticis caulis, aut ex vitia chyloſi, aut ex animi pathematibus, aut ex perpetua in ſtudendo ſpirituuum anima- lium conſumptione, fatigentibus viſcerali fermentis, impuræ ichoroforato gliferiæ in maſſa ſanguine cooperunt, que in dextero oculo concretæ, vel aqueum humorē obnubilando, aut

G g crystal-

crystallinum opacum reddendo , visus aciem offuscarunt , semper magis austæ , mox ad haemorrhoidalia vasa , criticam simulantes evacuationem , deducunt , licet cum aliquo juvamine , manifestarunt tamen , non omnia liquamina secundum naturæ leges communii , obque labefactatam hematofim , semper emergere excretorium illud , nunquam satis subactum , iorfan indolis acidissime , quod ratione motus , figure , & specificæ gravitatis in descripsis probabilitate laxisioribus partibus , mecha-nice necessitate , sibi separationem molebatur .

Quoniam vero inferior separatio jam supprexa est , & finis- trum etiam oculum morbos iohores jam incipiunt impe- tere , utique urget indicatio , ut ad inferiora iterum deducan- tur , dominans acidum temperetur , & solitus saluum cuspidi- bus , tollantur solidorum irritamenta .

In hunc autem finem , ut excedenda tutiori talo procedant , secundum etiam , quinam ciborum delectus , que stomachi di- geftio ; num bilis , num flatus , aut infestinorum tarditas in- ferna viscera vexet , & obstruda , suspcta , aut , quod proba- bille , crifpata sint ; num forte hypochondriaci , eaque pru- dentalis , affectio recentissimi effectus producat , vel confirmet . Secundum enim diversam pollentium cauasuram energiam , & o- perandi modum , medica molimina dirigenda esse , quis ibit inicias ?

Interim , quia opportunum balneationis tempus jam exæstum , funderem , ut latè calentibus spongeis abdominali regioni fo- cillationes admoverentur , ut quandoque pediluvium instiutere- tur , utque ferventi aqua , in qua bullerint brachia , & her- ba emolientes , in vase subiecto clausa , antiquam haemorrhoi- dalem excretionem alliceret , aut fatem , laxata solidorum com- page , & amplioribus factis alborum non minus , quam ru- beorum canulum diametris , critice staves concrecerent , mi- nusquam capitis princeps pars vexaretur . Utrum vero majori fit- mulo , aut hirudinibus locus affectus , aut evacuationes folli- tandæ , prater clysteres , qui erunt utiles , non satis scio . Et enim , ut libere loquar , urgente necessitate , quam Deus avertat , nisi de meliori luto stola sint precordia , sola reme- dia sanant .

In chirurgico pariter fonte caveas , precor , a fonticulis , dropacibus , ceterisque similis farine tormentis . Cave infusa a quibusdam collyriis , que vulgus promiscue adhibens in omni- bus

bus oculorum morbis vocat corroborantia , saturnina , chaly- beata , corallina , vitriolica , crocata , & quomodocumque ad- stringentia , monobenetro , nempe *chiascum cygnarium* , *spadicium* , *olympiacum* , nardinum , que & protinus in dextero albininem indurare , & si quæ in finistro latent future concretions fla- mina , ad actum reduc possunt . Addit , quod lacrymalia puncta , circumfusi tubuli , ipsiusque nafale excretorium foramen corrugari possunt , confutisque fluidis transitus cum magna noxa intercipi .

Potius assentirem , etiam in utroque oculo illa esse adhi- benda remedia , quæ valcent tardigrados lentores excutere , cor- nac , & proxima irritititia detergere , mastillas adherentes dividere , irriuecīs , moræque impatiens effluvia per mem- branarum pores penetrare , fatigentes denique fibras , aut va- scularum effixa fusilamina erigere , itau & per excretorios la- crymales alio possint divertere .

Ad hanc indicationem adimplendam , quis non videt , ce- teris praefata aqua non secundam flavam , sed primam al- bam ex melle deflattim , aut alteram ex cancris huilibus putrefactibus , vel ex fuscere anferino , fucum recentem e caule rupto chelidoni majoris (1) , oleum accipitris (2) , decoctum fecunugreci , aut feminis hormini sylvestris , seu sclarea , fal gemine , aut ammoniaci in aqua feuniculi , saecharum canditum , aut joviale in aqua Hollerii dissolutum , lotum adolescentis , qui etiam utiliter posset lambere oculum . Laudem insiper mere- rentur sulfumigria per tubum , aut collum vitreas phialas in ocu- lum directa , in qua bullerint aqua euphragiae , aut rofa- rum cum floribus rosmarinini , felle bovis , perducis , aut lucii , vel ab ipso kouphè aescendentia , ubi fervens in vaseulum elu- triatum fuerit .

Ad remedia vero , quæ ex pharmaceutico fonte defumuntur , quod attinet , cum peculiaris morbus ab universalibus causis penderat , probamus quidem catharticorum ulum , vino , aut quovis alio vehiculo inductorum . Sic enim jubent medice facultatis antisitics : sic docet quotidiana praxis , purgandum ef- fe totum , caput ante oculos . Verum contra hoc effatum , & quasi dixerim , nostra etiam dicta corrigo , animadvertisendum putarem , in hoc casu te aut raro potenter , aut prompte

G g 2 diu-

(1) Proponitur a Francisco Buttnero . Philosophus Platonicus . Adhuc potest tam

(2) Accipiter in ovo fojno decollis , & immo- Afalina , quam Eutres , quam Fallo .
ius fojnam , & caliginosus dicit . Sextus

diuresis , transpirationis , & sudoris , aut latorum lacteorum aditum præberè faciliū lympharum omnium consumptioni , vel quia æstuans vicerunt constitutio illas combitit ; vel quia salinae , & acidæ particulae undique , sed in hæmate præcipue occurrentes , illas absorbent , coagulant , & sui juris faciunt ; vel denique quia interdum enate sunt periodicae febres , ob quarum timorem china chima armatus incedit . Quia equidem o quoties laudata a nobis fuit hoc anno , scilicet per totam æstum , sub hoc coelo in epidemicis graftianum febrium confituationibus , in quibus cortex Peruviana tam initio , quam morbi progreffio adeo felicitè cessit , ut non remedium humana ingenio excoquatur , sed panacea coelitus elaborata , colitque delapha videtur !

His igitur flabitibus , quoties viscera , & fanguis iterata impurta catharsi , & coronatio lanafis fero abrubarunt , sales magis solitarii , & aperi refurgent , acidum , & lentes dominabuntur , & protinus arcæfis fibrarum undique disseminatur villis , morbo potius symptoma magis confirmata reviviscerent : ideo utendum , sed quandoque etiam parendum , purgantibus . Verum , quia in praxi obserbarvi Medicos , & Ägros parum sollicitos , sed potius purgatores , & philopharmacicos , aliquid super hoc argumento publici juris facere decrevimus , cuius exemplar , quanprimum in obsequiis tisleram tibi , Vir Illustre , superis , & quotidiana praxi permittentes , fistam .

Interim sublata intellñitorum difficultate pausulis , prunis Provincie , faccharo rofato , aut flore cañis , si stomacho arridet , adhuc affirmo , quod ore tenus tibi dixi , & quod olim in operibus posthumis Marcelli Malpighii obserbare nobis contigit , scilicet in morbis oculorum non semper purgandum corpus , sed remedii alkalicis , & dulcificantibus temperandum fanguinis acorem , & repetito diluentium ufu , gastricos , biliosos , pancreaticos , auferos ichores effe solvendos , & digestionebus efficiendis , & vicerunt fermentis excitandis præcipue , ut mox dicemus , incumbendo .

Præter itaque juculum ex ranis , quod tibi familiare est , aut ex specificis jam præscriptis in vino infundendis , aut ex vegetabilibus , & antifcorbuticis herbis , radicibus , & floribus opportunum efficierat diffitatum B. M. , ex quo aut summo mane posset fumi tepidiusculus haustus , aut a prandio illud usurpari . Emul-

Emulções pariter ex amygdalis , avenacea , hordeata , sed omnia satis diluta , & idoneis aquis (1) , aut juculæ composta , aptissima esse poterunt : addito , si libet , in exigua quantitate jure galli veteris , aut viperina carne , utpote magno fermentorum omnium inflaturativo .

Poſt haec , suadent Autoreſ pharmita , hoc eft , tabaci (2) , & valeriana (3) , fed moderatum (4) , ufum , similiq[ue] , ut meridianus somnus , & mora prope ignem , lac , carnes bubula , villsa vitentur ; ut cibi fint echymi , & eucepi , foeniculo , & petrofelinio conditi , viñumque album oligophorum : ut lixivio herbis excitabutis parato caput ablutatur , ut masticatoria ex mastich , & pyreto , nec non cinnamonum in ore gestentur , & capitalibus bus confervis , puta ex floribus betonicae (5) , rorifarni , euphrasiae , violarum , parti affectæ providentur , siue coenose sunt aquæ , Nuceriae latex substitutatur .

Sed ne magis tua patientia abutar , his omnibus utilior erit non statuando quandoque in suspecto (ob rigatas oryzas , lini subficationes , & caligines ex Ollo nubeculas) aere , aut in angusto mutole vita (6) , non fumeæ evaporationes ex febaceis ardentibus , & lucernis absorptæ , non perpetuas , quandoque poſt evanescere cibum (utinam decipiar) in lectiando partis affectæ , tuorum scilicet oculorum , labor , non adventante tabellarii disceſu clueibrata epifoliarum frutes , non praedediti in ventriculo pepafni furditas , non morofa animi concitatio contra tuam philaſtiā , & gloriam , contraque universi utilitatem , in publicam negando lucem tuis adverſariis , tuisque tabulis , quarum ſcolulos vix per literas extera gentes delibare , & ex ungue leonem cognoscere poſſunt : non denique tue dignitatis ratio , & ſupra vires faciarum functionum frequenta , atque ex juvenili latea societate receſſo ; fed utilior , inquam , erit in amœnilima villa ruſicano aere perfrui , quandoque cum amicis vitulari , & quotidie vel-

(1) Inter quis aqua interna Physici Gabelli Cremosenu ceteri preflabunt .

(2) Vide difputationes Langianæ pag . 134 . Autoritate Thomae Bartholini confirmata .

(3) Joh. Frider. Bonelli laudat erbinum valerianæ ex officijs .

(4) Apulejias enim , & Paralyse a tabaci

ultro producunt memoria Joseph. Læzous in A-

dis Germania , Vol. II. pag. 179 . Et Ettmuller

in comment. in Schrodium , inquit : ea-

lius ſolitudo fozent , dum literas minus in ſolitudo ,

quod familiariter eft iiii , qui prompti ſunt ingens .

Bernardinus Ramazanus . De Morib. Arithmeti-

cap. ultimi & Literaturum morib. pag. 311 .

fi , ac Eger junior .

(5) Folia betonicae integra , non in pulvere redacta , nec foſciata alii , fed ſola narvalis intratuſa in aliis modis utriusque ſolitudo ſolitudo .

(6) Ordinatio ambulantes patere ſolitudo , pati- late redactare , legere ſolitudo . Et ſolitudo

alitro ſolitudo , quæ uojos latifrons perfertant , quod malum fozent , dum literas minus in ſolitudo ,

quod familiariter eft iiii , qui prompti ſunt ingens .

Bernardinus Ramazanus . De Morib. Arithmeti-

cap. ultimi & Literaturum morib. pag. 311 .

vespertinis horis in umbratibus ambulacris incidere , qui legat , & scribat surrogare , uno verbo , tibi , & tuae valetudini vivere ; & scire , fortunam concreti populi non a praefenti tantum , sed protinus , & diutius , quod ipse auguror , duratura vigilanta , & salute tua pendere . Si libere loquor , habes , quo ignoscas : Medicus , & humanitatem , atque clementiam tua annuente , amicus sum .

Inde tamen fit , ut , quia summa anxietas , & sollicitudo , quibus tuam valetudinem flagrantissime percipio , meam obvelare mentem possunt , nihil executioni mandare debebas , nisi & quatenus probatum sit a doctrinissimo Cicognino , qui aptius remedium feliciter , in arena confilium capiet , & pari desiderio tue saluti velificabitur : agetque , ut valeat hujuscem regionis decus , & politioris literatura perfugium .

Brixia 20. Septembr. 1739.

ILLUSTRISSIMO , SAPIENTISSIMO VIRO
ANTONIO LEPROTTO
Clementis XII. Archiatro
FRANCISCUS RONCALLI PAROLINUS

S. P.

NObis fuidet , seque latorem exhibet Illustrissimus Antonius Sambuga Eminentissimi Cardinalis Quirini a Secretis , ut tibi , Vir amplissime , sifam medicum opusculum de Brixianis aquis , aliquot abhinc annis elucubratum . Liceat diu in hoc excequendo incertus hastatissim : quandoquidem exiguis ingenii mei fetus tanto honore indignos putabam , amici tamen confilium , ne dicam , mandatum vicit . Et tunc ubique terrarum notissima humanitatis meditatio animum excitavit . Illud itaque in manus tuas demile pro voluntate accipe : ac si subfeci- vis horis otia dabuntur , interdum lege , & parce . Parce , inquam , ultius mœc audacie , que major , quia propria confia imbecillitas . Interim tuis vigiliis Sanctissimi Pontificis incolumentum toto orbi , & magnum in te Medicum Romanis serva .

Brixia 2. Januarii 1739.

VII

VIRO SPECTATISSIMO
FRANCISCO RONCALLI
ANTONIUS LEPROTTI

S. P. D.

Quod fedulo a te elaboratum de Aquis Brixianis opus , per humanissimum Virum Eminentissimi Cardinalis Quirini a Secretis Antonium Sambuga , dono mihi misisti , singulare il- lud cum volupitate perlegi . In eo quippe cuncta , que ad naturam spectant , nitide exarata : que vero ad artem industriamque pertinent , commode excogitata sunt , & affabre disposita , atque perfecta . Quis autem inter Medicina efficacis tenbras , quas ego præ aliis offusas mihi esse sentio , libenter ea non legerit , quia tum ad rerum naturalium hispaniarum amplificandam , tam ad vita commodi- tam , hominumque sanitatem fervorandom , insecuritatemque con- ducent ? De hoc ergo eximio tuo munere gratias habeo quammaximas . Siquid interea eveniret , quod me causa tua facere posse ar- bitraris , fetias velim , nullam praedicare de te merendi occasionem me prætermisfurum . Vale .

Rome die 24. Aprilis 1739.

DOCTISSIMO VIRO ,
& Socio ornatissimo
ANTONIO LEPROTTO
Clementis XII. Archiatro
FRANCISCUS RONCALLI PAROLINUS

Felicissimum .

Duo sunt , quæ mihi animum , & vim faciunt , Leprotto doctrinissime , ut tibi dono mittant exemplar Dissertationum mearum , que nunc primum in lucem prodeunt . Primo singulare illa tua humanitas , quam cuncti noscunt : deinde oppor- tuna occasio , quam clapo anno mihi exhibuit celeberrima Bononiensis Instituti Academia , que me & tibi socium elegit , & quodammodo jus addidit , atque fiduciam , ut coepit iam- pridem officiorum , & literarum commercium , superis faventi- bus , nunc ad necessitudinem pervenire pollit . Hinc accedit , quod

quod cum ipsis Academie Dissertationes nuncupaverim, aequum erat, ut & tibi, cuius magnum es deus, etiam per me contaret mei grati animi testimonium. Vides igitur, quae nam sint rationes, quibus ad scribendum, & opusculum mittendum commovear. Reliquum est, ut in tanta temporis anguitia, quam tua virtus, tuaque doctrina efficiunt, illud legere, tuaque oracula, praeципue circa difficillimum tertie dissertationis argumentum, nobis aperire ne graveris. Vale.

Brixiae 28. Maii 1740.

ILLUSTRISSIMO, SAPIENTISSIMOQUE VIRO
FRANCISCO RONCALLI
PAULUS VALCARENGUS

S. P. D.

Humanissimas, acceptasque mibi maxime literas tuas VII. Cal. Jul. datas audienserius accepi. In his, quod, que tumuluarie subsecuens horis circa transactis aeris morborumque confititiones exaravi, aquo animo probaveris, tua tantum humilitati, non operi ipsi tribuo. Siquidem me satis, & mea queaque noſo, hoc tantummodo contentus, quod alii sciant, me ideo hujuscemodi laboribus addidimus specialiter esse, semperque futurum, non quia alios docere unquam velim sed quia inter maximas artis nostrae tenebras modica satem veritatis luce (quam aliunde non pauci fratribus experient, & aequi se posse gloriantur) potiri aliquando exopto, ut ea ducere, saltem certare minus in praxi dicam: quod maximum quidem est in medicina facienda, maximeque *Egrotis* intercessi. Chimerica enim, & commentitia penitus ea esse tecum reveror, que ex philosophico penitus tantum, matheſi familiante, sanioris, acutiorisque licet ingenii adminculo, abque congruo, selectorumque quamplurium observationum apparatus, eruantur, ut optimum inde veritatis lumen illud prodeat, quod, quo magis Literario orbi acceptum reddat Medicum, eo magis *Egrotis* sibi commisſis vere utilem praefet. Quo mehercule, quantaque in Academias reperiuntur circa res medicas ingeniose, magnificeque prolate, que Autoribus suis maximam laudem conciliarunt, ceterum que sane observationum criterio perserta, tamquam vana proposita, ne dicam fallacia, haberi merito debent? Hinc id unam praecepue ad artem nostram illustrandam, augendamque desiderari arbitror, quod

quod illi omnes, qui theoriae doctrinas ex cathedra profiteri incipiunt, diurno prius tempore proxim fedulo, sanioreque judicio exercuerint. Nolle tamen, ut ex dictis unquam deduceres, me clarissimorum quamplurium Vivorum, quibus nigro maxime hoc aero celebriores Academia jure, meritoque gloriantur, labores, pro abditiis quibuslibet natura arcana referandas, parvi facere: id quod Empiricus ruder afferre vix auderet. Experiens etiam veram laudo, si genuina ratione innatus & itanquam proba, si praecepui tuisusque ab illa fundamentum mutetur: cum utramque sine altera inutili fuisse semper, atque impotenter futuram, existimat. Quamobrem, cum optimum quidem, Egrotisque vere utillem illum esse Medicum nostram, qui examinissim hoannis naturam exploraverit, quidque ea valeat, & ferre rescut et certo certius cum sanioribus arbitror, Recentiorum prefertive speculationibus, & rationibus, prater Veterum nudas observationes, artem nostram sumopere debere: ita tamen, ut meridiani ipsa luce clarius patcat, hac omnia ad corundem observationum judgmentum, & scelutum necessario conferre. Non vacat autem de hisce ultra hic calamo agere, de quibus fusis, libentissime tecum verbâ facerem, & fortaſe faciam. Primo namque futuro autumno Brixianam profecti in animo habeo, ut prioris aeris beneficio propria melius fatui prospicere queam, quam transacta proxime gracie quadraginta dierum agitato sumpropter labefactarit. Interim scias, me assumpci laboris medici curriculum adhuc intire, dum de hepatis maxime plerisque morbis dissertationem conscribo, qua maximum sibi decus conciliare ab observationibus tuis posset, quia, si unquam habebas, ad me tradere non remas, obfero. Literaturam enim, a te gratioſe propositum, fedus intre tecum exopto. Interca Epidemicas meas jam editas constitutions libentius ad te mitti, quia acceptas tibi eas fuisse conperio. Mississim autem citius, si parvo hoc mei erga te obsequi testimonium non ingratum tibi futurum fore antea sperarem. Errudissimum enim tuum, quod ad me missi, de Aquis opus (pro quo maximas tibi gratias reddo) cum meo collatum, munificuli mei tenutatem fatis superque evinxit. Vale.

Cremone XIII. Cal. Augus̄tī 1739.

H h

ERU-

PAULO VALCARENKO
FRANCISCUS RONCALLI PAROLINUS
S. P. D.

JUSSIFI per literas, easque humanissimas, ut si quas in quotidiana praxi habuissim circa hepatis morbos peculiares observationes, te commone facrem. Licet vero mandatum hoc a singulari tua benevolentia proficiatur, cum nullam ego possum tue dissertationi, cui impraeferiam incumbis, lucem affordere; attamen, tibi falem morem gerens, in ipso epistola limine ex animi sententia agnosco, & probo confitum tuum, peculiares illius visceris agravitudes in medium producendi. Magna quidem in microcosmo dignitas, sanguificationis scilicet mechanismus, secundum Prifos, machinamentum, a potremis inventis, oculatricis Anatomiae criteriis illi ablatum est; sed negari non potest, quin ob interfini coli, & ventriculi in dextero latere propinquitatem, & ob situm, usum, connexionem vasorum, fed praefertim ob bilioſi ichoris preparationem, & ad agravitudes producentiam, & ad salutem recuperandam, plurimum conferat. Hinc videmus auctores sub diverso etiam celo de illius vitiiſ sollicitos, ejusdemque intemperies, obſtructions, inflammatiōnes, offeras concretiōes, imbecillitatem, tumorem, fluxuſque ab eodem provenientes, ad examen revocatos; videmus in extūpicio adnexam cystum felacea nunc turgidam, nunc inanem, frequentes ipsius hepatis magnitudines, interdum tuberculosaſ (1), glandulosaſ (2), feirrhofas cum turgidis venis, & nunc supernacientibus veficis (3), nunc intermixtaſ diverſe molis, & duritieſ glandulis, liquoridum commixtum intercepientibus, ita ut nunc in concava, nunc in gibba parte concretiones, & ſtaſes in prompta fint, morboſa ſympotomaſ produdentes. Hec, inquam, omnia a ſcriptoriib⁹ memorata, & paſſim in praxi obvia, tibi non recinam, ſolumque tu-

is pa-

(1) Salzmanns hepar plutinis tuberculis re-

ſiguum Kerckringion contradicuntur inveniunt. Mal-

fermanni de hepatis plumbis pag. 31.

(2) Videlicet ſex Excerpta ex Actis enucleato-
rum Lipſiencium anno 1617, Schreber Ena-
tione ad unum & Secretaria Societatis Regia Lan-
dini de Hepate quodam manufacte, & ad culum
glandulop. Vide Bonetum, Pollium, Fore-
num: Glandulosa tamen hepatis natura ſolam clu-

pigerum Kerkringion contradicuntur inveniunt. Mal-

fermanni de hepatis plumbis pag. 31.

(3) Prodigi recte ab hepate facta, & refuta-

fiantur ex certe videntur, multitudine, vel magni-

tute, magnitudine varia, & puto magis, ad a-

vem columbinam, & ultra, talia mallei, membra-

nus tenus adnotatio, evadentes aquam liquida-

fatu expertus. Ibidem Voluum. III pag. 377.

is parendo juſſibus, addam, me magnum audivisse in ſuggeſto dicentem Valliferium, plures morbos a paulatim, aut protinus lapideſcente in cifti felcea, aut vaſis deferentibus bile, ortum fuuſ traheare, ut sapientia vir D. Suardus de Suardis Collegi Nob. Medicorum Prior, & collega noſter, fax abſinie annis nobis retulit, & obſervavit in muliere 27. annorum, quæ octavo geflationis mense vertiginofis fulfulibus, mox comitiali morbo de repente correpta, tandem omnibus remediiſ incalſum adhibitis, cum fpuma, ſtertore, ceterisque extremi epileptici agonis ſympotomatis decelfit; in cuius cadavere, prater ſecum mortuum, heparque conſuetus molis, & ſubtantia, reperitus est folliculus felis, non pyriformis, fed inæqualis, ovalis, & quadruplo major, in cuius cavitate septem lapides (1) (2) in bilioſi iehore innababant, parvam nuem juglandem magnitudine ne haꝝ exequentes. Quoniam vero cadaveris examen inſtitutum fuit, mandantibus Medicis, ab experto Chirurgo Latio Onori, ut fi unquam adhuc extabant superfluitas vita ligna, Cafariano (3) more, fecutus fervaretur, ad ulteriora, ad craniū nempe ſectionem, chirurgica manus non proceſſit; ubi utique mortis cauſa expiftanda erat, querendo, num morbus idiopathicus fuilicit ab exiſtente in ſupremis glandulis vitio, vel dependens a labe ſeilecti inerorum vicerum, & precipue hepatis, & uteri. Illud tamen plurimum admirari coacti sum adlantes Profefſores, quoꝝ nempe jam pridem, & toto geflationis curriculo, mulier bonum habitum, bonaque nutritionem, & corolem praefuererit. Ex quo arguendum eft, quod, ſtantibus licet in cifti lapidiſ, fanitas perdurare potefit, aut quod lapides iſtu oculi, & protinus concreverint, ita ut, acciden- tibus uterina ataxia concuſſis, juncta ad nocendum vires Æ- gram jugulariter.

Dominicus Broilarius Brixianus Xenodochii Chirurgus olim in milite vulnerato, nomine Baruchela, Waldzniak (4) auctoritate fultus, extrapendentem jecoris partem ſex unciarum difſec- cuit, Ægro feliciter ſupervivente; et loci Jarro Chirurgo

H h 2

(1) la ſellos cifti trizigia ſupratruncata lapides

ſel de tous les animaux, des pierres parfois &c.

(2) In Actis enucleatorum Lipſienciorum adhuc e-
piffiis ad ſubtilitatem & luciditatem ſecundum dis-(3) Histoire de l'Academie Royale des Sciences de Paris ſupprefte na-
turalis in Margaretha Adami Scholzii coniuge vi-

(4) In Notis Chirurgie Barbetta.

Domino Tombino , nimis audacem manum improprerante .

Adhuc susperites eft Nob. Olimpia de Gaifamis , quæ post diurnam febrim , anorexiā , abdominalium viscerum dolores , & in dextero latere emphraxes , dum una cum clarissimo Viro Petro Galanti , qui nobisfum curationi adfpat , refrigerantibus , & humectantibus febrilem aeftum compescere , bi-lem cūrare , & aperitivis medicaminibus inferius farcimen tollere curabamus , en repente minxit urinam non obfcuram , sed penitus atram , adeout quamvis Georgius Henricus Beher hifloriam referat urina nigra fngulis ferme quatuordecim diebus revertentes ; & in felohio noet obfervationem Zaciuti Lufitanii (1) de quadam Ægra , tuo tempore vite sua urinam nigrum minigente , attamen ad magni mentem Hippocratis , accepitis iudicij premisso nuncio , ad deleterias particulas corrigendas , & blandis diureticis ad coeptum a natura motum promovendum incumbere opportunitum duxerimus , & quidem cum optato juvamine . Profequentे etenim ad multos dies nigerrimi lotii exi-itu , morbo paulatim evanuerunt symptomata . Nobilissime Ægra optate incolumentis integre refiftita eft . Tu interim fancire poteris , num a latente hepatis , aut bilioſi ichoris vi- tio (2) , num vero ab offensis in tota liquidorum malla qualitatibus , & fermentationibus atra bilis surrexerit ; cum intima particula- rum lotium componentium mixella , abſque vel minimo re- num , & vefcie dolore , aperie docerit , non in separatoriis imis incerniculis , conrundemque internis tunicis phæcatalis , at- que corruptis , fed aut ab hepate , aut , ut ajunt , a toto a- trie urine prouentum pendisse . Sancire ulterius poteris , cur bilis ab hepate per porum biliarium , & ab ipſis , & folliculo in duetum choledochum deflens , nunquam feces in caſu nostro tinixerit , atroque colore imberbit ; cur , si in reliquo sanguine , ambitus corporis , cutiſque idero maculacata non fuerit ; quomodo denique fatis vicibus critice eruperit , & nunquam penitus atrum (3) amifsum , colorem in matula depoferit .

Undecim excurrunt anni , ex quibus leſta affixa vivit Julia Mefchina , quæ , vix superato adolescentie termino , repente dolo-

(1) Lib. III. Praxi Admirand. ob.CXXXVI.

(2) Autem Villis cap. IV. & V. de Ute- nia. Quod est in aliis nigerrimas latere , & balnei calore excitari poſſit .

(3) De atra bile , enīque differentiis legen- dum eft opusculum , pag. 97. , Bernardini Pa-

terni Salodiensis , de Literaria Republica , de- que Patria fua optimè meriti , qui in præcius Italia Gyptij , ac denuo in Patavio , titus quatuordecim annos rem medicina ad veterem Hippocrat. & Galen. difcipulam fenuit cum laude sat- presens ob.

dolorifico dextero abdominis tumore correpta , dein accedente lipothymia , affectorum viscerum pulsatione , & febi , ab e- gregis Professoribus D. Petro ſciliēt Galanti , & D. Joanne Petro Borghetti inſtituta conſultatione , flattum fuit , morboſa omnia ſympotoma ab orto in hepatis ſubſtantia tumore pendere . Cum autem ſumme aucta in dies totius abdomenis durities , & magnitudo , affectiones epilepticae , convulſiones , de- liquia jam jam extremitum minitarentur ſatum , ex improvifo al- liquetatenus in ſumma amplitudine mollis facta eft hepatica re- gio , moxque pravis violentillimis tuſſibus , & respirandi dif- ſiculatibus , pui album , leve , & æquale miſilla Patiens eructa- vit . Quia vero purulentæ expuſiones , ſpreti remedii omnibus , ipſoque aquarum Hirmenium Brixianarum potu , ad qua- tuor annos perverarunt , quin unquam aut ventriculi labes , aut excretionum qualitas per choledochum ductum ad oesophagum ipſas deferi manieriflent , tota difficultas fita fuit in flattu , per quas ſignanter vias , aut exiſtentes , aut a natura fabrefactas , exiutum per fauces ſibi promoverem (1) . Prequen- tilimis deinde conflictata fuit inflammationibus , anginas , & pleuritis ſimilantibus ; & in præſens interdum uterina epi- leptia laborat ; adeout , quando in conſilium accerſor , non de priſima recuperanda valeritudine agatur , ſed potius noſtra stu- dia , & meditationes veſtuntur in agenda , ut Ægra cum fu- perite morbo conſencere poſſit .

Sed quoniam me trahunt tui iulfus , meaque tibi parendi vo- luntas ? Parce , quafdo , meæ prolifitätæ , epifoliale limites prætergredienti . Parce inſuper meæ audacia tibi huic adjeſtas , & colligatas dono mittendi medico-physicas Diſſertationes , quas tibi in prima noſtra amicitia ſedere promiſi . Et ſi in ipſis aliqua (& utinam pauca) tibi occurrent , quae a rectis infla- tionibus , aut bona praxi diffare videantur , nos , oro , com- moneretur ne pigeat . Non enim aliud abs te unquam petere decreverimus , niſi ut mandatis , & conſilii tuis amicitiam no- stram ad neceſſitudinem perducere ne graveris . Vale .

(1) Legenni fuit Salmuth. obſerve. poſſitum. tis particulares referens , qui etiam ingenui fal- cent. I. obſer. 27. i. & Paulini. obſer. rar. ſus eft , adhuc latere vias , per quas ille in al- cent. II. obſ. 4. exiutum excretionis per os hepatis ascenderint .

CAROLO FRANCISCO
COGROSSIO

In Patavino Gymnasio Professori Celeberrimo.

FRANCISCUS RONCALLI PAROLINUS

S. P.

Postquam diu hæsissem incertus, cuinam nostrorum, nisi minus prospero fato, tribendum esset tot annorum in scriben-
do silentium, effusit tandem opportuna occasio publica lucis
nostrorum medico-physicarum Dissertationum, quarum exem-
plar tibi non offere, magnum piceulum nobis vifum est. Quapropter illud huic adnexum epistola humiliiter tibi exhibeo,
& obferro, ut antiquum illud nostræ amicitie foedus revivis-
cat, & opus tuum de Febribus nos curandis, si tibi præfö
est, cuius argumentum in Venetis actis olim vidi, & in
eius themate nunc verbor, quofo, mihi dare, aut commoda-
re digneris. Interim non minus accerrimam tuam crism fu-
per Dissertationibus nostrar, ut te animadverteat docear, ex-
pectabo, quam juffiones, in quarum executione semper ma-
gna rata habere poslis mea obsequia. Vale.

Brixia XIII. Kal. Sextiles 1740.

FRANCISCO RONCALLI
PAROLINO

In Brixia Civitate doctissimo Philosopho, ac Medico.
CAROLUS FRANCISCUS COGROSSIUS

S. D.

DInturari silentii moras ab literis tuis humanissimis, qua me plurimum semper recreant, abruptas esse, vehementer gau-
des i coequo magis, quo me adhuc vivum post geminata familia
funera in Amicorum memoria video. Elapso proxime Februario vix
americam M. Antonium Patrem optimum: quam interjecto, heu!
IV. dierum spatio M. Antonium Filium, ipsiusque unicum, XVII.
statim annum agentem, effusis lacrymis proiecitus sum. Natus hic
Patavii, valetudinarium Genitorem fecutus, Avi, cuius gesta-
bat

hat nomen, pene dixerim, fato est raptus. Quis
talia fundo

Temperat a lacrymis?

Si me Filium simili, & Patrem inter duas funebres facies confi-
tutum consideraveris, nihil dubito, quin geminatus dolorem justa
commiseratione reficias. Sed

Satis est orare Deum, qui donat, & auferet.

Elenchaturas Dissertationes tuas a nostra Antistite mibi traditas,
quamlibenter accepimus, & legerim avide, facile reputabis, si
diuturna nostra amicitia memor fueris, & argumenti certe non
obviis, quod novitatem preferset, eleganter sylo exaratum est,
conditione attendens. In I. Dissertationem quod attinet, uti-
nam ceteri Medici, in sua quisque regione, aeris coniunctionem
penitentiarum sedulo, antequam ad catharticas, eorumque usum de-
scenderent. Hac enim ratione Italorum Medicorum methodus fa-
bulam, ut solet, suppeditare minime posset comedis Gallicis, a
quibus videntis populo Medicus purgator egregius exhibetur. Est
modus in rebus. Utinam vero & purgationem abusu, qui longe,
lateque dominatur, & vescantum quoque solemnis administratio,
fine quibus adaptatis adhuc, & sanofo talo manantibus, quasi
totidem referis, ager vix ad Charentis cymbam audet accedere,
intra quibus moderationis cancellos cohiererent. Habeo de natura,
effectibus, usu, & abusu vescantium jam elaboratam Differen-
tiationem I., in qua, dimissis partium, aut sectarum fluidis, quid
recepta efficiant, ad rationes, & experientia trutinam exigo. In
altera vero, quibus in morbis, quorum certe exiguis est numero-
rus, adhibenda sint, & in quibus eliminanda, peculiari ordine dif-
firquentur assumpti. Quando vero hanc alteram Dissertationem feri-
tur, sum, plane nefco. Est mibi corpus satigatum adeo, deje-
ctusque animus, ut non modo de futuris laboribus quidquam au-
dem policeri, sed ne harillari quidem.

Curiosus sane argumentum habes in II. Dissertatione, cuius
utilitas, ac necessitas in aere prefertur. Brixiano plumbis gran-
dinibus, & procellis obnoxia, satius patet. Video, quam apte, quam
tute, quam fortiter obliteris adversus flagitosum errorem quo-
rundam, qui se præstigii, & nefcio quibus characteribus, & iconi-
bus invulnerabiles jactitant. Poteras in medium afferre, prater
Redianis Observations, illas etiam, easdemque accuratas, quas
jampridem in Academia (1) Regia Scientiarum instituit D. Car-

ri,

(1) Histor. de l'Accad. Royal. an. 1707. pag. m. 4 & 5.

re, qui fallaciam sitam esse luculentem ostendit in ferreis explosi-
vis tubis peculiari artificio pyris pulvere instrutis, & pila plum-
bes. In prefata Academia Historia observationibus conformant adamissim: Sur les armes a feu diffé-
rentement chargées. Que le feu de la poudre, qui est sous la
balle, communique avec celle, qui est dessus, même quoique la balle soit de calibre, & qu'elle soit entre deux balles. Cela paroit par la grande augmentation du bruit. Qu'en pre-
nant une balle, qui ne soit point de calibre, en mettant peu de poudre dessous, & beaucoup par dessus, on peut tirer avec un grand bruit, & sans aucun effet sensible. Ceux, à qui on a vendu des秘器 pour être invulnérables, ou durs, & qui ont eu la precaution d'en vouloir voir des épreuves, ont apparemment été trompés par ce tour de mains, dont ils ne se sont pas aperçus. Ceterum humaniter, ut soles alii, ita
etiam Astrologi morem geris, quibus ego nihil plane concederem, ubi de insinibus agitur, quam generaliter quendam, cundemque promiscuum luminis, & caloris motum, circa tot. postulata absurda, & a ratione abhorrentia, que ipsi quarunt. Adactum Gemini-
num Montanarium (1) nebulares, & vident, quid responde-
re possint in posterum, arte fallacissima a tanto Viro profigata, ac
dejecta. Ridenda potius, si Dixi placet, hujusmodi sententiae sunt,
quam serio confutanda. Praterquamque
ridiculum acri

Fortius, & melius plerumque fecat res.

Ita sane rem habui cum aegyptia quodam, qui Venetiis colotarius,
pulvera urina agrotatis infero, morborum curationem audacissime
machinabatur sympathicam i quamobrem, arrepta occasione, Anno
MDCCXXVII. VII. Idus Novembrii studiorum solemniter inflatura-
tionem auspicias in Academia Patavina de Medicina: sympathica
verbis feci, cuius predilectione exemplar prostat in Tom. XVII.
Collectionis Opusculorum P. Calogerai Venetiis Typis edito. Legere,
quæso, ne pigeat fragmentum de anno quodam sympathico a Pe-
tro Aponeensi descrip. Petrus Aponeensis Hippocratis, & Ga-
leni extimus Conciliator, Vir aliqui doctissimus, quantum
ferebat suorum temporum conditio, hujusc prænobilis Civitatis
deus, & ornamentum, mirum est, quot quaque congerat in
Libello, quem de venenis inscripsit. Inter cetera arcanum illud
ex Libro Regum Perfarum deproprium tradit. (2) Si sculperem
fec-

(1) L' Astrologia convinta di falso ec. (2) Lib. IV.

feceris, ait ille, in lapide hematitiis virum cinctum serpente, cu-
jus caput teneat dexteram manu, & caudam sinistra, posuerisque
lapidem hunc in aureo annulo, & sub lapide posueris radicum fer-
pentaria ritam, portaverisque hunc annulum, ab omni veneno
præseveras. Quod quidem ego quandoque preparavi feci, & ad pra-
dictum usum seruavi. Hac ille, cui si quis fidem habere vo-
luerit, is profecto in subdium vocabit insignia effluviorum ex-
amina ex hoc ipso anno, tamquam ex arce quadam, turma-
tim erumpentia, que irruentes venenorum intercines atomos
arecant, propulsent, profligent; quinimum, si Diis placet,
plane, ac profus exterminent. Nec in ipsi recentiorum libris
aliqua defiderunt miracula, que a diffitis regionibus delata
curiosis Lectioribus venditantur. Inter cetera videatur monstrum
immanc, horrendum, ingens, quod jam dudum narravit Ita-
lus peregrinator (1) egregius, cuiusdam serpentis enormi mole,
ac forma prædicti in Insulis Philippinis dictis degentis, qui cau-
da ex arbore pendulus prætrecentus cervo, apros, quin et-
iam homines ipsos, inspirato astutis aere, attrahit, & inte-
gres devorat. Quid infelicitus illis hominibus præsumt Petri
Aponeonis annulum, si gellarint, creditis profuturum? Num
forte truculentis magnetis illis uncis, quos anguis immanissi-
mus jaculator, tantula alexipharmacis anului corpula reluc-
tris polli putatis? Hisce, & similibus rebus, quas supra natu-
ræ vires possunt quorundam hominum aut fortis imaginatio,
aut credulitas, aut credulitas, faciat ars medica; addo etiam
in re, de qua agit, humana societas.

Singularem, & admiratione dignissimam describasi historiam in III.
Dissertatione prænobilis sacra Virginis Capuccina, in cuius calde-
ware, post multiformem symptomatum secundum, in diuturna agritudo
complicata, ferrea, multique acus tum in capite, tum sub
mendosis cositis, tum in utroque femore infixa comperta sunt. Me-
rito inquiris, ac disputas, qui ferri potuerit, ut tot undique ad-
ditis stimulis visceret, aegrit, rigidique Infibuti labores, atque
officia sustineret. Hic multi haret aqua, neque quid sentiam, ac
judicem, dicer ausim.

Quaris demum a me jamdandum propositum Opus de Febris
non curandis, cuius argumentum in Venetiis Aditis te olim vidis-
se scribis. Hujusc argumenti specimen jampridem Typis editum
extat in Tom. XV. prefata Collect. Opus. in quadam habita pre-
leto-

lectione , quum solemnis studiorum loſtauro in Academia Patavina recurreret . Opus vero , inter tot alia , qua ultimam manum desiderant scripta , eaque bene multa cum blattis , ac tineis ladania , facit adhuc , & jacebit in posterum , nisi D. O. M. labentem tot patemebatibus animum , sativitatem jam corpore , in perpendicularium aliquando reficitat , quod optandum mihi videtur potius , quam sperandum . Tu interim vale , & vegetari , quo polles , animo , & corpore , Patria huic tua , qua felicitas non caret ingeniis , novis elucubratibus operibus , nova in dies ornamenta definias addere ; & eximo Co: Massachelli , cuius nomen justa affirmatione suscipio , plurimam die salutem .

P. S. De Agaroplis mentionem habet amicissimum , dum vivet , Vallisuerius in suo Dictionario Historia Naturalis , in quo nibil , aut certe parum , quod attinet ad rem medicam , iisdem tribuere vifus est .

Crama III. Idus Augusti 1740.

S A P I E N T I V I R O

A N D R E A E P A S T E

Medico inter Bergomates celeberrimo

FRANCISCUS RONCALLI PAROLINUS

S. P.

O Raveram equidem egregium Virum Christophorum Giupponi , olim Veneta centuria decem , nunc ad majorem Brixienis oppidi praefectorum evectum , ut occasione fui in patriam itineris , si quod in publicis officinis extabat taurum Epitolarum exemplar , aut emptum transmittere , aut in redditum fecum ferre dignaretur . Cum enim jam priderem ipsarum specimen in Venetiis actis obseruarem , tuique nominis fama in dies hic etiam increbreficeret , non potui , quin mihi parandum sollicitarem , ex tua eruditiosis penit , quos possem , florelos libaturus . Verum tu , & humanitate , & generofitate abundans , illud dono mihi misisti , gratissime , & beneficis voluntati immerente cumulare . Placuit summopere utrumque argumentum , sed multo magis tua argumentandi methodus , sanguinibus Medicinae doctrinis innixa , & anatomicis obseruationibus suffulta , adeo ut ambabus uinis amplecti debeam , quae pro-

proponis in prima epistola , hoc est summa cum circumspeditione statuendam esse , num in demortuis fangus potius in venis , quam in arteriis concrecat , proindeque varius motus tunc etiam subire possit : quandoquidem , si diversa sunt mortis causa , si multigena est sanguinum indoles , si exta in tanta similitudine sunt semper dissimilia , sive denum cadaver diversimode siccatur , & vertitur , & fangus modo sursum pellitur , modo ruit deorsum , nil mirum , quod in uno , vel altero loco magis congetus concrefere possit . Ulterius prater a te exaratas , & a nobis delibatas , & reliquas , que superflunt rationes , addite illam unam , quae ex sanguinis constitutione , tum ad lentorem , tum ad dirosim inclinante , hauriri potest . Nonne in primo cau ob conicam arteriarum productionem , semperque magis ob auctam angustiam , obstantibus ipsarum parietibus , sanguinis unda lentefera cogitur , ita ut pedetentim progressivo percurse motu , ab immixtis heterogeneis , acede , & viciida naturae particulis , totus crux , quasi dixerim , solidi indolem induens , ad funefiam cum coagulatione statim disponatur ? Profecto si his accelerit ex fatigentibus probabilitate , quando extrellum infat fatum , primarii muculi faceris , infirmior , & enervis systole : si os aortae , aut quasi oleum , aut infarctum , aut polyposum , aut a caulis morbosis compressum , & iradiantis spiritus orbum , imprellum , qualicumque sit , a corde motum non sufficiet , sufficiuntque oblungata arterie , peritacicum pulsum , & undulationem promovendo , non tradet ; si denique in lateralibus diramatioibus , aut in extremis appendicibus , & arteriolarum finibus , utpote angustissimis , concrefecit ipse fangus , aut lento , aut convulso , aut ariditas transiit in venas intercepit , & in hoc rerum statu praecripsum omnibus exutum Patienti obeat , quis erit tam fatus , & demens , qui neger , in cadavere magnam sanguinis partem in arteriis inventam fuisse ? Sin vero ex maligna , & hecchia febri , aut alia de cau dialysis in liquidis dominetur , perque patentes anastomoses fangus in venas introcat , quo quelo cau , & effectus in iisdem verificari non posse , ex quibus crux coagulari dein in ipsis debet ; scilicet vel ex fermentatione , vel ex acidissimum particularum occurso , ex lymphae , scrii per limphae tubos , & membranarum porosities diversione , ex varicofae nodolitatis obstatculo , ex valvularum inertia , ne dicam flacciditate ,

I i 2

exque

ex quo tot agrotant naturæ characteribus : quibus intestinus , & progredivis motus sufflaminatur , necessariumque intercipitur equilibrium? Quibus in proxime morituro suppeditis , ubi disoluto spiritu , cadaver incipit frigescere , sanguis non solum ob externa , ut tu doce memoras , accidentia , sed interne indita , & mechanica vi , loco moveri , & poterit , & probabiliter debet. Primo enim quiete cordis motu , sublato in eructu impulsu , arteriae omnes in axim niti , & coire debebunt , prouindeque contentus fangus in magis hiantes , proximiiores canales exprimitur , vel retrogradu itinere caput , aut cor ipsum petet , vel proximas subibiles venas , illosque morbos simulabit , quos ante obitum factos , ut ait , autumant nimis creduli seculatores. Secundo , in capite , in thorace , in artibus , ubi aliqui visceris , glandule , utricle , & mucule omnes , ab aethere , flatulentæ , & nitrofie indolis spiritibus distendebantur , non oculi iheri , præcipue in morte violenta , aut sollicita , dissipabantur , sed pedetentim , & a parte post partem , superfite post mortem motu , ut in mutilatis flutis , & vepiris , carundineque fibris solemine est : ideoque in proximis , in collateralibus partibus aliae , atque aliae adhaesiones , & contactus efficiuntur : sibi quoq[ue] invios ipsos locos fangis subire , ne dicam querere poterit. Tertio , affectum aliquod in prævia jam agritudine vifus , aut ex longo materiae peccantis decubitus , aut ex jam abrafis , & diloricitas ac crescente fangue vaferum tunicis , bafescere , & marcescere poterit , tantummodo tot post mortem horis : ideo fracti hic illine corruptiorum solidorum repagulis , & sufflaminitibus , multi fieri possunt secundum mechanicas leges fangiue motus , qui iterum ratione impetus quietum alibi sanguinem moveant : quod quidem apertum fit ex liquidorum gurgite , qui post mortem per oesophagum , aut asperam arteriam eructatur , aut ex fractis ipsis feretri clavis , ob enormem externam totius corporis enflationem , & tumefactionem ; aut demique ab effossis ex humo cadaveribus ; in quibus multae novitates conficiuntur , quas quies , variu[m] p[re]trefactionis gradus , & tumulus produxerunt .

Ex his etiam perbelle fluit rationum apparatus ad flatuendam tuam hypothesis , in secunda epistola expoſitam ; num felicet polypora congeries , præcipue circa cordis thalamum , etiam post mortem cumulari , & firmari posſit : rueret doctrina tot celeberrimorum Virorum , qui fibi , & bonis pecudibus in verba

ba magistri jurantibus , suaferunt hunc vel illum polypum , dum Agger vivebat , aut ab utero contractum , aut florente æstate genitum , fati vadimonium accerſit. Circa quod , ut candide , Vir ornatissime , opinionem meam tibi aperiam , utique sentirem , utrumque effectum posse contingere : ita tamen ut Clinicus , qui & agritudini , & seclioni cadaveris interfuit , probabiliter citra erroris periculum decernere posſit , num polypus morbum produixerit , concomitatus fuerit , aut mortem fecutus sit. Et enim , quis non videt , a varii pulsuum anomalia , a lipothymis , a cordis palpitatione , & tremore , ex curru edemate , ceterisque solidorum vitio symptomatis , cuilibet remedio relatañtibus , nulla intercedente liquidorum dyscrasia , contumacem , & in dies auctum morbum , singulari illa accedente signorum syndrome , quam graphicè delineavit magnus Macoppe , non nisi a solidata , magnifice vasa adhaerente , polypula concretione , sanguinis commercium intercipiente , viteque fontem suffocante , pendere? Hæc itaque omnia si praecesserint , sicut polypus pertinaciter adhaerendo , altas jecit radicos , si canaliculis variegatur tunicatis in ipfas arterias , aut venas hiantibus , si communes habeat cum canali , aut visceris , cui affiguntur , membranas , & fibras analogo concuento distributas , si defuncte ponit corrivata sanguinis quantitas , ejusdemque grumi , potiusque in distans idem concreverit , si ad naturam carnis , aut calli accedit , si propinquia vasa in amplitudinem extensa , corrota , aut quomodo cumque modo violata fuerint ; si adstantes membranofæ partes diu compresæ loco ceſſerint , si que ante , vel post polyporum impedimentum , solidus aliquoq[ue] canalis laetus fuerit , novumque iter haema fibi paraverit , si deinde totum vas non occupet , & cum colore rubello mactationi integer refliat : tunc certe ante obitum existitæ flatuentum est (1). Si vero tempore agritudinis nulla unquam cordis anxietas , & morboſa vicissitudo contigerit , & concretio veluti inflata sit , aut saltæ parum adhaerens , membranofæ quidem filamentis variegata , & albis tunicis divisa , aut coopta , sed tamen interlini fangiue grumi , iisque obſcuri , & friabiles , ideoque levi frictione a reliquo concreto abſcedant , & reli-

(1) Polypeum generationem ante posſit
mos vita dies (quibus excitari tantum putare)
enarrati abunde demonstrant (symptomata , &
lesiones , longo etiam tempore ante fecundum
manifeste , praecordiorum calicet angustia ,

pallidus vibrans , & intermitens , rufa in liquo
lo dilatata , frequen animi defectus , brachii
topere , pulsus obſcuritas in codere , & in ster-
no Ipſammodicus dolor non semel obſervatus &c.
Marcelli Malpighii Opera postuma pag 47.

& reliquo proxime circumstanti fanguini similes sint, & albido fulce tunice, & pellicule in reliquo etiam sanguine apparent, & dum extremus instabat dies, acidum in sanguine dominatum haberet, tunc & eo cau sumpcandum summiopere est pseudo polypofam molem tantummodo post obitum coagulata fuisse; licet non iri possit inficias, precedentem mortem polypo posteriorem polypum subinde adjunctum etiam fuisse, & vivam olim concretionem cum mortua repente facta coalefere, quo cau perfecte confare etiam possent differentiae omnes, que utramque concretionem circumferuntur (1).

Quod autem sine vita polypes molem solidari in vasis possit, preter tot experimenta, & clarissimum virorum effata, quae apte in eruditissimo opere adducis, apprime confirmatur, sumto documento ex mustacis, vinolis, laetecis, ceterisque bene multis, media pyrofi, fermentationibus, quibus, sublate ignis vita, quiescentibus, secundum mechanics effervescientis, putrefactionis, & separationis periodos, illuc offa separatur, illuc nubecula ascendit, & subtulio tela totum operit liquorem, illuc crystalli, & caput mortuum deponuntur. Quia vero & in sanguine multigena latet particularum indoles, cur dissipato jam spiritu, ex superficie in venis sulphure, salibus, acido, lentore, tartaro, aut quacumque alia humecte farina vi, ubique, sed praecipue in vasis majoribus, non poterit sanguis tali modo coacervari, ut, concurrentibus enunciatis causis, solidi naturam acquirat, & polypofam molem reperficiat?

Si quis autem aut praeconceptis doctrinis obsecatus, aut a nature miraculis alienus, perivacauerit adhuc hereret, num haec fieri possint, aedat Nofodochia, sequatur Phlebotomos; videbit enim ex ista vena profundente sanguinem, licet in fusco vafe aqua calente dilutum, & vita usura privatum, attamen hinc inde congregri, & in mucosa, alba, nunc varie colorata filamenta coire, nunc in catarrhales, & gummosas massulas, preftionis refidentes, abscedere. Videbit aliquando in inflammationibus, in plethora, inque cacochymis albam illam crustam, in matula supra sanguinem coacervatam, ad flavum, & viridiusculum colorem interdum inclinantem, que ipsos utres interdum superat in duritate, ut paucis abhinc annis

(1) Videntur fuit super hoc re Observations Pathologico-Therapeutica Christiani

nisi nobis observare contigit in fagine ex vena Patricii Veneti Jo: Aloysii Falieri, dira arthritide laborantis, in quo cumulate in superficie crusta, ad tantam firmitudinem foliata pervenit, ut, licet calami medietatem in magnitudine non superaret, attamen in argenteo catino cultro scindi vix potuerit: nobiscum fluente docto Viro Joanne Paulo Guadaneo, qui curationi adstabat.

Quoties igitur expofita principia, & effectus in fagine latenter, eaque majora a poftrema agravitudine, aut a violenta mortis caufa producuntur: quoties non ab acre, qui temper, aut frequentius crustam producere: sed ab inditis, & latentibus in hematite caufis, tot metamorphofes excitantur, fateri necesse est, poſſe etiam mucosa illa, albaque filamenta in arteriis, & venis congreſi, crafamentis fanguinis massulas allicer, & irriter: ita ut concurrente loci, & circumfantium foliordum aptitudine, & in liquidis fermentationis, & putrefactionis gradu, novum, duriusculum productum efficiatur ad polypofam naturam accedit.

Parce interea, Vir eruditissime, si epiftola limites transgressus sum. Nec credas, hoc ab addendi, aut innovandi ardore evenisse: sed potius ab inflante propensione, & vi tibi momente gerende, & confirmandi proportiones tuas.

Si vero ferotina meæ perveniant grates, adjectam, & colligata habes rationem, meas difertationes nempe, quas acri judicio tuo submitto: non enim æquum mihi videbatur, sola pagella beneficium reprehendere, sed publicam expeditare lucem opificuli mei fatius duxi, illudque dono dare: ut quamvis mica, incomposito stylo scriptitata, a tuis graphicæ, & summa cum doctrina exaratis, summiopere differant: attamen feruaretur debitu fætem in donorum specie, & pondere, æquilibrium. Pereat tamen hæc lex, & mercatoribus relicta impoſterum a nobis procul abeat: imo Coelites faxint, ut ipse primus in re magni momenti tuis juſſibus parere poſſim, ac tibi jugia, & si has sit dicere, in æternum duratura, mea obſervantie testimonia praefare. Vale.

S A P I E N T I V I R O ,

P raeclarissimo Medico

F R A N C I S C O R O N C A L L I
P A R O L I N O

A N D R E A S P A S T A

S . P . D .

O Gratas mibi tuas literas ! O elegantiam ! O amorem , & miram humanitatem ! Quibus sane neque me quid unquam delectaverit magis , neque libertutis legi . Quid enim mibi iucundius accidere poterat , quam a Francisco Roncalli laudari , cuius non men non modo in urbe Brixia , sed etiam in aliis florentissimis urbibus celebratur ? Quas utique laudes esti mibi non debet certe sciare , tibi tamen habeo gratias de illa tam liberali erga me voluntate , quam in animo affidae feram , dum spiritu fruor . Verum , ut de meo libro loquar , nihil in eo praclarum esse cognosco , nihil singulariter , nihil laude dignum , mendosa & obscura infeste plaurina ; ingenium plane desiderari , atque doctrinam . Interim , Vir doctissime , me perite , ornataque scripsisse dicas . Tu quidem vel officio admotum dicis , vel

ut pueri , olim dant crustula blandi

Doctores , elementa velint ut differi prima .

Id , quidquid est , me fecisti non panis : nec si effem facturus ab incerto desisterem . Siquidem placuit conatus hic mens sapientissimo Viro Joanni Baptista Morgagno Preceptor quondam meo : placuit doctissimo Petro Antonio Michelotto , minique , dum in viris est , amicissimo & neque dispuclissimo reo Frederico Ottoni Menchenio , Viro eruditissimo , studiorum estimatori aquifissimo , dum opusculi mei in Actis Lipsiensibus specimen summa fide , diligentia , atque humanitate confectum probavit . Quid multis opus ?

Veno nunc ad ea , que non minus doce , quam humanitatem partim addis , partim obicit primi meis , & alterius literis . Velim tamen intelligas , me ideo ad hac respondere , quod vereor , ne tibi plus tacendo displicet , quam scribendo . Mibi igitur licet duo tanquam populata premistere , quorum primum est : vitam confidere in projectili circulariique motu sanguinis ope musculari cordis , & arteriarum sic , ut cessante hujusmodi motu , vita quo-

que

que finitur . Alterum : venarum sanguinem ab arteriis sanguineis uteris cor uigeti , ut sine arteriis sanguinis impulsu sanguis venarum ad cor redire non possit .

Hui positis , vix ac ne vix quidem afferetur , cur maxima pars sanguinis , si crassis fuerit , immorari post mortem in arteriis debet : scimus in venis , si tenuis . Nam si in evanescentibus arteriis , ita vis cogi sanguinem , ut obturatis earundem extremitatibus , nullus in venas additus sanguis patet , venarum sanguis non reddit ad cor ex postul . 2 . ideoque nec exhaustienter vena sanguine : interim sublata sanguinis circuitione , morietur extemplo animal ex postul . 1 . Sin a concrescente in arteriis sanguine , sic dimidium orificii coni verticis obstratur , ut dimidia dumtaxat pars sanguinis ex arteriis pelatur in venas , quis non videt , dimidato impulsu latum in venis sanguinem , effundi quoque in cordis ventriculos debere quantitate impulsu proportionali i indeque nec exhaustiri venas , nec impleri arterias maxima parte sanguinis ? Eisdemque rationibus , atque argumentis utendam arbitror , si vel propter consuptionem , vel ardoritatem , vel comprehendens , & similia , minimarum arteriarum oscula impervia omnino facint , aut fere impervia transiunt sanguini ex arteriis in venas . Quod si accidat , ut in aorta sit quasi osseum , aut infarcitum , aut compressum , & iradianti spiritu orbum , imprellum , qualiscumque sit , a corde motum non sufficiat , suceptumve oblongata arterie peritacitum pulsum , & undulationem promovendo non tradat i si , inquit , os aorta sit quasi osseum , alterum duorum sequi sponte credidimus : minimarum vel sanguinem a solo cordis moto circummagi (quemadmodum sibi perfundit habuit ille , qui dixerat : sanguinem , etiam feriantibus arteriarum prefluris , non interrupto adhuc flumen per solam cordis virtutem , minori quamquam pulsu commecare posse , non fecus ac navim mediecat fabricta remorum impellentium .) vel ex pulsationis arteriarum cessatione motum sanguinis circularem cum vita finiri . Quod pariter eventurum suspicarer , si propter infarcitum , compressumve os aorta , arteriarum pulsatio definit .

At si velimus , periculum disolutumque esse sanguinem , inertes venarum valculos , varicemque adesse infinges , quid tum postea ? Nonquid universus sanguis profuet per patentes , ut inquis , anastomoses , ex arteriis in venas ? Mea quidem sententia , nequam . Quippe nihil plus sanguinis mili videtur ferri ex arteriis in venas debere , quam quod una arteriarum contractione expelli

K k

postea ,

potest , aliter implerentur rufum arteria sanguine , ut initio edita prima episola conatus sum probare . Id autem sanguinis , quod una tantum contractione excluditur , si partem maximam sanguinis non constituit in sanis , quanto minus in morientibus , ibi considerandum relinquo .

Quin iam ea ipsa contractione fortasse minus sanguinis expellatur in venas , quam sanguinem in sanguine fuerit . Evidenter ad projectilem sanguinis motum non modo cordis , arteriarumque actionem conducere censio , sed etiam renixim partium sanguinis , quem cum fibra sanguinis potissimum praeferat , eaque in tenui dissolutoque sanguine , non defunt , certe exiles admodum sunt . Et minime elatice ; manifestum est , cordis , arteriarumque actioni vix restitu possit sanguinem , cui insit sanguis . His si accesserit valvularum venarum inertia , varicunque magnitudo , ac numerus , minus adhuc in arteria moveri sanguinem , aquum est arbitrii , eo quia arterias tum venis sanguinis resistunt , tum valvularum in venis , varicunque momentum superare necesse sit .

Sed ratione quoque experimenta respondent . Nam eorum qui ex pleuriticis , aut peripneumonitis morbis interirent : quorum quidem sanguis crassis admodum est , & polyposus , sive polypea frustula glomeratae oblongas tam in arteriis cordis proximi , quam in venis offenduntur . Idem communis esse plurimum reprehendi iis quoque , qui crassissimum natu sanguinem , aliis affecti morbis perierunt . Sic gravis annis proxime prateritis mali moris febribus , atque variolis fateri possum , me nunquam tantum sanguinis in venis cadaverum sectione vidisse , ut partem sanguinis maximum confitueret , quamvis summa sanguis in sanguine dominaretur .

Pergis : ubi dissoluto spiritu cadaver incipi frigescere , sanguis non solum ab externa , ut tu doce memorias , accidentia , sed interne indita , & mechanica vi loco moveri & poterit , & probabilitate debet . Evidenter cum in ea sententia fuerim , ut credarem , ea contractione , qua circulari sanguinis motu finem imponeat , vitam etiam extingui : id antequam cadaver frigescere incipiat accidere (nisi eo morbo pereat , in quibus ager , antequam mortuatur , frigere solet) corque potius ultimo contrahit , quam arterias , credidi , qua neque cum cordis robore , neque crassitate sunt conferenda .

Vерum si ultima arteriarum contrallatio , qua perit animal & ea que sanguis sursum deorsum proicitur , ante , retro , in proximas , aut

aut longinas partes , nam hec nihil moros at si sanguis ea ipsa contractione sursum versus pellat in vasa plana perpendiculariter insuffientia , aut quoquomodo elevata , handiquaque ibi confiseri , aut iti concrefere , ajo , quo projectus pervenerat , sed deorsum prius fluere motione naturali a gravitate pendente , quam catalogari , & frigescere incipiat . Cumque in vasa deflat omni profus renixu expertis , aut fere omni , nihil subest mirari , eadem ipsa vasa , & præstrium venas , cordique anariculas a sanguinis prouenient vi , ac pondere sanguis adeo dilatati post mortem , ut plerisque dilatata multa ante abutum fasce videantur .

Ceterum handiquaque mihi in animo fuerat , in contraria episola , in qua vides , experimenta , & observationes novi ejus paucas , verba vero , & rationes sive confutatio prætermis , de omnibus motibus agere , quibus sanguis post mortem , cum antequam coctus , tum posquam covertis , cicer potest , neque eauas percurrere singulari , quis gigant motus . Quid enim aliud ejet , quam crambem recuperare , longioraque episola fore sine illa utilitate facere ? Id erudit ab aliis præstitum , tijque præcepit , qui de cadavere cruentatione scripsit . Placuit enim mihi , motum sanguinis post mortem detegere , qui , ut fiat , neque certa quadam indiget confirmatione sanguinis , neque aeris , qualitate , neque materiarum peccantium decubitu : neque necesse est , citoquin aliquod inflammari , mole augeri , aut contra tabescere : neque malignis morbos procedere , neque ad fermentationes , neque ad putrefactiones configere , sed semper eodemmodo sibi deprehenditur . Hunc igitur motum brevibus illustrare , episologique utilitates adducere , conatus sum : tam eorum meminisse , quae sanguinis defensionem post mortem sive in quibusdam vasibus minore , interdum quoque ex tota prohibere conseruerunt . Ex his autem , quas enarravi , causis ratis sanguinis comprimitibus , facilem fore adiutorum ad plerisque alias eruerunt exigitur : nimuram materierum supra vasa agglomerationem , veluti paris , effusi sanguinis , aquarum & viscerum incrementum , ossa , lapides , & alia permulta .

At tu interim causam altam enumeras , sanguinis defensionem aliqui impeditent , ubi ait : in plerisque partibus non ielu oculi , præcipue in morte violenta , aut sollicito , diffilipe puto spiritus , sed pedetent , & a parte post partem , superficie post mortem motu , ut in mutilatis , flutis , & viperis , carundemque fibris , foliencis est : hinc adiunctiones , & contactus effici delabenti restitutoris sanguinis . Ego quidem ergo admodum intelligo , quo modo

modo quidam fibrarum motus , vel potius tremores naturalem ultimam cordis contractionem secuti (cuiusmodi sunt , quas Harvejus in dextera cordis auricula , in vena caro Lovverus reprehendit .) Quomodo , inquam , possit vim atque pondus descendens sanguinis superare ? Evidenter pluribus dissectis canibus , laqueo enectis , non quam hac de causa prohibitum sanguinis descensus fuisse memini , sic ut verisimile esse dixerim , concuti quidam sanguinem , at sursum pelli his fibrarum tremebus , aut prohiberi ne descendat , difficulter posse . Id dictum esse volo de vesti majoribus , qui occursum aciem non effingunt , subiectique cultro possunt . Nam de sanguinis defensu in vase minima , inque sanguiferas fibras , praesertim oculis quotidie fere exemplum habemus apud culinarias mulierculas , coquosque , qui , ut albidioribus carnibus mensas ornant , gallinas enecas , sequi se concuentes suspendunt pedibus : quo fit ut universus sanguis circa caput collumque congeratur : quamvis , si eodem supplici genere homo , vel quadrupes necaretur , dicere astim , ut his fibrarum motus post mortem longe minorer fore , quam gallinaram .

Non enim is sum qui credam , dormientem Hispanum absenso capite surrexisse , enemus enudasse , bisque , aut ter circumduxisse , pruisquam in terram concideret : neque quandam alum extracto corde caput expedire morisset , adstante torno vultu infixisse , & eorū suum accusatus contemplatum esse , donec caput amputaretur : neque divisi supplici causa Egyptiorum , ignique impositos per hora quadrantes vivisse , agnovisse , & responsa dedisse : neque verace obtinente capite progessum fuisse : neque ex aris vitimas edactis visceribus . Nam inter miracula ponit , qua refert Surius de D. Proculo Bononiensi milite , de D. Dionysio Arcopagita , & D. Albano Kornmannus , de D. Domeneo nostro Mutilius , aliisque , qui recisum proprium caput manibus tulisse dicuntur : sicut licet , qui existimat id non divinitus factum esse , sed ex Gallis profectum fuisse . Mos enim fuerat apud pictores , sculپtoresque Gallos recisum caput in trunci manibus ponere , uti Itali palmam solent , tanquam signum martiriorum .

Ceterum anguillas , viperasque in frusta dissectas , scolopendras , stelliones , palpitos , cypriinoque pisces , aliquoque diutius moveri , verisimiliter est . Quia recisum vipersa caput non aliter mordere , ac si corpori coniungeretur Redius tradidit , quod Charas quoque observavit in descriptione vipersa . Crabrone vero abato capite volare , muscasque quasdam maiores non volare modo , sed etiam generata-

nerare : testindines terrefres per plures menses ambulare , credant , qui volunt .

Venitur modo est ad alteram epistolam meam , in qua mibi tuam , Vir doctissime , sententiam aperis , ratus cordis polypos tumante , tum pofi mortem feri . Quis , enim inquis , non videt a variis polium anomaliis , a lipothymis , a cordis palpitatione , & tremore , nulla intercedente liquidorum dyscrasia , contumacem morbum a polyposa concretione pendere ? Dic mihi fides , cur rebus sic plantibus penderit nequit morbus ab anevrysmate aorta , cordifice ? At num quia magnus Macopee sic graphicæ polypi figura descripserit , ut anevrysmati aorta convenire non posset ? Legas , obsecro , Roncale humanissime , que literis traxisti §. V. mea , de qua agitur , epistola pag. 21. & seq.

Nulla , addi , intercedente liquidorum dyscrasia . Utinam adeo explorata & perfectam fluidorum naturam haberemus , ut eundem iugula innesceret . At quomodo in particulis fluida componentibus pars proportiones , & vires agnoverimus , si plerique eorum sunt impervia sensibus : neque satius consentit inter Physiologos aliarum , quae sunt sensibus obtusa , de natura & virtutis ? Sin nulla intercedente liquidorum dyscrasia , velis intelligam , sanguinem nulla per morbum crux obducit , adeoque affirmare non dubitis , crux in sanguine non apparent , ortum ante mortem fuisse polypum , quid tunc probaberis , quominus respondemus , aut forte non educatione sanguinem iis cautionibus , aut iis similibus , quas recenter §. XVI. pag. 61. & seq. , aut semel tantum fuisse elicimus ? Nam fieri omnino potest , ut , adhibitis licet cautionibus , crux sanguinis interdum fallat , pricipue cum parca faciat , cum permulta sit , dum sanguis mititur , qua cadem impediant , qua in cadavere quieti traditio desiderantur : ut enim non elicere cruxfus per morbum sanguis , quia occurant in cadaveribus polypi in quemadmodum §. XVI. ejusdem epistola adnotavi , ita vix unquam offendit educatione sine crux sanguinem , in quorum cadaveribus apparuerint polypi : qua sane crux laborasse Patini quoque sanguinem in morte missum legimus in fine §. IIII. epistola el. Macopee .

Translatis deinde ad polypum ipsum , ejusdemque naturam circumseriens , cum primo exiliatis ante mortem natum , qui prater narrata superius symptomata , pertinaciter adhaerendo altas jecit radices . Hoc equidem tum accidere arbitror , cum is cordis positus fuerit , ut clata sursum e sanguine calens adiacet , & fibris crux

ſa; i quippe, tunc ut in ſequi, in libro qui reuocari infribitur, legimus, vnde ipso in ſequi feſtina cordis columnas, lacerulos parietumque foecas infert, ant intra arteriarum asperitatem: ubi nos fortior nequa cot, utique ſi robuſis fibris compoſita fuerit, contentumque intus ſerum exprefterit; non aliter atque in educto ſanguine facere conſueſſe, dictum eft in epifola.

Poſt addis, ſi canaliculis variegatur tunicatis &c; tum, ſi communes habeat cum canali, aut viſcere cui affiguntur, membranæ, & fibras analogo concuento diſtributus. Ad canaliculos quod attinet, cum tunicatos appellaveris, valde reveror, ne inter vafa ſanguinis ſint enumerandi; que nec in polypis unquam vidit Malpighius ipſe, neque Morgagnus, nni videre eft in Adversar. Anat. V. animad. 27. pag. 40. Ad alterum autem & hic calde metuo, ne polypus communes habens cum canali, aut viſcere cui affiguntur membranæ, & fibras &c. amplius polypus fit appellandus, ſed vera canalis, aut viſcere excrefentia, que de non agimus, quamque canaliculis gaudeat tunicatis hic illi hiantibus, ultra concedetur.

Tum, ſi defini, ſequoris, pone derivata ſanguinis quantitas, ejdemque grumi; potiūque in diffans idem concreverit. Fator, me nunquam vidisse polypos ut ut fibroſos, tunicatos, & doros, cui grumi ſanguinis, ſer omnis omnino pars grumi, deſſeni; licet interdum ſanguinis quantitas pone, vel ante delitesceret. Ubi namque polypus grumo lace adharet, nullo negotio ab eodem diſtinguitur, ejdemque mutat: dum cadaver & ledo auſtentur, diſverſimode ſectiūr, ſupra tabulam proicitur, ac parum diligenter diſector ſ ita tamen ut facile ſit intelligere, qua parte grumus polypus ſecerit; cum ejusdem reſigia ſemper in polypo appearant. Vid. §. XXII. pag. 73.

Deinde, ſi ad naturam, inquis, carnis, aut calli accedat polypus. Profecto mihi certo conſtat ſape miſi ſanguinis crufiam ad carnis, aut calli naturam acciſſe. Huiusmodi fuſt, quam clar. Mengetus deſcripti in annotationibus differentiatione Malpighiana de Polypo cordis, quamque transcriptam leges in §. XX. epifola mea pag. 69. & seq. Quin tu quoque ſimilem mihi viſus es deprehendere in ſanguine Patricii Veneti Falieri, in quo cumulata in ſuperficie crufa ad tantam firmitudinem foldata pervenit, ut tibi vix potuerit, atque interdum crufiam, parum ante inquis, tibi acciſſe mirari, que utre ipſos duxit ſuperaret.

Tum, ſi propinquia vafa, inquis, in amplitudinem extensa corro-

corroſa, aut quoquomodo violata fuerint; ſi adſtantes membranæ partes, diu comprefſe, loco caſſerint, ſique ante vel poſt polyporum impedimentum ſolidus aliquoſi canalis leſus fuerit, novimque iter haema ſibi paraverit. Si propinquia vafa, intellegis, ut arbitror, vafa ſectionem, quam polypus obſidet, bujus amplitudo naturali major, hoc eft atervryſma ſi arteria, varix ſi venæ fuerit, mibi videtur ſignum polypi per quam ambiguum. Quippe iſib[us] vaſorum vita fini illa polypa oriri poſte maniſtatione eft a ſinu erodente, a cui cuncti ejusdem impellentes intus contenti, a fibratum paralysi, conuolſione, contuſione &c. Quin Lanciſus non polypos flatu cauſam atervryſmatum, ſed magna atervryſmatia cauſam polypi. Item dicendum arbitror, ſi vafa correſa fuerint, aut quoquomodo violata, aut laſa: ſin adſtantes membranæ partes diu comprefſe loco caſſerint, id non poſte tribu, niſi arteriarum atervryſmati, aut varicibus venarum intellico. De ſanguine autem novum iter ſibi parante, ſi quis milio polypum oſcen-derit iter ſanguini prelaſtendum ſit, ut nihil ſanguinis trans polypum offendatur, iam universos & ſingulare polypus ante mortem geni, jureſuando aſterat, dummodo ne vafa poſitus uti polypus haſerit obliqua fuerit, unde exiſtimare neceſſe ſit, polypum eſſe crufiam ſanguinis in ſuprema grumi parte conſtitutam. Sed hoc opus, hic labor eſt.

Si denique, inquis, totum vas non occupet, & cum colore rubello maceratione integer refiliat. Si quod argumentum probat, nullus eſſe diſerim inter crufiam educti ſanguinis & coridis polypum, hoc certe, ni fallor, eſt. Nam in his polypis ma-xi- mo more crufa ſequitur. Et priuum hac ubi concreverit, totum vas occupat, quo excipitur: mox in ſingulas horas contrahitur, quoque contentum intus ſerum exprefterit, propinqüe ad centrum accedit. Sie eo craſſor deprehenditur polypus, quo propius aſt ab interiu ſectio cadaveris: que quidem narrata ſunt §. XXIII. epifola, pag. 74. Deinde crufiam omnem, qua ſpeciem carnis exhibet, integrum macerationi refiſſe novi, facto perciu-lio macerationis quadriginta dierum in aqua ſimpli, adiuta ebullitione in ſingula dies quatuor horarum: colorēque rubrum ex pauciſ ſanguinis profectum non priu amifit, quam polypus ferat, ex cadavere ſumptus, cuius crufa ſanguinis fuerat, co-demmodo modo aigue agredit. Quia conſirmare videntur Mal-pighii ſententia dicens, crufiam miſi ſanguinis perfimila ha-berere polypi phænomena; & Villiſſi, conſimilem omnino ſub-ſtan-

flantiam nancisi cum concretionibus polyposis ; qua literis tradita sunt in §. XVIII. epistola pag. 66.

His igitur satis arbitror , me tuis respondisse difficultatibus : sed interim manent , qua de acido in sanguine dominante , polypum que pofit mortem interdum creante dici : quaque insuper adducis argumenta ex masculis defunctis , vinois , latetis , ceterisque fermentationibus . Ad primum quod attinet , non indigna prorsus existimo , qua repous in §. X. epistola pag. 37. 38. 39. Quaque humannerit , ut folia , legas velim . Ad alterum , quod spectat , respondere : naturam in efficiendis polypis nihil omnino indigere , neque uti chymicis viribus . Et quanvis adhuc in sanguine plerique crassa , tauracea , sulphurea , salinique particulae , harum vires in polypis conformatio natura non adhibet . Sola partium a partibus secundum negotium perfectior , sola lege turritissima gravorum . Quia sanguis secundum partium a partibus tum incipit in sanguine ferri , cum ejusdem projectitus motus a corde arteriis profectus , ut & ita , quem fluminis diximus , definerit . Vid. §. XVI. pag. 63. & seq. Quod si sola partium a partibus secundum crastam in miso sanguinis fieri nemo ibit inficias ; quid causa est , cur non velis , eadem prorsus arte fieri polyps in cadaverorum venis , arteriisque ? Gaudet namque maxime simplicitate natura : quaque demonstrari queat datis notis aque , ac simplicibus , non sunt expanda ignoti , atque obcurvi .

Ut autem certo seias hoc uno modo , neque aliter excitari in cadaveribus polypos , prater enarratam ante , & a summis Viris comprobatum similitudinem inter crastam educti sanguinis , & cordis polypum , infice stutu polypi in cadaveribus reperti , cuiuscumque sit indolis , duritiae , ac roboris cernes profecto semper occupare supremam grumi fedem , non positus in quo cadaver difsecatur respondent , sed ei in quo mortuus homo fuerit re ferme refrigeratus . Vid. §. XXII. pag. 73. Quid quaris ? Certe aut falsa loquor ? aut si vera , fatearis necesse est , polypum cuiuscumque generis , quocumque praegevo morbo , semper supremam grumi fedem occupantem , crastam esse sanguinis in cadaveribus coacti , easorum figuram nadam , in quibus eadem ipsa coiverit .

Ac si forte accidat , ut proper ea , qua scripta sunt §. XXII. huius rei veritas in humanis cadaveribus non semper , nec ubique sicut appareat , seias velim , canis in canibus , qui crufotum habent sanguinem , elucescere , modo capite suspenderunt , aut pedibus . In utroque enim corporis possum nullo negotio statim inventies oculis-

oculisque palpabis polypos in suprema grumi sede sitos tum in arteriis , tum in venis . Hac si minus vera esse conperies , ne malum hominem , me imparem , si dixeris , non erubescam , nec moleste feram .

En abfolita tota pagina , Roncalli humanissime : si difficultates minus sunt abfolita , fortasse dies ipsa faciet , ut dilucide patetan , qua satis explicare non valsi . Responfiones autem meas multum fuisse prorogatas non e re mea fuit , sed inelyta Monialis Ermnia Panzerina , qua me gravissima arminis tuis adeo perfrui , ut irrigarem lacrymis , qua nunc scribo . Quamobrem , ne tristitia tua longius ducatur , que salutem quoque tuam magno Reipublice literaria danno in discrimen adduceret , ibi a Calephi Medico auxilia primum exopto & deinde a virtute tua , que cum in omnibus feritatis tuis emineat , tam vel maxime in editis poftremis dissertationibus mibi dono missi , eluces : pro quibus sane , & pro ea , qua me in co opere nominare dignatus es humanitate , gratias ago maximas , semperque agam , quadam vita perficiar . Eximiam autem eruditissimum tuam in medicis , & philosophicis rebus accerrimo , ac severissimo iudicio conjunctam mirari non desnam . Vale : tuamque valetudinem , meque additissimum famulum , diligenter cara . Bergomi Idibus Novembris 1740.

JOANNI BAPTISTÆ MORGAGNI

In Patavino Gymnasio Primario Anatomes Professori,
& Praefidi

FRANCISCUS RONCALLI PAROLINUS

S. P.

MAgni cui nominis fama , Vir Illustrissime , summa tua humanitas , qua olim nofras , qualcumque fuerint , elucidatibus comiter sufficipsi , tuisque literis probare dignatus es , promta demum , & sapientissima responfa , ne dicam oracula , quoties de difficultimo aliquo morbo agebatur , licet huic munukulo viam quodammodo literare videantur : attamen si te primariam olim huius Bononiensis Instituti columnam , nunc vero magnum esse decus memineris , si epistolam nuncupatoriam nostris operis fronti propofitam inspicias , ne hilum quidem dubitabis , non alio mea confilia specclare , nisi ut tibi soli , & domino , & sodali privatis hinc literis faciem , & vocem , quod dudum publico testimonio in grati animi , &

L 1

obse-

obsequii tesserae omnibus ex Academia obtuli. Quoniam vero rationum momenta , que me ad id faciendum impulerunt jam in ipsa dedicatione explicata sunt, quin illa tibi refriem, aperte vides singulariter a te , qui in physicis es omniscius, expectari de dissertationibus meis judicium posse. Ad tertiam tamen quod attinet , anatomicis experimentis , & doctrinis , in quibus principatum tenes , quodammodo exarata , non me credas , ad canenda miracula proclivem , neque mearum hypothetum adeo philaustum , ut illas ampulloso extra naturae regna , & Phyllices confinia novatoris , & portentiferi Viri nomen affectans , transducere velim , a qua potius propensione toto celo alienus , ab ipsa natura comparatus sum ; sed ex animi sententia dicere debui , non cur : quomodo , aut quando acus intruse fuerint , sed dicere , inquam , debui , quod vidi , quodque hinc manusbus tetigisti . Tu , qui tot cadavera fecisti , torque sectionibus praefueristi , nihilque , quasi dixeris , ignoras , quod veterum anatomicorum solerter detexisti , me docere poteris , num obvia , aut rarissima sint , que reperi , num vera , que exposui , numque amicum adeo feedus cum mufulofarum partium villis , tenuibusque nervarum fibellarum ordinibus , rubigoñum ferrum ineat , ut non uno , vel duobus locis subbare , (quod de extraneis corporibus in corpore quandoque visum est) sed centenis , vel decuplicatis quieferet , absque vel minimis communium integumentorum , & mufulorum abdomini virtio , tam facilis negotio possit (1) .

Faxine interea Superi , ut , qualiacunque sint , nostra tibi arrideant meditamina , & velint , ut diu omnium votis sis perfectus . Vale .

FRAN-

(1) Nam tantum absit , ut hoc fieri possit , ut natura ne pilos quidem , aut ministris quodvis aliis corporisvis cicatrixe iactuorum tolerare , aut per se ipsiusmodi iactuorum tollere , aut tendens , aut familiis alterius sufficiat denotare . Nec vera per ratio est genitrix per se ipsiusmodi iactuorum , a natura praeordinata corporis visus , ut in corpori impinguo illa ad ultimum annis confundatur . Ambrodes Parvus Lib . creaturae fons dicitur massa : nam & familiariter quae-

dass plumbum cum humano corpore intercedit , & tandem id tandem nisi apposita carnis , aut ligamentis , aut tendens , aut familiis alterius sufficiat denotare . Nec vera per ratio est genitrix per se ipsiusmodi iactuorum , a natura praeordinata corporis visus , ut in corpori impinguo illa ad ultimum annis confundatur . Ambrodes Parvus Lib . EX pag . 295 .

FRANCISCO RONCALLI
PAROLINO

Viro Clarissimo

JOANNES BAPTISTA MORGAGNUS

S. P. D.

R editta mihi sunt literae , & Dissertationes tue , Vir clarissime , summa illa erga me humanitate plena , he vero , quantum adhuc potius ex terria cognoscere , non vulgaria , immo rarissima quadam , & fortasse inaudita complectentes . Eisti enim non tantum mihi sumo , ut que ad meam facultatem attinent , omnia & legi , & meministi me , credam : at pleaque certe ut mihi ne incognita essent , multam ab adolescentia usque operam posui . Tamen qua de ipsis acibus scribis , sive numerum , sive sedes , sive cetera attendam , non modo ipse non inventi : sed neque alium quenquam legisse video , qui ab se inventa commemoraverit . Quo magis tibi & gratulator , & gratias ago , basque eo cumulatoribus , quod amicis tuus de me judicium cum publicis , tum privatis scriptis , qua tua est humanitas , significaveris . Deinde Opt . Max . venor , ut te incolumem servet , faxitque , ut quam diutissime & rem medicam ornare , & me redamantem amare possis .

Patavio XIII. Kal. Sextiles 1740.

ILLUSTRISSIMO , DOCTISSIMO VIRO
PHILIPPO DE VIOLENTI
REGII POLONIARUM PRINCIPIS &c.
Medico , & Confiliario .

FRANCISCUS RONCALLI PAROLINUS

S. P.

P Ostquam Venetis te comiter alloquenter audiui , teque , & præcipue Illusterrimo , & Excellentissimo Comite Joseph Cabaleoni de Wackerbarth Serenissimi Principis Poloniarum primario instructore annuente , Regiam manum mihi fauente (o dies non lapillo , sed adamante obsignanda) deosculari

L 1 2

lari

lari datum est , semper magis cogitare non destiti , quomodo & facili , & promillii mihi a te in literario commercio officiis respondet , aut exfolvere possem . Sed mea me tentias deterrebant , quippe cui aduersus tuorum meritiorum amplitudinem nunquam paria posse reprehendere videbatur . Inter has haesitantis animi difficultates effulgit tandem spes , quod nempe absolent magni Viri humaniter suscipere , & veritari in iis , quae non solum , utpote perfecta , ad bonarum artium propagacionem pertinent , verum etiam omnibus acquirescunt , & primo falso obtutu delectantur , qua literarium aliquod specimen cum novitate conjunctum habent . Ideo cum in praescis primis videant lucem Dissertationes nostra Miscellanea , ex quam duxi illarum exemplar ad te transmittere . Nemo enim magis quam tu iudicium ferre potest ; cum concreta tibi a Rege Augusto Patre Serenissimi Principis salus & vita jam fatis ostendat te in latissimis Germanie , Saxonie , & Poloniariam ditionibus jam jam ad medica facultatis apicem evehcum , ad quem nil aliud , quam virtus , & doctrina iter aperiunt : adeoque de omni scientia non tantum differere , verum etiam circa errores periculum recte fancire potes . Et quoniam jam proximum audio ab urbe Veneta discessum tuum , tibi comitem addere nobis placuit Opusculum , ut nunquam penes te defelct mea observantiae testimonium . Si in tuis apud exteras gentes itineribus , praeципue ad rem medicam , quod spectat , aliquid occurret , quod a vetere praxi , aut a notis inventis distare , & cum artis decore , vel agrotantium utilitate increbrefere videatur , nos quoque , ut orentis decrevimus , commonefacere ne pigate . Sicut enim singulare regioni singularis competit medendi , ideoque , & purgandi methodus , ut in affecta prima Dissertatione exposuimus : ita non adeo erga nostram Italiam philauti sumus , ut diffari argumento libenter non afficiantur , Deum Optimum Maximum multis regnis , populisque sub diverso celo peculiares concepisse , semperque innovari , & florere ingenia , ex quorum mutuis monitis , & reciproca , vel interdum critica vicilitudine ars medica illustratur , atque perficitur . Per me fame dum mens , viresque aderunt , nec summa tuae humanitatis obliviscor , nec definiam tua mandata flagrantissime percuperi , & ubicumque locorum te certiorem de meis obsequiis facere . Vale .

VIRO

VIRO CLARISSIMO

FRANCISCO RONCALLI
PAROLINO

JOANNES BAPTISTA MAZINI

S. D.

Dum sedulo legerem ea , qua de usu purgantium in aere Brixiano doce , eleganterque edidisti , & mihi singulare humanitate tribuisti . Vir clarissime , recordatus sum eorum , qua clivis Brixia , medicam Praxim agens , plures expertus sum : candida statu , & brevibus refero . Cum res medica popularet expendere mafiam sanguinis , ut plarimum milie se obtulit ejusdem crassifamenti tenuis fibrillis compositum , subtilitate quidem fragilitate , & raritate admirandum . Brixia etenim aquilonem verius astilfimis montibus munita frequentissimis rivulis abscedit : ad his , quibus prope se civitas , aero-nitroso effluvia , qua frigida aromata a Verulamio de histria vitæ , & mortis dicta sunt , scroci impetu frequenter efflantur : cum vero mechanica leges edificant effluvia emissa a corporibus suas vives , ac momenta exercere in ratione reciproca quadraturum difflantur corporibus , a quibus emanant , nemini obscurum esse poterit , ea desistat , easque copia aero-nitroso elementa Brixianam atmospheram implore , eaque vi , ac potentia motus , & elatioris Brixianorum aophagum , & pulmones ingredi , & ingressa facta arriatere , qua reciprocè Brixianis cives aquilonariis montibus sunt invinciores . Ingressa itaque mafiam sanguinis occupant , fatique federe cum particulis sulphureis , quibus Brixianorum humores ob vinos nimirum sulphurea eminenter abundant , tota fluidorum mafa aquabilis , ac naturali quidem , sed majori gradu movetur , ex motu attenuatur , ex attenuatione rarefcit , talique motu , subtilitate , & raritate ut plurimum conservatur .

In hac communem tenuium humorum constitutione , Brixiani altius temporibus copiose transpirant , propterea majori , & frequenter eagent alimento , ne languidi collabescant . Si ergo hujusmodi temperies hominum indicat , aut tenuem cibam ferre non possunt sine deliquio , quomodo purgantia ferre poterant sine periculo ? Hisce phenomenis confundant ulterius aqua nitroso particulis frigidissima , quibus potissimum utuntur illi , qui sub aquilonari Brixia plaga vivere

vixire confuscent ; hac enim nitrofumarum aquarum indoles salinos ventriculi solventes cuneos alte acuit , & auget , ut has aquas cum Hippocrate lib. 6. de Morbis popularibus voraces effem diuersus . Quosa non tadeat vocare pariter in iudicium ventriculum , & intestina : hac habebis plenius levi muco vestita , ut ab his clave intellegas , cur necessario a purgantibus ladi debeant . Quaris majora ? Quis est , qui in aere Brixiano repetitas sustinet phlebotomias , ut sine detimento , imo cum utilitate ferant Patavini ? Verum in his frequentissime massa sanguinis allo crux quodammodo solidificari , quam raro in Brixiano sanguine eris vissurus . Purgantia ergo a Brixianis recedant , quorum fluida tenuis , ac fragilis admiratur .

Denique ne pigeat ulterius audire , que pluries in ipsis Brixianis febribus obseruoramur . Fatoe , usum ipsum corticis Peruviani in Brixianis febribus felicem esse solum in iis , in quibus massa sanguinis fibrosa , ac densa magis fuerit i inanem vero , imo nocuum , ut plurimum esse futurum , in quibus massa sanguinis tenuitate , ac exsiccitate peccaverit ; cum vero massa sanguinis Brixianorum tenuis , et rara esse soleat , habet , quam raro etiam cortex Peruvianus Brixianorum febribus convenire videatur . Ad his itaque , qua aeri Brixiana communis sunt , & experta , tanta est puto verborum tuorum pondera , ut exigim , te contra purgantia cuiuscumque generis , quo folum opportuna sunt , esse consequturum . Utinam quacunque regione aer , venti , aqua , herba , fradus , hominum temperies , artes , & exercitia possent dimicari , profecto Praxis medica non claudicaret , sed tuo pede tret feliciter , apto Egrotantium auxilio , & summo Medicorum ornamento . Vale .

JOANNI MARIE FINONI

Medice Artis candidato

FRANCISCUS RONCALLI PAROLINUS

S. P.

Quamvis argumenta , & rationes , quas mihi nudius quartus oretenus graphicè exarasti , dulcissime Finone , circa diuinum aegritudinem , que sex abhinc mensibus torquetur egregia mulier N. N. , & tuae mentis acumini , & ingeniole meo quodam-

dammodo quadrare vise sint , attamen post quam mecum ipse iterum cogitavi (ob Patientis merita cogito autem saepissime) temperiem , symptomata , terque jam innovatas violentissimum exacerbationum periodos , semper magis pertinacè ne tantummodo inducit , non pax fida , obtenta sint . Ideo paulo fuisus tibi nostram aperte sententiam hac epistola volumus , simulque tuam in ruficano acre minervam excitare , ut ab attentiori instituto examine , exque opposita dicendi ratione , tuitor semita ad morbi cognitionem pateat .

Nec vero fervidam hepatis constitutionem , irrequieta fulphura , calidumque Patientis , multoties enixa , temperamentum , perpetratos in viius regimine errores , aut miram , & subitanearum in omnibus peragendis spirituum animalium promittitudinem tibi recinam : cum haec omnia a te multoties jam auditæ , & visa sint , dum necessitudinis erga amicam domum tuæ , & medica optimi Patria munia complebas : sed potius historiam morbi repetendo , pro therapeja illustranda , en habe , que maxime menti insidiantur .

Non ignoras elapsa hyeme , & ingruente , ni fallor , Februario egregiam Patientem correetam repente fuisse quadam cordis suffocatione , lipothymia , & vomiti , primo anuroci ciborum reflitantis in ventriculo farcinis , mox porraceæ & flave bilis , ex cujus exitu licet acutus morbus quodammodo mitescere vifus fuerit , attamen succedens anorexia , oris amaritudo , fitis , vigiliae , virium debilitas , dolores abdominis , præcipue circa ventriculi regionem , continuo denique continentis febris , tertianariorum interdum rhythmo fitata , nuncque magis , aut minus excandescens , medicam opem postularunt . Quia quidem præstila purgantibus , & per epicrāli aperitivis medicamentibus , mox diluentibus , cichoraceis , & bilem cicurantibus , tandem sanguinis miflone , & amygdalarum dulcium succo ad pacandos fermentantium particularum tumultus , tantum abfuit , ut eadem omnia , licet secundum rationem adhibita , optati essent juvaminis , quin potius damna tulerint , & fibrarum omnium irritamentum producerint . Omilis propterea , volente fato , & jubente Ægra , remedis , & reflitantibus foliis natura viribus delegato curationis opere , transactisque inter jaunam , & cubiculum Majo , & Aprili , jam feis , quod indifterenter febricitavit , semperque in viceribus latitat caufa , & fermentum illud , quod in liquidis dyscrasiam , in sanguine effe-

eserventiam , si mavis cum Erastrato , systema nervosum afficiens , produxit .

Te itaque ulterius non morabor in enumerandis remediosis , quae clapo nuper vere instituta fuere , non rhacoma , non oxymel B. Quicretani , non ammoniaci pilulas , non cordialia temperata memorabo , que nunc adhibita , nunc intermisca nullius fuerunt juvaminis i adeo clapo antea mens ex perdetentis collectio flava bilis apparatu , cruda diarrhoea surrexerit , cum torninibus abdominis , deliquis , laetitudine , semperque magis auctis seroflo-flavis dejectionibus , laboriosa profunda respandi difficultate , vigilis , bisque in die repetentibus cum aliqua horripilatione paroxysmis , una cum liquidorum omnium dissolutione , ita ut ad comprehendendum fanguinis motum , & ad spirituum animalium perturbationem moderandam , ad opia transitus factus fuerit . Quibus obtento sonno , & quiete , & aliquatenus domitis violentissimorum symptomatum insultibus (nunquam tamen penitus soluta febre , que semper perduravit) dum præteritis diebus & leto surgit , deambulat , alimenta saltē non odit , & ad oblatā fe paratam exhibet ; de improviso sopita jam crudelius revirescunt symptoma , lingui animo incipit , bilis cruda frequentissime deicitur , & interdum , nobis stupentibus , pura puta , tamquam immediate a cysti sella proveniens , eructatur , ventriculus item cibos abhorret , & jucula tantum admittit , molestam Patienti dolorisfanciem circa mucronatam infert , abdominalia viscera . Medici manui crispata , non sensibiliter obstruunt , renituntur , intestina obmurmurant , dolor capitū , cutis ariditas , fitis , lingua aspera , respiratio anhelota , urina crocea , & quod magis extimandum , ardens , & percutia febris nobilis Ἀγρα vitam ponit in incipiū . Quoniam vero ob res natas difficultissima nobis videbatur eradicativa curatio , & aliqui imorum artuum rigores ab auctis morboſis caufis febri- le incendium intendi suadebant , ad uafum corticis Peruviani , tanquam ad solam facram anchoram , ventum est , ex cuius mirabili , & specifica vi crudelius symptomata mitescere vifa sunt ; superflite tamen levissima febri , qua nunquam penitus solvit , & timore inicitur , ne rebellis morbi semina iterum , & crudelius revivificant .

In arduo autem hoc rerum statu tota difficultas in eo sita est , ut determinetur morbi sedes , ejusque primaria causa nota-

scatur ; in quem finem haud equidem disticebor , me plures varia scriptorum systemata circa februm essentiam ad examen revocasse , methodum illam laudare , & in uafum ponere paratus , quo menti meæ , & Ἀgrotantis indigentia satisfacere videretur . Et primum vetus humorum in corpore quaternio se obtulit , in quibus licet fanguis culpari posset : atiamen cum fibrilis astus statis horis non semper augeretur , fanguis ab ida vena profiliens pulcher fuerit , sive labefactus alios etiam humores inficere debuisset : pituita , nec melancholia unquam dominate sint , ut multas circumstantias morbum concomitantes , docerunt , non omnimode Galenica via exarata phenomena explicari , & aquas indicationes erui posse , pro certo habuimus . Hinc ad Helmontianum Gas , ad Archeum irritatum , ad alkali cum acido eserventiam , ad galstrici , & pancreatici ichoris fermentantem miscellam , ad natura conamen , materia morbis exterminationem in Ἀgri salutem omni ope molientis : denique ad motum afynammetrum mixtionis elementorum massæ fanguinis transistum fecimus (1) . Verum enīvero cum omnes hi febriendi , & febris explicanda moli quodammodo fluida a naturali crassi abscedentia præcipue reficiant , non adamus illi casui nostro , & morboſis explicandis causis apta nobis vifa sunt . Etenim si in ventriculo , & membranis viis noxia acida latebant , immo adhuc latet amure , cur tot humectantibus , totque specificis , & moderate extorforiis pharmaci diluta , & exterminata non fuit ? Si fanguis , & qualibet ipsius principia a statu naturali aberrant , ita ut intellectino motu pecans ad tarditatem , aut velocitatem inclinet , cur tot remedii nulla unquam quies in liquidis , nulla crisia fuit producta ? cur , si in fagine , & cum ipso circulantibus fluidis , quinimum ab ipso excutibus (omnia enim numeri) labes est , urina fedimine non oppletur ? cur ad emunctoria , ad cutim , ad fauces , ad cetera omnia excretiones non corriuant ? cur extra acutas , jamque explicatas exacerbations , viribus pollebat , non admodum excarnis , non enervis , ita ut fanam fe dixifet , nisi Medicus , & remota morbi senatio eandem subiectam tenuisse ? Si demum in fagine , & humoribus , cur extra acutas periodos , per mensis febricula eundem semper ordinem servavit , quinimo , & dum hac seribo , servat , absque ulla

M m exacer-

(1) Ad febris etymologiam , originem , & tio Romæ , & Neapoli expensis Bernardini symptomata quod attinet , videnda est differ- Geflani , super felicitate 1740. cisa .

exacerbatione? Profecto ubi humores vel fermentatione, vel misella peccant, necesse est, ut promiscue se prodant ægrotantis naturæ phænomena, atque ab hac, vel illa circumstantia, & afficiend modis lumen tandem pro curatione instituenda coruscat.

Hic omnibus pro veris habitis, ubinam pertinacis chronicæ febris fedes statuetur? Fator hubens, me supra exatas liquidorum effervescencias, tanquam vel caufam, vel effentiam hujuscem febris exhibilasse; sed negare non possum, unica bili, ejusdemque particulis, fui juris nimis factis, tot fortasse aerumnas esse referendas. Cum enim ipsa in hoc microcosmo dominatum habeat, & per totum ægrotitudinis curriculum, nunc concepta; nunc flava, nunc cruda, nunc aliis mixta focibus per imos trammes exierit, & occasione paroxysmorum undique in immensam quantitatem exundaverit, non potest, quin tunc totum corpus inficerit, & si morbus non est dominus, etiam nunc inficer possit, similque fator, ab hoc præcipue fonte medica nostra tentamina usque in præfensi eruta, & in umum posita fuisse.

Sed penitus non acquiecio, iterumque hæc incertus, Vir humanissime, num ulterius aliquod solidorum vitium lateat. Id enim maxime suadere videtur pertinacia morbi ab adhibitis remedii in pejus ruenti, obstante olim quies ab ufo opiatorum, oleo amygdalarum dulcium, & chini china, que febre semper morbum non curant, sed incantando placent; ex quo sit, ut solidi, & fibræ omnes, si vitium habent, ad oscillationis motum faciliores evadant. Anfam huic nostræ affectioni dederunt extixipia, totaque observata ab Anatomicis vita, signanter in multis, ubi dum vivebant, & ægrotabant inter Adstantes Professores ad ravim usque de medicis doctrinis disputatione est, nuna bilem, nuna sanguinem suscepimus habendo, quando morbus a vitiata organorum symmetria pendebat.

Idcirco numquam penitus exclusa liquidorum, & præcipue bilis dyrralia, putarem & in eaef nostro solidia minoris usus (nulla enim hæcenus pulsuum intermissio, inæqualitas, que prope cordis thalamum vitia latere offendant) Hoc est, præcipue circa ventriculum, pancreas, mesenterium, & hepar, vel laxitatem, (fed illa etas non est), vel potius rigidam duritatem, crispaturam, ne dicam siccitatem, contraxisse; ideoque

que impedito peristaltico, circumpresso scilicet, canaliculam motu, mox fatigente fibrarum, & contractilium villorum vi, nec pari momento, & lege liquidorum motui vivis respondentibus tubis, percut æquilibrium, febris perseveret.

Num autem præter hæc, jam nimis obvia, & frequenta, mala infir viscerum, & solidorum proportio, ita ut vel canales infarcti, coecentes, compresi, uno verbo, varicosi, & hydatide laborantes, aut obstrudi, & clausi liquidorum commutatum difficile reddit, aut cum violentissimorum paroxysmorum productione penitus intercipiant; vel succrescent polysperma caro, vel aucta glandularum congeries, vel quodcumque aliud extraneum alicui canali adhaerens, aut circa fellis folliculum, aut in ipso productum impedimentum, & circuitum, & separations retardet, & per invios, & præternaturales locos liquida ire cogat, dubitandum non est: cum tot enata phenomena etiam a solo, sed diverso bilis itinere, & exaltatione pendere probabiliter possint.

At inquis fortasse: quid ergo agendum est? Agendum, ut morbus semper magis noscatur, si morbi cognito primus gradus ad salutem est. Hujuscem enim epistolaris finis non fuit, ut immensam remedium strueret, quod nonnulli faciunt, hinc inde raptam, tibi apponenter, multoque minus te docerem, quem confidere, & venerari glorior; sed potius, ut animum addorem, & incitamentum, quo simul ad majora, ad scientiam scilicet de præfenti morbo, properemus. Age igitur, perge, & elucubrare ne das: & si tibi lubet, quando patrios redibis ad lares, in Medico-Physicorum Diatriba, quam nunquam fatis laudato confilio, ad Medicina cultores optime insituentes, nuper domi sua erexit Nobilis Vir Aloyius Gbellus Sodalis noster, & dudum Collegii Medicorum Prior, molestem, atque arduum casum excutiendum propone. Videat urbs, videat amica Patiens nostra molimina: atque in difficillima arte, nisi quod volumus, saltum quod possumus, gratia & solliciti præfemus. Mœc interim tu parce prælixisti, & scias, me nunquam ea, quæ tibi grata crunt, prætermissum. Vale.

Brixia 3. Augusti 1740.

ERUDITO, ET SAPIENTI VIRO

G A S P A R O C U C C H O
FRANCISCUS RONCALLI PAROLINUS

S. P.

EN tandem aliquando, doctrinissime Cucche, Dissertationes Medico-Phyicas ad umbilicum perductas, quarum huic epistole adnexum exemplar in obsequi tesseram humillime tibi filio. Quamvis enim prateritis diebus de fato, deque te ipso summopere conquefus sim (momento enim temporis tuum audi vires Brixianam urbem adventum, & decessum, quin orentes potuerim antiquae nostrae amicitiae fredis confirmare, & de te, carissimi hospite, convictando gaudere) attamen postquam dolens animus, rationibus aditum permisit, tuisque salutationes Nob. Comes Bevilacqua Lazizibus nobis porrexit, & postquam in mente venit, a te esse magni nominis Medicum, ideoque in patria tua urbe a tot Agrotantibus fortasse expellatum, paulatim me cohibuit, artis potius nostrae conditionem deplorans, in qua qui magis ad sciendi apicem pergunt, tanto magis a commoditatibus, & interna pace distant, adeo ut vix sciamus, que optanda sint. Hisce propterea de causis indignatio, quam de te nimis cito abeunte concepi, penitus foluta est, nihilque aliud superest, nisi ut comiter munificum nostrum fulcias, & subfecvis horis perspicere ne graveris, iulibusque, & mandatis tuis nostrae expectationi facias.

Vale.

INDEX

I N D E X
R E R U M .

A	Bortiendi proclivitas .	Pag. 97.	Apoplexia, balice caletia utilia .	2.
	Abortus canis .	ibid.	a datus .	6.
	Abstinentia decolorans latum venterem .	71.	purgativa adhibenda .	3.
	Admetum descoquens congreffis in noso .	ibid.	fumaria coronalis quinta efflentia rotundari-	3.
	Nob. Vici Alopri Gorbello .	275.	ni tangere .	ibid.
	Accesiones vesperinae tabulorum .	129.	pisces non montani unius .	ibid.
	Accipiter in oculo fascino decolorat, & innuncius	ibid.	aqua fibro confecta laudatur .	4.
	fullionem , & caliginem dificit .	235.	cornacchia pulvis .	ibid.
	Lutreola & vini spiritus in kirrha non adi- benda fuisse .	139.	mixtura Langii antipoplexia .	ibid.
	Acoti fenen curae laem venierem .	74.	infusio pulvis .	ibid.
	Acrimonia liquidum quomodo corrigitur .	78.	Apoplexia, sanguis ab antiquis vibium ulteri- bus exsciat .	139.
	Acta Academiae Regiae Medicorum referuntur .	ibid.	Aqua antimonials in impertigine .	32.
	ad conservandam salutem intellectum in- ianum penitus oblitum .	171.	ad cunctas in Gallice .	63.
	Acta Germanica mentionis faciunt ventricoli	ibid.	ad hanc in febre hepatica .	126.
	penitus ferichori .	172.	Aquaria Malini poma .	97.
	Acte medicinae . Quid est , circa morbi eti- ologiae .	26.	Aqua montanaria qualitates .	133.
	Medico natus debet .	ibid.	Aqua mineralis in affectu pruriginoso lauda- tur .	223.
	Hegemonia error in operibus refrigerantibus .	29.	desillata ex excessis in febre .	39.
	Agri ad intussum catheteris absorvent .	198.	Patavina in Almatrice .	112.
	Aer felicior .	21.	Acarum ad curandam ichiaden .	160.
	Aer felicior .	21.	Fatuus Gheri per rufum fructu .	111.
	Aer felicior .	21.	Vaccinium lucidum figurae .	42.
	Aer felicior .	21.	Stephus pro folvendo cisticula .	139.
	Amicinaria in Almatrice .	123.	Arenaria maris in hydrocephalus .	112.
	quoniam faciunt .	ibid.	Arenaria figura Tabidorum .	123.
	ex balsamo Mera .	ibid.	Arivaria magnum florulentum .	111.
	Ater felicior in medicis .	141.	Arisalida de Villanova remedium in epilepsia .	95.
	fallax sedecim specieis morbis vitanda .	ibid.	Arisculato nova admiralibus in fractore loco nata .	208.
	Actea Almatrice .	117.	Athalia	111.
	Affectionis prangionis .	221.	causa afflita irritans .	112.
	Alienorum defendit precepit .	171.	partim fuscum , partim hamore .	ibid.
	Allaria in medicis curare valent .	151.	nodis tempore faverit .	ibid.
	Allaria in uno canores curabat .	ibid.	Patavina aqua in illis cura laudatur .	ibid.
	Parvula actae .	ibid.	curea quoniam influenta .	ibid.
	Allium feminarium fecundis evocata .	87.	febris .	ibid.
	Alpinus Antonius Medicus Patavii laudatur .	77.	decoctione urte .	ibid.
	Alpinus Antonius Medicus Patavii laudatur .	77.	herbe in Almatrice adhibenda .	ibid.
	Alpinus Antonius Medicus Patavii laudatur .	77.	fungus miffo ex fedibus venis lauda- tum .	ibid.
	Alpinus Antonius Medicus Patavii laudatur .	77.	emilia budamer .	113.
	Annulus sympatheticus .	215.	quando ex convulsione quid agendum .	14.
	Annulus sympatheticus .	248.	emulifrons adhibenda .	ibid.
	Antiferentia Macopae .	91.	Affimationis sequente bubulcum necessis est .	115.
	Apnoea in medicis .	10.	bolsas in Almatice .	116.
	Apnoea in hemiplegia medicis .	12.	quando faverit .	117.
	affecta parte fricante .	2.	diuretica utilis .	123.
	oleum rufaceum , & de caparibus par- tibus syderatis apandunt .	3.	remedia Almatium affectionum curan- tia .	124.
	unguentum faponis .	ibid.	Afruc	ibid.

Aitno Joannes Gallus de Autore locum
et^t.
Arabibus mihi^c.
Auctor Josephus Florientianus Lectio[n]es Aucto[r]is
mihi[us] de origine Pontium Auctori mihi
fit.
Auctores, d[omi]ni vivant, propria opera corri-
gere debent.
Auctori uerba, in curandi carminibus &
filiis uestra, laudamus.
Augustinus in curandi carminibus &
filiis uestra, laudamus.
Auctor super difficultate ad scribendum excep-
tum.
Augustinus de retratavit.
Avicenna, & Galenus mercurio non uteban-
tur.
Auris ulcus.
Auris ulcus, in comedion facienda.
Auster mille damae infect.
B
Alta calesta in apoplexia laudamus.
In Altimetrica nulla.
Bischofiss[is] Dominicus laudatus.
Bellus Antonius laudatus.
ceteris in curandi anni filios,
veneris orationem.
fuscpa[re].
Bellaria pilula.
Belozionum in Altimetrica.
Benzat Frumentum laudamus.
Bogdani ipsos non probat.
Bertalio pilula id curandu[m] ueneream.
Beronice folia oculorum morbus utilia.
Beronica in apoplexia laudamus.
Bericaricum sovlle in a febribus hysterics.
Bidis interdom apoplexis causa.
particularis nigra fester fester.
longe fester caufa.
Ceratophyllum in apoplexia.
Bombacum fericum, accasum curativum, in
epilepsia.
Borghetus Petrus laudamus.
Borysthenes calcinatus, in febre.
Boylea ceteri fester illibata virido.
Brixiensis Hieronymus Medicus Brixiensis.
Brixiiani ubi degere debent ad falorem con-
parandum.
affinitatis regales copiose transpirant.
Brixiensis tunc confunditur.
Brixiensis confutatio amorum 1648. & 1649.
a Hieronymo Ochi descripta.
Confutatio altera, que anno 1730. gra-
fata est.
C
Cadevia, Cadaveris fecio Paravio executu, do-
cente Claudio Morgano.
Cadevia Medicus Brixiensis scripta de uia
filiis uestra.
Calomelanos in Altimetrica.
in luce tenet.
Cannabis inuenit se faribo adhibenda.
Cancis effluvio fester fester.
Cancer in utero.
Sartor Arabe dicunt.
inductio in cancerous affectibus ex-
quanda.
remedia interna.
Quonodo excedendum.
Capilla lignea in fructu fidei.
Cancer in utero fester.
Cantare etiam sedesorum affectus.
Caffeti Jovita Chirurgus Brixiensis.
Cataphala ihididicti stile.
Cataphala siles periculosa.
Catellus Melitaeus in obstrunctionibus vifem
utilis.
Causa uerini floris.
albina.
Cauci fargonei fester.
apoplexis producentes.
ubi latens.
Cauterium a chalcis interdom adhibendum.
ratificato in faginum.
cephalalgia in faginum vomentum.
Cephalgia mercuria curata.
Cephalia in epilepsia.
Cerebrum lapidatum.
Ceratum in febre.
Ceratum in febre.
in modis stomachi laudatur.
Chalybeata in apoplexia laudamus.
in acromonia fanginum.
in chloro, fester alba.
Ceratum in febre.
spuma virginea.
China chua quando fuscpa[re].
caue Brixi administrativa.
curat hysterics.
per hunc pugnare cetera.
fieber non nisi, da in me non producit.
qua anima et credula circa illis effum.
in modis chirurgie subiectis fuscpa[re].
cui usus in febre habituali.
Chirur-

Brizianorum fanginum confititio.
Buffus Joannes Andrea Castelli Brixiensis Chi-
rurgus laudatus.
C
Chirurgia operations in ulceris auris.
Cirurgia operis in affectionibus cutis.
Cura, an pro modo et effectu delata.
Codice psidae in curante reuerte.
Colluvies serota in abdomen reuerte.
rum.
Clavis remedia.
Clavis in aluminis.
Claudius ad militaria incedit.
Climatis mutatio morbos facit.
Cogitatio Caroli Francisci Professor Emeri-
ti de Paracelsus adductu[m].
Colostomia aqua.
Commodus Imperator a Galeno vulgate reme-
diis pettit.
Concepit in Tuba Fallopiana.
Corrigendum Quoniam a Macer
non patitur.
Convallis affectibus quonodo faciendum.
Converfa uita in epilepsia.
in rascendo.
Corolla.
Coronatichus pulvis in apoplexia a Lancio lau-
datur.
Corpora amputata perfervanda.
Corpora plumbata.
Corporis affectionibus ventrionali a Macrop-
ropotopis.
Crurum ulera Podagra uilla.
Cuculus Galgar laudatus.
Corporis affectionibus in occipe fuscata apople-
xum curat.
Cura epilepti.
Curateae affectiones non repertuendae.
earum diffinio.
quando horante.
Cura impinguo.
interdom a cuius interna.

Chirurgia in ulceris auris.
Cirurgia operis in affectionibus cutis.
Cura, an pro modo et effectu delata.
Codice psidae in curante reuerte.
Colluvies serota in abdomen reuerte.
rum.
Diarmenies acidulae.
Deficit in vegetabilibus in tabido.
in dolere Aluminico.
in aluminis.
in oculorum morbis.
Diabeticus fluxus in Aegypto.
Vide urina profluvium.
Dialektis in ferendo cunctis.
Dialytis in fangine efficas.
Difficilis in salubrendo mercurio, in quo con-
sum.
Dianus in Altimetrica utilis.
Dianus in morbis urinæ vitanda.
Dianus in arcuato.
Dolores pacat ceruum ex torpida.
la uite venerante oleum rutaceum.
luteum.
Donati Marcelli opinio circa causam appole-
xias.
Donnellius Hieronymus Med. Brisianus.
Duries sub maxilla medio arcuato feliciter
soluta.
E
Estreca causa mortis.
E estimaciones in Regorum cubiculis infi-
tuere.
Emeticum in affectione hysterica.
Emeticum in aluminis non adhibendum.
Emplastrum ex aluminis.
Endemicum confititio, que Brixi graftas est
anno 1730.
Enucleacione in aluminis.
Epilepsia infecio defcriptio.
Epilepsia ex vino.
Epilepsia symptomata.
tempora curatio[nis].
dista in epilepticu[m] quer-
dista.
a nimis ingluie.
symptomata.
a carie crani.
in carie.
Epilepsie multi sunt.
Epilepsie figura.
Epilepsie cader fechum.
in aluminis.
in hydrocephalo.
in tunc febribus.
Septalis in tave.
in emaciato.
in phlegm.
in altera vesce.
Vulnularium in ulceris auris.
pro halose adhibendum in apoplexia.
Chirur-

deiuenies acidulae.
Deficit in vegetabilibus in tabido.
in dolore Aluminico.
in aluminis.
in oculorum morbis.
Diabeticus fluxus in Aegypto.
Vide urina profluvium.
Dialektis in ferendo cunctis.
Dialytis in fangine efficas.
Difficilis in salubrendo mercurio, in quo con-
sum.
Dianus in Altimetrica utilis.
Dianus in morbis urinæ vitanda.
Dianus in arcuato.
Dolores pacat ceruum ex torpida.
la uite venerante oleum rutaceum.
luteum.
Donati Marcelli opinio circa causam appole-
xias.
Donnellius Hieronymus Med. Brisianus.
Duries sub maxilla medio arcuato feliciter
soluta.
E
Estreca causa mortis.
E estimaciones in Regorum cubiculis infi-
tuere.
Emeticum in affectione hysterica.
Emeticum in aluminis non adhibendum.
Emplastrum ex aluminis.
Endemicum confititio, que Brixi graftas est
anno 1730.
Enucleacione in aluminis.
Epilepsia infecio defcriptio.
Epilepsia ex vino.
Epilepsia symptomata.
tempora curatio[nis].
dista in epilepticu[m] quer-
dista.
a nimis ingluie.
symptomata.
a carie crani.
in carie.
Epilepsie multi sunt.
Epilepsie figura.
Epilepsie cader fechum.
in aluminis.
in hydrocephalo.
in tunc febribus.
Septalis in tave.
in emaciato.
in phlegm.
in altera vesce.
Vulnularium in ulceris auris.
pro halose adhibendum in apoplexia.
Chirur-

- F Alia Thomas, dum viveret, Autoris amici .
Palmarum Tuba .
Febre alta in Adolescentem .
conclusa in albitum .
quid efficiat .
varie circa eandem opiniones .
lepra curae maxie .
Feminae futurae .
Capula lignea in fractis suspecta .
fracti curae moveundi .
partus affectus tumor .
cervix .
Fistula .
in furoso , & perizano .
eisdem causa quomodo averranda .
curationis methodos .
mechanico-anatomicis partis affectus ex-
amens .
remedias .
ferunt abdito eft .
examen faciendum , ut mortis nofca-
tur .
Indicationes a Paraco defcriptum , &
curacionibus faciendo aperte .
Fistula ani .
methodos nofcardiae fistule .
non ingrediuntur ex fratre Chirurgi
manu , & feruntur eadem finit .
calite ante fectionem corrodendam .
rotul spindler non fecundans .
feccio adaptata tenenda eft .
nova methodos pro curandis ani fistu-
lis .
verum curare debent .
Fistula intercedens poplexie caufa .
Flor uterus .
remedie fluorum curantia .
lae utrius .
cure adstringentia administranda .
specifica fufpecka .
fuffus .
Flor uterina fibula remittantia .
Flor uterina apertiva lateris affectu-
fam exercens .
Fornice potius proprie venitella , quam prali-
confervanda fudent .
Festu monstrofus in tuba conceputus .
Fogarini Jofephus Medicus Brixianus .
Ponitum in tuba affimilans .
Fomentum tubo applicatum .
Fonticelli intercedens uiles .
P. Fortunatus a Briza Credia. Minor. Ref. Iau-
datus .
Fracciinus Joannes Maria Medicus Verona-
nsis Iaudatus .
127.
- G Alanus Petrus Medicus Brixianus landa-
tus .
Galeraudus Paulus Canonicus Brixianus landa-
tus .
Gallihem Venetorum dicute Purchenopean .
Galeſi opinio circa epileptiam .
Gallicus lues , videlicet venera lues .
Garbellus Philippus Pontifici Abbas landa-
tus .
Garbellus Aloysius Medicus Brixianus landa-
tus .
Gargani felix aer .
Gibbi ex afflitione morientur .
Gongivis affectus modo faciendum .
Gonorrhœa cemenda .
purgantibus intercedens uenundum .
Gravidae hylerica affectio .
Guadancus Joannes Paulus Medicus Brixianus
landatus .
Guadancus Franciscus Med. Boic. Iaudatus .
Guia paries in raudende latet .
ulcus quomodo curandum .
Gutta ferena .
Gutter tumor .
85.
- H Hæmorrhagia fanguinis pernare cutaneo
affectu uilia .
Hectica febris .
Hæmorrhoides indicationes , remedias .
Hamorrhoides in epilepsia uiles .
superfetis tabaci placenta exciata .
superfetis , fcrubris in lingue .
in ſcrotum appetienda .
Helleborum album in affectu exstis .
Hemplexia quomodo prodatur .
curatio , & remedie .
Hepatica mortis .
Hepatitus suberculum glandulatum ib .
eisdem tumor per os supurans .
eisdem fulbiflora per os excreta .
Herbe antinephrochloze .
Hæres in capillis .
Hipocratis de ferentie .
apoplecticis futuræ purgant .
Hippocratici gnodias non probatum .
Hirsutus venis fidalibus applicata pro curanda
apoplexia .
Hirundo emarginata .
Hirundo fenal in membre adhibita .
Hitoria Academie Regie Pafafifis refert co-
tem utilissimum pro folwendis calculis in cor-
pus humana .
deponit ab manuone mercurii .
Hollandi hembasti fubscel .
Hydrocephalon in fundibulo cerebri .
Hypochondria affectio in afflitione .
Hypo-

- Hypopyon in oculo ex cauſa Gallica .
Hyllerica paffio .
Hyuncus , indicaciones , curatio .
parativa .
fungus mifto primorum remedium .
ordo in curatione fervandas .
remeda .
I Ecoris pars feclis , & gro superveniente .
Imperiginis cauſa .
intervalle dñeſe promovenda .
Indicationes pro curanda apoplexia .
in epileptia .
in hydrope .
in arachnion fanguinis .
in tubo .
in molleschino mulierum affectu .
Inflammatio capitii .
Infectionis in ulcere auris .
Inflammatio penitus infarctum , & oblitera-
tione .
Inunctionis in afflitionis .
Jovis Bezez laudatus in curatione hystericis
rum .
Itchulus dolor .
romoda .
balnea cum formicis .
buthi fucus prodicit .
remeda tecumum Hippocratis .
extrema .
Agiotex .
Juniperus curat uena veneram .
Jubala cortex in alburne laudatur .
L
- Ac in afflitione fufceptum .
palarium in mortis peccatis re-
mota .
cum ministris aperte fumpsum .
in moxibio flanchio laudatur .
eius forum in impetigine .
tigurio .
Lacha la flue albo .
Lachitum primitudis pulvis Bagli .
Lacer tischa ad gangivantem vita .
Lancelliti pilule .
Lanariae medicamenta de non curando
de humani corporis aggrauationis .
Langit mixtura antipoplexia .
Lapides bene multi in cylfi fello reperti .
ut in coquendo colligantur .
quando ad rem dehinc .
cibus claudantibus urinam nephritis ful-
pctis .
Lat. coquunt cum thee uile .
parti affectus qua remeda .
particularia praestitum remedium .
Lapiſeum dum faint in corpore molles .
corporis uirtus non defendere facit .
Ambo in urea magna .
Vegetabilis nephritis mortis .
figa diafragmatica calculosa affectionis .
aque Milzanielli uris in nephritis .
alvus hibrida prodicit .
armentum forentio calculo .
laxandum est .
Lappona clara in affectiōibus hystericis .
Laudanum in morbis peccatis quomodo ad-
hibenduntur .
utrinque in hædīs &c .
& frequentibus .
Lazarias Petrus Angelus . Iaudatus .
Lemery de la maris apteris .
Leopoldus Antonius Clements XII. Archi-
biskopus Iaudatus .
Liquiflui fucus ulcera venerae fati .
Linguis feriferis .
Linguis velutigenis cooptera .
ita & flanchio .
Lippitundinem folvi vene fecito .
Litterari seculorum etiam .
Litterari seculorum etiam .
Lithostriptica in paroxysmo oblit .
Lotus exitis per vias breves .
Lucentes aqua in oculorum affectibus .
Lumbago .
Lunularia .
ex liquore genitrix .
ex melancholia .
a parium foliolata .
a lichenis .
lixia , aut chuka paffo lambigantibus
produci .
remeda .
langit mixtura .
Lutitanum Zecus vnde . Argum. tool tempo-
rize per urinam nigram mitagatam .
Luta Dove Helene in apoplexia Iaudatur .
Luxatia pelvis .
Luxatioris modi .
nullus intradram dolor .
Luxatia quid contingit .
M
- M Acropoe Alchorneae . Professor Primarius
Patavinus Iaudatus .
78. 82. 90. 108. 167.

- Molophilus scriptus de polypis cordis . 253.
Mammarium tumores , superficies membranis ,
angustior . 146.
Mammum tumor utrum cancerosus . 145.
benevolus . Ibid.
Mandibulae Pompejus Chirurgus Brixianus la-
datur . 170. 211.
Martialis squa in affectionibus ventriculi . 109.
Mastitis tinctura tartarea laudata in epilepsia .
benevolus . 8.
Maslin aqua in affectu hysterico . 39.
Maximus Joannes Baptista Brixianus , Professor
Patavinus laudatus . 37. 182. 210.
Marcheselli Comes Joannes Maria Brixianus
lambentis . Vide Praestationem .
Medica in re quid optandum . 60.
Medice artis conditio . 276.
Medici quid agere debet . 166.
quicunque medicorum non debet . 45.
glandularum & fibrosum deputatum de
cunctis curarum praepucia exercitus . 70.
in propria regio artis constitutionem
examinate debent . 247.
Medicorum finalis ratio . 141.
Medicorum res in curatione epilepsie . 134.
Medi Hispanicus in afflitione . 114.
Melancholia affectus quomodo curanda . 8.
aqua mineralibus . Ibid.
cunctis Gallica in vino &c. . 107.
ubi hirsuta . 109.
symptoma . 82.
Melancholia fasci attribubiles .
fasci affectus . 62.
Membranarum cerebri facieidae epilepsie cura-
tio . 23.
Mechenius Otto Fredericus in actis Lipsiensi-
bus dignissima mentionem facit epilobium
Andreae Patis . 216.
Menstruus promovet conserva borraginis . 86.
Menstruum immuniter quomodo facien-
tur . 85.
quod damna sufficiuntur . 86.
quomodo movenda . Ibid.
Mercurius in epilepsia infantum adhibendus
non debet . 14.
salivatio in affectibus oculorum . 49.
dulcis suavitate agit . 66.
activitas . 68.
ad annos in corporibus humanis subfe-
ctus . 69.
tempus ad nocendum aptus . Ibid.
principi remediorum . 70.
admirabilis , & potens in suis effecti-
bus . Ibid.
ab aliis quando fieri potest abstinentiam . 70.
immodico certe praefatur .
rationes . Ibid.
eisdem particula . 211.
Maffia curabit gravidas . Ibid.
- Mercurius calicum soleat . 189.
concretions solvit . 211.
duces asthmathe utilis . 124.
poli mercurius sum, qui agenda . 76.
Methodus Auctori in curandis cruentis
gas . 139.
Milia in hære cocti carpalim in scirro . 39.
Mizanaria aqua in agro Brixianum featurem
exponit via medicamentorum . 134.
nerphritis urinis . 39.
Minerales aqua adhibenda in curatione af-
fectionis melanholics . 84.
quando futuram . 133.
Modus curandi ex exercitu regionibus . 133.
Modus antiqua , & nova explicandi febrem,
non semper quadrat . 273.
Mola . 96.
Monachus Hieracynthus Medicus Brixianus
laudatus . 141.
Mercuri interdum pendula virtus foliolum . 274.
interdum optandi . 218.
plures a lapideiente bala . 243.
cognitio modi primus gradus ad fal-
lum . 27.
Morborum curatio colchicotaria pulvere per-
tata . 248.
Morgagni Joannes Baptista in Patavino Gym-
nasio Primus Sedis Antonianus laudatus . 22.
cunctis Gallica in vino &c. . 107.
109. 208. 265.
Motus , & exercitaciones in affectibus hyste-
rico . Ibid.
Motus partium quomodo fiat . 1.
in humore utramque . 4.
Malorum querulus non semper credamus . 14.
Maris montani pinguedis in apoplexia , quam
maxime laudata . 3.
Muscularum ferratorum , & levatorum vi-
tiæ cauta asthmaris . 121.
Maris rubra ea munera baſilicum aggredi-
ditur . 75.
- N
- Nervosa in curatione illa veneris cui
de adhibenda . 76.
Narancia & anum exasperationes in infus-
torio capiti morbo uritis . 23.
Nasifurum Indicum rabida uritis . 1.
Nature morborum medicatrix . 139.
ne . 140. 141. 142. 143. 144. 145.
ne . 146. 147. 148. 149. 150. 151.
tempus in noscendum aptus . Ibid.
Navigatio in rabida utilis . 134.
Nepiratica affectu : Vida lapis .
Nepiriticus dolor cum extu calcularum . 177.
Nervi coniuncti cum levatorum . 1.
Nervi deinceps aperte facientur pingue-
do uriti , tarsi , & hoxoniis , si habet , cum
aqua regia Hungarica malaxata . 120.
Nicolaius Franciscus laudatus . 109. 170.
Obſer-
vata

- O
- Officinas dammum inferunt . 121.
Oblorrhoides ratio , & caſte . 209.
remedii . Ibid.
Oobi Medicus Brixianus scriptus de Fa-
brosa . 145. 167.
Oculorum affectus . 133.
videtur vis immunita . 214.
caufe examine . Ibid.
qui videtur . 214.
non semper purgandum corpus . 236.
remedii . 235.
exharactaria laudantur . Ibid.
lambentis fave . Ibid.
aque Lutae profund . 49.
Oedema pedum . 219.
cachexia , ne dicam hydrops , figuram . Ibid.
cura . 120.
rora pedes . 142.
de fulpene . Ibid.
Pilula officina curandam luem veneris . 13.
Plebanus S. Fozia . 87.
in hærica fabri . 127.
in tabulis . 133.
opera in silere velicis . 16.
Piso Homobonus in Paravia Academia Pra-
dicta Medicina Professor laudatus . 60. 69. 72.
Plaga in cruris non semper curandæ . 136.
Plaga , hoc est profundæ affectus in abdomen ,
recrassorum lactes fadentes , cutant adi-
randa . 211.
Plebanus Quintanus Medicus Brixianus . 75.
Plenius laetrabilis . 126.
Pleuritidis endemicæ . 164.
Pleuritidis , & peritonemonecoris fungo . 238.
Pluda Antonius Medicus Brixianus laudau-
tus . 170. 207. 231.
Podagri laboranti plaga in cruris non
venda . 136.
Polypus in vasis majoribus urem ante mor-
tem , aut post conseruerit . 252.
ratios , Cogitationes concertatio
pus . Ibid.
quando effomerit . 255.
Poncerius Julianus Professor Patavini laudatus . 67.
Ponctorum in tabulis uritis . 136.
Pontoniorum ad renes ser . 156.
ratios . Ibid.
Prandium ac cena debet esse major . 115.
Parimica in oculorum morbo profluit . 137.
Pyrus in affectibus . 173.
caute mercurialis promovenda . 190.
Poli gallinacei contrari cancro medecur . 151.
Pulmonum mucus . 164.
Pulmonis pulpa in affectibus peccoris . 133.
Pulmonice labi figura . 276.
Parvianus in apoplexia adhessit . 3.
Purgationibus humectatio præmitenda . 114.
Nra . 121.
Purgan-

Purgantia, & vomitoria adhibenda in asthmati- cis.	121.
in macie confusptis dannuntur.	135.
raro pectoris morbis proficia.	136.
ab extra applicata.	179.
curata lucem venereum.	75.
delicata.	136.
Paris pro eius eructatio ab hepate.	245.
per quas vias.	ibid.
Pis in utrin utrum ab urethra, aut vesica.	55.
Pistula fuora linguan quomodo curandar.	82.

R
Aparum decorum in afflictibus pectoris praecipue alhamitiae laudatur.
Raphanum fons in alhamite.
Ranunculus fons in alhamite.
Recubarri lacum in morbis pediorum suscepere.
Refur lacum decribere dictam.
Remedia apoplexiam curantia.
epileptiam.
Respiratio specifica.
in afflictibus hysterice.
afflitionibus amictus curantia.
phlegmatis curantia.
ad evacuationem.
ad curandum haem Gallicum.
festucastrum artemonion, & foerbitcam effectionem perfringens.
externa in fistula hysterico.
in alhamiticis.
internata in hecdis.
flomachis curantia.
per morte oculorum.
tertio decimam.
Respiratio anabolea, fangulus mifionne curantia.
effigie quoniam fat.
effigie necessitas.
Rena Chirurgus Medicinalensis.
Rosmarini quinta censa in apoplexia.
Rofaria confera in phlegmatis.
Scorpius in leprosum, leukaem.
Scorpius admirabile in phlegm.
Bucupholi mobius Hippocrates.
Bucupholi mobius Hippocrates.

S	
Acer morbus ab obstruktionibus .	16.
Sachetti Hieronymus Medicus Brixianus scripti de podagris , & arthriticis mor- bis .	162.
Sal prunell in asthmaem .	114.
Salvia dulcis .	82.
Sambuca Antonius Eminentissimum Cardinialis Quirini a Secretis .	238.
Sambucus in apoplexia .	4.
Sanguis multus abundat particulis .	254.
In cadaveribus ubi magis refideat, post mortem mouetur .	251. ibid.

Sanguis fluxus profus in epilepsia .	8.
Muschio in epilepsia laudatur .	10.
humericis non debet permittendas .	10.
in statu etiam naturali quietice .	12.
dissolutio , & coagulatio .	16.
Summa temperatia , & dulcificans in impetuine .	22.
Scabies interdum utile .	23.
Supresso durez in virgine .	8.
Scabies interdum promovenda .	12.
Scabies , & impingo non sunt mors .	13.
Scabies , & dures perfecte curata .	43.
in re numeris admiranda amplitudo .	12.
in tunc Mandini Chirurgia Briseis non excuta .	14.
Scirrhia in lingua .	36.
caerulei figura pathognomonica .	37.
caerulei figura in primis efformata .	39.
quando conformatio proxima .	40.
emplastum ita .	ibid.
caerulei .	49.
in duobus differt a scrophulis .	ibid.
interdum dolens .	ibid.
in cancrem transit .	ibid.
a Galeno erubatur .	ibid.
histore Kteri supparatu .	41.
caerulei figura .	ibid.
quoniam trachodes .	ibid.
tangenda non est .	ibid.
Scorbutus .	80. 82.
Scriptorum principi de hie venera .	76.
Scrophula quando curatur .	43.
arcuatum Felici Ghetri pro curandis phlyctis .	ibid.
Histeromyi Mercuriali .	ibid.
Sexti lacini poterant nuncupare lutea venae .	74.
Scrofa pelli .	74.
Sexti Alberti methodus carantane libri .	74.
gr .	74.
Sebescens eleborium parvum delicitum .	75.
Senni laetitia in mammam timore .	14.
Sennius ait , acutus curera non esse fatus .	14.
Signum cancer .	139.
Signum fatui cancer .	139.
Signum primaria affectionis hysterico-hypochondriacae .	100. 101.
Signum strigilis astenosum mulierem medicari .	101.
Signum sollicitum sibellina .	102.
Soldanum vitrum pro caufa cuiusdam febris .	275.
ponens excludim .	275.
Somnus humeris, & yrrheis omnes infatuat .	136.
Specifici infusca in albo .	170.
Specifici in bovis curante .	235.
in phthisi .	143.
Spiraea certi utile in arthritico .	116.
Spiraea celtica urinam moveret .	197.

R E R U M .

Sputum fungosum quantitas in fæco nonage-	125.	Tefuo in abdome .	208.
Sputum fungosum .	116. 134. 135.	caeruleo .	208.
in mulieris .	125.	Tearius fasciatus precipitate ludit .	11.
Sebata aqua in hydrocis .	120.	Tetraetus aqua in ulice viderie laudata .	19.
in uteri flava a Macropo. proutio .	91.	Thericalis aqua in alburnatis .	124.
Stomachus digestorius in alburnate .	114.	Thericus aqua ad temperatam pangui-	124.
in alburnatis laudata .	114.	temperatam .	124.
Stridulus hystericus affectus libarana		Tetraurus bernardinus Medicus Brixianus .	106.
Hippocrate fungosum milione curante .	99.	Tommaso Antonius Chirurgus Brixianus , &	
Stomachus apoplexus aliando vitandi .	3.	Monsenior Xanthodochus medicus laudatus .	106.
Stomachus rectus mentem Macoppe .	108. 169. 210.	Tetrapodus praedator medicus .	65.
fistula calida .	210.	Tetraulax palmarum crudii .	65.
Stomachus morbo affectio .	169.	Tumor carcinotiosus in mamma .	74.
fistulae apertio .	169.	leptoceras-circumnotatus feliciter aversus .	74.
fistulae dilatatio subordatis .	169.	strobilatus .	140.
Steunus quoniam fido .	43.	tumulo .	221.
in flumacate reperi .	171.	Tumores in mamma ferme eximillimi .	232.
Sturaxis de Surius Medicus Brixianus laudata .		facie circumflexe strumos .	147.
Sustentus laudatur in flavo albo .	171.	tumores palpative trastulisti .	147.
in affectibus hydrocis .	93.	in abdomine medie suppuratione felici-	
in affectibus capitis .	24.	ter fatus .	213.
Succus deponitur in fons romach .	108.	artuum quoniam refoldensi .	207.
Sudor in alburnatis .	124.		
Sudor in apoplexitis virandas .		V	
in ulceræ atra promonstratus .	44.	Valecarius Paulus Medicus Cremonen-	
Suffocationes uterine .	92.	si laudatus .	5. 167. 243.
Sulfur medicus .	125.	Valdano Joseph Brixia olim medicinam	
In hiis vesicae , qui utiles .	74.	Valenziana in sibi debili laudata .	75.
Sulphur medicus antidotum .	74.	Valverius laudatus .	66.
curat hemi veneatum .	74.	Vale fata deferunt uti excurrem .	153.
Syndactylus curvata gonorrhœam purgantibus		Vegesac pectori amica .	143.
validi .		Venae .	75.
Symptomata affectionis hypochondriæ .	73.	Vena frontis in epiphysis an incendiata .	
Symptomata affectionis hypochondriæ .	92. 96.	fechio in inflammatus capituli laudan-	23.
hysteria febris .	125.	ingulare fecande in epiphysis .	
Synapsis verminalis quando suspedita .	96.	Venae laudatae in sibi debili erunt .	75.
quando laudata .	96.	Venæ las cura non donata .	
Synapsis verminalis .	96.	cum melancholia , & doloribus	61.
Sympsis of cavia cervina in hydroce laudata .	120.	gonorrhœa .	
ex foli tabaci in alburnate .	114.	in medicinam .	63.
in habituali febre achindens .	126.	opus medicinale .	63.
		Gallus-hectica foelix .	65.
T		non per femur a mifella .	65.
Tabacum apoplexias , & paralyse pro-	237.	non a phlegmatica plaga .	65.
duse .		non a phrenistica aferentia .	65.
Tabis terri gravis .	37.	Tyberius laudatus .	65.
terribilis catarratio .	37.	levissimo contactu contrabutine .	65.
aer fuliginea vitanda .	133.	nino mitto et fil .	68.
Tabid sehdre vehendit .	141.	in cubus favit .	68.
Indican emplastrum .	132.	in cubus favit .	68.
Tinctura et corroborati .	132.	in extrinseco annos recrucifit .	69.
Tabidula dolosa in hydrocep .	120.	in extrinseco ad petralem sufficit .	69.
Tanzo bilo acrimoniæ temporat .	94.	nisi .	69.
Temperamentum picrocholo fuscitudo .	25.	eventus infelis post inunctionem	
Temperamentum ad febris proclive .	27.	figum huius Galice .	
Temperamentum originita confundenda est .	97.	fatu quia utilis .	70.

- Venera late post faliuationem aucha . 71.
Archibaldus Pitcairni monitus in luis curatione . 72.
purgantibus gosseribus curanda . 73.
sulphur optimum remedium . 74.
viperis . ibid.
saponaria . ibid.
siniperus . ibid.
purgantia . ibid.
cassia . ibid.
aloe-puramenta . ibid.
theboracista . ibid.
vitriolum . ibid.
ambra grisea . ibid.
cosmopolita . ibid.
cantharidus . ibid.
sacharium Saturi . ibid.
arfenicum . ibid.
decoctum Sancti Ambrofii . ibid.
bardana . ibid.
pulpa ex carne bubula . ibid.
ex bacca matusi hederae arboreae . ibid.
prifana fudofera . ibid.
catapulta minor . ibid.
fonticuli . ibid.
astromonium . ibid.
nitrum . ibid.
pulpa alestropis . ibid.
ex nucleus Indici . ibid.
rhiz Lithanicum . ibid.
syronum pectoris . ibid.
meda faceta . ibid.
narotica causa adhibenda . 78.
post mercurii usum que agenda fint . ibid.
Venti aquilonares viziendi . 20.
ventriculus . 168.
Veneribus febrisos in muliere . 172.
Venericulis morboffis affectio . 106.
ab sua viperina remediis quiescit . 111.
vomitionibus . 108.
cereris laudata . ibid.
Vefice fabulos . 193.
Vefice lapi . 56.
Veficantum uisu, & abufus . 247.
Vinum mercatum calidum additis baccis lauri, & cerasi, foliis confrumentari a perfidia . 187.
calculos producit . 187.
abflentis precipuum in epilepsia remedium . 7.
micromelum . 192.
extensis uisu in appetititia . 192.
medicamenta in hydrope . 120.
tenet in podagris dandamundum . 138.
medicamenta in iehadico . 160.
albus in iehadico suspicuum , contra membra Hippocratis . 163.
in affectibus doloribus . 47.
- Violanti Philippus Regius Polonianus, & Eliz.
- Goralis Saxonie Principis Medicus, & Consiliarius Laudus . 267.
Vipertia in appetititia laudata . 4.
in affectibus flomach . 84. 109.
in fibrarum laxitate . 86.
in faeces . 104.
Virginis Andreae Bojanus Xenodochus Galenophilus Chirurgus . 211.
Virgines magis affectioni hysterice obnoxiae . 100.
Vixi magis interdum fe retrahente . 60.
Vixi interdum aucha mammorum magnitudine . ibid.
ne laborent . ibid.
Vita a respiracione pendet . 112.
in quo confitat . 256.
Vita propter affectus fistulosis . 123.
Vitriolum in aquis montatis . 113.
matris in morbis cutis suspectum . 29.
Viva , an mortua sit maller . 100.
Oleribus oris quomodo fuccurendum . 71.
Uleus auris . 73. 107.
- cura interna . ibid.
cura externa . 45.
remedii . ibid.
Galenus redendum . ibid.
halimus Arcu . ibid.
fujitius terribilis . ibid.
fusimigia . ibid.
trocfisi Andronii pro curatione . 46.
Ulcus refixa . 193.
figo . ibid.
caufe . ibid.
carpalismus utile . 195.
limmentum . ibid.
fudores promovendi . 196.
medicamenta . ibid.
pulpa uniles . ibid.
remedias . ibid.
liquores medicati in veficam non trudenti . 197.
diametria vicianda . ibid.
humores aloc avocandi . ibid.
cancerofum difficultissime operitur . 146.
dyphlepaton . 221.
Ulfus Fennicus Medecus dum Brizianus . 146.
Ulfus Soror carni Hydrope . 110.
Ungueta in membris cutis vicianda . 139.
Unguentum in epilepsia . 19.
Vomitus . 106.
tentaculorum . 173.
Vomitoria fedis aqua membra . 108.
in membris peccoris suspicta . 141.
Cretacea ulcus . 146.
Urina potus per quas vias defrancatur . 187.
Urina profluviun . 190.
caufe . 191.
pungendam non est . ibid.
hoc utile . ibid.
- Urine

- Uterus probatu figura . 195.
remedii . 192.
obſervations . ibid.
quando infuso Aerato exiit, quodnam ſi-
gnum fit . ibid.
pungere arta . 202.
Utricula oris adhuc . 162.
Utriculationis in appetititia . 3.
Uteri cum ceteris partibus conſuens . 101. Z Ona lethala ex antiquo ulcere eruit fanta-
tum . 139.

